

ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾ ಪಠ್ಯ
ಕಲಾ ಸೌರಭ-4

(ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿ)

ಬಿ.ಎ. ನಾಲ್ಕನೆಯ ಸೆಮಿಸ್ಟರ್ (2022-23)

ಪ್ರಧಾನ ಸಂಪಾದಕರು
ಡಾ. ಪ್ರಶಾಂತ ಜಿ. ನಾಯಕ

ಸಂಪಾದಕರು
ಡಾ. ಅಶ್ವತ್ಥಮ್ಮ ಕೆ.
ಡಾ. ರಂಗಸ್ವಾಮಿ ಹೆಚ್.ಟಿ.
ಶೈಲಜಾ ಎ.ಎನ್.

Kannada Bhasha Patya - KALA SOURABHA-4 (NEP)
B.A. Fourth Semester (2022-23)

Chief Editor :

Prof. Prashanth G. Nayak

Professor of Kannada & Director,
Kannada Bharathi, Kuvempu University,
Shankaraghatta, B.R. Project, Shimoga Dist.

Editor by :

Dr. Ashwathamma K.

ಡಾ. ಅಶ್ವತ್ಥಮ್ಮ ಕೆ.

Dr. Rangaswamy H.T.

ಡಾ. ರಂಗಸ್ವಾಮಿ ಹೆಚ್.ಟಿ.

Shylaja A.N.

ಶೈಲಜಾ ಎ.ಎನ್.

Published by : Bengaluru City University, BENGALURU

Pp :

© : Bengaluru City University,

First Print : 2022

ಪ್ರಧಾನ ಸಂಪಾದಕರು

ಡಾ. ಪ್ರಶಾಂತ ಬಿ. ನಾಯಕ

ಸಲಹಾ ಸಮಿತಿ

ಡಾ. ಕೆ.ವೈ. ನಾರಾಯಣಸ್ವಾಮಿ

ಡಾ. ಎಂ.ಎಸ್. ಆಶಾದೇವಿ

ಸಂಯೋಜಕರು

ಡಾ. ಬೆಳಕೆರೆ ಲಿಂಗರಾಜಯ್ಯ

ಬೆಲೆ : ರೂ.

ಪ್ರಕಾಶಕರು

ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ

ಕುಲಪತಿಗಳ ಆಶಯ ನುಡಿ

ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅನನ್ಯತೆಯನ್ನು ಯುವಜನತೆಗೆ ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಡಲು ಸನ್ನದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಸರ್ವಾಂಗೀಣವಾಗಿ ಆಧುನಿಕ ಬದುಕಿನ ಅಗತ್ಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಬೇಕಾದ ಹೊಣೆಯನ್ನು ಎಲ್ಲಾ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಹೊರಬೇಕಿದೆ. ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಗೆ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಸ್ಥಾನಮಾನದ ಗರಿಮೆ ಸಿಕ್ಕಿರುವುದು; ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಅಂತಸ್ಥವಾಗಿರುವ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ದೊರೆತಿರುವ ಮನ್ನಣೆಯಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಉಪಲಬ್ಧವಿರುವ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳು, ಅಪರೂಪದ ಶಾಸನಗಳು, ಜಾನಪದ ವಿವಿಧ ವಾಚ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಶಾಸ್ತ್ರ ಗ್ರಂಥಗಳು ಕನ್ನಡವನ್ನು ಜ್ಞಾನದ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ರೂಪಿಸಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡಿವೆ. ಕಳೆದ ಎರಡು ದಶಕಗಳಿಂದ ಕನ್ನಡಭಾಷೆಯನ್ನು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಭಾಷೆಯಾಗಿಸುವ ಕಾರ್ಯವೂ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಬದುಕಿನ ಎಲ್ಲಾ ವಲಯಗಳ ಅವಶ್ಯಕತೆಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವ್ಯವಹಾರದ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ಆಧುನಿಕ ವಿಜ್ಞಾನದ ಸಂಶೋಧನೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವ ವಿಜ್ಞಾನಭಾಷೆಯಾಗಿ ವಿಸ್ತರಿಸಲು ನಾವು ಬದ್ಧತೆಯಿಂದ ಕೆಲಸಮಾಡುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ 'ಕನ್ನಡ ಭಾವೋಪಯೋಗಿ ಭಾಷೆಯಾದರೆ ಮಾತ್ರ ಸಾಲದು ಅದು ಲೋಕೋಪಯೋಗಿ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ಬಳಸುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ. ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಹಾಗೂ ಹಿಂದಿ ಭಾಷೆಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಸೆಣೆಸುತ್ತಲೆ ಕನ್ನಡಭಾಷೆಯು ಕನ್ನಡಿಗರ ಆತ್ಮಸಂಗಾತ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ಬಾಳಬೇಕಿದೆ'.

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯವು ದೇಶದಲ್ಲಿ ಹೊಸಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿಯನ್ನು ಮೊತ್ತ ಮೊದಲಿಗೆ ಜಾರಿಗೆ ತಂದಿರುವ ರಾಜ್ಯವಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರವು 2020-2021ರ ವರ್ಷವನ್ನು ಕನ್ನಡ ಕಾರ್ಯವರ್ಷವೆಂದು ಘೋಷಿಸಿ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರಸರಣಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಕಾರ್ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಿದೆ. ಕಳೆದ ಎಪ್ಪತ್ತೈದು ವರ್ಷಗಳಿಂದಲೂ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳು

ನಡೆಯುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದರೂ ಕಲಿಕಾಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಸ್ನೇಹಿಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಆಪಾದನೆ ಇತ್ತು. ಈಗ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಹೊಸ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿಯು ಈವರೆಗೆ ಕಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಜಡತ್ವವನ್ನು ತೆಗೆದು ಹಾಕಿದೆ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ಇಷ್ಟದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ವಿನ್ಯಾಸಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಅವಕಾಶ ಮತ್ತು ಕಲಿಕಾ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿದೆ. ಆಧುನಿಕ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಲಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಪ್ರಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕವಾದ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲು ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿ ಮುಂದಾಗಿರುವುದು ಸ್ವಾಗತಾರ್ಹ.

ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ರಾಜ್ಯ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಪರಿಷತ್ ನೀಡಿರುವ ಮಾದರಿ ಪಠ್ಯವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿದೆ. ಪಠ್ಯಗಳು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಸ್ನೇಹಿಯಾಗಿ ಸಂವಾದ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿವೆ ಹಾಗೂ ಕನ್ನಡಭಾಷೆಯನ್ನು ಕಲಿಯುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ವಿಕಾಸಕ್ಕೂ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಯಾಗಿವೆ. ಈ ಪಠ್ಯಗಳನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ರೂಪಿಸಿದ ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಮಂಡಳಿಯ ಸದಸ್ಯರಿಗೂ, ಎಲ್ಲಾ ಸಂಪಾದಕರಿಗೂ ಅಭಿನಂದನೆಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತೇನೆ.

– ಪ್ರೊ. ಲಿಂಗರಾಜಗಾಂಧಿ

ಕುಲಪತಿಗಳು

ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ

ಪ್ರಧಾನ ಸಂಪಾದಕರ ಮಾತು

ಆಧುನಿಕತೆ ಎನ್ನುವ ಮಾತು ಎಲ್ಲವನ್ನು ತನ್ನ ತೆಕ್ಕೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಂತೆ ಬದಲಾವಣೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಬಹುಪಾಲು ಎಲ್ಲಾ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಅನಿವಾರ್ಯವೆನ್ನುವಂತಾಗಿಸುತ್ತಿರುವುದು ನಮ್ಮ ನಡುವಿನ ಸರಳವೂ ಸಹಜವೂ ಆದ ಅರಿವಿನಂತಿದೆ. ಸೃಜನಶೀಲತೆ ಮತ್ತು ಕ್ರಿಯಾಶೀಲತೆಗಳ ಅರ್ಥವೂ ಹೀಗೆ ಹೊಸತನ್ನು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಿ ಕೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಇದು ಕಲಿಕೆಯ ಹೊತ್ತಿಗೂ ಪರಸ್ಪರ ಕಲಿಯುವವರ ಮತ್ತು ಕಲಿಸುವವರ ನಡುವಿನ ಅನುಸಂಧಾನದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯೂ ಹೌದು. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ನಿರಂತರವಾದ ಎಚ್ಚರವೂ ಅತ್ಯಗತ್ಯ. ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನುವುದು ಹೀಗೆ ಸದಾ ತನ್ನನ್ನು ಸವಾಲಿಗೆ ತೆರೆದುಕೊಂಡಂತೆ ಹೊಸತನಕ್ಕೆ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಎದುರಾಗುತ್ತಲೇ ಬಂದಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹವಾದುದು.

ಹೊಸ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿ ನಮ್ಮ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣದ ಹಲವು ಬಗೆಯ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತಿರುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪದವಿಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪಠ್ಯವನ್ನು ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿ ರೂಪಿಸುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯೊಂದು ಕನ್ನಡತನವನ್ನು ನಮ್ಮತನ ಎಂದುಕೊಂಡ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಮೇಲಿದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರು ಕೇಂದ್ರ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಾಪಕ ಬಂಧುಗಳು ಮೊದಲ ದಿನದಿಂದಲೂ ಅತ್ಯಂತ ಉತ್ಸಾಹ, ಶ್ರಮ ಮತ್ತು ಬದ್ಧತೆಯಿಂದ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅದರ ಫಲಿತವಾಗಿ ಉತ್ತಮ ಪಠ್ಯಗಳು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಕೈಸೇರುವಂತಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಅಧ್ಯಯನ ಮಂಡಳಿಯ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಹೃದಯ ಪೂರ್ವಕ ಅಭಿನಂದನೆಗಳು. ಪಠ್ಯಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಶ್ರಮ ವಹಿಸಿದ ಎಲ್ಲಾ ಪಠ್ಯಗಳ ಸಂಪಾದಕರಿಗೂ ಆತ್ಮೀಯ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು. ನಿರಂತರವಾಗಿ ಸಂಯೋಜನೆಯ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸಿದ ಅತ್ತೀಯರಾದ ಡಾ. ಲಿಂಗರಾಜಯ್ಯ ನವರ ಶ್ರಮವನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಲೇ ಬೇಕು.

ಅಧ್ಯಯನ ಮಂಡಳಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷನನ್ನಾಗಿ ನನಗೆ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ನೀಡಿದ ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಕುಲಪತಿಗಳಾದ ಪ್ರೊ. ಲಿಂಗರಾಜ ಗಾಂಧಿ ಅವರಿಗೆ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು. ಪ್ರತೀ ಹಂತದಲ್ಲಿಯೂ ನಮ್ಮೊಂದಿಗಿದ್ದು ಸಹಕಾರ ನೀಡಿದ ಪ್ರೊ. ರಮೇಶ್. ಬಿ ಮಾನ್ಯ ಕುಲ ಸಚಿವರು ಪರಿಕ್ಷಾಂಗ ಇವರಿಗೆ ನಮ್ಮ ಧನ್ಯವಾದಗಳು ಮತ್ತು ಶ್ರೀಯುತ ಶ್ರೀಧರ್ ಸಿ.ಎಸ್ ಮಾನ್ಯ ಕುಲ ಸಚಿವರು ಇವರಿಗೆ ನಮ್ಮ ಅಭಿನಂದನೆಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತೇನೆ.

- ಡಾ. ಪ್ರಶಾಂತ ಜಿ. ನಾಯಕ
ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು

ಪರಿವಿಡಿ

I. ಕಾಯಕ

ಆಶಯ : ಭೂಮಿತಾಯಿಯ ಚೊಚ್ಚಿಲ ಮಗ - ದ.ರಾ. ಬೇಂದ್ರೆ	೯
೧. ಆಯ್ದ ವಚನಗಳು	೧೦
೨. ಜಲಗಾರ (೧೯೨೮) - ಕುವೆಂಪು	೧೩
೩. ದುಡಿಮೆಯ ಲಕ್ಷಣ - ಬೆಲ್‌ಹುಕ್ಸ್	
ಅನು : ಹೆಚ್.ಎಸ್. ಶ್ರೀಮತಿ	೨೭
ಓದು ಪಠ್ಯ : ಬಳೆಗಾರ ಚೆನ್ನಯ್ಯ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬಂದಿಹೆನು - ಕೆ.ಎಸ್. ನರಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿ	೪೮

II. ಬಡತನ

ಆಶಯ : ಅಮಾಸ (ಆಯ್ದಭಾಗ) - ದೇವನೂರ ಮಹಾದೇವ	೫೦
೧. ನಾನು ಬಡವಿ - ದ.ರಾ. ಬೇಂದ್ರೆ	೫೧
೨. ಕತ್ತಲನು ತ್ರಿಶೂಲ ಹಿಡಿದ ಕಥೆ - ಕುಂ. ವೀರಭದ್ರಪ್ಪ	೫೫೨
೩. ಬಡತನ	
ಮೂಲ : ಮಜೀದ್ ರೆಹಮಾನ್, ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ : ಅಕ್ಷರ ಕೆ.ವಿ.	೬೦
ಓದು ಪಠ್ಯ : ಅವ್ವ - ಪಿ. ಲಂಕೇಶ್	೭೧

III. ಕಾಲ

ಆಶಯ : ಕಾಲ ನಿಲ್ಲುವುದಿಲ್ಲ - ಚೆನ್ನವೀರ ಕಣವಿ	೭೩
೧. ಭೂತ - ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಅಡಿಗ	೭೪
೨. ಲಾಕ್‌ಡೌನ್ ದಿಗ್ಭಂಧನ ಕಲಿಸುವ ಪಾಠಗಳು - ರಂಗಸ್ವಾಮಿ ಮೂಕನಹಳ್ಳಿ	೭೬
೩. ಮೂರು ಗಂಟೆಗಳು - ಅ.ರಾ. ಮಿತ್ರ	೮೧
ಓದು ಪಠ್ಯ : ಕಾಲ ಚೈತ್ರದ ಅನನ್ಯ ಲೀಲೆ - ಜ.ನಾ. ತೇಜಶ್ರೀ	೮೭

IV. ಸಂಕೀರ್ಣ

- ಆಶಯ : ದೋಸೆ ಮತ್ತು ವಿಜ್ಞಾನ - ಬಿ.ಆರ್. ಲಕ್ಷ್ಮಣರಾವ್ ೯೨
೧. ಐಫೋನ್ ಎಂಬ ಅದ್ಭುತ ಐಲು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಆತನ ಬದುಕೇ
ಒಂದು ಮಾದರಿ - ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಭಟ್ ೯೩
೨. ನೋಡಬೇಕು ಹುಲಿ ಹಂದಿಯ ಹೋರಾಟ
- ಕೆದಂಬಾಡಿ ಜತ್ತಪ್ಪ ರೈ ೧೦೦
೩. ಇಡ್ಲಿ ಇತಿಹಾಸ - ಸೇಡಿಯಾಪು ಕೃಷ್ಣಭಟ್ಟ ೧೦೬
- ಓದು ಪಠ್ಯ : ಖಾಸಗೀ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ
- ಡಾ. ಜಯಶ್ರೀ ಸಿ. ಕಂಬಾರ ೧೧೧
- * ಪ್ರಶ್ನೆಪತ್ರಿಕೆ - ಅಂಕಗಳು ೧೧೩

* * *

I. ಕಾಯಕ

ಆಶಯ :

ಭೂಮಿತಾಯಿಯ ಚೊಚ್ಚಲ ಮಗ

- ದ.ರಾ. ಬೇಂದ್ರೆ

ಭೂಮಿ ತಾಯಿಯ
ಚೊಚ್ಚಲ ಮಗನನು
ಕಣ್ತೆರೆದೊಮ್ಮೆ
ನೋಡಿಹಿರೇನು?

ಮುಗಿಲೆಂಬುವುದು
ಕಿಸಿದಿತು ಹಲ್ಲು!
ಬಂದ ಬೆಳೆಯು
ಮಿಡಿಚಿಯ ಮೇವು;
ಬಿತ್ತಿದ್ದಾಯಿತು
ಉತ್ತಿಹ ಮಣ್ಣು!

೧. ಆಯ್ದ ವಚನಗಳು

ಬಸವಣ್ಣ

ಉಂಬಾಗಲಿಲ್ಲೆನ್ನ, ಉಡುವಾಗಲಿಲ್ಲೆನ್ನ
ಬಂಧುಗಳು ಬಂದಾಗಲಿಲ್ಲೆನ್ನ;
ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲೆಂಬ, ಜಂಗಮಕೆ ಇಲ್ಲೆಂಬ
ಬಂದ ಪುರಾತಂಗೆ ಇಲ್ಲೆಂಬ
ಸಾವಾಗ ದೇಹವ ದೇಗುಲಕೆ ಒಯ್ಯೆಂಬ
ದೇವರಿಗೆ ಹೆಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟು ಹೇಳಿತ್ತೆ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವ

ನಾನು ಆರಂಭವ ಮಾಡುವೆನಯ್ಯಾ ಗುರು ಪೂಜೆಗೆಂದು
ನಾನು ಬೆವಹಾರವ ಮಾಡುವೆನಯ್ಯಾ ಲಿಂಗಾಚಣನೆಗೆಂದು
ನಾನು ಪರಸೇವೆಯ ಮಾಡುವೆನಯ್ಯಾ ಜಂಗಮದಾಸೋಹಕ್ಕೆಂದು,
ನಾನಾವಾವ ಕರ್ಮಗಳ ಮಾಡಿದಡೆಯೂ,
ಆ ಕರ್ಮಫಲಭೋಗವ ನೀ ಕೊಡುವೆ ಎಂಬುದನಾನು ಬಲ್ಲೆನು,
ನೀ ಕೊಟ್ಟ ದ್ರವ್ಯವ ನಿಮಗಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೊಂದು ಕ್ರಿಯೆ ಮಾಡೆನು,
ನಿಮ್ಮ ಸೊಮ್ಮಿಗೆ ಸವೆಸುವೆನು
ನಿಮ್ಮಾಣೆ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವ

ಮನಶುದ್ಧವಿಲ್ಲದವಂಗೆ ದ್ರವ್ಯದ
ಮನೆನೋಡಾ ಬಡವರು ಮನ ನೋಡಾ ಘನ
ಸೋಂಕಿನಲ್ಲಿ ಶುಚಿ, ಸರ್ವಾಂಗ ಕಲಿಗಳು
ಪಸರಕ್ಕನುವಿಲ್ಲ, ಬಂದ ತತ್ಕಾಲಕ್ಕೆ ಉಂಟು
ಕೂಡಲಸಂಗನ ಶರಣರು ಸ್ವತಂತ್ರಧೀರರು

ಶರಣ ನಿರ್ದೆಗೈದರೆ ಜಪೋ
 ಶರಣನೆದ್ದು ಕುಳಿತರೆ ಶಿವರಾತ್ರಿ ಕಾಣಿರೋ
 ಶರಣ ನಡೆದುದೇ ಪಾವನ ಕಾಣಿರೋ
 ನುಡಿದುದೇ ಶಿವತತ್ವ ಕಾಣಿರೋ
 ಕೊಡಲಸಂಗನ ಶರಣನ ಕಾಯಕವೇ ಕೈಲಾಸ ಕಾಣಿರೋ

ಆಯ್ದಕ್ಕಿ ಮಾರಯ್ಯ

ಕಾಯಕದಲ್ಲಿ ನಿರತನಾದಡೆ
 ಗುರುದರ್ಶನವಾದರೂ ಮರೆಯಬೇಕು,
 ಲಿಂಗ ಪೂಜಿಯಾದಡು ಮರೆಯಬೇಕು
 ಜಂಗಮ ಮುಂದೆ ನಿಂದಿದ್ದಡೂ ಹಂಗ, ಹರಿಯಬೇಕು,
 ಕಾಯಕವೇ ಕೈಲಾಸವಾದ ಕಾರಣ ಅಮರೇಶ್ವರ
 ಲಿಂಗವಾಯಿತ್ತಾದಡೂ ಕಾಯಕದೊಳಗೂ

ಮನ ಶುದ್ಧವಿಲ್ಲದವಂಗೆ ದ್ರವ್ಯದ ಬಡತನವಲ್ಲವೆ
 ಚಿತ್ತ ಶುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಕಾಯಕವ ಮಾಡುವ
 ಸದ್ಭಕ್ತಂಗೆ ಎತ್ತ ನೋಡಿದಡತ್ತ ಲಕ್ಷಿ ತಾನಾಗಿದ್ದಳು
 ಮಾರಯ್ಯ ಪ್ರಿಯ ಅಮರೇಶ್ವರಲಿಂಗವ ಸೇವೆಯುಳ್ಳನ್ನಕ್ಕರ

ನೇಮವ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಭಕ್ತರ ಭವನಂಗಳ ಹೊಕ್ಕು
 ಕಾಯಕ ಸತ್ತು, ಹಣ ಹೊನ್ನು
 ಬೇಡೆಹನೆಂಬುದು ಕಷ್ಟವಲ್ಲವೆ ಸದ್ಭಕ್ತಂಗೆ?
 ಆ ಗುಣ ಅಮರೇಶ್ವರಲಿಂಗಕ್ಕೆ ದೂರ

ಅಂಬಿಗರ ಚೌಡಯ್ಯ

ತಡೆವೆಲೆಯಿಲ್ಲದ ಮಹಾನದಿಯಲ್ಲಿ
 ಒಡಲಿಲ್ಲದಂಬಿಗ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ
 ಹಿಡಿದು ಬಿಡುವ ಮನವ ಬೆಲೆಗೊಟ್ಟೊಡೆ
 ಕಡೆ ಹಾಯಿಸುವೆ ನೀ ಮಹಾಹೊಳೆಯ
 ನುಡಿಯಿಲ್ಲದ ನಿಸ್ಸೀಮ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿರಿಸುವನೆಂದಾತ
 ಅಂಬಿಗರ ಚೌಡಯ್ಯ

ಕಾಳವ್ವೆ

ಕೃತ್ಯ ಕಾಯಕವಿಲ್ಲದವರು ಭಕ್ತರಲ್ಲ
ಸತ್ಯ ಶುದ್ಧ ವಿಲ್ಲದುದು ಕಾಯಕವಲ್ಲ
ಆಸೆಯೆಂಬುದು ಭವದ ಬೀಜ
ನಿರಾಶೆಯೆಂಬುದು ನಿತ್ಯಮುಕ್ತಿ
ಉರಿಲಿಂಗ ಪೆದ್ದಿಗಳರಸನಲ್ಲಿ ಸದರವಲ್ಲ ಕಾಣವ್ವೆ

ಅಕ್ಕಮ್ಮ

ಆಸಿ, ಮಸಿ, ಕೃಷಿ, ವಾಣಿಜ್ಯ ಮುಂತಾದ ಕಾಯಕವ ಮಾಡಿ,
ಭಕ್ತರ ಪಡುಗ ಪಾದತ್ರಾಣ ಪಹರಿ ಬಾಗಿಲು
ಬೊಕ್ಕಸ ಬಿಮಗ ಮುಂತಾದ ಕಾಯಕವ ಮಾಡಿಕೊಂಡು
ವ್ರತಕ್ಕೆ ಊಣಿಯವಿಲ್ಲದೆ,
ಮಾಡುವ ಕೃತ್ಯಕ್ಕೆ ಕಡೆಯಾಗದೆ,
ಈ ಭಕ್ತನ ಅಂಗಳ ಅವಿಮುಕ್ತಿಕ್ಷೇತ್ರ,
ಆತನ ಮನಯೆ ಆಚಾರವೆ
ಪ್ರಾಣವಾದ ರಾಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗದಾಶ್ರಯ

೨. ಜಲಗಾರ (೧೯೨೮)

– ಕುವೆಂಪು

ಪಾತ್ರಗಳು
ಭೂದೇವಿ
ಶಿವ
ಜಲಗಾರ
ರೈತ
ಕಬ್ಬಿಗ
ಯುವಕ
ತಿರುಕ
ಭಟ್ಟ
ಬಾಲಕರು
ಹಳ್ಳಿಯ ಹುಡುಗಿ
ಇಬ್ಬರು ಪಾರ್ವರು
ಇಬ್ಬರು ತರುಣರು

* * *

ದೃಶ್ಯ ೧

ಭೂದೇವಿ
(ಉಷಃಕಾಲ, ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ)

ಬಾರಾ, ಸಖಿಯೇ, ಉಷೆಯೇ, ಬಾರ;
ಕೆಂಪಿನ ಮುತ್ತಿನ ಮಾಲೆಯ ತಾರ.
ಮಬ್ಬಿನ ಮಂಜಿನ ಮುಸುಗನು ಎತ್ತಿ
ಬಾರಾ ಉದಯಾಚಲವನು ಹತ್ತಿ.

ಹಸುರಿನ ಬನಗಳ ಮುದ್ದಿಸಿ ಬಾರ;
ಗಿರಿಶೃಂಗಗಳಾಲಿಂಗಿಸಿ ಬಾರ;
ಮಲಗಿಹ ಖಿಗಗಳ ಕರೆಯುತ ಬಾರ;
ಮಂದಾನಿಲನ ಎಬ್ಬಿಸಿ ಬಾರ;
ಉದಯಾನಂದದ ಕಲಶವ ತಾರ;
ಬಾರಾ, ಸಖಿಯೇ, ಉಷೆಯೇ, ಬಾರ.

ಮಂಜಿನ ಜಪಮಣಿ ಮಾಲೆಯ ಹಿಡಿದು,
ವನಗಳ ವಿಕಸಿತ ಸುಮಗಳ ಮುಡಿದು,
ಹೂಗಳ ಕೆಂಪಿನ ಕುಂಕುಮವಿಟ್ಟು,
ತಳಿರಿನ ಸೊಬಗಿನ ಸೀರೆಯನುಟ್ಟು,
ಪೈರಿನ ರಮಣೀಯತೆಯನು ತೊಟ್ಟು,
ಮುಗಿಲಿನ ಕುರುಳನು ತೇಲಲು ಕೊಯ್ದು,
ವನಗಳ ನಗ್ನ ಗಭೀರತೆಯಾಯ್ದು,
ವಿಶ್ವದ ಗರ್ಭದ ಚೆಲುವನು ಹೊಯ್ದು,
ಮಾಯಾ ಮೋಹದ ಜಾಲವ ನೆಯ್ದು,
ತಳಿರಿನ ಹೂಗಳ ಸಂಕವ ಮಾಡಿ
ಬಾರಾ, ಉಷೆಯೇ, ನಲಿನಲಿದಾಡಿ.

(ಹಾಡುತ್ತಾ ಹಾಡುತ್ತಾ ಮೆಲ್ಲನೆ ರಂಗದಿಂದ ಜಾರುತ್ತಾಳೆ. ಜಲಗಾರನೊಬ್ಬನು ಕೈಲಿ ಬುಟ್ಟಿ
ಪೊರಕೆ ಹಿಡಿದು ಬರುತ್ತಾನೆ. ಬಂದವನು ಗುಡಿಸಲೆಳಸಿ ಮತ್ತೆ ಸುತ್ತಲೂ ನೋಡಿ)

ಜಲಗಾರ

ಏನಿದೈಕಿಲ್ಲೋನೆ ಸುರಿಯುತಿಹುದೆಡೆಬಿಡದೆ!
ಮುಸುಗಿಹುದು ಬಿಳಿ ಮಬ್ಬು, ಅಡಿಯಿಡಲು ಬೀದಿಯೇ
ಕಾಣಿಸದು ಕಂಗಳಿಗೆ. ಮಂಜು ಹರಿಯುವವರೆಗೆ
ಕುಳಿತಿಲ್ಲಿ, ನಲಿಯುವೆನು ನಲ್ಲಬ್ಬಗಳ ಹಾಡಿ.

(ಅಲ್ಲಿಯೆ ಬಳಿಯಿದ್ದ ಒಂದು ಎತ್ತರವಾದ ಅರೆಯಮೇಲೆ ಕುಳಿತು, ತನ್ನ ಪೊರಕೆ ಬುಟ್ಟಿಗಳನ್ನು
ಕೆಳಗಿಟ್ಟು ಹಾಡುತ್ತಾನೆ)

ಮೂಡಿ ಬಾ, ಮೂಡಿ ಬಾ,
ಬೇಗ ಬಾ, ಬಾ ಬಾ!
ತೊಳಗಿ ಬಾ, ಬೆಳಗಿ ಬಾ,
ಜಗದ ಕಣ್ಣೆ, ಬಾ ಬಾ!

ಮಲೆಯ ಹತ್ತಿ ಮುಸುಗನೆತ್ತಿ
ಹಸುರ ಮೇಲೆ ಮುತ್ತ ಬಿತ್ತಿ
ಜಗದವೆಗಳ ತೆರೆಯುತ
ಕಮಲಂಗಳ ಬಿರಿಯುತ.

ತಿರೆಗೆ ಜೀವಕಳೆಯ ನೀಡಿ
ಜನಗಳೆಗೆ ರಸವನೂಡಿ
ಮೂಡಿ ಬಾ, ಮೂಡಿ ಬಾ,
ಬೇಗ ಬಾ, ಬಾ ಬಾ!
ತೊಳಗಿ ಬಾ, ಬೆಳಗಿ ಬಾ,
ಜಗದ ಕಣ್ಣೆ, ಬಾ ಬಾ!

ಮುಗಿಲಿನಲಿ ಕೆಂಪ ಹೊಯ್ದು,
ದಿನಮಣಿಯೆ, ಬಾ ಬಾ;
ಬೆಳಕಿನಲಿ ಬಲೆಯ ನೆಯ್ದು,
ತಿಮಿರಾರಿ, ಬಾ ಬಾ;

ಬಾನ ಹೆಣ್ಣನೊಲಿಯುತೊಮ್ಮೆ
ನೆಲದ ಹೆಣ್ಣನೊಲಿಯುತೊಮ್ಮೆ
ಒಮ್ಮೆ ಬನದ ದೇವಿಯ
ಒಮ್ಮೆ ಜಲದ ದೇವಿಯ

ಸರಸದಿಂದಲೊಲಿಯುತಾಡಿ
ಕಿರಣ ಮಾಲೆಗಳನು ಸೂಡಿ
ಮೂಡಿ ಬಾ, ಮೂಡಿ ಬಾ!
ಬೇಗ ಬಾ, ಬಾ ಬಾ!

ತೊಳಗಿ ಬಾ, ಬೆಳಗಿ ಬಾ;
ಜಗದ ಕಣ್ಣೆ, ಬಾ, ಬಾ!

(ಹಾಡನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಮೂಡಣ ದೆಸೆಯನ್ನು ನೋಡಿ)
ಮೆಲುನಡೆಯನಿಡುತ ಅರುಣೋದಯವು ಮೂಡಣದ
ಬಾನೆಡೆಯೊಳೋಕುಳಿಯ ಚೆಲ್ಲುತ್ತ ಮೂಡುತಿದೆ,
ಹಸುರಿನಲಿ ಮುತ್ತುಗಳ ಹೊಂಬೆಳಗ ಸೂಸಿ.
ಹಿಂಜರಿದು ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಿ ದಿಕ್ಕುಗಳಲಡಗುತಿಹ
ಕತ್ತಲೆಯ ಮೊತ್ತದಿಂ; ದೆಸೆದೆಸೆಗಳಂ ತೀವಿ
ನಲಿವ ನರುಗಂಪಿನಿಂ, ಪೆಂಪಿನಿಂ; ಮೈಸೋತ

ದಳದಂತೆ ಬೆದರಿ ಹಿಂಜರಿದು ಮರೆಯಾಗುತ್ತಿಹ
 ಮಂಜಿನಿಂ; ನೇಸರಾಗಮನದಲಿ ಕಣ್ಣೆರೆದು,
 ಮೈಕೊಡವಿ, ಮರದಿಂದ ಮರದೆಡೆಗೆ ಸಂತಸದಿ
 ಹಾರುತ್ತ, ನುಣ್ಣಿನಿಯ ಬೀರುತಿಹ ಹಕ್ಕಿಗಳ
 ಗೇಯದಿಂಚರದಿಂ; ನಲವಿಂದ ಸುಳಿಸುಳಿದು
 ತಳರ ಕಾವಣಗಳಲಿ ಒಯ್ಯೊಯ್ಯನಾಡುತ್ತಿಹ
 ಕುಳಿರೆಲರಿನಿಂಪಿನಿಂ; ಎಲರಿನಲಿ ತಲೆದೂಗೆ
 ನರುಗಂಪನೀಡಾಡಿ ಬಿರಿಯುತಿಹ ಪೂಗಳಿಂ;
 ಪೂಗಳಲಿ ಬಂಡುಣಲು ಹಾರೈಸಿ, ಸುತ್ತಿ
 ಮೊರೆಯುತಿಹ ಸೊಕ್ಕಿದಳಿ ನಿಕರದಿಂ; ಬಿತ್ತರದ
 ಬಾನಿನಿಂ; ಬಾನಿನಲಿ ತೇಲುತಿಹ ಮುಗಿಲಿನಿಂ;
 ರಮ್ಯಾರುಣೋದಯವದೆಂತು ಚೆಲ್ವಾದುದು!
 ಸೃಷ್ಟಿ ಕರ್ತನನೆಮಗೆ ಸಾಧಿಸಲು, ತೋರಿಸಲು,
 ಸೃಷ್ಟಿಯಿದು ಸಾಲದೇ? ಸೃಷ್ಟಿಸೌಂದರ್ಯಮಿದು
 ಸಾಲದೇ? ಪಳವಾತದೇಕೆ? ಬಿಜ್ಜೆಯೇಂ
 ತೋರ್ಕುಮೇ ಎದೆಯರಿವು ತೋರದಾ ಪರಮನಂ?—
 ಇಷ್ಟು ಮುಂಜಾನೆಯಲಿ ಹಾಡುತ್ತ ಬರುವರಾರು?

(ರಂಗದ ಒಂದು ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ದೃಷ್ಟಿ ನೋಡುತ್ತಾನೆ. ರೈತನೊಬ್ಬನು ಹಾಡುತ್ತ ಬರುತ್ತಾನೆ.)

ರೈತ

ನೇಗಿಲ ಯೋಗಿಯು ನಾನು;
 ಮಣ್ಣಿನ ಭೋಗಿಯು ನಾನು!
 ಕೆರೆಗಳ ತೊರೆಗಳ ಗೆಳೆಯನು ನಾನು
 ಹೊಲಗಳ ಬನಗಳ ದೊರೆ ನಾನು
 ಹೊಯ್ಯುವೆ, ಗೆಯ್ಯುವೆ, ಕೊಯ್ಯುವೆ ನಾನು;
 ಉಣ್ಣುವೆ, ಊಣಿಸಿಯುವೆ ನಾನು.
 ನೇಗಿಲ ಗೆರೆಯೇ ತೋರುವುದೆನಗೆ
 ಮುಕ್ತಿಯ ಹಾದಿಯನು;
 ವೇದಗಳೆಲ್ಲಾ ನೆಗೆನೆಗೆದರಿಯದ
 ಅಂತ್ಯದ ಆದಿಯನು.
 ನನ್ನಿಯನರಿಯುವೆ ಕರ್ಮದಲಿ;

ಸೊಗವನು ಕಾಣುವೆ ಧರ್ಮದಲಿ!
 ಬದುಕಿ ಬಾಳಿ ನಾ ಗೆಯ್ಯುವೆ ನಲಿಯುವೆ,
 ಇಹಪರಗಳ ನಾ ಸಾಧಿಸುವೆ.
 ಬದುಕಿ; ಬಾಳಿ; ಕರ್ತವ್ಯವ ಮಾಡಿ;
 ಮೇಲಾಗುವುದನು ಬೋಧಿಸುವೆ!
 ನೇಗಿಲ ಯೋಗಿಯು ನಾನು;
 ಮಣ್ಣಿನ ಭೋಗಿಯು ನಾನು;

(ಹಾಡನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ತಾನು ತಂದ ಹಣ್ಣುಕಾಯಿ ಕೆಳಗಿಟ್ಟು, ಉಟ್ಟ ಹೊಸ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ನೋಡಿ ಸರಿಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ)

ತಿರೆಯ ಪೊರೆದವರೆನ್ನ ಸಹಕರ್ಮಿಗಳು, ಧರ್ಮಿಗಳು!
 ನನ್ನವರ ಬಲದಿಂದಲೇ ದೊರೆಗಳಾಳಿದರು,
 ಬಾಳಿದರು; ರಣವೀರರರಿಗಳನು ಹೂಳಿದರು.
 ಕಬ್ಬಿಗರು ನಲ್ಲಬ್ಬಗಳ ಬರೆದು ಹಾಡಿದರು;
 ಶಿಲ್ಪಿಗಳು ಕಲ್ಲಿನಲಿ ಕತೆಗಳನು ಕೆತ್ತಿದರು!
 ಮಣ್ಣಾದ ನೇಗಿಲಾಶ್ರಯದಿ ಬೆಳೆದಿಹುದು,
 ಉಳಿದಿಹುದು, ನಮ್ಮ ನಾಗರಿಕತೆ. ರೈತರೇ
 ಭೂಮಿಗಿಳಿದಿಹ ಕಾಮಧೇನುಗಳು; ರೈತರೇ
 ಧರೆಯೊಳಿಹ ಜಂಗಮ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷಗಳು.

ಜಲಗಾರ

ಮುಂಜಾನೆಯೊಳಗೆಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಿಹೆ, ರೈತ?

ರೈತ

(ಹಿಂತಿರುಗಿ ನೋಡಿ)

ಓಹೊ ನೀನರಿಯೆಯಾ? ಇಂದು ನಮ್ಮೂರ
 ಶಿವಗುಡಿಯ ಜಾತ್ರೆ! ಬರುವುದಿಲ್ಲವೆ ನೀನು?
 ತೇರೇಳೆಯಲೆಂದನಿಬರೂ ಬರುತಿಹರು.

ಜಲಗಾರ

ನನಗೇಕೆ ಶಿವಗುಡಿಯ ಜಾತ್ರೆ? ಜೋಯಿಸರು
 ದೇಗುಲದ ಬಳಿಗೆನ್ನ ಸೇರಿಸರು.

ರೈತ

ದೂರದಲ್ಲಿಯೆ ನಿಂತು ಕೈಮುಗಿದು ಬಾ.

ಜಲಗಾರ

ಕರ್ಮವಾರಾಧನೆ, ಸೇವೆಯೇ ಪೂಜೆ.
ನನ್ನ ಭಾಗಕೆ ಪೊರಕೆ ಆರತಿ. ಗುಡಿಸುವುದೆ
ನನ್ನ ದೇವರ ಪೂಜೆ! - ನಿನ್ನ ದೇಗುಲದಡೆಗೆ
ಹೋದೆನ್ನ ಕಂದನಂ ಬೈದಿದಿದು ನೂಕಿದರು.
ಶಿವಗುಡಿಯ ಶಿವನು ಜೋಯಿಸರ ಶಿವನಂತೆ;
ನನ್ನ ಶಿವನೀ ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿಹನು. ನನ್ನ ಶಿವ
ಕೊಳೆತ ಕಸದೊಳಗಿಹನು. ಕಪ್ಪುರದೊಳಿಲ್ಲ;
ಮಂಗಳಾರತಿಯೊಳಿಲ್ಲ; ಹೂವುಗಳಿಲ್ಲ.
ಯಾವಡೆಯೊಳಾನಿಹನೊ ಅವನಲ್ಲಿಯೇ ಇಹನು.
ನನ್ನದೆಯೆ ದೇಗುಲ; ನನ್ನೊಲ್ಲೆಯದೆ ಪೂಜೆ.
ನಾನೆಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂ ಕೈಮುಗಿವೆನೋ ಅಲ್ಲಿ
ತಾನಿಹನು. ನಾನೆಲ್ಲಿ ಸತ್ಕರ್ಮವೆಸಗುವೆನೋ
ಅಲ್ಲಿ ಮೈದೋರುವನು. ಶಿವಗುಡಿಯದೆನಗೇಕೆ?-
ನೀನೇನು ಶಿವಗುಡಿಗೆ ತೆರಳುತಿಹೆಯಾ?

ರೈತ

ಹೌದು; ಶಿವನ ನೋಡಲು ಗುಡಿಗೆ ಹೊರಟಿಹೆನು-
ದರುಶನಕೆ. ಅದಕಾಗಿ ಹಣ್ಣಾಯಿಗಳನೆಲ್ಲ
ತಂದಿರುವೆ; ನೋಡಿಲ್ಲಿ. (ತೋರುತ್ತಾನೆ.)

ಜಲಗಾರ

ಶಿವನ ಕಾಣಲು ನೀನು
ಗುಡಿಗೆ ಹೋಗುವೆಯೇನು? ನಿನ್ನ ನೇಗಿಲ ಗೆರೆಯ
ದಿವ್ಯ ದೇವಾಲಯದಿ ಶಿವನ ಕಾಣೆಯ ನೀನು?
ಉಳುವಾಗ, ನೆಡುವಾಗ ಪೂಜೆಮಾಡುವೆ ನೀನು.
ದೇಗುಲದ ಪೂಜಕನು ಬೈಗಿನಲಿ ಬೆಳಗಿನಲಿ
ಪೂಜಿಸಿದರೇನಂತೆ? ನಮ್ಮ ಜೀವವೆ ನಿಜ್ಜ
ಪೂಜೆ. ನಮ್ಮ ಕರ್ಮವೆ ನಿತ್ಯಯೋಗ.
(ರೈತನು ತನ್ನ ಪೂಜಾಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.)
ಜಲಗಾರನೆಂದುದಿದು ವೇದ ನುಡಿಯಲ್ಲ;
ತೆರಳು, ನೇಗಿಲಯೋಗಿ, ಶಿವನ ಪೂಜಿಸು, ಹೋಗು.
(ಗುಡಿಸುತ್ತಾನೆ)

ರೈತ

ಕೇಳಿಲ್ಲ, ಜಲಗಾರ. ಇಂದು ಜಾತ್ರೆಯ ದಿವಸ,
ಇಂದು ಸುಗ್ಗಿಯ ಹಬ್ಬ; ಇಂದು ಆಟದ ದಿನ.
ಎಲ್ಲರೂ ಸಂತಸದಿ ಶಿವಪೂಜೆಯನು ಮಾಡಿ
ನಲಿಯುವರು. ನೀನೂ ಬಾ.

ಜಲಗಾರ

ಹೌದು, ನೇಗಿಲ ಯೋಗಿ,
ಲೋಕ ನಗಬೇಕಾದರಾದರಳಬೇಕು! (ಗುಡಿಸುತ್ತಾನೆ.)

ರೈತ

(ಸ್ವಗತ) ಸೊಗದ ಮೋರೆಯನೆ ಕಂಡರಿಯನೀ ಜಲಗಾರ.
ಪೂಜೆಯೆಂಬುದನರಿಯ; ದೇವನೆಂಬುದನರಿಯ;
ಹುಟ್ಟುಗುಣ ಸುಟ್ಟರೂ ಹೋಗುವುದೆ?

(ಹಾಡುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ)

ಜಲಗಾರ

ಭೂಮಿಯಲಿ ಹುಟ್ಟುಕುರುಡರಿಗಿಂತ ಕಣ್ಣುಳ್ಳ
ಕುರುಡರೆನಿತೊಳರು? ಬನದ ಕೆಂದಳಿರಲ್ಲಿ
ಬಗ್ಗಿಸುವ ಕೋಗಿಲೆಯೆ, ನಿನ್ನ ಪುಗಲಿಂಚರದಿ
ಪರಮವಾಣಿಯ ಕೇಳದವಗೆ ಕಿವಿಯಿದ್ದರೇಂ?
ಎಲೆ ರಮ್ಯವನಗಳಿರ, ನಿಮ್ಮ ಸೌಂದರ್ಯದಲಿ
ಪರಮಾತ್ಮನಂ ಕಾಣದವಗಿದ್ದರೇಂ ಕಣ್ಣೆರಡು?
ಜಗದ ದೇಗುಲದಲ್ಲಿ ಜಗದುದಯ ಕಾರಣನ
ಕಾಣದವನೆಂತು ಕಾಣ್ತನು ಶಿವನ, ಗುಡಿಯಲ್ಲಿ?
ತಣ್ಣದಿರ ಬೆಂಗದಿರನರಿಲುಗಳೆ ಸೊಡರುಗಳು.
ಸುಮಮಾಲೆ ಅಲರುಗಳ ಚೆಲ್ಲುತಿರುವಡವಿಗಳು.
ಮುನ್ನೀರು ತೊರೆ ಕೆರೆಗಳೇ ಪಂಚಪಾತ್ರೆ.
ಬಿತ್ತರದ ಬಾಂದಳವೆ ಗೋಪುರಂ! ಹೊಳೆಗಳಲಿ
ಹರಿವ ಸಲಿಲವೆ ತೀರ್ಥ; ಸುಮಗಂಧವೇ ಧೂಪ.
ಹಕ್ಕಿಯಿಂಚರವೆ ಸುಸ್ವರಮೇಳ! ಎದೆಯೊಲವೆ
ವರ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರ. ಭಕ್ತಿಯೆ ದಿವ್ಯಾತ್ಮ ಯಜ್ಞ
ಎದೆಯ ಮಣೆಯೇ ಯಜ್ಞಶಾಲೆ!

ನಲ್ಲಾತುಗಳೆ ಮಂತ್ರಘೋಷಃ ನೀತಿಯೆ
ಪರಮ ವೇದ. ತಿರೆಗಿಂತ ದೇಗುಲವದೊಳದೇನ್?

(ಹಾಡುತ್ತಾನೆ)

ಗುಡಿಯೊಳಗಿರಲು ದೇವ
ಒಡೆಯನಾರೀ ಜಗವ ಕಾವ?
ವಿಗ್ರಹದೊಳರೆ ರಾಮ
ಯಾರದೀ ಲೋಕದಾರಾಮ?
ಮೂಡಣದೊಳಿಹನು ಹರಿ;
ಪಡುವಲೊಳಿಹನು ಅಲ್ಲಾ!
ಹೃದಯದೊಳು ನೀ ನೋಡೆ
ಸಲೆ ವಿಚಾರವ ಮಾಡೆ
ಅಲ್ಲಿರುವನು ಕರೀಮ;
ಅಲ್ಲಿ ತೋರ್ಪನು ರಾಮ!
ಜಗದ ಮನುಜರಿಗೆಲ್ಲಾ
ಬ್ರಹ್ಮನಾಗಿಹನಲ್ಲಾ!
ಅಲ್ಲ ರಾಮರ ಕಂದನ್
ಆಗಿರುವನು ಕಬೀರ!
ಆತನೇ ಎನಗೆ ಗುರು
ಮೇಣಾತನೇ ಪೀರ!
(ಇಬ್ಬರು ಪಾರ್ವರು ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಾರೆ)

ಮೊದಲನೆಯ ಪಾರ್ವ

ಕೊಳಲಿನಿದನಿಯಂತೆ ಸವಿಗೊರಲಿನಿಂದೊಗೆದ
ಗಾಯನವದೆನಿತಿಂಪು! ಹಾಡಿದವರಾರೊ?

ಎರಡನೆಯ ಪಾರ್ವ

ಯಾರೊ ದಿವ್ಯಾತ್ಮನಿರಬೇಕು. ಮಧುರತಮ
ಗಾಯನವು ಅಮಲತಮ ಹೃದಯದಿಂದಲ್ಲದೆ
ಹೊರಹೊಮ್ಮಲರಿಯದು! ಗುಡಿಯ ಬಳಿಯಾದರೂ
ಹಾಡಿದನೆ!

ಮೊದಲನೆಯ ಪಾರ್ವ
(ಜಲಗಾರನನ್ನು ನೋಡಿ)
ಜಲಗಾರ, ಹಾಡಿದವರಾರೋ?

ಜಲಗಾರ

(ಕೈಮುಗಿದು)

ನಾನೇ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿ: ತಮ್ಮನುಗ್ರಹದಿಂದ.

ಎರಡನೆಯ ಪಾರ್ವ

ಅವನಂತೆ! ಬರಿಯ ಸಟೆ! ಹೋಗೋಣ ಬಾ.

ಮೊದಲನೆಯ ಪಾರ್ವ

ಸಂಗೀತವನಿತೇನು ಮನಮೋಹಿಪಂತೆ
ಇರಲಿಲ್ಲ. ಗಾನದೇವಿಯು ಹೀನ ಜಲಗಾರನನ್
ಒಲಿಯುವಳೆ? ಎಂದಿಗೂ ಇಲ್ಲ.

ಎರಡನೆಯ ಪಾರ್ವ

ಶೂದ್ರರೊಳ್

ಕವಿವರ್ಯರುದಿಸುವರೆ? ಹುಟ್ಟುವರೆ ಪಂಡಿತರ್?
ಜನಿಸುವರೆ ಶಿಲ್ಪಿಗಳ್? ಗಾಯಕರ್? ಯೋಗಿಗಳ್?
ಅಸದಳಂ! ಹೊತ್ತಾಯ್ತು ಹೋಗೋಣ.

ಮೊದಲನೆಯ ಪಾರ್ವ

ಇರಲಿ,

ಇವನ ಹಾಡೆನಿತಿಂಪು ತೋರಿದರು, ಗುಡಿಯ ಬಳಿ
ಬೇಡ! ಕೇಳಲ್ಲಿ! ಶಿವಗುಡಿಯ ಗಂಟೆಗಳ್ (ಹೋಗುತ್ತಾರೆ)

(ಜಲಗಾರನು ಅವರನ್ನೇ ನೋಡಿ ನಗುತ್ತಾ ಗುಡಿಸಲಾರಂಭಿಸುತ್ತಾನೆ. ಜಾತ್ರೆಗೆ ಹೋಗುವ ಜನಗಳ ಗುಂಪು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಯುವಕನೊಬ್ಬನು ಗುಡಿಸುವವನನ್ನು ನೋಡಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತಾನೆ.)

ಯುವಕ

ಜಗದುದಯ ಕಾರಣನೆ, ಹೇ ಜಗದವ್ಯಕ್ತ
ಮೂರ್ತಿ, ನಿನ್ನ ಮಹಿಮೆಯನರಿವರಾರು?
ನಿನ್ನ ಲೀಲೆಯ ತಿರುಳ ಹೊಕ್ಕು ಮುಟ್ಟಿದರಾರು?
ಯುಗಯುಗಗಳಿಂ ಬಿಡದೆ ತಿಳಿಯಾಳದಾಗಸದಿ
ತೊಳಗುತಿಹ ಸೂರ್ಯನನು, ಮುಂಬೆಳಗಿನಲಿ ಮೂಡಿ
ಬೈಗಿನಲಿ ಮಡಿವ ಕಿರಿಯ ಹೂ ನಗುವಂತೆ

ಮಾಡಿರುವ ನಿನ್ನ ಮಾಯೆಯ ಮೈಮೆಯೆಂತು?
ಕೆಲವರಾಡುವರುಳಿದವರು ಕೆಲಸ ಮಾಡುವರು:
ಯಾರ ಸಂತಸವಾರ್ಗೆ? ಉದ್ದೇಶವೇನಿಹುದು?
ದಿನದಿನವು ಎಡೆಬಿಡದೆ ಗೆಯ್ಯುತಿಹ ಜಲಗಾರನ್
ಈತಂಗೆ ಯಾವ ಫಲವನು ಎಲ್ಲಿ ಮುಚ್ಚಿರುವೆ?
ಮಹಿಮೆ ಯಾವುದು ಕಸದೊಳಡಗಿಹುದು?

(ಜಲಗಾರನನ್ನು ಸಂಬೋಧಿಸಿ)

ಜಲಗಾರ,

ಜಾತ್ರೆಯೊಳು ಕೂಡ ನನಗೆ ಬಿಡುವಿಲ್ಲವೆ?
ನಾಳೆ ಗುಡಿಸುವೆಯಂತೆ; ಬರಬಾರದೆ ಈಗ?
ಒಂದು ದಿನವಾದರೂ ವಿಶ್ರಾಂತಿಯಿರಲಿ;
ಬಾ, ಹೋಗೋಣ!

ಜಲಗಾರ

ವಿಶ್ರಾಂತಿಯೊಂದು ದಿನ;

ಕರ್ಮ ಕಾಲದಂತ್ರದವರೆಗೆ! ಒಂದು ದಿನ
ಜಾತ್ರೆ; ಅದಕಾಗಿ ಯುಗಯುಗದ ಯಾತ್ರೆ!
ತೆರಳು, ಯುವಕನೆ, ತೆರಳು; ಶಿವನ ಗುಡಿಯೊಳಗರಸು;
ನಾನು ಪುಡಿಯೊಳಗವನನರಸುವೆನು.

(ಜಲಗಾರನು ಗುಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಯುವಕನು ಅವನನ್ನೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ದೃಷ್ಟಿಸಿ ನೋಡಿ, ಅವನು
ಕಾಣದಂತೆ ಅವನಿಗೆ ಕೈಮುಗಿದು, ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ತಿರುಕನೊಬ್ಬನು ತಿರಿಯುತ್ತಾ ಬರುತ್ತಾನೆ.
ಅವನು ಕುರುಡ, ಕುಂಟ.)

ತಿರುಕ

(ರಾಗವಾಗಿ)

ಧರ್ಮರೇ!

ದೇವರೇ! ತಾಯ್ತಂದೆ! ಕಾಸು ಕೊಡಿರಪ್ಪಾ!

ಹೊಟ್ಟೆಗಿಲ್ಲದೆ ಹಸಿದು ಸಾಯುತಿಹೆನಪ್ಪಾ!

ಕಣ್ಣಿಲ್ಲ! ಕಾಲಿಲ್ಲ! ಧರ್ಮರೇ! ತಾಯ್ತಂದೆ!

(ಭಟ್ಟನೊಬ್ಬನು ಮಂತ್ರ ಹೇಳುತ್ತಾ ವೇಗವಾಗಿ ಬರುತ್ತಾನೆ.)

ಭಟ್ಟ

(ರಾಗವಾಗಿ)

ತ್ವಮೇವ ಮಾತಾ ಚ ಪಿತಾ ತ್ವಮೇವ!

ತ್ವಮೇವ ಬಂಧುಶ್ಚ ಸಖಾ ತ್ವಮೇವ!
ತ್ವಮೇವ ವಿದ್ಯಾ ದ್ರವಿಣಂ ತ್ವಮೇವ!
ತ್ವಮೇವ ಸರ್ವಂ ಮಮ ದೇವದೇವ!

(ಭಿಕ್ಷುಕನು ಅವನನ್ನು ಅಡ್ಡಗಟ್ಟಿ)

ತಿರುಕ

ಕಣ್ಣಿಲ್ಲ, ಧರ್ಮರೇ, ಕಾಸು ಕೊಡಿರಪ್ಪಾ!
ಹೊಟ್ಟೆಗಿಲ್ಲದೆ ಹಸಿದು ಸಾಯುತಿಹೆನಪ್ಪಾ!

ಭಟ್ಟ

(ಕೋಪದಿಂದ)

ನೀ ಸತ್ತರೆನಗೇನೋ? ಮಡಿಬಟ್ಟೆ ಮುಟ್ಟುವೆಯ?
ಅದಕೆ ದೇವರು ನಿನ್ನ ಕಣ್ಣಿಂಗಿಸಿದ್ದು!
(ತ್ವಮೇವ ಮಾತಾ ಚ... ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ.)

ತಿರುಕ

(ಹತಾಶನ ರೋಷದಿಂದ)

ನೀನೇಕೆ ಗುಡಿಯೊಳಗೆ ಸೇರಿರುವೆಯಪ್ಪಾ,
ಪರಮಾತ್ಮ? ಗುಡಿಗಳಿವು ಪಾಪಿಗಳ ಭೋಗಿಗಳ
ಗೂಡುಗಳು! ಪೂಜೆಯೆಂಬುದೊ ಧರ್ಮಬುದ್ಧಿಯನು
ಜೋಗುಳದಿ ಮಲಗಿಸುವ ಕಾಳಮಂತ್ರವು, ದೇವ!
ಕಾಪಾಡು! ಕಾಪಾಡು! (ಒರಗುತ್ತಾನೆ)
(ಇಬ್ಬರು ತರುಣರು ಮಾತಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಬರುತ್ತಾರೆ.)

ಮೊದಲನೆಯ ತರುಣ

ದೇಗುಲದೊಳವಿಶುಕೊಂಡಿಹನಂತೆ ಪರಶಿವನು!
ಜಗವೆಲ್ಲ ದೇವನಿಹ ಗುಡಿಯಲ್ಲವೇ, ಗೆಳೆಯ?-
ಮತದ ಮದ್ಯವ ಕುಡಿದು ತಲೆಕೆಟ್ಟಿಹುದು ಮಂದಿ!

ಎರಡನೆಯ ತರುಣ

ಮೊದಲ ಠಕ್ಕನು ಮೊದಲ ಬೆಪ್ಪನಂ ಸಂಧಿಸಲು
ಸಂಭವಿಸಿತೆಂಬರೀ ಮತ ಎಂಬ ಮತಿವಿಕಾರಂ.
ದೊರೆ ಪುರೋಹಿತರ್ ಅವಳಿಮೊಲೆಯೂಡಿ ಸಲಹಿದರದಂ.
ಮತದ ಮದಿರೆಯನೀಂಟಿ ಮಂಕುಬಡಿದಿದೆ ಜನಕೆ.
ಕೊನೆ ದೊರೆಯ ಕೊರಳಿಗಾ ಕೊನೆ ಪುರೋಹಿತನ ಕರುಳ್
ಉರುಳಾಗುವಾ ವರೆಗೆ ಸುಖವಿಲ್ಲ ಈ ಧರೆಗೆ!

ಮೊದಲನೆಯ ತರುಣ

ಪೂರ್ವಿಕರ ಮೂಢತನಕಾದಿಯೆಂಬುವುದೆಲ್ಲಿ?
ಅಂತವೆಂಬುವುದೆಲ್ಲಿ? ಹೇಳುವುದು ಒಂದು,
ಮಾಡುವುದು ಮತ್ತೊಂದು! ಜಗದೊಡೆಯನೆಲ್ಲಿಯುಂ
ಇರುವನೆಂಬರು ಒಮ್ಮೆ! ಗುಡಿಯಲರಸುವರೊಮ್ಮೆ!
ನಿರಾಕಾರನವನೆಂದು ಸಾರುವರು ಒಮ್ಮೆ;
ಮೂರ್ತಿಗಳ ಮಾಡಿ ಆರಾಧಿಸುವರಿನ್ನೊಮ್ಮೆ!
ಒಂದು ಸಲ ಸರ್ವರೊಳು ಅವನಿರುವನೆನ್ನುವರು;
'ಹೊಲೆಯ ನೀ ದೂರವಿರು' ಎಂದೆಂಬರಿನ್ನೊಮ್ಮೆ!
ನುಡಿಗೂ ನೆಗಳ್ತೆಗೂ ಸಂಬಂಧವೇ ಇಲ್ಲ!
ಇದೆ ನಮ್ಮ ಭಾರತಾಂಬೆಯ ದುರ್ಗತಿಗೆ ಕಾರಣ.
ಬಡಜನರ ಕಣ್ಣೆತ್ತಿ ನೋಡದಿಹ, ಮರುಗದಿಹ
ಹಾಳು ಪೂಜೆಯದೇಕೆ? ಹಸಿದ ಜನಗಳಿಗೆ
ಕೊಡರೊಂದು ಕಾಸ; ತಣ್ಣಗಿಹ ಕಲ್ಲುಗಳ
ಮೇಲೆ ಎಣ್ಣೆಯನು ಬೆಣ್ಣೆಯನು ಸುರಿಯುವರು.
ಕರ್ಪೂರದಾರತಿಯ ಬೆಳಗುವರು ವಿಗ್ರಹದ
ಮುಂದೆ ತಲೆಬಾಗಿ. ಸತ್ತ ದೇವರ ಪೂಜೆ
ಮಾಡುವರು. ಜೀವದ ದರಿದ್ರನಾರಾಯಣರ
ಸೇವೆಯಲ್ಲವೆ ಪರಮ ಪೂಜೆ?

ತಿರುಕ

ಧರ್ಮರೇ!

ಕಣ್ಣಿಲ್ಲ, ಹಸಿದಿಹನು, ಸಾಯುತಿಹೆನಪ್ಪಾ!
ಪುಣ್ಯಾತ್ಮರೇ, ತಾಯ್ತಂದೆ, ಕಾಸು ಕೊಡಿರಪ್ಪಾ!

ಎರಡನೆಯ ತರುಣ

ಕಾಸಿದೆಯೆ ನಿನ್ನ ಬಳಿ?

(ಎಂದು ತಟಕ್ಕನೆ ಮೊದಲನೆಯ ತರುಣನ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗುತ್ತಾನೆ. ಜೀಬಿನಲ್ಲಿ ಹಣದ
ಸದ್ದಾಗುತ್ತದೆ.)

ಮೊದಲನೆಯ ತರುಣ

ಹಾಗಲ್ಲ, ಮಿತ್ರ!

ಕೊಡುವುದನು ನೋಡಿ ಕೊಡಬೇಕು!

“ನರಜನುಮವತ್ಯಧಿಕವದರೊಳು

ಗುರುಹಿರಿಯರಿವರೆಂದು ದಾನ
 ಕ್ಕರುಹರಿವರಲ್ಲೆಂದು ನೋಡದೆ ಮೂಢ ಮಾರ್ಗದಲಿ
 ಕರೆದಪಾತ್ರಂಗೆತ್ತು ಪಾತ್ರನ
 ಪರಿಹರಿಸಲೀಯೆರಡರಿಂ ಸಂ
 ಹರಣವೈದುವುದಾರ್ಜಿಸಿದ ಧನವರಸ ಕೇಳೆಂದೆ!”
 ಎಂಬ ವಿದುರನ ನೀತಿಯರಿಯೆಯಾ ನೀನು?
 ಇವನೇನು ಕುರುಡನೇ? ಇವನು ಬಲು ಸೋಮಾರಿ!
 ನೋಡೆನಿತು ಬಲಶಾಲಿಯಾಗಿಹನು? ನೋಡು!
 ದುಡಿಯಬಾರದೆ ಇವನು? ಭಿಕ್ಷುಕರ ದೆಸೆಯಿಂದ
 ದೇಶವೇ ಹಾಳಾಯ್ತು! (ಕುರುಡನ ಬಳಿಸಾರಿ)
 ಲೋ! ನಿನ್ನ ಕಣ್ಣು

ಕುರುಡೇನೋ, ಠಕ್ಕ!
 (ಕಣ್ಣಿನ ರೆಪ್ಪೆ ಎಳೆದು ನೋಯಿಸುತ್ತಾನೆ.)

ತಿರುಕ

(ಕೂಗಿ ಗೋಳಾಡಿ)

ಪರದೇಶಿಯಪ್ಪಾ!

ಕಣ್ಣಿಲ್ಲವಪ್ಪಾ! ನಿನ್ನ ದಮ್ಮಯ್ಯಪ್ಪಾ!
 ನಿನ್ನ ಕಾಸೆನಗೆ ಬೇಡಪ್ಪಾ! ಕಣ್ಣು
 ಚುಚ್ಚಿ ಬೇಡಪ್ಪಾ!

(ಜಲಗಾರನು ಓಡಿಬಂದು ತರುಣನನ್ನು ಎಳೆಯುತ್ತಾನೆ)

ಜಲಗಾರ

ಬಿಡಿರಪ್ಪಾ! ಪಾಪ,

ಹೊಟ್ಟೆಗಿಲ್ಲದೆ ಬಿದ್ದು ಸಾಯುವವಗೇತಕೇ
 ಗೋಳು?

ಮೊದಲನೆಯ ತರುಣ

(ಕೋಪದಿಂದ)

ಸೊಕ್ಕೇನೋ ನಿನಗೆ?... ತಿಂದ ಸೊಕ್ಕೇ?

ಮೈಮುಟ್ಟುವೆಯ ಬಂದು!

(ಅವನನ್ನು ಒದ್ದು ನೂಕಿ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ.)

ಜಲಗಾರ

ದೇವರೇ, ದೇವರೇ!

ಶತ್ರುಗಳ ಕಾಟವಾದರು ಬೇಕು; ನಮಗಾಗಿ
ಮಿತ್ರರೆಂಬುವ ನೆವದಿ ಮರುಕ ತೋರುವ ಜನರ
ಕೃತ್ತಿಮದ ಕಾಟ ಬೇಡ! ಭಟ್ಟನಾದರೊ ಬೈದು
ಹೋದ. ಬಡಜನರಿಗಾಗಿ ಮರುಗುವ ಇವರು
ಭಿಕ್ಷುಕನ ಕಣ್ಣಿರಿದು, ಒದ್ದು, ತೆರಳಿದರು!
(ಮರುಕದಿಂದ) ನಿನಗೇನು ಬೇಕಣ್ಣಾ!

ತಿರುಕ

ಸಾಯುತಿಹೆನಪ್ಪಾ,
ಹೊಟ್ಟೆಗಿಲ್ಲದೆ! ತುತ್ತು ಅನ್ನ ಹಾಕುವೆಯಪ್ಪಾ!

ಜಲಗಾರ

ಬಡವರಿಗೆ ಬಡವರಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಗತಿಯುಂಟೆ?—
ಲೋಕದಲಿ ಕಂಬನಿಯನೊಂದನೊರಸಿದ ನರನೆ
ಧನ್ಯ! ನಿಟ್ಟುಸಿರನೊಂದ ಸಂತೈಸುವನೆ
ಮಾನ್ಯ! ಹಸಿದ ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಮರುಗಿ ತುತ್ತೊಂದ
ನೀಡುವನೆ ಶಿವನಿಗೆಣೆ! ಹೆರರ ಗೋಳನು ಕಂಡು,
ಎದೆ ಬೆಂದು, ಬಟ್ಟೆಗೆಟ್ಟೊಬ್ಬನನು ಕೈಹಿಡಿದು,
ಜೀವನದ ಕರಿಮಣಿಯ ಕತ್ತಲಲಿ ಕಿರುಣವೊಂದನು
ತಂದು ಭರವಸೆಯನೀಯುವಾತನೆ ಋಷಿ!
ಅದೆ ಪೂಜೆ, ಧರ್ಮ, ಯೋಗ, ಭಕ್ತಿ!
ಎದ್ದೇಳು, ಭಿಕ್ಷುಕನೆ, ನನ್ನನ್ನದೊಳೆ, ಮುಷ್ಟಿ
ನಿನಗಿಕ್ಕಿ, ಶಿವಪೂಜೆ ಮಾಡುವೆನು. ನೀನೆನ್ನ
ಸೋದರ, ನೀನೆನ್ನ ದೇಗುಲ! ನೀನೆನಗೆ
ಪರಶಿವ! ಏಳು; ಮೇಲೇಳು, ಸೋದರನೆ!
(ತಿರುಕನನ್ನು ಕೈಹಿಡಿದು ಮೆಲ್ಲಗೆ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾನೆ.)

ಪರದೆ

೨. ದುಡಿಮೆಯ ಲಕ್ಷಣ : ಪರ್ಯಾಯ ಚಿಂತನೆ

– ಬೆಲ್ ಹುಕ್ಸ್

ಅನು : ಹೆಚ್.ಎಸ್. ಶ್ರೀಮತಿ

ದುಡಿಮೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಇರುವ ಸ್ತ್ರೀವಾದೀ ಬರಹಗಳು ಬೂರ್ಜುವರ್ಗದ ಪಕ್ಷಪಾತ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳನ್ನೇ ತೋರುತ್ತವೆ. ಸ್ತ್ರೀವಾದೀ ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದವರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನವರು ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದ ಮಹಿಳೆಯರ ದೊಡ್ಡ ಸಮಸ್ಯೆ ಎಂದು ಈ ಸ್ತ್ರೀವಾದಿಗಳಿಗೆ ತೋರುವುದು ಸಹಜವೇ, ಏಕೆಂದರೆ ಈ ಗೃಹಿಣಿಯರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬಿಡುವು ಸಿಗುತ್ತದೆ; ಬಿಡುವೇ ಬಂಧನ ಎನಿಸುವಷ್ಟು ಪ್ರಾಮಾಣದ ಬಿಡುವು. ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಹೋಗಿ ದುಡಿಯುವ ಅವಕಾಶಗಳು ಸಿಗಬೇಕು ಎಂಬ ಪರಿಹಾರಗಳನ್ನು ಅವರು ಸೂಚಿಸಿದ್ದೂ ಸಹಜವೇ. ಸ್ತ್ರೀವಾದೀ ಚಿಂತನೆಗಳಿಗೆ ಹೊಸ ತಿರುವನ್ನು ನೀಡಿದಳು ಎಂದು ಖ್ಯಾತಕಾದ ಬೆಟ್ಟಿ ಪ್ರೀಡನ್ ಈ 'ಗೃಹಿಣೀ ಸಮಸ್ಯೆ'ಯನ್ನೇ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿ ಇರಿಸಿ ಕೊಂಡು The Feminine Mystique ಎಂಬ ಕೃತಿಯನ್ನು ಬರೆದಳು. ಮಹಿಳೆಯರು ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ದುಡಿಯಲು ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಗಳಿಸುವುದು ಅವರ ವಿಮೋಚನೆಯ ಕೀಲಿಕೈ ಎಂದು ಸ್ತ್ರೀವಾದಿಗಳು ಘೋಷಿಸಿದರು. ಈ ದುಡಿಮೆಯು ಮಹಿಳೆಯರು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಪುರುಷರನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಬೇಕು ಎಂಬ ಬೇಲಿಯನ್ನು ಕಿತ್ತುಹಾಕಬಲ್ಲದು ಎಂಬುದು ಅವರು ಇದಕ್ಕೇ ನೀಡಿದ ಸಮರ್ಥನೆ. ಒಮ್ಮೆ ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಸ್ವಾವಲಂಬಿಗಳಾದರೆ ಸಾಕು; ಮಹಿಳೆಯರು ತಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಆಗುವ ಲೈಂಗಿಕತಾವಾದೀ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಲು ಸಮರ್ಥರಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದು ಅವರ ವಾದ. ಆದರೆ ಈ ಸ್ತ್ರೀವಾದಿಗಳ ಅರ್ಥದ ದುಡಿಮೆ ಎಂದರೆ ಹೆಚ್ಚು ಸಂಪಾದನೆಯ ವೃತ್ತಿಗಳು ಮಾತ್ರವೇ; ಅವರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಹೊಟ್ಟೆಪಾಡಿಗಾಗಿ ದುಡಿಯುವವರ ಚಿಕ್ಕಪುಟ್ಟ ನೌಕರಿಗಳಾಗಲೀ, ಅಥವಾ ಕನಿಷ್ಠ ವೇತನಗಳ ಕೂಲಿನಾಲಿಗಳಾಗಲೀ ದುಡಿಮೆಗಳು ಎಂದು ಕಾಣಲೇ ಇಲ್ಲ. ಅವರು ತಮ್ಮ ಅನುಭವಗಳಷ್ಟನ್ನೇ ಆಧರಿಸಿ ಎಲ್ಲ ಮಹಿಳೆಯರ ಪರವಾಗಿಯೂ ತಾವು ಮಾತನಾಡಬಹುದು ಎಂದು ಕುರುಡಾಗಿ ವರ್ತಿಸಿದರು. ಅವರು ದುಡಿಮೆಯ

ವಲಯಗಳಿಗೆ ಹೊಸದಾಗಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಅವರಿಗಿಂತ ಎಷ್ಟೋ ಮುಂಚಿನಿಂದಲೂ-ಫಿಮಿನಿಸ್ಟ್ ಮಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡ ಕಾಲಕ್ಕೂ ಮೊದಲಿನಿಂದ ಈ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಮಹಿಳೆಯರು ಬಂದು ದುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಎಂಬುದನ್ನು ಅವರು ಗಮನಿಸಲು ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ಅದೆಷ್ಟೋ ಮಹಿಳೆಯರು ನೌಕರಿಗಳಲ್ಲಿ, ಇನ್ನೂ ಅಸಂಖ್ಯಾತರು ಕೂಲಿನಾಲಿಗಳಲ್ಲಿ, ದುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಈ ದುಡಿಮೆಗಳು ಆ ಮಹಿಳೆಯರು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಪುರುಷರನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಲಿಲ್ಲ, ಅಥವಾ ಅವರನ್ನು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಸ್ವಾವಲಂಬಿಗಳಾಗಿಯೂ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. “Liberating Feminism” ಎಂಬ ತನ್ನ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಂಜಮಿನ್ ಬಾರ್ಬರ್ ಇದೇ ಮಾತನ್ನು ಹಿಡಿದು ಸ್ತ್ರೀವಾದೀ ಚಳುವಳಿಯನ್ನು ಹಂಗಿಸುತ್ತಾನೆ.:

“ಮಾನವರು ಬದುಕಲೆಂದು ದುಡಿಯುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದು ಒಂದು ಚಾರಿತ್ರಿಕ ವಾಸ್ತವ. ಆದರೆ ಈ ಮಹಿಳೆಯರು ಮಾತ್ರ ವಿರಾಮಕ್ಕೆ ರೋಸಿ ಅದರಿಂದ ಪಾರಾಗಲೆಂದು ದುಡಿಯುತ್ತಾರಂತೆ. ದುಡಿಮೆ ಎಂಬುದು ಯಾವಾಗಲೂ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮತ್ತು ಸೃಜನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಇರುತ್ತದೆ ಎಂದೇನಿಲ್ಲ; ಎಲ್ಲೋ ಕೆಲವು ಅದೃಷ್ಟವಂತ ಪುರುಷರಿಗೆ, ಅವರಿಗಿಂತಲೂ ಕಡಿಮೆ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ, ಅಂಥಾ ದುಡಿಮೆಗಳು ದೊರೆಯಬಹುದು ಅಷ್ಟೇ. ಆದರೆ ಬಹುತೇಕರ ಪಾಲಿಗೆ ದುಡಿಮೆ ಎಂಬುದು ಯಾವಾಗಲೂ ಒತ್ತಾಯದ ಅನಿವಾರ್ಯ ಸಂಕಷ್ಟ ಮಾತ್ರವೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ನೇಗಿಲೋ, ಮಷೀನುಗಳೋ, ಅಥವಾ ಪದಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಖ್ಯೆಗಳು ತುಂಬಿರುವ ಕಛೇರಿಯ ಕಡತಗಳೋ, ಯಾವುದೋ ಒಂದರೊಂದಿಗೆ ಸೇಣಿಸುತ್ತಾ ಇರುವುದು; ಉತ್ಪಾದನೆಗಳನ್ನೋ, ಸ್ವಿಚ್ಚುಗಳನ್ನೋ, ಪೇಪರುಗಳನ್ನೋ ಮತ್ತಿನ್ನೇನನ್ನೋ ಗೊತ್ತು ಗುರಿಗಳೇ ಇಲ್ಲದೆ ತಳ್ಳುತ್ತಾ ಇರುವುದನ್ನೇ ದುಡಿಮೆ ಎನ್ನುವುದು. ಈ ಕೆಲಸಗಳು ಅರ್ಥಹೀನ ಎನಿಸಿದರೂ ಹೊಟ್ಟೆಪಾಡಿಗೆ ಇದನ್ನೇ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಒತ್ತಡಗಳಲ್ಲಿಯೇ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಇರುತ್ತೇವೆ....”

ಬಾರ್ಬರ್ ನಂತಹ ವಿಮರ್ಶಕರು ಆ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಇಂಥಾ ಟೀಕೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದ ಸ್ತ್ರೀವಾದಿಗಳು ಹೀಗೆಯೇ ಹಂಗಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಯೋಚಿಸಲು ಹೋಗಲೇ ಇಲ್ಲ. ಮಹಿಳೆಯರ ದುಡಿಮೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ತಾವು ಮಂಡಿಸುತ್ತಿರುವ ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ನೋಡಬೇಕೆಂದು ಎಂಬ ಅನುಮಾನವೂ ಅವರಿಗೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ದುಡಿಮೆಯು ವಿಮೋಚನೆಯ ದಾರಿಯನ್ನು ತೆರೆಯುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಮಾತು ಶೋಷಿತರೂ, ಕನಿಷ್ಠ ವೇತನಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವವರೂ ಆದ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಮಹತ್ವದ್ದು ಎನಿಸಲು ಕಾರಣಗಳೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈ ಮಾತು ಕಾಲೇಜು ಶಿಕ್ಷಿತ, ಬಿಳಿಯ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಬಹಳ ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿ ತೋರಿತು. ಅವರಿಗೆ ದುಡಿಮೆಯ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಲು, ಅಥವಾ ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ದುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದು ಅದನ್ನು ಯಾವುದಾದರೂ

ಕಾರಣಕ್ಕೆ ತೃಪ್ತಿಸಿದ್ದರೆ ಮತ್ತೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹಿಂತಿರುಗಲು ಪ್ರೇರಣೆ ಒದಗುವಂತೆ ಆಯಿತು. ಇನ್ನು ಬಿಳಿಯರಾದರೂ ಕಾಲೇಜು ಶಿಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಪಡೆಯದ ಹೆಂಗಸರು ಈವರೆಗೂ ಮನೆಯೇ ಹೆಣ್ಣಿನ ಲೋಕ ಎಂಬ ಪಾಠಗಳನ್ನೇ ನಂಬಿ ಹೇಗೋ ಬದುಕುತ್ತಿದ್ದರು; ಅವರು ಈಗ ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟ ನೌಕರಿಗಳಾದರೂ ಹೊರಗೆ ಹೋಗಬೇಕು ಎಂಬ ಉಮೇದಿಗೆ ಬಿದ್ದರು. ಅವರು ದುಡಿದದ್ದು ಮನೆಯ ಆದಾಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿತೇನೋ ಹೌದು. ಆದರೆ ಅವರು ಒಂದು ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕಗೊಂಡು ಉಳಿದು ಬಿಟ್ಟರು. ದುಡಿಯುವುದರಿಂದ ತಮಗೇನೋ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಿಕ್ಕಿದೆ ಎಂಬ ಭಾವನೆ ಅವರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿತು. ಆದರೆ ಈಗ ಅವರು ಮನೆಯ ಆದಾಯವು ಹೆಚ್ಚಿದೆಯಾಗಿ ತಮ್ಮ ಜೀವನ ಶೈಲಿಯೂ ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಮೇಲಾಗಬೇಕಿದೆ ಎಂಬ ಜಿದ್ದಿಗೆ ಬಿದ್ದರು. ಇಂಥ ಮನೆಗಳು ಗಂಡಂದಿರು ಮಾತ್ರವೇ ದುಡಿದರೆ ಏನೂ ಸಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬಂದವು. ಅವರ ಬದುಕುಗಳು ಈ ಸೇನಾಪಟದಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿದವು. ಈ ಮಹಿಳೆಯರು ದುಡಿಯುವ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಲು ಒದಗಿದೆ ಪ್ರೇರಣೆಗಳ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಕ್ಯಾರೋಲಿನ್ ಬರ್ಡ್ ತನ್ನ “The Two Marriage” ಎಂಬ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸುತ್ತಾಳೆ.:

“ಈ ಗೃಹಿಣಿಯರು ವೃತ್ತಿಪರ, ಅಥವಾ ಬಿಳಿಕಾಲರ್ ನೌಕರಿಗಳನ್ನೇ ಗಳಿಸಿದರೂ ಸರಿಯೇ, ತಮ್ಮ ಸಂದರ್ಭಗಳನ್ನು ಎಂದೂ ಆರ್ಥಿಕ ಚರಿತ್ರೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ನೋಡಲು ಹೋಗಲೇ ಇಲ್ಲ. ತಾವು ದುಡಿಯಲು ಹೊರಡುವುದರೊಂದಿಗೆ ತಮಗೇ ಅರಿವಿಲ್ಲದೆಯೂ ಒಂದು ಕ್ರಾಂತಿಗೆ ನಾಂದಿ ಹಾಡಲಿದ್ದೇವೆ ಎಂಬ ಸಣ್ಣ ಅರಿವು ಕೂಡಾ ಅದರಲ್ಲಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅವರಲ್ಲಿ ಬಹುತೇಕರು ದುಡಿಮೆಯನ್ನು ‘ಮನೆಗೆ ಒಂದು ನೆರವು’ ಎಂದಷ್ಟೇ ಭಾವಿಸಿದರು ಮನೆ ಖರೀದಿ, ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಬಟ್ಟೆಗಳು, ಮಕ್ಕಳ ಕಾಲೇಜು ಶುಲ್ಕಗಳು. ‘ಯಾವುದಕ್ಕಾದರೂ ಆದೀತು’ ಎಂಬಂತೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಅವರು ಎಂಥದೋ ಒಂದು ದುಡಿಮೆ, ಅದು ಅರೆಕಾಲಿಕವಾದರೂ ಪರವಾಗಿಲ್ಲವೆಂದು ಸಿಕ್ಕ ಕಡೆ ಧಾವಿಸಿದರು. ಇದೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ಅವರು ಸಿದ್ಧರೇ. ಆದರೆ ಕುಟುಂಬ ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಕೆಲಸವು ತಮಗೆ ‘ಬಾಧಕಗಳೆನಿಸಿ’ ನಿಲ್ಲಬಾರದು ಎಂಬುದು ಮಾತ್ರ ಅವರಿಗೆ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾಯಿತು. ಎಷ್ಟತ್ತರ ದಶಕದ ಈ ಮಹಿಳೆಯರು ದುಡಿಮೆಯನ್ನು ಬಯಸಿದ್ದು ಮನೆಯ ಕಾರಣಗಳಿಗಾಗಿಯೇ ಆಗಿತ್ತು ಎಂಬುದು ಗಮನಾರ್ಹ. ‘ಸುಮ್ಮನೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುವ ಬದಲಿಗೆ ಹೊರಗೆ ಹೋಗಿ ಸಂಪಾದಿಸಿ ತರುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು. ಏಕೆಂದರೆ ಈಗಿನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಸಾಕುವುದು ಹಾಗಾಗಿಯೇ ದುಡಿಯಲು ಹೊರಡುವುದರಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳಿದ್ದ ಗೃಹಿಣಿಯರು ಇನ್ನುಳಿದ ಮಹಿಳೆಯರಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಕಾತರರಾಗಿದ್ದರು.”

ಇಂಥ ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಚಳುವಳಿ ಎಂಬುದನ್ನು ಅರಿತವರಾಗಲೀ, ಅದರಲ್ಲಿ ಭಾವಹಿಸಿದವರಾಗಲೀ ಬಹಳ ಕಡಿಮೆ. ಆದರೂ ಅವರು ತಾವು ಹಳೆಯ

ಕಾಲದವರಂತೆ 'ಹೆಣ್ಣಿನ ಜಾಗ ಮನೆಯಲ್ಲಿ' ಎಂಬ ಮಾತನ್ನು ಒಪ್ಪುವವರೇನಲ್ಲ ಎಂದೇ ತಿಳಿಯುತ್ತಿದ್ದರು.

ದುಡಿಮೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಸ್ತ್ರೀವಾದಿಗಳು ಮೊತ್ತಮೊದಲಿಗೆ ಬಿತ್ತಿದ ಅಭಿಪ್ರಾಯ 'ದುಡಿಮೆಯು ಮಹಿಳಾ ವಿಮೋಚನೆಗೆ ದಾರಿ' ಎಂಬುದೇ ಆಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಈ ಮಾತು ಚಳುಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಬಹುಮಂದಿ ಬಡ ಮತ್ತು ದುಡಿಯುವ ವರ್ಗದ, ಅದರಲ್ಲೂ ಬಿಳಿಯರಲ್ಲದ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸಿ ಉಳಿಸಿತು. ಈ ವೇಳೆಗಾಗಲೇ ಹಲವು ಇನ್ನಿತರ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಬೇಸತ್ತಿದ್ದ ಅವರಿಗೆ ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿ ಉಳಿಯುವುದೇ ಬೇಡ ಎನಿಸಿತು. ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಚಳುವಳಿ ಎಂದರೆ 'ಮನೆಕೆಲಸದವರಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಕೂಲಿಗಳು' ಎಂದು ಕೂಗುತ್ತಾ ಸಭೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವುದು, ದುಡಿಯುವ ವಲಯದ ಲೈಂಗಿಕತಾವಾದಿ ಧೋರಣೆಯನ್ನು ಮತ್ತು ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಆರ್ಥಿಕ ರಚನೆಗಳನ್ನು ಟೀಕಿಸುವುದು ಇಂಥವೇ ಎಂಬಂತೆ ಆಯಿತು. ದುಡಿಮೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಸಾರ್ವಜನಿಕವಾಗಿ ನೆಲೆಗೊಂಡಿರುವ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳನ್ನು ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ನೆಲೆಯಿಂದ ಮರುಚಿಂತನೆಗಳಿಗೆ ಒಳಪಡಿಸಿ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳನ್ನು ನೀಡುವ ಯಾವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳೂ ನಡೆಯಲೇ ಇಲ್ಲ. ಮಹಿಳೆಯರು ತಾವು ಕಷ್ಟಪಟ್ಟುಗಳಿಸಿದ ದುಡಿಮೆಯ ಅಪಕಾಶಗಳನ್ನು ಯಾವುದೋ ಸಣ್ಣ ಕಾರಣಗಳ ನೆಪದಲ್ಲಿ ತೊರೆದು ಬಿಡುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು. ಈ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಬಾರ್ಬರ್, 'ಅವರು ಕನಸಿದಂತೆ ಅವರ ದುಡಿಮೆಯ ಅವರಿಗೆ ವಿಮೋಚನೆಗೆ ಯಾವ ದಾರಿಗಳನ್ನೂ ತೋರಲಿಲ್ಲ; ಹಾಗಾಗಿಯೇ ಮಹಿಳೆಯರು ತಾವೇ ಬಯಸಿ ಪಡೆದ ವೃತ್ತಿ, ನೌಕರಿಗಳನ್ನು ವಿನಾ ಕಾರಣವಾಗಿಯೂ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡುವ ನಿರ್ಧಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ' ಎಂದು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವುದು ಸರಿಯಾಗಿದೆಯೇ ಇದೆ.

ಅಮೆರಿಕದ ಎಷ್ಟೋ ಬಡ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ, ದುಡಿಯಲೇ ಬೇಕಾದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವ ತಾಯಂದಿರಿಗೆ ಆ ದುಡಿಮೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದು ಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾದರೆ ಅದೇ ದೊಡ್ಡ ವಿಮೋಚನೆ ಎಂಬಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಈ ಮಹಿಳೆಯರು ಎರಡೆರಡು ದುಡಿಮೆಗಳ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಸಹಿಸಲಾಗದು ಎಂಬಂತೆ ದಣಿದಿರುತ್ತಾರೆ. ಮುಂಚಿನಂತೆಯೇ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದು ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಹೇಳಿದಂತೆ ಕೇಳಬೇಕಾದರೂ ಪರವಾಗಿಲ್ಲ ಎಂಬುದೇ ಅವರ ಆಯ್ಕೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇಷ್ಟಕ್ಕೂ ಈ ವರ್ಗದ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಹೊರಗೆ ದೊರೆಯುವ ದುಡಿಮೆಗಳು ನೆಲ ತೊಳೆಯುವ, ಕಮೋಡುಗಳನ್ನು ಉಜ್ಜುವ, ಗಾರ್ಮೆಂಟ್ ಫ್ಯಾಕ್ಟರಿಗಳಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ರಿಯಾಯಿತಿ ದರಗಳಲ್ಲಿ ಮಾರಲೆಂದೇ ಇರುವ ಬಟ್ಟೆಗಳಿಗೆ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಹಚ್ಚುವ ಬರೀ ಏಕತಾನತೆಯ ಅದರೇ ಕೆಲಸಗಳು ಮಾತ್ರವೇ. ಈ ವಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ಆತ್ಮಸಂತೋಷದ ಮಾತಿರಲಿ, ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು

ದಿನನಿತ್ಯವೂ ಹೇಣಗಬೇಕಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಬಿಡುವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ ಎಂಬುದೇ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿರುವ ಮಹಿಳೆಯರು, ಅದರಿಂದ ಪಾರಾಗುವ ದಾರಿಯಾಗಿ ಎಂಥದೇ ಕನಿಷ್ಠ ಆದಾಯದ ಕೆಲಸವನ್ನೇ ಆದರೂ ಒಪ್ಪುತ್ತಾರೆ ಎಂದರೆ ತಪ್ಪೇನಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಇದು ಹೊರಗಿನ ಒತ್ತಾಯಗಳಿಂದ ಆಗದೆ ಅವರದೇ ಆಯ್ಕೆಯದಾಗಬೇಕು ಅಷ್ಟೆ. ದುಡಿಯುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಇದೆ ಎಂಬುದು ಮತ್ತು ದುಡಿಯ ಬೇಕಾಗಿದೆ ಎಂಬುದು ಎರಡೂ ಒಂದೇ ಅಲ್ಲ, ಬೇರೆಬೇರೆ.”

ಬಡ ಮತ್ತು ದುಡಿಯುವ ವರ್ಗದ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ದುಡಿಯುವುದು ಎಂದರೆ ಆತ್ಮತ್ಯಕ್ತಿ, ವಿಮೋಚನೆ ಎಂಥದೂ ಅಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಅವರ ಅನುಭವಗಳು ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿದ್ದವು. ಅದು ತಮ್ಮನ್ನು ಶೋಷಿಸುತ್ತದೆ, ತಮ್ಮನ್ನು ಅಮಾನವೀಯವಾಗಿ ನಡೆಸಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಬೂರ್ಜ್ವಾ ಮಹಿಳೆಯರು ಹೇಳುವ ‘ದುಡಿಯುವುದು ವಿಮೋಚನೆಗೆ ದಾರಿ’ ಎಂಬ ಮಾತನ್ನು ಬಡ ಮಹಿಳೆಯರು ಅನುಮಾನಿಸಿದರು. ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆದರಿಕೆಯೇ ಆಯಿತು ಎಂದರೂ ಸರಿ. ಏಕೆಂದರೆ ಅವರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಬಿಳಿಯ ಮಹಿಳೆಯರು ದುಡಿಮೆಯ ವಲಯಗಳಿಗೆ ನುಗ್ಗಿದರೆಂದು ಹೊಸ ಉದ್ಯೋಗಗಳೇನೂ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಿ ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವರಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಮಣೆ ಹಾಕುವುದಂತೂ ನಡೆದೇ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ತಾವು ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ವರ್ಗಗಳ ಪುರುಷರು ಒಟ್ಟೊಟ್ಟಿಗೇ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಕಳೆದು ಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಬೆಂಜಮಿನ್ ಬಾರ್ಬರ್ ಈ ಮಹಿಳೆಯರ ಭಯ ಸಹಜವೇ ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ.:

“ಈಗಾಗಲೇ ದುಡಿಮೆಯ ವಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟೇನೂ ಕುಶಲತೆಗಳಿಲ್ಲದವರು ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಕಳೆದು ಕೊಂಡು ಕಂಗಾಲಾಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈಗ ಹೊಸದಾಗಿ ದೊಡ್ಡ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ನುಗ್ಗಿ ಬಂದರೆ, ಕೆಳಗಿನ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುವವರು ಮೊದಲಿಗೆ ನೌಕರಿಗಳನ್ನು ಕಳೆದು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ನಿರುದ್ಯೋಗಿಗಳಲ್ಲಿ ಹರಿನಾರರಿಂದ ಮೂವತ್ತು ವರ್ಷದವರು ನೌಕರಿಗಳನ್ನು ಕಳೆದು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ನಿರುದ್ಯೋಗಿಗಳಲ್ಲಿ ಹದಿನಾರರಿಂದ ಮೂವತ್ತು ವಯಸ್ಸಿನ, ಬಿಳಿಯರಲ್ಲದ ಪುರುಷರ ಸಂಖ್ಯೆಯೇ ಹೆಚ್ಚು ನೌಕರಿಗಳಿಗಾಗಿ ತಡಕಾಡುತ್ತಿರುವ ಅವರಿಗೆ ಕೆಲಸಗಳು ದೊರೆಯುವುದು ಇನ್ನಷ್ಟು ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ದಮನಗಳನ್ನು ಕೊನೆಗಾಣಿಸುವುದೇ ತನ್ನ ಉದ್ದೇಶ ಎಂದು ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಚಳುವಳಿಯು ನಂಬುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದು ನಿಜವೇ ಆದರೆ ಇಂಥಾ ಸಂಗತಿಗಳ ಕಡೆಗೆ ಗಮನವನ್ನು ನೀಡಬೇಕು. ನಿಜವಾಗಿ ಸಂಕಷ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವವರು, ದಮನಿತರು, ಮತ್ತು ಅನ್ಯಾಯಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾದವರು ಎಂಬ ವಾಸ್ತವಗಳನ್ನು ಅದು ತನ್ನ ಹೋರಾಟದ ಆದ್ಯತೆಗಳು ಎಂದು ಕಾಣಬೇಕು. ಲೈಂಗಿಕತಾವಾದವನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕಗೊಳಿಸಿ ನೋಡಲಾಗದು. ಏಕೆಂದರೆ ಜನಾಂಗೀಯ, ಅಥವಾ ಆರ್ಥಿಕ ಶೋಷಣೆಗಳು ಲೈಂಗಿಕತಾವಾದಿ ಶೋಷಣೆಗಳ ಜೊತೆಗೂಡಿ ಇರುತ್ತವೆಯೇ ಹೊರತು ಒಂದರ

ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ಎಂಬಂತೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ವಿಮೋಚನಾವಾದವನ್ನು ಮಂಡಿಸುತ್ತಿರುವ ಈ ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದ ಸ್ತ್ರೀವಾದಿಗಳು ಲೈಂಗಿಕತಾವಾದೀ ದಮನಗಳ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾರೆ; ಇದೇ ಕಾರಣವಾಗಿ ಅವರು ದುಡಿಯುವುದು ಮಹಿಳೆಯರ ವಿಮೋಚನೆಯ ದಾರಿ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಬಡ ಮಹಿಳೆಯರು ಮೆಚ್ಚುಗೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತಾರೆ. ಎಂದು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಲಾಗದು; ಏಕೆಂದರೆ ಅದೇ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಅವರು ತಮ್ಮ ನೌಕರಿಗಳನ್ನು ಕಳೆದು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ.”

ವಿವಾಹಿತ ಬಿಳಿಯ ಮಹಿಳೆಯರು ನೌಕರಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳಿಗೆ ಧಾವಿಸಿ ಬರುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಬಿಳಿಯರಲ್ಲದ ಸಮುದಾಯಗಳವರು ಬೆದರಿ ಹೋದರು. ಈ ಭಯಗಳನ್ನು ಮೊದಲಿಗೆ ಗುರುತಿಸಿ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿದವರು ಕಷ್ಟ ಸಮುದಾಯದ ಮಹಿಳೆಯರು ಮತ್ತು ಪುರುಷರು. ಉದ್ಯೋಗ ವಲಯಗಳಿಗೆ ಹೀಗೆ ಬಿಳಿಯ ಮಹಿಳೆಯರು ಬಂದರೆ, ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಕಷ್ಟ ಸಮುದಾಯಗಳ ವಿದ್ಯಾವಂತರು ಕೂಡಾ ನೌಕರಿಗಳಿಗಾಗಿ ಪರದಾಡ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ನಿಶ್ಚಿತ. ಏಕೆಂದರೆ ಇಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಬಿಳಿಯ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯ ರಾಜಕಾರಣದ ಪ್ರಾಬಲ್ಯವನ್ನು ವಿವರಿಸುವುದೇ ಬೇಡ. ನೌಕರಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಬಗೆಯ ನೌಕರಿಗಳಂತೂ ಬಿಳಿಯರಲ್ಲದವರನ್ನು ಹೊರಗೇ ತಡೆದು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಬಿಡುತ್ತವೆ. ಈಗಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಳಿಯರಲ್ಲದ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯವನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಮಾತಿನೊಂದಿಗೆ ಅವರಿಗೆ ಮೀಸಲಿರಿಸಿದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಇದು ಮೀಸಲಾತಿ ಯೋಜನೆಯ ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕಿರುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ. ಅಂದರೆ ಕೆಲವೊಂದು ವಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಈ ದುರ್ಬಲ ಸಮುದಾಯಗಳವರಿಗೆ ಇಂತಿಷ್ಟು ಎಂದು ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಮೀಸಲು ಗೊಳಿಸುವುದು. ಆ ಜಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಈವರೆಗೆ ಬಿಳಿಯರಿಗೆ ನುಸುಳುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂಬಂತೆ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು. ಬಿಳಿಯರಲ್ಲಿ ಪುರುಷರಿಗಿಂತಲೂ ಮಹಿಳೆಯರು ದುರ್ಬಲರು ಎನಿಸುತ್ತಾರೆ ನಿಜ. ಇದನ್ನೇ ಹಿಡಿದು ದುರ್ಬಲ ಸಮುದಾಯಗಳವರು ಎಂದೇ ಗುರುತಾದ ಬಿಳಿಯರಲ್ಲದ ಗುಂಪುಗಳೊಂದಿಗೆ ಎಲ್ಲಾ ವರ್ಗಗಳ ಬಿಳಿಯ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಕೂಡಾ ದುರ್ಬಲರು ಎಂದು ಗುಂಪುಮಾಡಿ ಬಿಡಲಾಯಿತು. ಇದರಿಂದ ಬಿಳಿಯ ಸಮುದಾಯದ ಎಲ್ಲ ವರ್ಗಗಳ ಮಹಿಳೆಯರೂ ಮೀಸಲಾತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಬಿಳಿಯರಲ್ಲದ ಜನಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಪ್ರೈಪೋಟಿಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶಗಳು ಕಲ್ಪಿತವಾದವು. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಮೀಸಲಾತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಸಾಂಸ್ಥಿಕರಣ ಗೊಂಡಂತೆ ಆಯಿತು. ಉದ್ಯೋಗದಾತರು ಬಿಳಿಯರಲ್ಲದವರ ಬಗ್ಗೆ ತೋರುತ್ತಲೇ ಬಂದಿದ್ದ ತಾರತಮ್ಯಗಳಿಗೆ ಸಮರ್ಥನೆಯೂ ದೊರೆಯಿತು. ಈಗ ಬಿಳಿಯರಲ್ಲದವರ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ಮುಚ್ಚಿ ಹಾಕಬಹುದು. ಬಿಳಿಯ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಆ ಜಾಗಗಳಲ್ಲಿ ನೇಮಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ,

ಮೀಸಲಾತಿಯ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿಯೂ ಬಿಳಿಯರು ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯನ್ನು ಯಾವ ಬಾಧಕಗಳೂ ಇಲ್ಲದೆ ಮುಂದುವರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಅನುಕೂಲವೇ ಆಗುತ್ತದೆ. ಮೀಸಲಾತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಿಗೆ ಬಂದ ಈ ಹೊಸ ರೂಪವನ್ನು ಉದ್ಯೋಗದಾತರು ಸಂತೋಷದಿಂದಲೇ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ; ಬಿಳಿಯರಲ್ಲದವರನ್ನು ನೇಮಿಸಿಕೊಳ್ಳಲೇ ಬೇಕಾದ ಯಾವ ನಿರ್ಬಂಧಗಳನ್ನು ಈ ಹೊಸ ಸೇರ್ಪಡೆಯು ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಅವರ ಸಂತೋಷಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣ. ನಾನು ಇಂಗ್ಲಿಶ್ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಪಿಹೆಚ್.ಡಿ. ಪದವಿಗಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ನನ್ನ ಬಿಳಿಯ ಪ್ರೊಫೆಸರ್‌ರು, ಹಾಗೂ ನನ್ನ ಸಹಪಾಠಿಗಳು 'ಕಷ್ಟತನ ಎಂಬುದೇ ಒಂದು ಅರ್ಹತೆ ಎನಿಸಿ ನಿನಗೆ ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತಲೂ ಮೊದಲು ನೌಕರಿ ಸಿಕ್ಕಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಲೇ ಇದ್ದರು. ಈ ಮಾತುಗಳು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಗೊಂದಲಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಏಕೆಂದರೆ ನಾನು ಕೋರ್ಸ್ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಾತ್ತಿದ್ದ ವಾಸ್ತವ ಬೇರೆಯದೇ ಆಗಿತ್ತು. ಮೀಸಲಾತಿಯ ಬಹುಮಟ್ಟಿನ ಸ್ಥಾನಗಳು ಬಿಳಿಯ ಮಹಿಳೆಯರ ಪಾಲಾಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಒಬ್ಬ ಕಷ್ಟ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ, ಅಥವಾ ಬಿಳಿಯರಲ್ಲದ ಯಾವುದೇ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ, ಒಂದು ಸ್ಥಾನವನ್ನು ನೀಡಲಾಯಿತು ಎಂದರೆ, ಇನ್ನುಳಿದ ಯಾವುದೇ ಸ್ಥಾನಗಳಿಗೂ ಬಿಳಿಯರಲ್ಲದ ಯಾರನ್ನೂ ತುಂಬಿಸ ಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ ಎಂಬಂತೆ ಆಗಿಬಿಡುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಮೀಸಲಾತಿಯ ಜಾಗಕ್ಕೆ ಒಬ್ಬ ಬಿಳಿಯ ಮಹಿಳೆ ಬಂದಿದ್ದರೆ ಆಗ ಈ ಮಾತು ಅನ್ವಯವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ವಿಚಿತ್ರವೆಂದರೆ ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಚಳುವಳಿಯು ಬಿಳಿಯ ಮಹಿಳೆಯರು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರು ಎಂದೇ ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಮೀಸಲಾತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಇದನ್ನು ತಮ್ಮ ಅನುಕೂಲಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡವು. ಈವರೆಗೆ ಕೆಲವೊಂದು ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಬಿಳಿಯರಲ್ಲದ ಅರ್ಹ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಎಂದು ನಿಗದಿ ಗೊಳಿಸಲಾಗಿತ್ತು; ಈ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಈಗ ಮೀಸಲಾತಿಯ ನಿಯಮದ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿಯೇ ಬಿಳಿಯ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ನೇಮಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಇದರ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಚಳುವಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಬಿಳಿಯರಲ್ಲದ ಹಲವು ಭಾಗಿದಾರರು ಕೂಡಾ ಅನುಭವಿಸಿದರು. ಅವರಿಗೆ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ತಾವು ತೊಡಗಿರುವ ವಿಮೋಚನಾ ಹೋರಾಟಗಳಿಗೆ ಈ ಬಗೆಯ ಮೀಸಲಾತಿ ನಿಯಮಗಳಿಂದ ದೊಡ್ಡ ತಡೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ ಎನಿಸಿತು.

ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವಲ್ಲಿ ಬಿಳಿಯ ಸ್ತ್ರೀವಾದಿಗಳು ಸೂಕ್ತ ಸಂವೇದಗಳೇ ಇಲ್ಲದವರಂತೆ ವರ್ತಿಸಿದರು. ಬಡ ಅಸಹಾಯಕ ಬಿಳಿಯ ಮಹಿಳೆಯರು ಮೀಸಲಾತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಿಂದ ನೆರವು ಪಡೆಯುವುದು ತಪ್ಪೇನಲ್ಲ. ಆದರೆ ಆ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನೂ ದಮನಿತ ಕುಳಲ ಸಮುದಾಯಗಳ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನೂ ಒಂದೇ ಗುಂಪು ಎಂದು ಸಾಧಿಸ ಬಾರದಿತ್ತು ಅಷ್ಟೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಎರಡು ಉಪ ಗುಂಪುಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ ನೌಕರಿಗಳಿಗಾಗಿ ಪರದಾಡುತ್ತಿರುವ ದಮನಿತ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಮೀಸಲಾತಿಯ

ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಅಧ್ಯತೆಯ ಗುಂಪು ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿದ್ದರೆ ಸರಿಯಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದ್ದರೆ ಈ ಬಿಳಿಯ ವಿಮೋಚನಾವಾದಿಗಳು, ಬಿಳಿಯರಲ್ಲದ ಸಮುದಾಯಗಳ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಪುರುಷರನ್ನೂ ಬಿಡದೆ ಒಟ್ಟಾಗಿಯೇ ತುಳಿದು ಕೊಂಡಾದರೂ ಸರಿಯೇ ತಮಗೆ ಬೇಕಾದದ್ದನ್ನು ಪಡೆದು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಎಂಬ ಭಯಗಳು ಹುಟ್ಟುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ದುಡಿಮೆಯು ಮಹಿಳಾ ವಿಮೋಚನೆಯ ಹಾದಿಗೆ ಕೀಲಿಕೈ ಎಂಬ ಮಾತನ್ನು ಬಹಳ ಒತ್ತು ಕೊಟ್ಟು ಹೇಳಲಾಯಿತು. ಈ ಮಾತನ್ನು ಹಲವು ಬಿಳಿಯ ಸ್ತ್ರೀವಾದಿಗಳು 'ದುಡಿಯುತ್ತಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ಮಹಿಳೆಯರೂ ಈಗಾಗಲೇ ವಿಮೋಚನೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ' ಎಂಬ ವಿಪರೀತದ ಅರ್ಥ ಬರುವ ಹಾಗೆ ಜಪಿನ ತೊಡಗಿದರು. ಬಡ ಸಮುದಾಯಗಳ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಮಹಿಳೆಯರು ಸಾಕಷ್ಟು ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ದುಡಿಮೆಯ ವಲಯಗಳಲ್ಲಿ, ತೀರಾ ಕೆಳಹಂತಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಆಗಲಿ, ದುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಂದರೆ ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಈಗ ವಿಮೋಚನೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ಬಿಟ್ಟವರು ಎಂದಾಯಿತು. ಸ್ತ್ರೀವಾದೀ ಆಶಯಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಬಿಳಿಯ ಬೂರ್ಜ್ವಾ ಸ್ತ್ರೀವಾದಿಗಳು, ಈ ದುಡಿಯುವ ವರ್ಗಗಳ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ 'ಸ್ತ್ರೀವಾದೀ ಚಳುವಳಿಗಳ ಅಗತ್ಯ ನಿಮಗೇನಿಲ್ಲ' ಎಂಬ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಬಲವಾಗಿ ದಾಟಿಸಿದರು. ಮೊದಲಿನಿಂದಲೇ ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿ ಹಲವು ಹತಾಶೆಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಬಡ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಚಳುವಳಿಗಳಿಂದ ಆಚೆಗೆ ದೂಡಲು ಬೂರ್ಜ್ವಾ ಸ್ತ್ರೀವಾದಿಗಳಿಗೆ ಸಲೀಸಾಯಿತು. ಇಡೀ ಚಳುವಳಿಯನ್ನು ತಮ್ಮ ವರ್ಗ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಿ ರೂಪಿಸುತ್ತಾ ಮುನ್ನಡೆಯಲು ಅವರಿಗೆ ಅಡ್ಡಿ ಎನಿಸಿ ನಿಲ್ಲುವವರು ಈಗ ಯಾರೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ತಮ್ಮ ಅನುಕೂಲಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರವೇ ಗಮನದಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿಕೊಂಡು ಹಲವು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸುಧಾರಣೆಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದರು. ಇವು ತಮಗೆ ಒಳ್ಳೆಯದೋ ಅಥವಾ ಕೆಟ್ಟದೋ ಎಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಲು ಅಲ್ಲಿ ದುಡಿಯುವ ವರ್ಗದ ಮಹಿಳೆಯರು ಇರಲೇ ಇಲ್ಲ. ಎಂದಿನಿಂದಲೂ ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ದುಡಿಯಲು ಹೋಗುತ್ತಲೇ ಇದ್ದ ಎಷ್ಟೋ ಕಷ್ಟ ಮಹಿಳೆಯರು ಬಿಳಿಯ ಮಹಿಳೆಯರು ಸೂಚಿಸಿದ್ದನ್ನು ಒಪ್ಪಿದವರಂತೆ 'ನಾವು ಈಗಾಗಲೇ ವಿಮೋಚನೆಯನ್ನು ಪಡೆದವರೇ ಆಗಿದ್ದೇವೆ. ನಮಗೆ ಸ್ತ್ರೀವಾದೀ ಚಳುವಳಿಯ ಅಗತ್ಯವೇನಿಲ್ಲ' ಎಂದುಕೊಂಡು ಬಿಟ್ಟರು. ಯಾವುದೇ ಬಗೆಯ ದುಡಿಮೆಯಾದರೂ ವಿಮೋಚನೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಅವರು ವಿರೋಧಿಸಿ ಮಾತನಾಡಬೇಕಿತ್ತು. ಅವರ ಅನುಭವಗಳೇ ಅವರಿಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದ್ದವು. ಸ್ತ್ರೀವಾದೀ ಚಳುವಳಿಯು ದುಡಿಯುವ ವರ್ಗಗಳ ಮಹಿಳೆಯರ ಕಾಳಜಿ ವಹಿಸಬೇಕು. ಅವರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂಬ ಒತ್ತಾಯಗಳನ್ನು ಅವರು ತರಬೇಕಿತ್ತು. ಆದರೆ ಹಾಗೆ ಮಾಡದೆ ಉಳಿದು ಬಿಟ್ಟರು.

ಸ್ತ್ರೀವಾದೀ ಚಳುವಳಿಯು ದುಡಿಮೆಯ ವಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ವರ್ಗಗಳ ಮಹಿಳೆಯರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನೂ ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡು ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಿತ್ತು. ಕೆಲಸದ

ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಅನುಕೂಲಗಳು ಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ಕುರಿತು, ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ನೌಕರಿಗಳು ದೊರೆಯ ಬೇಕಿದೆ. ಎಂದು, ನಿರುದ್ಯೋಗಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ನೌಕರಿಗಳು ಲಭ್ಯವಾಗ ಬೇಕಿದೆ ಎಂದು ಚಳುವಳಿಯು ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದಿದ್ದರೆ ಸ್ತ್ರೀವಾದೀ ಚಳುವಳಿಯು ಎಲ್ಲ ಮಹಿಳೆಯರ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಕಾಳಜಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ ಎಂಬ ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ಗಳಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಸ್ತ್ರೀವಾದೀ ಚಳುವಳಿಯು ವೃತ್ತಿವಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ದೊಡ್ಡ ಸಂಬಳಗಳ ವೃತ್ತಿಗಳು ದೊರೆಯಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನೇ ಮುಖ್ಯವಾಗಿಸಿ ಕೊಂಡಿತು. ಇದು ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತರಾದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಯಾವ ಬಗೆಯಲ್ಲೂ ನೆರವಾಗುವ ಮಾತೇ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಚಳುವಳಿಯೇ ನಮಗೆ ನಿರುಪಯುಕ್ತ ಎಂದು ಭಾವಿಸುವಂತೆ ಆಯಿತು. ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಈ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಮಹಿಳೆಯರು ಚಳುವಳಿಯಿಂದ ದೂರವೇ ಉಳಿದರು. ಇನ್ನೂ ವಿಷಾದದ ಮಾತು ಎಂದರೆ ಬೂರ್ಜ್ವಾ ಮಹಿಳೆಯರು ದುಡಿಮೆಯ ವಲಯಗಳಿಗೆ ಬಂದರು ಎಂಬುದನ್ನು ಇಡೀ ಮಹಿಳಾ ಸಮುದಾಯವೇ ಆರ್ಥಿಕ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಪಡೆದು ಬಿಟ್ಟಿತು ಎಂದು ಅರ್ಥೈಸ ಬಾರದು ಎಂಬ ಸೂಕ್ಷ್ಮವನ್ನು ಸ್ವತಃ ಸ್ತ್ರೀವಾದಿಗಳು ಕೂಡಾ ಗ್ರಹಿಸಲಾರದೆ ಹೋದರು. ಅವರು ಬಡ ಮತ್ತು ದುಡಿಯುವ ವರ್ಗಗಳ ಮಹಿಳೆಯರ ಆರ್ಥಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನು ಒಂದಿಷ್ಟಾದರೂ ಕಣ್ಣು ತೆರೆದು ನೋಡಿದ್ದರೆ ನಿರುದ್ಯೋಗ ಸಮಸ್ಯೆಯು ಹೀಗೇಕೆ ಉಲ್ಬಣಿಸುತ್ತಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಬಡ ವರ್ಗಗಳ ಮಹಿಳಾ ಗುಂಪನ್ನೂ ಇತರ ಎಲ್ಲಾ ವರ್ಗಗಳ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನೂ ಕೂಡಿಸಿ ಮಹಿಳೆಯರೆಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ ಆರ್ಥಿಕ ಗುಂಪಿನವರು ಎಂದು ಹೇಳಿಬಿಡುವುದರ ಪರಿಣಾಮಗಳೇನು ಎಂಬುದನ್ನು ಅರಿಯುತ್ತಿದ್ದರು.

ಈಗ ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದ ಹಲವಾರು ಬಿಳಿಯ ಮಹಿಳೆಯರು ವಿವಾಹಗಳಲ್ಲಿ ಬೇಸತ್ತು ವಿಚ್ಛೇದನಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವೆಂದರೆ ಅವರು ಈಗ ಅಸಹಾಯಕ ಒಂಟಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಎನಿಸುತ್ತಾರೆ; ಹಾಗಾಗಿ ಅವರನ್ನು ಬಡವರಾದ ದುಡಿಯುವ ವರ್ಗದ ಮಹಿಳೆಯರೊಂದಿಗೆ ಗುರುತಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಹಿಡಿದು ಸ್ತ್ರೀವಾದಿಗಳು 'ಬಡತನದ ಮಹಿಳೀಕರಣ' ಎಂಬ ಹೊಸ ಸ್ತ್ರೀವಾದೀ ಆರ್ಥಿಕ ಪರಿಭಾಷೆಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮಹಿಳೆಯರ ಆರ್ಥಿಕ ದುಸ್ಥಿತಿಗಳತ್ತ ಗಮನ ಸೆಳೆಯುವ ಮುಖ್ಯ ಸಂಗತಿಯಾಗಿ ಈ ಮಾತನ್ನು ಸ್ತ್ರೀವಾದಿಗಳು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಬಡ ಮತ್ತು ದುಡಿಯುವ ವರ್ಗಗಳ ಮಹಿಳೆಯರ ಆರ್ಥಿಕ ದುಸ್ಥಿತಿಗಳ ಮಾತು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಉಳಿದು ಹೋಯಿತು ಎಂಬುದು ಗಮನಕ್ಕೂ ಬಾರದೆ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದ ಬಿಳಿಯ ಮಹಿಳೆಯರು ಬಡ ಮಹಿಳೆಯರು ಎನಿಸಿ ವರ್ಗಗಳ ಮಹಿಳೆಯರೂ ಈಗ ಕ್ರಮೇಣವಾಗಿ ಬಡವರಾಗಿ ಬದಲಾಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈವರೆಗೂ ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಚೆನ್ನಾಗಿಯೇ ಇದ್ದ ಮಹಿಳೆಯರು ಈಗ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಬಡವರಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಈ ವಿದ್ಯಮಾನವು ೧೯೬೭-೧೯೭೮ರ ನಡುವಿನ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿ ಕೊಂಡಿತು. ಈ ವಿದ್ಯಮಾನದ ಗಂಭೀರತೆಯನ್ನು ಕುರಿತು “The Nouveau poor” ಎಂಬ ತಮ್ಮ ಬರಹದಲ್ಲಿ ಬಾರ್ಬರಾ ಎಪ್ಪಿನ್ರಿಚ್ ಮತ್ತು ಕರಿನ್ ಸ್ವಾಲ್ಡರ್ಸ್ ಚರ್ಚಿಸುತ್ತಾರೆ:

“ಮಹಿಳೆಯರ ‘ವಿಮೋಚನಾ ದಶಕ’ ಎಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗುವ ಎಪ್ಪತ್ತರ ದಶಕವು, ಮಹಿಳೆಯರ ಆರ್ಥಿಕ ದುಸ್ಥಿತಿಗಳ ದಶಕವೂ ಹೌದು ಎಂಬುದು ಒಂದು ವಿಪರ್ಯಾಸವೇ ಸರಿ. ಎಲ್ಲೋ ಕೆಲವು ಮಹಿಳೆಯರ ಪಾಲಿಗೆ ಅದು ವಿಮೋಚನಾ ದಶಕ ಎನಿಸಿರ ಬಹುದು ಅಷ್ಟೇ. ಸುಶಿಕ್ಷಿತರೂ, ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷಿಗಳೂ ಆದ ತರುಣಿಯರು ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಪ್ರವೇಶವೇ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂದು ನಿಗದಿಯಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದ ವೃತ್ತಿ ವಲಯಗಳನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಲು ಅಣಿಯಾದರು. ವೈದ್ಯಕೀಯ, ಕಾನೂನು, ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ ಬೋಧನೆ, ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಹಂತದ ಅಧಿಕಾರ ವಲಯಗಳಲ್ಲಿ ವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ಬಯಸಿ ಅದಕ್ಕೆ ದಾರಿಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿದರು. ಈ ಹಿಂದೆ ಮಾಧ್ಯಮಗಳು ಹೆಣ್ಣುತನದ ಪ್ರತೀಕ ಎಂದು ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಚಿತ್ರಣಗಳು ಭಿನ್ನವಾಗಿದ್ದವು. ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹೆತ್ತಿರುವ ಗೃಹಿಣಿಯರು ತಮ್ಮ ಗಂಡಂದಿರೊಂದಿಗೆ, ನಗರಗಳ ವಿಸ್ತರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಸುಂದರವಾದ ಮನೆಗಳನ್ನು, ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ವಾಹನಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿ ಸುಖ ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸುವ ಚಿತ್ರಣವು ಹೆಣ್ಣುತನದ ಪ್ರತೀಕವಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಈಗ ಆ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ಬದಲಾಗಿ ಹೋಗಿತ್ತು ವೃತ್ತಿ ವಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಉನ್ನತ ಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ಏರುತ್ತಿರುವ ಹೆಣ್ಣು ಈಗ ಅಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದಾಳೆ. ಸ್ಕರ್ಟ್ ಸೂಟ್ ಧರಿಸಿ, ಬ್ರೀಫ್ ಕೇಸ್ ಹಿಡಿದು, ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಎದೆಯುಬ್ಬಿಸಿ ಸ್ವೈಲಾಗಿ ನಿಂತ ಮಹಿಳೆಯು ಈಗಿನ ಹೆಣ್ಣುತನದ ಪ್ರತೀಕ ಎನಿಸಿದ್ದಾಳೆ. ಟಿವಿಗಳಲ್ಲಿ ಈಗ ಅಂಕ anchor womanಗಳು ಕಾಣಿಸುವುದು ಹಳೆಯ ಸುದ್ದಿಯೇ ಆಗಿದೆ; ಹಾಗೆಯೇ Chairmen ಗಳು Chairpersons ಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಈಗ ಎಲ್ಲವೂ ದಕ್ಕಿ ಬಿಟ್ಟಿದೆ ಎಂದಂತೆ ಆಯಿತು. ಮಹಿಳೆಯರ ಈ ಸಾಧನೆಗೆ ಅಡ್ಡ ಬರುವ ಸಂಗತಿ ಯಾವುದೂ ಹೊರಗೆ ಇಲ್ಲ; ಅವರು ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ಸಮರ್ಥಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಗಟ್ಟಿತನವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಕೂಡಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಅಷ್ಟೆ ಎಂಬಂತೆ ಈ ಚಿತ್ರಣಗಳು ಇವೆ. ಆದರೆ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಒಂದು ವರ್ಗಗುಂಪು ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿ ನೋಡಿದಾಗ ಕಾಣುವ ಚಿತ್ರಣವೇ ಬೇರೆ. ಯುವತಿಯರು, ಮುದುಕಿಯರು, ಕರಿಯರು, ಬಿಳಿಯರು ಎಂಬ ಭೇದಗಳೇ ಇಲ್ಲದೆ ಎಲ್ಲ ಹೆಂಗಸರ ಬುಡಗಲೂ ಅಲ್ಲಾಡ ತೊಡಗಿವೆ. ಈ ಮೊದಲೇ ಅನಾನುಕೂಲಗಳಲ್ಲಿ ಇದ್ದವರಂತೂ ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಕಪ್ಪು ಮತ್ತು ಹಿಸ್ಪಾನಿಕ್ ಮಹಿಳೆಯರು-ಈಗ ಇದ್ದಷ್ಟನ್ನು ಕೂಡಾ ಉಳಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಲಾಗದ ಕಷ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.”

ವರ್ಗವಾದ ಮತ್ತು ಜನಾಂಗವಾದಗಳು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಕೂಡಿಯೇ ಮಹಿಳೆಯರ ದೃಷ್ಟಿಕೋನಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುತ್ತವೆ. ಬೂರ್ಜ್ವಾ ಬಿಳಿಯ ಮಹಿಳೆಯರು ಈ ಬಿಳಿಯ

ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ತಮಗೆ ಅನ್ಯಾಯಗಳಾಗುತ್ತವೆ ಎಂದು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿರಲೇ ಇಲ್ಲ. ಈಗ ಅವರಿಗೆ ನೇರವಾಗಿ ಏಟು ಬಿದ್ದಿತ್ತು. ಹಾಗಾಗಿ ಈವರೆಗೂ ಅದೇನನ್ನೋ ಸಾಧಿಸಿದವೆಂದು ಬೀಗುತ್ತಿದ್ದ ಬಿಳಿಯ ಮಹಿಳೆಯರು ಕೂಡಾ ಈಗೀಗ ನಾವು ಅದೆಷ್ಟು ನಷ್ಟಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಆದರೂ ಸ್ತ್ರೀವಾದಿಗಳು, ಅದರಲ್ಲೂ ಬಲಪಂಥೀಯರು, ಮಹಿಳೆ ಮತ್ತು ಬಡತನಗಳ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ನಡೆಸಿದ ಎಲ್ಲ ಚಿಂತನೆಗಳೂ ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದ ಬಿಳಿಯ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಮಾತ್ರವೇ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿ ಇರಿಸಿ ಕೊಂಡದ್ದು. ಕ್ರಮೇಣವಾಗಿ ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದ ಬಿಳಿಯ ಮಹಿಳೆಯರು ಬಡವರಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನೇ ದೊಡ್ಡ ಸಮಸ್ಯೆ ಎಂದು ಅವರು ಬಿಂಬಿಸಿದರು. ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯು ಅತ್ಯಂತ ದುಃಖದಾಯಕ ಎಂದೂ, ಇದನ್ನು ತುರ್ತಾಗಿ ಗಮನಿಸ ಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯವಿದೆ ಎಂದೂ ಈ ಸ್ತ್ರೀವಾದಿಗಳು ಪ್ರಲಾಪಿಸಲು ತೊಡಗಿದರು. 'ಮಹಿಳೆಯರು ಮತ್ತು ಬಡತನ' ಎಂಬ ವಿಷಯವನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಈ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಹೊರಟರೆ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಗುಂಪಿನ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ನೆರವಾಗಬಹುದು ಅಷ್ಟೆ. ಮಹಿಳೆಯರ ಆರ್ಥಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನು ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ಪರೀಕ್ಷಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವ ಬದಲಿಗೆ, ನಿರುದ್ಯೋಗ, ವಿಚ್ಛೇದನೆ..... ಮುಂತಾದವು ಬೂರ್ಜ್ವಾ ಬಿಳಿಯ ಮಹಿಳೆಯರ ಬದುಕುಗಳ ಮೇಲೆ ಬೀರುವ ಪ್ರಭಾವಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ಅಧ್ಯಯನಗಳೇ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದು ಬಿಡುತ್ತವೆ. ಸ್ತ್ರೀವಾದಿಗಳು ಮಹಿಳೆಯರ ಆರ್ಥಿಕತೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಸಮಗ್ರವಾದ ನಿಲುವುಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಲು ಮೊದಲಿನಿಂದಲೇ ಯೋಚಿಸಿದ್ದರೆ, ಆ ದಿಸೆಯಲ್ಲಿ ಚಳುವಳಿಗಳನ್ನು ಮುನ್ನಡೆಸಿದ್ದರೆ, ಇಂದು ಹೀಗೆ ದಿಢೀರನೆ ಒಟ್ಟು ಮಹಿಳಾ ಸಮುದಾಯವೇ ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಕಳೆದು ಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ನೋಡ ಬೇಕಾಗಿ ಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಚಳುವಳಿಯು ಮಹಿಳೆಯರ ಬಡತನದ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಸರಿಯಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಹಿಸಿದ್ದರೆ, ವಿಭಿನ್ನ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಗಳ ಎಲ್ಲ ಕುಲ ಸಮುದಾಯ ಗುಂಪುಹಳ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನೂ ಒಗ್ಗೂಡಿಸಲು ಸುಲಭವಾಗಿ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಎಟಿನ್ಬರ್ಕ್ ಮತ್ತು ಸ್ವಾಲ್ಡರ್ನ್ 'ಬಡತನದ ಮಹಿಳೀಕರಣ, ಅಥವಾ ಮಹಿಳೆಯರ ಬಡತನ ಎಂಬುದು ಸ್ತ್ರೀವಾದವು ಎದುರಿಸಲೇ ಬೇಕಿರುವ ಅತ್ಯಂತ ದೊಡ್ಡ ಸವಾಲು' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಮಹಿಳೆಯರು ಎದುರಿಸುವ ಆರ್ಥಿಕ ಶೋಷಣೆಗಳನ್ನು ಕೊನೆಗಾಣಿಸಬೇಕು ಎಂಬುದು ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಚಳುವಳಿಗಳ ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯಸೂಚಿ ಎನಿಸಿ ಬೇಕಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಮಹಿಳಾ ಸಮುದಾಯಗಳ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಸಮಾನವಾದ ಕಾಳಜಿಗಳನ್ನು ತೋರಿಸ ಬೇಕಿತ್ತು. ಕೆಲವು ಮಹಿಳೆಯರು ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲರಾಗಿ ಇದ್ದರೂ, ಯೋಜಿತ ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಚಳುವಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಲೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಇವರು ಸಣ್ಣಸಣ್ಣ ಗುಂಪುಗಳಾಗಿ ತಮಗೂ ಸಮಾಜದ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೂ

ಸಂಬಂಧಗಳೇ ಇಲ್ಲವೇನೋ ಎಂಬಂತೆ ಇದ್ದು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಮಹಿಳೆಯರ ನಡುವೆಯೇ ಉಂಟಾಗಿದ್ದ ಈ ಬಿರುಕನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಲು ಸ್ತ್ರೀವಾದಿಗಳು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬೇಕಿತ್ತು. ಎಲ್ಲ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನೂ ಒಳಗೊಳ್ಳುವ ಹಾಗೆ 'ಮಹಿಳಾ ಆರ್ಥಿಕ ಶೋಷಣೆ'ಯ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ನೋಡುವ ಒಂದು ಕಾರ್ಯಸೂಚಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿ ಬೇಕಿತ್ತು. ಆಗ ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಸಕಾರಾತ್ಮಕವಾದ ಪರಿವರ್ತನೆಗಳು ಬರುತ್ತಿದ್ದವು. ಎಲ್ಲ ಸಮುದಾಯಗಳ ಮಹಿಳೆಯರೂ ಚಳುವಳಿಯು ಈ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡರೆ ಎಲ್ಲ ಮಹಿಳೆಯರೂ ಬೆಂಬಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಯಾವುದೇ ಗುಂಪಿಗೂ ಪಕ್ಷಪಾತವನ್ನು ತೋರಿದಂತೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆರ್ಥಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಯು ಇನ್ನಿತರ ಹಲವು ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಮೂಲವೂ ಹೌದು. ಅಂದರೆ ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಚಳುವಳಿಯು ಈ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಕೇಂದ್ರವಾಗಿಸಿಕೊಂಡರೆ, ಮಹಿಳೆಯರ ಹಲವಾರು ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಲು ಕೂಡಾ ದಾರಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಈಗಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದುಕೊಂಡೇ ದುಡಿಯುತ್ತಿರುವ ಸಂದರ್ಭಗಳು ಒಡ್ಡುತ್ತಿರುವ ತಡೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದವು. ಈ ತಡೆಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿದರೆ ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿ ಪಿತೃಪ್ರಧಾನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಗಳೇನೂ ಆಗಿಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ ನಿಜ. ಆದರೆ ಇದು ಉಸಿರಾಡಲು ಅಗತ್ಯವಾದ ಮಧ್ಯಂತರ ಪರಿಹಾರವಂತೂ ಹೌದು, ಹಾಗಾಗಿ ತುಂಬಾ ಅಗತ್ಯವಾದುದೂ ಹೌದು, ಈ ಮಾತನ್ನು ಎಪ್ಪಿನ್ರಿಚ್ ಮತ್ತು ಸ್ಟಾಲರ್ಡ್ಸ್ ಬಹಳ ವಿಸ್ತರಿಸಿ ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ:

“ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಆರ್ಥಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವೊಂದನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಇದೇನೂ ಸಣ್ಣ ಕೆಲಸವಲ್ಲ. ಎಲ್ಲ ಮಹಿಳೆಯರ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುವ ಈ ಆರ್ಥಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವು, ವ್ಯವಹಾರ ಪ್ರಾಬಲ್ಯದ ಆರ್ಥಿಕತೆ ಮತ್ತು ಪುರುಷ ಪ್ರಾಬಲ್ಯಗಳು ಇರುವ ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಆಳವಾಗಿ ಬೇರುಬಿಟ್ಟಿರುವ ಅನ್ಯಾಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾತನಾಡಬೇಕು. ಈ ಅನ್ಯಾಯಗಳನ್ನು ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಹೆಸರಿಸಿ ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು. ಆದರೆ ಇಂಥಾ ಹೆಸರಿಸುವಿಕೆಯು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಪರಿಚಿತವೇ ಆಗಿರುವ ಕೇವಲ ಅರೋಪಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಧಾಟಿಯನ್ನು ಮೀರಬೇಕು, ಅದನ್ನು ಸಮಾನ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಒತ್ತಾಯಿಸುವ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಸ್ತಾಪಿಸಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಹೊಸ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕಾಣಲು, ಹೊಸ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಲು, ಇನ್ನಷ್ಟು ಹೊಸ ದೃಷ್ಟಿಕೋನಗಳನ್ನು ಹೊಂದಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಬಹುದು. ನಮ್ಮ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಸಕಾರಾತ್ಮಕವಾದ ಚರ್ಚೆಗಳು ಆಗಬೇಕಿದೆ. ನಾವು ಸಮುದಾಯವಾಗಿ ನಿಂತು ಎದುರಿಗಿರುವ ತಡೆಗಳನ್ನು ಒಡೆಯಬೇಕಿದೆ. ಮಹಿಳೆಯರ ಬಡತನದ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಎದುರಿಸಲು ನ್ಯಾಯ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಜಾಪ್ರಭುತ್ವವಾದಿ ಸಮಾಜದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ; ಇದನ್ನು ಆಗು ಮಾಡಬೇಕೆಂದರೆ ನಮಗೆ ಒಂದು ಸಮರ್ಥವಾದ ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಒಳನೋಟದ ಅಗತ್ಯವಿದೆ.”

ಎಹ್ನಿಚ್ ಮತ್ತು ಸ್ಪಾಲ್ಡರ್ನ್ ಈ ತಮ್ಮ ಬರಹದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಹೊಸ ಆರ್ಥಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವ ಹೊಸ ನೋಟಗಳನ್ನು ಗಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಎಂದೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ ನಿಜ. ಆದರೆ ಅವರು ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿಯನ್ನು ಟೀಕಿಸುವಲ್ಲಿ ಖಚಿತವಾಗಿ ಮಾತನಾಡಲು ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ನಾವು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಒಂದು ಮಾತಂತೂ ಖಚಿತ. ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ತನ್ನ ಉಳಿವಿಗಾಗಿ ಕೆಳ ವರ್ಗದ ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು ಶೋಷಿಸುತ್ತದೆ. ಇದರ ಇನ್ನೊಂದು ಸತ್ಯ ಎಂದರೆ, ಇಂತಹ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ಸಮುದಾಯಗಳು ಹಲವು ಬಗೆಯ ವರ್ಗ ದಮನಗಳಿಗೆ ಪಕ್ಕಾಗುತ್ತವೆ ಎಂಬುದು ನಿಶ್ಚಿತ.

ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಚಳುವಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿ ರಾಜಕೀಯ ದೃಷ್ಟಿಕೋನಗಳು ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ ಇವರಿಗೆ ವಾಸ್ತವಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುವ ಮನಸ್ಸುಗಳೂ ಇಲ್ಲ. ಅದರಲ್ಲೂ ಈಗಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ರಚನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದ ಸಾಧ್ಯ ಎಂಬ ವರ್ಗಗಳಿಂದ ಬಂದವರಂತೂ ಕಣ್ಣು ಕಾಣದವರಂತೆ ಆಡುತ್ತಾರೆ. ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿ ಪಿತೃಪ್ರಧಾನತೆಯನ್ನು, ಅಥವಾ ಲೈಂಗಿಕತಾವಾದಿ ಅಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿಯಾದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಿದರೆ, ಕೆಳ ವರ್ಗಗಳು ಅನುಭವಿಸುವ ಆರ್ಥಿಕ ಶೋಷಣೆಗಳು ಎಂದಿಗೂ ಕೊನೆಗೊಳ್ಳದೆಯೇ ಉಳಿಯುತ್ತವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವರು ಸಿದ್ಧರೇ ಇಲ್ಲ. ತಮಗೆ ಸಿಗುವ ಭೌತಿಕ ಸೌಲಭ್ಯಗಳಿಗೆ ಎಲ್ಲಿ ಧಕ್ಕೆಯಾಗುವುದೋ ಎಂಬ ಚಿಂತೆಯೇ ಅವರಿಗೆ ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗಗಳ ಬಿಳಿಯ ಮಹಿಳೆಯರು ತಮ್ಮ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳನ್ನು ಕಳೆದು ಕೊಂಡು ಬಡವರ ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರುತ್ತಾ ಹೋದಾಗಲೇ, ಬಂಡವಾಳ ಶಾಹಿಯನ್ನು ಟೀಕಿಸುವ ಅಗತ್ಯ ಅವರಿಗೆ ಕಂಡು ಬಂದಿದ್ದು. ತಾವು ಮಾತನಾಡಿಸಿದ ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಾಕೆಯು 'ಕಷ್ಟಗಳ ಸಮಯವು ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣನ್ನು ತೆರೆಸುತ್ತದೆ' ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ಎಹ್ನಿಚ್ ಮತ್ತು ಸ್ಪಾಲ್ಡರ್ನ್ ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಇಂದಿನ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಮಹಿಳೆಯರು ದಿವಾಳಿಯೆದ್ದು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಎದುರಿಸಲು ನಾವು ಹೊಸಬಗೆಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಶೋಧಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ನಮ್ಮ ಆತ್ಮಂತಿಕ ಗುರಿಗೆ ದುಡಿಯುತ್ತಲೇ, ಸದ್ಯದ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಆರ್ಥಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸಲು ನೆರವಾಗುವ ಸುಧಾರಣಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಿಗಾಗಿ ಕೂಡಾ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದು ಅಗತ್ಯ ವಾಗುತ್ತದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ವಾರದ ದುಡಿಮೆಯ ದಿನಗಳನ್ನು ಕಡಿಮೆಗೊಳಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಒತ್ತಾಯಗಳನ್ನು ತಂದರೆ, ನಿರುದ್ಯೋಗಿಗಳಿಗೆ ಒಂದಷ್ಟು ಕೆಲಸಗಳು ಸಿಗುತ್ತವೆ. ಗಂಡ ಹೆಂಡತಿಯರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಿಗೆ ಆದರೆ ಈಗಿನ ಕುಟುಂಬ ವೇತನದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಆದ್ಯತೆಯ ಮೇಲೆ ನೌಕರಿಗಳನ್ನು ಕೊಡುವ

ಮಾತು ಮರೆಗೆ ಹೋಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯೇ ಹೆಚ್ಚು ಹಾಗಾಗಿಯೇ ಹಿಂದೆ ತಾವೇ ಬೆಂಬಲಿಸಿದ್ದ ಕುಟುಂಬ ವೇತನದ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಮಹಿಳೆಯರು ಈಗ ವಿರೋಧಿಸಿದರು. ಮಹಿಳೆಯರು ವೆಲ್ಫೇರ್ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು, ಅಂದರೆ ಜನಹಿತ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು, ಬೆಂಬಲಿಸಬೇಕು; ಮತ್ತು ಜನಹಿತ ಸುಧಾರಣೆಗಳಿಗಾಗಿ ಒತ್ತಾಯಗಳನ್ನು ಕೂಡಾ ತರಬೇಕು. ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮಹಿಳೆಯರು ತಮಗೆ ದೊರೆಯುವ ಹಣವನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸುವುದನ್ನು ಕಲಿಯಬೇಕು. ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಹುನ್ನಾರಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿರುವ ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಕೊಳ್ಳುಬಾಕತನವು ಒಂದು ಚಟವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಹೊರಬರಲು ಅವರಿಗೆ ನೆರವು ಬೇಕಿದೆ. ಸ್ತ್ರೀವಾದಿಗಳು ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಬೇಕು. ಮಹಿಳೆಯರು ತಮ್ಮ ದುಡಿಯುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ಸುಧಾರಣೆಗಳನ್ನು ತರಲು ತಮ್ಮ ಕೆಲಸದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಒಗ್ಗಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಒತ್ತಾಯಗಳನ್ನು ಹೇರಬೇಕು. ಅಲ್ಲ ವೇತನಗಳ ನೌಕರಿಗಳ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳು ಕೆಟ್ಟದಾಗಿರುವುದೇ ಹೆಚ್ಚು. ಇಲ್ಲಿ ದುಡಿಯುವ ಬಡ ಮಹಿಳೆಯರು ಅನಾರೋಗ್ಯಗಳಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಾರೆ. ಅನವಶ್ಯಕವಾಗಿ ಅವಮಾನಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಾರೆ, ಹಲವು ಒತ್ತಡಗಳಿಗೆ ಸಿಲುಕಿ ಖಿನ್ನತೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸೇವೆ ಮಾಡುವುದೇ ಕೆಲಸವಾಗಿರುವ ನೌಕರಿಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವವರಿಗೆ ಆ ವಲಯಗಳಲ್ಲಿತಾವು ಅನುಭವಿಸುವ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಕೇಳುವವರೇ ಇಲ್ಲ ಎನಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಸ್ತ್ರೀವಾದಿಗಳು ಇಂಥವರಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ಸಲಹೆ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ನೀಡುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಯೋಜಿಸಬೇಕು ಯಾವ ಬಗೆಯ ಸುಧಾರಣೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಪ್ರಗತಿಪರ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ನಾವು ಮಾಡಬಹುದು ಎಂಬ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಎಷ್ಟು ಬೇಕಾದರೂ ಬೆಳೆಸಬಹುದು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಸ್ತ್ರೀವಾದವು ಈಗಾಗಲೇ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದೆ; ಈ ಪ್ರಸ್ತಾಪಗಳು ಇನ್ನಷ್ಟು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಎಲ್ಲಾ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನೂ ಒಳಗೊಳ್ಳುವ ಬಗೆಯವಾಗಬೇಕು. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಒಳಿತಾಗುವ ಪ್ರಸ್ತಾಪಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲಾ ಮಹಿಳೆಯರೂ ಕೂಡಿ ಸೂಕ್ತವಾಗಿ ಬೆಂಬಲಿಸಿ ನಿಲ್ಲುವುದು ಅಗತ್ಯ. ಚಳುವಳಿಯು ತಮ್ಮ ಆರ್ಥಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕಾಳಜಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಎಲ್ಲ ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲೂ ಹುಟ್ಟಿದ್ದರೆ, ಸ್ತ್ರೀವಾದೀ ಆದರ್ಶಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅವರಿಗೂ ಆಸಕ್ತಿಗಳು ಬರುತ್ತವೆ ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಅನುಮಾನವಿಲ್ಲ.

ನೌಕರಿ ವಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಆರ್ಥಿಕ ಶೋಷಣೆಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದು ನೇರ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬರುವ ಮಾತು; ಇದನ್ನು ವಿವರಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಮಹಿಳೆಯರು ಮಾನಸಿಕ ಶೋಷಣೆಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಹೇಳುವುದು ಸುಲಭವಲ್ಲ. ಚಿಕ್ಕಂದಿನಿಂದಲೂ ಲೈಂಗಿಕತಾವಾದೀ ಪಾಠಗಳನ್ನು ಕಲಿತು ಬಂದಿರುವ ಅವರು ದುಡಿಮೆಯ ವಲಯಕ್ಕೆ ತಮ್ಮಿಂದ ದೊಡ್ಡ ಲಾಭಗಳಾಗುತ್ತಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ ಬದಲು, ತಮ್ಮ ದುಡಿಮೆ ಯಾವ ಮೌಲ್ಯವೂ ಇಲ್ಲ

ಎಂದು ಸ್ವತಃ ಅವರೇ ಅಂದುಕೊಂಡು ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಗ್ರಾಹಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಹುನ್ನಾರಗಳಿಗೆ ಬಲಿಯಾಗಿ ಅವರು ಕೊಳ್ಳಬಾರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವೆಂದರೆ ಅವರು ತಮಗಿರುವ ಭೌತಿಕ ಸೌಕರ್ಯಗಳ ಅಗತ್ಯ ಹಾಗೂ ಕೊರತೆಗಳನ್ನು ತೀರಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಲು ತಾವು ದುಡಿಯುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಾರೆಯೇ ಹೊರತು, ತಾವು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ನೀಡುವವರು ಎಂಬ ಭಾವನೆ ಅವರಲ್ಲಿ ಸುಳಿಯುವುದೂ ಇಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ಈ ಮಹಿಳೆಯರು ದುಡಿಯುವುದು ನನಗೆ ಮಾತ್ರವೇ ಅಲ್ಲ, ತನ್ನ ಸುತ್ತಲಿನವರಿಗೆ ಕೂಡಾ ಅದರಿಂದ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನು ಅವರು ಎಂದೂ ಗಳಿಸಲಾರರು. ದುಡಿಮೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ನೆಲೆಗೊಂಡಿರುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ದುಡಿಯುವ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವುದೇ ಹೀಗೆ. ಇವನ್ನೇ ಸ್ತ್ರೀವಾದಿಗಳು ಕೂಡಾ ಸಮರ್ಥಿಸಿದಂತೆ ಮಾತನಾಡುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಮಹಿಳಾ ದುಡಿಮೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಇರುವ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳನ್ನು ಸ್ತ್ರೀವಾದಿಗಳು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಹೆಣ್ಣು ನೋಟದಿಂದ ಪರಿಶೀಲನೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು, ತಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಆಗುವ ಮಾನಸಿಕ ಶೋಷಣೆಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿರೋಧಿಸಿ ನಿಲ್ಲಲು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಅವರು ದಾರಿಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಅವರ ಆರ್ಥಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳು ಬದಲಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತವೆ ಎಂದಲ್ಲ. ಅವರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸ್ಥೈರ್ಯವಂತೂ ಕೂಡಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಮೊದಲಿಗೆ ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ತಾವು ಮಾಡುವ ಕೆಲಸಗಳು ಮೌಲ್ಯಯುತವಾದವು ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಬರುವುದು ಮುಖ್ಯ. ವೇತನ ರಹಿತವೇ ಇರಲಿ, ಅಥವಾ ವೇತನ ಸಹಿತವೇ ಆಗಿರಲಿ, ಮಹಿಳೆಯರ ದುಡಿಮೆಗೆ ಬೆಲೆ ಇದೆ ಎಂಬ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಸ್ತ್ರೀವಾದಿಗಳು ನೆಲೆಗೊಳಿಸಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಮಹಿಳೆಯರು ತಾವು ಇಲ್ಲಿ ಬೇಕಾಬಿಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಬಿದ್ದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ಗಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಸ್ತ್ರೀವಾದವು ದುಡಿಮೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಯೋಚಿಸುವಾಗ ವೃತ್ತಿಗಳು, ಹುದ್ದೆಗಳು ಎಂಬವನ್ನಷ್ಟೇ ಗಮನಿಸಿದ್ದೇ ಹೆಚ್ಚು ಸ್ತ್ರೀವಾದೀ ಚಳುವಳಿಗಳ ಧೋರಣೆಗಳಂತೂ ಉಳಿದೆಲ್ಲ ನೌಕರಿಗಳೂ, ಅದರಲ್ಲೂ ಸಣ್ಣ ಸಂಬಳಗಳ ನೌಕರಿಗಳು, ಲೆಕ್ಕಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲದವು ಎಂಬಂತೆ ವರ್ತಿಸಿದವು. ಅಂದರೆ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತ ಮಹಿಳೆಯರ ದುಡಿಮೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಪುರುಷರು ತೋರುವ ಧೋರಣೆಗಳನ್ನೇ ಸ್ತ್ರೀವಾದವು ಕೂಡಾ ತೋರಿಸಿತ್ತಷ್ಟೇ.

ನೌಕರಿ ವಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವ ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತರು ಮಾಡುವುದು ಸೇವಾ ಕೆಲಸಗಳನ್ನೇ. ಇಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಕನಿಷ್ಠ ವೇತನಗಳಷ್ಟೇ ಸಿಗುವುದು. ಇನ್ನು ಮಹಿಳೆಯರು ತಮ್ಮತಮ್ಮ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಗಂಟೆಗಳ ಕಾಲ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದರೂ ಇದಕ್ಕೆ ಅವರಿಗೆ ವೇತನಗಳ ಮಾತಿರಲಿ, ಒಂದಿಷ್ಟು ಮರ್ಯಾದೆಯೂ ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ. ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿ ಪಿತೃಪ್ರಧಾನತೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಇರುವ ಬೆಲೆಯೇ ಇಷ್ಟು ಸ್ತ್ರೀವಾದಿಗಳು ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಎದುರಿಸಿದ ಬಗೆ ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿತ್ತು. ಮನೆಕೆಲಸಗಳಿಗೆ

ವೇತನಗಳನ್ನು ನಿಗದಿ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದರು. ಹಾಗೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಆರ್ಥಿಕ ಬಲವನ್ನು ಒದಗಿಸಬಹುದು ಎಂದುಕೊಂಡರು. ಆದರೆ ಹಣ ಪಡೆದು ಮಾಡಿದ ಕೆಲಸ ಎಂದಮೇಲೆ ಅದಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚುವರಿಯಾಗಿ ಮೌಲ್ಯ ಹೆಚ್ಚುವುದಿಲ್ಲ; ಆ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಆ ಮನೆ ಕೆಲಸವನ್ನು ತೊರೆಯುವ ಅವಕಾಶಗಳೇನೂ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಅಂದರೆ ಅವರ ಕೆಲಸಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾಸಂಗಿಕವಾಗಿಯಾದರೂ ದೊರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಗೌರವ ಮರ್ಯಾದೆಗಳಿಗೂ ಈಗ ಸಂಚಕಾರವೇ. ಇನ್ನು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಲಯದ ವೇತನ ಸಹಿತ ಸೇವಾ ಕೆಲಸಗಳಿಗೆ ಆರ್ಥಿಕ ಪರಿಹಾರವೇನೋ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅವರು ಅನುಭವಿಸುವ ಮಾನಸಿಕ ಶೋಷಣೆಗಳು ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಕಡಿಮೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಬಹಿರಂಗ ಪಡಿಸದೆ ಕೆಲವು ಲೇಖಕರು Women and the new world ಎಂಬ ಕೃತಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. “ನಮ್ಮ ಮನೆಕೆಲಸಗಳಿಗೆ ವೇತನ ಪಡೆಯಬೇಕು ಎಂಬ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯು ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿಯ ಇಳಿಜಾರಿನಲ್ಲಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ವೇಗವಾಗಿ ಕೆಳಗೆ ದೂಡಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಗೃಹಿಣಿಯರು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ವಲಯಕ್ಕೆ ಸ್ಥಳಾಂತರಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಮಹಿಳೆಯರ ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗೆ ಈ ಸ್ತ್ರೀವಾದಿಗಳೇ ಬೆಲೆ ತೆರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಕೊಡಿಸುತ್ತೇವೆ ಎಂದರೆ ಸಾಲದು; ಈಗ ಅವರು ಮಹಿಳೆಯರ ಮಾನಸಿಕ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಕೂಡಾ ಪೂರೈಸಲು ನಿಲ್ಲಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.” ಎಂದು

ಕೃತಿಯ ಲೇಖಕರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನೂ ಮುಖ್ಯವಾದ ಸಂಗತಿಯೂ ಇದೆ. ಮನೆಕೆಲಸಗಳಿಗೆ ವೇತನ ದೊರೆಯಿತು ಎಂದರೂ ಆ ಕೆಲಸಗಳಿಗೆ ‘ಮಹಿಳೆಯರ ಕೆಲಸಗಳು’ ಎಂಬ ಬಿರುದು ತಪುತ್ತದೆ ಎಂದಿಲ್ಲ. ಅದೊಂದು ಮೌಲ್ಯಯುತ ದುಡಿಮೆ ಎಂದೂ ಯಾರೂ ಭಾವಿಸುವುದೂ ಇಲ್ಲ.

ಸೇವಾ ದುಡಿಮೆಗಳು ಮತ್ತು ಮನೆಕೆಲಸಗಳ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಕೇಂದ್ರವಾಗಿ ಇರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವ ಬರಹಗಳು ತೀರಾ ಕಡಿಮೆ. ಆನ್ ಓಕ್ಲಿಳ The Sociology of Housework,ರೇ ಆಂದ್ರೆ ಯ Homemakers : The Forgotten Workers, ಎಲೆನ್ ಮೊಲೊಸ್ ಸಂಕಲಿಸಿದ The politics of Housework. ಹೀಗೆ ಕೆಲವು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ ಅಷ್ಟೆ. ಆದರೂ ಕೆಲವು ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಮನೆಕೆಲಸವನ್ನೇ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ನಿರ್ವಹಿಸಿದರೆ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಸಮಾಧಾನಗಳು ಸಿಗುತ್ತವೆ, ಸೌಂದರ್ಯ ಪ್ರಜ್ಞೆಯು ಹೊರ ಹೊಮ್ಮುತ್ತದೆ, ಮಾನಸಿಕ ಒತ್ತಡಗಳು ಕಡಿಮೆಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಮನೆಕೆಲಸಗಳ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಮಹಿಳೆಯರದು ಮಾತ್ರವೇ ಎಂಬುದು ಬದಲಾಗದೆ ಇಂಥದೇನೂ ಆಗಲಾರದು ಎಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು. ಮನೆಯ ಎಲ್ಲಾ ವಯಸ್ಕರು, ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಮಕ್ಕಳು ಕೂಡಾ ಮನೆಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಕಲಿಯಬೇಕು, ಅವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆಗ ಮನೆಯ

ವಾಸ್ತವಗಳನ್ನು ತಿಳಿದು ನಡೆಯುವ ಶಿಸ್ತನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಇನ್ನೂ ಮಹತ್ವದ ಸಂಗತಿ ಎಂದರೆ ತಮ್ಮ ಸುತ್ತಲಿನ ಎಲ್ಲದರ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಪ್ರೀತಿ ಮತ್ತು ಕಾಳಜಿಗಳನ್ನು ತೋರಿಸುವ ಮನೋಭಾವವು ಅವರಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಈಗಿನ ಪರಿಪಾಠದಲ್ಲಿ ಮನೆಯ ಗಂಡುಮಕ್ಕಳಿಗೆ ನಾವು ಮನೆಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಕಲಿಸುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಬೆಳೆದು ದೊಡ್ಡವರಾದರೂ ಅವರು ತಮ್ಮ ಸುತ್ತಲಿನ ಯಾವುದರ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಗೌರವ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿ ಕೊಳ್ಳಲಾರರು. ಮಾತಿರಲಿ, ತಮ್ಮದೇ ಮನೆಯನ್ನು, ಕೊನೆಗೆ ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ಕೂಡಾ ನೋಡಿ ಕೊಳ್ಳಲಾರರು. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನೂ ತೆಗೆದು ಕೊಳ್ಳದ ಅವರು ತಮ್ಮ ಎಲ್ಲ ಬೇಕುಬೇಡಗಳಿಗೂ ಅನಗತ್ಯವಾಗಿ ಮನೆಯ ಹೆಂಗಸರನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಅವಲಂಬನೆಯ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಒಂದು ಆರೋಗ್ಯಪೂರ್ಣ ಸ್ವಯತ್ತತೆಯ ಭಾವವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿ ಕೊಳ್ಳಲು ಅವರು ಅಸಮರ್ಥರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನು ನಮ್ಮ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮನೆಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಬಿಡದೆ ಕಲಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ನಿಜವೇ, ಆದರೆ ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ಗೌರವ ಮತ್ತು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕಾಣಲು ಅವರಿಗೆ ಕಲಿಸುವುದಿಲ್ಲ; ಬದಲಿಗೆ ಇದು ಒಂದು ಅನಿವಾರ್ಯದ ಕೆಳ ದರ್ಜೆಯ ಮಾನಗೇಡಿ ಅಧ್ವಾನ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಕೊಡುತ್ತೇವೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಆ ಮಕ್ಕಳು ಈ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಎಂಬುದನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸುತ್ತಾರೆ. ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಈ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ಕಿಂಚಿತ್ತು ಸಂತೋಷವನ್ನೂ ಕಾಣಲಾರರು. ತಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಹೇರಲಾದ ಒತ್ತಡಗಳಿಂದ ಅವರು ಬೇಸತ್ತು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಬೆಳೆಯುತ್ತಾ ಹೋದಂತೆ ಅವರಲ್ಲಿ ಮನೆಕೆಲಸದ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತ್ರವೇ, ಅಲ್ಲ, ಇನ್ನಾವುದೇ ಕೆಲಸದ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಆಸಕ್ತಿ ಹುಟ್ಟುವುದು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಯಾವುದೇ ಕೆಲಸವಾದರೂ ಅದನ್ನು ಅವರು ಒಂದು ಹೆಣಗಾಟ ಎಂದೇ ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಜೊತೆಗೆ ಇದಾವ ಜಂಚಾಟಗಳೂ ಇಲ್ಲದ, ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಯಾವುದೇ ಕೆಲಸಗಳನ್ನೂ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಲೋಕವೊಂದರ ಕನಸು ಕಾಣುತ್ತಾ ಸದಾಕಾಲವೂ ಅದರಲ್ಲಿಯೇ ವಿಹರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮನೆಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಗೌರವಿಸಿ ನೋಡುವುದನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಕಲಿಸಿದ್ದರೆ, ಉಳಿದ ಯಾವುದೇ ಕೆಲಸಗಳನ್ನಾಗಲೀ ಭಿನ್ನರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಲು ಅವರಿಗೆ ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗುವ ಮೂಲಕ ತಾವು ತಮ್ಮನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಬಹುದು ಎಂಬುದನ್ನು ಅರಿಯುತ್ತಿದ್ದರೇ ಹೊರತು, ದುಡಿಯುವುದನ್ನು ಹೀಗೆ ನಕಾರಾತ್ಮಕವಾಗಿ ನೋಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಇಂದಿನ ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ಯುವಕ ಯುವತಿಯರು, ಆತ್ಮಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ಎಂಬ ತತ್ವದ ಅನುಭವವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆಯಲ್ಲಿ. ಪೌರ್ವಾತ್ಯ ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಬೋಧನೆಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಅವರು ದುಡಿಮೆಯ ಬಗೆಗೆ, ಅದರಲ್ಲೂಯೂ ಸೇವಾ ಕಾರ್ಯಗಳ

ಬಗೆಗೆ, ತಾವು ಹೊಂದಿರುವ ಧೋರಣೆಗಳನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಲು ತೊಡಗಿದ್ದಾರೆ. ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದೂ ಮೇಲೂ ಅಲ್ಲ, ಯಾವುದೂ ಕೀಳೂ ಅಲ್ಲ ಎಂಬ ಅರಿವು ಶಿಸ್ತನ್ನು ಕಲಿಯುವ ಮೊದಲ ಹಂತ ಎಂಬುದು ಅವರಿಗೆ ಈಗ ತಿಳಿಯುತ್ತಿದೆ. ಅದರಲ್ಲೂ ಈ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು 'ಕೀಳು' ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುವುದೋ ಅಂಥಾ ಕೆಲಸಗಳನ್ನೂ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸುವುದನ್ನು ರೂಢಿಸಿ ಕೊಂಡರೆ ಮಾತ್ರವೇ ಬದುಕನ್ನು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಕಾಣಲು ಸಾಧ್ಯ ಎಂಬುದನ್ನು ಈಗ ಅವರು ಅರಿಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಚಳುವಳಿಗಳು ಸಕಾರಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಮುನ್ನಡೆಯ ಬೇಕೆಂದರೆ, ದುಡಿಮೆಯ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಮರುಪರಿಶೀಲಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಇದರ ಮೊದಲ ಹಂತವಾಗಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಗೌರವದಿಂದ ನೋಡುವುದನ್ನು ಕಲಿಯಬೇಕು. ಮಹಿಳೆಯರು ತಾವು ತೊಡಗಿ ಕೊಳ್ಳುವ ಯಾವುದೇ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು, ಅವು ವೇತನ ಸಹಿತವೋ ಅಥವಾ ರಹಿತವೋ ಯಾವುದೇ ಆಗಲಿ, ಮೌಲ್ಯಯುತವಾದವು ಎಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಆಗ ಮಹಿಳೆಯರು ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ಗೌರವಿಸುವುದನ್ನು ಕಲಿಯುತ್ತಾರೆ. ತಮಗೆ ಎದುರಾದ ಅನ್ಯಾಯಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿರೋಧಿಸುವ ಚೈತನ್ಯವೂ ಅವರಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ನೆರವಾಗುವುದು ಒಂದು ಮಹತ್ವದ ಸಂಗತಿ ಎಂಬ ನಿಲುವನ್ನು ಸ್ತ್ರೀವಾದಿಗಳು ತಳೆಯಲಿಲ್ಲ. ಬದಲಿಗೆ ಅವರು ಮಹಿಳೆಯರು ಮಾಡಿದ ಕೆಲಸಗಳು ಪುರುಷರು, ಅದರಲ್ಲೂ ಆಡಳಿತಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವ ಗುಂಪಿನವರು, ತಪ್ಪದೆ ಗುರುತಿಸಿ ಮೌಲ್ಯಯುತವಾದ ಕೆಲಸ ಎಂದು ಒಪ್ಪುವ ಹಾಗೆ ಇರಬೇಕು ಎಂಬಂತೆ ಅಡಿದರು. ಹಾಗಾಗಿಯೇ ಅವರು ನಮ್ಮ ಮನೆಕೆಲಸಗಳಿಗೆ ನಮಗೆ ವೇತನವನ್ನು ನಿಗದಿ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂಬ ಬಗೆಯ ಪ್ರಸ್ತಾವಗಳನ್ನು ಮಂಡಿಸಿದ್ದು. ಆದರೆ ಮಹಿಳೆಯರು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ಗೌರವಿಸಲು ಕಲಿಯ ಬೇಕೆಂದರೆ, ಪುರುಷರು ತಮ್ಮ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪುವರೋ ಬಿಡುವರೋ ಎಂಬ ಅಳುಕುಗಳನ್ನು ಬಿಡಬೇಕು; ತಾವು ತಮ್ಮ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಗೌರವಿಸುವುದು ಮುಖ್ಯ ಎಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ಶೋಷಿತರೂ ಮತ್ತು ದಮನಿತರೂ ಆದ ಯಾವುದೇ ಜನ ಗುಂಪುಗಳಂತೆಯೇ ಮಹಿಳೆಯರು ಕೂಡಾ ತಾವು ಮಾಡುವ ಕೆಲಸಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಕಾರಾತ್ಮಕ ಧೋರಣೆಗಳನ್ನೇ ತೋರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಷ್ಟೇಕೆ ಯಾವುದೇ ಕೆಲಸದ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಅವರಿಗೆ ಇರುವುದು ಈ ಧೋರಣೆಯೇ. ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರೆ ನಮಗೆ ಏನು ಸಿಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ ಮಾತ್ರವೇ ಆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬೆಲೆ ಬರುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನೇ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಕಲಿತಿರುವುದು. ಶೋಷಿತರು, ದಮನಿತರು, ಮಹಿಳೆಯರು ಮಾಡುವ ಕೆಲಸಗಳಿಂದ ಲಾಭಗಳಾಗುತ್ತವೆ ಎಂಬುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ಅವರಾರಿಗೂ ತಾವು ಮಾಡುವ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಯಾವ ಒಳ್ಳೆಯ ಭಾವನೆಗಳೂ ಬರಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ತಾವು ಮಾಡಿದ ಕೆಲಸಗಳಿಗೆ ಕಡಿಮೆ

ಹಣ ಸಿಕ್ಕಿತೆಂದರೆ, ಅದನ್ನೂ ಮೀರಿ, ಅದು ಬಿಟ್ಟ ಕೆಲಸ ಎಂದೇ ಅದರೆ, ಅವರು ಅದನ್ನು ತಮ್ಮ ವೈಫಲ್ಯ ಎಂದೇ ತಿಳಿಯುತ್ತಾರೆ, ನಮ್ಮ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಏನನ್ನೂ ಸಾಧಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಕೀಳರಿಮೆಯಿಂದ ನರಳುತ್ತಾರೆ. ಎಲ್ಲಾ ದಮನಿತರಂತೆಯೇ ಮಹಿಳೆಯರು ಕೂಡಾ ತಮ್ಮ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಬಲದು ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿರುವ ನಿರ್ವಚನಗಳನ್ನೇ ನಂಬಿ ಅಂತರ್ಗತಗೊಳಿಸಿ ಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗಾಗಿ ತಮ್ಮ ಕೆಲಸಗಳಿಗೆ ಬೆಲೆ ಕಟ್ಟುವಾಗಲೂ ಅವರು ಆ ಪ್ರಬಲರು ಒಪ್ಪುವ ಮಾನದಂಡಗಳನ್ನೇ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ತಮ್ಮ ಕೆಲಸಗಳು ತಮ್ಮ ಘನತೆ, ತಮ್ಮ ಶಿಸ್ತು, ತಮ್ಮ ಸೃಜನಶೀಲತೆ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಸ್ವತಃ ಅವರೇ ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ. Revolution and evolution in the Twentieth Century ಎಂಬ ತಮ್ಮ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಗ್ರೇಸ್ ಲೀ ಬಾಗ್ಸ್ ಮತ್ತು ಜೇಮ್ಸ್ ಬಾಗ್ಸ್ ಅವರು ಹೇಳುವ ಒಂದು ಮಾತು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿದೆ. ಈ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಬಹುಮಂದಿ ಕೆಲಸಗಾರರು, ಪುರುಷರಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಮಹಿಳೆಯರಿರಲಿ ಕೆಲಸವನ್ನು ಗುಲಾಮಗಿರಿ ಎಂದು ತಿಳಿಯುವುದೇ ಹೆಚ್ಚು ಆದರೆ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕವೇ ಮನುಷ್ಯತ್ವವು ಸಾಕಾರವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಅವರು ತಿಳಿಯಬೇಕು.:

“ದುಡಿಮೆ ಎಂಬುದು ಇಲ್ಲವಾದ ಮನುಷ್ಯತ್ವವನ್ನು ಕಲಿಸುವುದು ಅಸಾಧ್ಯವೇ ನೈತಿಕತೆಯನ್ನು ಕುರಿತ ಹೊಸ ಆದರ್ಶವೆಂದರೆ ದುಡಿಮೆಯೇ ಮಾನವ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವು ಆಕಾರ ತಳೆಯುವ ಮೊದಲ ಬಿಂದು ಎಂಬ ತಿಳಿವು. ಆದರೆ ಪುರುಷರನ್ನೀಯರು ಬಹು ದೀರ್ಘ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಒತ್ತಾಯದ ದುಡಿಮೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿ ಕೊಂಡು ನರಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಅವರು ನಾವು ಯಾವ ಕೆಲಸಗಳನ್ನೂ ಮಾಡದೆಯೇ ಉಳಿದಿದ್ದರೆ ಮಾನವರು ಎನಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಆಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಎಂಬ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನೇ ಕಳೆದು ಕೊಂಡು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ನಾವು ಮಾನವರು ನಿರಂತರವಾಗಿ ದುಡಿಮೆ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಕ್ರಾಂತಿಗಳ ನಡುವೆ ಪೈಪೋಟಿಯನ್ನು ಹುಟ್ಟು ಹಾಕಿದ್ದೇವೆ. ಜನಸಮುದಾಯಗಳು ಈ ಇಕ್ಕಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿ ಹೋರಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಿಂದ ದಣಿದು ಹೋಗಿರುವ ಅವರು ತಾವು ಯಾಕಾಗಿ ದುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದೇವೆ ಎಂಬುದನ್ನೇ ಮರೆತು ಕೂತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಜನರಲ್ಲಿ ದುಡಿಮೆಯ ಬಗ್ಗೆ ನಂಬಿಕೆಗಳು ಹುಟ್ಟುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕಿದೆ. ಅದೇ ವೇಳೆಗೆ ದುಡಿಮೆಯನ್ನು ಈಗ ಹಳೆಯ ವಿಧಾನಗಳಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಹಳೆಯ ಕಾರಣಗಳಿಗಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯ ಇಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ತೊಡಾ ಅವರಿಗೆ ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕು. ಆದರೆ ಈ ಹೊಸ ವಿಧಾನಗಳು ಮತ್ತು ಹೊಸ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಕಾಣಬೇಕೆಂದರೆ, ಮಾನವ ಅಗತ್ಯಗಳಿಗಾಗಿ ದುಡಿಮೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇವೆ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಅವರಲ್ಲಿ ಮೂಡುವುದು ಅಗತ್ಯ.

ದುಡಿಮೆಯನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಎರಡು ದುವಗಳ ಅಂತರದ. ವಿರೋಧಾಭಾಸಗಳ ಧೋರಣೆಗಳು ಈಗ ನೆಲೆಗೊಂಡಿವೆ. ದುಡಿಮೆಯು “ಬೂರ್ಜ್ವಾ ಬಗ್ಗೆ” ಯದೋ

ಅಥವಾ 'ಸಮಾಜವಾದೀ ಬಗೆ' ಯದೋ ಆಗಿರಬಹುದು. ಅದೇನೇ ಇರಲಿ. ಚಾರಿತ್ರಿಕವಾದ ಇಕ್ಲೆಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿರುವ ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ದುಡಿಮೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಎರಡು ಧೋರಣೆಗಳು ಮಾತ್ರವೇ ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತಿವೆ. ಒಂದು ದುಡಿಮೆಯನ್ನು ಕುರಿತ ದ್ವೇಷ, ಮತ್ತು ದುಡಿಮೆಯ ನಿರಾಕರಣೆ, ಇವು ಮಾನವ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸುವಂಥ ಧೋರಣೆಯು ದುಡಿಮೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ವಿಕಸನದ ಅಗತ್ಯ ಎಂದು ಹೇಳುವಂಥದು.”

ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾಗಿ ನಡೆದು ಬಂದಿರುವ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಎಂದೂ ಕೂಡ ತಮ್ಮ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ವಿಕಸನಕ್ಕಾಗಿ, ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ಅರಿಯುವ ದಾರಿಯಾಗಿ... ಎಂಬ ಕಾರಣಗಳಲ್ಲಿ ದುಡಿಮೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಯೇ ಇಲ್ಲ. ಯಾವ ದುಡಿಮೆಗಳನ್ನೂ ಮಾಡದೆ ಉಳಿಯುವ ಮಹಿಳೆಯರು ಬದುಕಿನ ಅಗತ್ಯಗಳಿಗಾಗಿ ಇತರರನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸುತ್ತಾರೆ; ಹಾಗಾಗಿ ಅವರಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿ ವಿಕಸನವು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎನ್ನಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅದೆಷ್ಟೋ ಮಹಿಳೆಯರು ಆರ್ಥಿಕವಾದ ಸ್ವಾವಲಂಬನೆಯನ್ನು ಗಳಿಸುವಲ್ಲಿ ಹೇಗೋ ಯಶಸ್ವಿಗಳಾಗುವುದಿದೆ; ಆದರೂ ಲೈಂಗಿಕತಾವಾದೀ ಧೋರಣೆಗಳನ್ನು ತೋರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ದಮನಗಳಿಂದ ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವರು ಅಸಮರ್ಥರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೇಕೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಯೋಚಿಸಬೇಕು. ಈ ದುಡಿಯುವ ಮಹಿಳೆಯರು ಆಂತರಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿ ಸಂಬಂಧಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿವಿಕಸನ, ಆತ್ಮತೋಧ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಆಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ನಂಬುತ್ತಾರೆಯೇ ಹೊರತು ದುಡಿಮೆಯಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ ಎಂದು ನಂಬುವುದಿಲ್ಲ. ದುಡಿಯುತ್ತಿರುವಾಗಲೂ ಅವರು ಕನಸು ಕಾಣುವುದು ಮಾತ್ರ 'ಎಂದಾದರೊಂದು ದಿನ ತನ್ನನ್ನು ಸುಖವಾಗಿ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಒಬ್ಬ ಗಂಡಸು ಸಿಗುವಂತಾಗಿ ಈ ದುಡಿಮೆಯ ಕಾಟ ಇಲ್ಲವಾಗಲಿ' ಎಂದೇ. ಇಂಥ ಆಲೋಚನೆಗಳಿಂದಾಗಿಯೇ ಅವರು ಲೈಂಗಿಕತಾವಾದೀ ಧೋರಣೆಗಳನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುತ್ತಾರೆ, ತಲೆಮಾರುಗಳಿಗೆ ಅವನ್ನು ದಾಟಿಸುವವರೂ ಆಗುತ್ತಾರೆ. ದುಡಿಯುವ ವರ್ಗಗಳ ಮಹಿಳೆಯರು ದುಡಿಯದೆ ಬದುಕಲಾಗದು ಎಂಬ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಸದಾಕಾಲವೂ ನೌಕರಿಗಳಿಗಾಗಿ ಪರದಾಡುತ್ತಾ, ಸಿಕ್ಕಿಸಿಕ್ಕ ಕೆಲಸಗಳನಲು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಅದೆಷ್ಟೋ ಮಂದಿ ನಿರುದ್ಯೋಗಿಗಳಾಗಿ ಉಳಿಯುತ್ತಾರೆ. ಇಂಥ ಅಸಹಾಯಕರು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಆಳುವವರು ಕಲ್ಪಿಸುವ ಜನಹಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸಿ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆಳುವವರು ಕಲ್ಪಿಸುವ ಜನಹಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸಿ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆಳುವವರು ಇದನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿಯೇ ದುರುಪಯೋಗ ಪಡಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ; ಈ ಅಸಹಾಯಕರಲ್ಲಿ ತಾವು ಬೇರೆಯವರ ದುಡಿಮೆಯ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿತರಾದವರು ಎಂಬ ದೀನ ಭಾವವನ್ನು ಮೂಡಿಸಿ ಬಿಡುತ್ತಾರೆ.

ಜನಹಿತ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮೂಲದಲ್ಲಿಯೇ ಈ ಅಸಹಾಯಕರನ್ನು ದೀನರನ್ನಾಗಿ ಉಳಿಸುವ ಹುನ್ನಾರವು ಅಡಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ ನೆರವನ್ನು ಪಡೆಯ ಬೇಕೆಂದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಅವರು ಮೈ ಮನಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ನಿಲ್ಲುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯ ಎಂಬ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಆ ಮಹಿಳೆಯರು ಖಿನ್ನತೆಗೆ ಜಾರುತ್ತಾರೆ; ಅವರ ಕೈಕಾಲುಗಳು ಉಡುಗಿ ಹೋದಂತೆ ಆಗುತ್ತವೆ. ಈ ಅವಲಂಬನೆಯಿಂದ ಮುಕ್ತರಾಗುವ ಯಾವ ದಾರಿಗಳೂ ಅವರಿಗೆ ಉಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಭೌತಿಕ ಸುಖಗಳಿಗಾಗಿ ಹಾತೊರೆಯುವ, ಆ ಕನಸುಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಮುಳುಗಿ ಜಡವಾಗುವ ಅನುಕೂಲವಂತ ಮಹಿಳೆಯರು ದುಡಿಯುವ ವರ್ಗಗಳ ಮಹಿಳೆಯರ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಅರಿತು ಅದರಿಂದ ಪಾಠಗಳನ್ನು ಕಲಿಯಬೇಕು. ಇವರು ದುಡಿಮೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಮರು ಆಲೋಚನೆಗಳಿಗೆ ತೊಡಗಿರುವ ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ ಹೆಚ್ಚು ಅನುಕೂಲಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಜನಹಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸಲು ಸ್ತ್ರೀವಾದಿಗಳು ನಡೆಸುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ಕೈ ಜೋಡಿಸಲು ಮುಂದಾಗಬೇಕು. ಅವರನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಎಲ್ಲಾ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೂ ನೌಕರಿಗಳು ದೊರೆಯುವಂತಾಗಲಿ ಎಂಬ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಭಾವವನ್ನು ಅವರು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಎಲ್ಲ ಸಮುದಾಯಗಳ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನೂ ಒಳಗೊಳ್ಳದೆ ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಚಳವಳಿಯು ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಒಡ್ಡುವ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಿ ಮುನ್ನಡೆಯಲಾರದು. ದುಡಿಮೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಹೆಣ್ಣುನೋಟದ ಮರುಚಿಂತನೆಗಳ ಅಗತ್ಯವಿದೆ ಎಂಬುದರ ಕಡೆ ಸ್ತ್ರೀವಾದಿಗಳು ಗಮನ ಹರಿಸ ಬೇಕಿದೆ. ಆಗ ಮಾತ್ರವೇ ನಮ್ಮ ಚಳುವಳಿಗಳಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ದಿಕ್ಕು ದೆಸೆಗಳು ದೊರೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂಥಾ ಚಳುವಳಿಯು ಎಲ್ಲಾ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೂ ಪ್ರಸ್ತುತವೆಂದು ತೋರುವುದರಿಂದ ಎಲ್ಲರೂ ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿ ಹುರುಪಿನಿಂದ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಓದು ಪಠ್ಯ :

ಬಳೆಗಾರ ಚೆನ್ನಯ್ಯ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬಂದಿಹೆನು

— ಕೆ.ಎಸ್. ನರಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿ

ಬಳೆಗಾರ ಚೆನ್ನಯ್ಯ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬಂದಿಹೆನು
ಒಳಗೆ ಬರಲಪ್ಪಣೆಯೆ ದೊರೆಯೇ?
ನವಿಲೂರ ಮನೆಯಿಂದ ನುಡಿಯೊಂದ ತಂದಿಹೆನು
ಬಳೆಯ ತೊಡಿಸುವುದಿಲ್ಲ ನಿಮಗೆ

ಮುಡಿದ ಮಲ್ಲಿಗೆಯರಳು ಬಾಡಿಲ್ಲ, ರಾಯರೇ,
ತೌರಿನಲಿ ತಾಯಿ ನಗುತಿಹರು
ಕುಡಿದ ನೀರಲುಗಿಲ್ಲ, ಕೊರಗಿದಿರಿ, ರಾಯರೇ
ಅಮ್ಮನಿಗೆ ಬಳೆಯ ತೊಡಿಸಿದರು

ಅಂದು ಮಂಗಳವಾರ ನವಿಲೂರ ಕೇರಿಯಲಿ
ಓಲಗದ ಸದ್ದು ತುಂಬಿತ್ತು
ಬಳೆಯ ತೊಡಿಸಿದರಂದು ಅಮ್ಮನಿಗೆ ತೌರಿನಲಿ
ಅಂಗಳದ ತುಂಬ ಜನವಿತ್ತು

ಹಬ್ಬದೂಟವನುಂಡು ಹಸೆಗೆ ಬಂದರು
ಹೊಳೆದಿತ್ತು ಕೊರಳಿನಲಿ ಪದಕ ತಾಯಿ
ಒಬ್ಬರೆ ಹಸೆಗೆ ಬಂದರು ತಾಯಿ ಬಿಂಕದಲಿ
ಕಣ್ಣುಂಬ ನೋಡಿದೆನು ಮುದುಕ

ಸಿರಿಗೌರಿಯಂತೆ ಬಂದರು ತಾಯಿ ಹಸೆಮಣೆಗೆ
ಸೆರಗಿನಲಿ ಕಣ್ಣೀರನೊರೆಸಿ
ಸುಖದೊಳಗೆ ನಿಮ್ಮ ನೆನೆದರು ತಾಯಿ ಗುಣವಂತೆ
ದೀಪದಲಿ ಬಿಡುಗಣ್ಣು ನಿಲಿಸಿ

ಬೇಕಾದ ಹಣ್ಣೆಹುದು, ಹೂವಿಹುದು ತೌರಿನಲಿ
ಹೊಸ ಸೀರೆ, ರತ್ನಾಭರಣ
ತಾಯಿ ಕೊರಗುವರಲ್ಲಿ ನೀವಿಲ್ಲದೂರಿನಲಿ
ನಿಮಗಿಲ್ಲ ಒಂದು ಹನಿ ಕರುಣ

ದಿನವಾದ ಬಸುರಿ ಉಸೆಂದು ನಿಟ್ಟುಸಿರೆಳೆದು
ಕುದಿಯಬಾರದು ನನ್ನ ದೊರೆಯೆ
ಹಿಂಡಬಾರದು ದುಂಡುಮಲ್ಲಿಗೆಯ ದಂಡೆಯನು
ಒಣಗಬಾರದು ಒಡಲ ಚಿಲುಮೆ

ಮುನಿಸು ಮಾವನ ಮೇಲೆ, ಮಗಳೇನು ಮಾಡಿದಳು?
ನಿಮಗೇತಕೀ ಕಲ್ಲು ಮನಸು?
ಹೋಗಿ ಬನ್ನಿರಿ ಒಮ್ಮೆ, ಕೈಮುಗಿದು ಬೇಡುವೆನು
ಅಮ್ಮನಿಗೆ ನಿಮ್ಮದೇ ಕನಸು

II. ಬಡತನ

ಆಶಯ :

ಅಮಾಸ (ಆಯ್ದಭಾಗ)

ಗೌಡರು ಮಲಗಿದರೂ ನಿದ್ರೆ ಬಾರದ್ದಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಾಡಲು ಬಂದರು. ಅವರ ಹಟ್ಟಿ ಜೀತಗಾರನು ಎಚ್ಚರವಾಗೆ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಗೌಡರು ಬಂತಲೆ ಎದ್ದು ಕುಂತನು. ಗೌಡರು ಬೀಡೀನ ಬಾಯಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಸಿ ಕಡ್ಡಿಗೀರಲು ಆ ಬೆಳಕಿಗೆ ಆ ಕತ್ತಲಿಗೆ ಅವರ ಮುಖವಷ್ಟು ಕೆಂಪಗೆ ಕಂಡು ನಂದಿತು. ಗೌಡರು ಹೊಗೆ ನುಂಗುತ್ತ ಇದ್ದು ಆಮೇಲ ಜೀತಗಾರನ ದಿಕ್ಕ ತಿರುಗಿ “ಅದೇ ಆ ಮರಿ ಹುಲಿ ಮಾಡಿತ್ತಲ್ಲ. ಆ ಹೈದ ಯಾರ್ಡ್” ಎಂದರು. ಜೀತಗಾರ “ಅದೇ ಅಳಿ, ಅಮಾಸ ಅಂತ” ಅಂದನು. “ಅಮಾಸ ಅಂದ್ರೆ?” ಎಂದು ಮತ್ತೂ ಕೇಳಿದರು. ಅದಕ್ಕವ ‘ಅದೇ ಅಳಿ. ಆ ಕುರಿಯಯ್ಯನ ಜೊತೇಲಿ ಒಂದು ತಾಯಿ ತಂದ ಇಲ್ಲ ತಬ್ಬಲಿ ಹೈದ ಇತ್ತಲ್ಲ ಬುದ್ಧಿ. ಅದೇನೆ” ಅಂದನು. ಗೌಡರು ಕೇಳಿದವರೆ ಅತ್ಯಶ್ಚರ್ಯ ಆದರು. “ಎಲ್ಲಾ ಅವ್ವ. ಆ ಮಠದ ಮುಂದ ಹೋಗಬರೋರ ಕಾಸ್ ಕೇಳ್ತ ನಿಂತೆಳೊ ಆ ಅಬ್ಬೇಪಾರೀನ! ಹುಲಿಯಾಸ್ಲಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಬೆಳೆದಂಗೆ ಕಾಣ್ತನೆ ನೋಡು” ಅಂದರು. ಗೌಡರ ಕಣ್ಣುಗಳ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಅಮಾಸ ಹುಲಿಯಾಸ ಹಾಕಿ ಬಗೆಬಗೆಯಾಗಿ ಕುಣಿಯುತ್ತ ಬಂತೊ.

– ದೇವನೂರ ಮಹಾದೇವ

೧. ನಾನು ಬಡವಿ

- ದ.ರಾ. ಬೇಂದ್ರೆ

ನಾನು ಬಡವಿ ಆತ ಬಡವ
ಒಲವೆ ನಮ್ಮ ಬದುಕು
ಬಳಸಿಕೊಂಡವನೆ ನಾವು
ಅದಕು ಇದಕು ಎದಕು

ಹತ್ತಿರಲಿ ದೂರವಿರಲಿ
ಅವನೆ ರಂಗಸಾಲೆ
ಕಣ್ಣು ಕಟ್ಟುವಂತ ಮೂರ್ತಿ
ಕಿವಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿನೋಲೆ

ಚಳಿಗೆ ಬಿಸಿಲಿಗೊಂದೆ ಹದನ
ಅವನ ಮೈಯ ಮುಟ್ಟಿ
ಅದೇ ಗಳಿಗೆ ಮೈಯ ತುಂಬ
ನನಗೆ ನವಿರು ಬಟ್ಟೆ

ನನಗ ಅವಗ ಗೊತ್ತು
ತೋಳುಗಳಿಗೆ ತೋಳಬಂದಿ
ಕೆನ್ನೆ ತುಂಬ ಮುತ್ತು

ಕುಂದುಕೊರತೆ ತೋರಲಿಲ್ಲ
ಬೇಕು ಹೆಚ್ಚಿಗೇನು?
ಹೊಟ್ಟೆಗಿತ್ತ ಜೀವ ಫಲವ
ತುಟಿಗೆ ಹಾಲು ಜೇನು

೨. ಕತ್ತಲನು ತ್ರಿಶೂಲ ಹಿಡಿದ ಕಥೆ

— ಕುಂ. ವೀರಭದ್ರಪ್ಪ

ನಾಳೆ ಅಮವಾಸೆ ಐತೆ ಅನ್ನುವಾಗ ಕತ್ತಲ ಎಲ್ಲು ಮುಷ್ಟಿ ಬಾನ ಉಂಡಿದ್ದ ಅಷ್ಟೆ. ಅಮಾಸೆ ಹೋಯ್ತು. ಪಾಡ್ಯ ಬಂತು. ಒಂದಗಳೂ ಅನ್ನವಿರದ ಹೊಟ್ಟೆ ಬೆನ್ನಿಗಂಟುವುದರಲ್ಲಿತ್ತು. ತಂಬಿಗೆಗಟ್ಟಲೆ ನೀರು ಕುಡಿದ. ಗೌಡರ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಎನೇನು ಅಡಿಗೇ ಆಗ್ತಾ ಇದೆ, ಏನೇನು ಇಲ್ಲ ಅನ್ನೋದನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳತೊಡಗಿದ. ಒಣಗಿದ್ದ ನಾಲಿಗೆ ಸುತ್ತಲೂ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಕಮ್ಮನೆಯ ರಸ ಇಣಕತೊಡಗಿತು. ನುಂಗೇ ನುಂಗಿದ. ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬಿದಂತೆನಿಸಿತು. ಡೇಗಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ. ಬರಲಿಲ್ಲ. ಆಯಾಸವಾದಂತಾಯಿತು. ನಡೆಯಲಾಗದೆ ಗೋಡೆಗಾತು ನಿಂತ. ಕಣ್ಣಿಗೆ ಚಕ್ರಬಂತು. ಮರಗಿಡ, ಹಟ್ಟಿಗಳೆಲ್ಲ ಮುದುಕಿ ಸುಂಕುಲಿ ಬ್ಯಾನೆ ಬ್ಯಾಸರಿಕೆಗೆ ಮಗ್ಗುಲಾಗಿ ಬಿದ್ದಿತ್ತು. ಎಂದೋ ಮಾಡಿದ ಅಡಿಗೆಯ ಗಡಿಗಳನ್ನು ತೊಳೆದಿರಲಿಲ್ಲ. ಕರುಕು ವಾಸನೆ ಮೂಗಿಗೆ ರಾಚುತ್ತಿತ್ತು. ಹೊತ್ತು ಸಾಯುವುದರೊಳಗಾಗಿ ಒಂದು ಹಿಡಿ ಬಾನ ಅವಳ ವಡಲಿಗೆ ಬೀಳದಿದ್ದರೆ ಅವರು ಕೈ ಬಿಡ ಬಹುದೆನಿಸಿತು ಕತ್ತಲಗೆ. ಮತ್ತೆ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಚಕ್ರ, ಮತ್ತೆ ಮರಗಿಡ ಹಟ್ಟಿಗಳೆಲ್ಲ ತಿರುಗಿದವು. ಈಗ ಏನ್ ಮಾಡೋದು? ಯಾರ್ ಕೇಳೋದು. ವಟ್ಟಿ ಆಸ್ತದೆ ಅನ್ನೋದೆ ತಪ್ಪು. ಯಾರ ವಟ್ಟಿಗೂ ಯಾರೂ ಬಾದ್ಯಸ್ತರಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ತಲೆಯೊಳಗೆ ಪ್ಯಾಟಿ ಸೇರಿದ ಮಗಳು ದ್ಯಾಮಿಯನ್ನು ನೆನಸಿಕೊಂಡ ಎಣ್ಣೆ. ಜಿಡ್ಡು ಪದಾರ್ಥ ತಿಂಬಹುದಂತ ಅದೇ ಪ್ಯಾಟಿಯ ಚಾದಂಗಡಿಯೊಳಗೆ ಎಂಜಲು ಪಾತ್ರೆ ಪಗಡ ತೊಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಮಗ ಸಿದ್ದನನ್ನು ನೆನಸಿಕೊಂಡ. ಕಣ್ಣೊಳಗೆ ನೀರು ಬಂದವು. ಕೆಳಗೆ ಉದುರದೆ ರೆಪ್ಪೆಯ ಅಕ್ಕ ಪಕ್ಕ ಅಣಿಮುತ್ತಿನಂತೆ ನಿಂತವು. ಬೆದಿಗೆ ಉಟ್ಟದೋವು, ಮೈತೀಟಿಗೆ ಉಟ್ಟ ದೋವು ಅಂದುಕೊಂಡ. ಇಸಿ ಬಳಿದದ್ದು ಉಚ್ಚೆ ಬಳಿದಿದ್ದು, ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ಕುಂಡ್ರಿಸಿಕೊಂಡು ಕೊಟ್ಟು ಜಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ತಿರುಗಾಡಿಸಿ ಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದು, ತನಗೆ ಕಮ್ಮಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅವಕ್ಕೆ ಉಣ್ಣಿಸಿದ್ದು ಈ ಎಲ್ಲ ನೆನಪುಗಳ ಜೊತೆಗೆ ದುಕ್ಕ ಉಮ್ಮಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂತು. ಅವಾದ್ರು ಸುಕುವಾಗಿಲ್ಲಿ ಈ ಅಳ್ಳಾಗ ಉಪಾಸ, ವನ್ವಾಸ ಸಾಯೋದ್ದಿಂತ.... ಅಂತ ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ಮುದುಕಿ ಅಂದಿತ್ತು.

ಆಗಲೆ ಕೇರಿ ದಾಟಿಯಾಗಿತ್ತು. ಅಡ್ಡ ಇರೋವು ಗೌಡರೋಣಿ, ಕ್ವಾಂಟ್ರಿ ಓಣಿ, ಬಣಜಿಗರ ಓಣಿ. ಇವೆಲ್ಲ ದಾಟಿದರೆ ಲಚುಮವ್ವನ ತೋಪು ಬರುವುದು ಅದರ ನಡುವೆ ಕನ್ನೀರವ್ವನ ಬಾವಿ ದೇವಾನುದೇವತೇರು ಕಟ್ಟಿದ ತಳವಿರದ ಬಾವಿ. ಅದರೊಳಗೆ ಒಂದಲ್ಲಾ, ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಯೇಳು ಬಾವಿಗಳು. ತೋಪಿನ ಮರದ ಕೊಂಬೆಗಳು ಬಾ ಅಂತ ಕರೆಯುತ್ತಿವೆ. ಕನ್ನೀರವ್ವನ ಬಾವಿ ಬಾ ಅನ್ನುತ್ತಿದೆ. ಹೋಗುವುದೋ ಬ್ಯಾಡವೋ... ಎಂದು ಒಂದು ಚಣ ನಿಂತು ಯೋಚಿಸಿದ. ಬಾರಿಕರಸಂಗ ಬ್ಯಾಡರ ಸಣ್ಣಿ, ತಿಪ್ಪಿ ಎಲ್ಲರೂ ಬಿದ್ದಿದ್ದು ಅದೇ ಬಾವಿಯಲ್ಲೆದ್ದ. ಬಾತಹೊಟ್ಟೆ ಕೈ ಕಾಲು ಗುಡ್ಡೆಗಳಿಲ್ಲದ ಕಣ್ಣುಗಳು, ಕೂದಲಿರದ ತಲೆ, ತೆರೆದ ಬಾಯಿ, ಅಬ್ಬಾ ಎಂಥದು, ನೋಡುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಗುದ್ದು ತೋಡುವ ಕೆಲಸ ತನ್ನದೇ ಆಗಿದ್ದರಿಂದ ಆ ಹೆಣಗಳನ್ನು ನೋಡುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಎಷ್ಟೋ ಹೆಣಗಳಿಗೆ ಗುದ್ದು ತೋಡಿದಾಗ ಅಷ್ಟೊಂದು ದುಃಖ ಉಮ್ಮಳಿಸಿ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಸಂಗ ಸಣ್ಣಿ, ತಿಪ್ಪು ಏನು ತಪ್ಪ ಮಾಡಿದ್ದು ಅಂತ ಸತ್ತು ಅದೇ ಇನ್ನೂ ಮೀಸೆ ಮೂಡಿದ್ದ ಸಂಗ ಬದುಕುವುದು ಗೌಡರಿಗೆ ಬೇಡಾಗಿತ್ತು. ಇವನು ಎಲ್ಲಿ ತನ್ನ ನೆತ್ತಿ ಮೇಲೆ ಕುಂಡುವನೋ ಎಂಬ ಅಳಕು. ಬಾತಿದ್ದ ಆ ಹೆಣಗಳ ಮೈಮೇಲೆ ಎಷ್ಟೊಂದು ಬಾಸಾಳಗಳು?... ಗುದ್ದಿನಲ್ಲಿಡುವಾಗ ಕತ್ತಲೆಗೆ ಅರ್ಥವಾಗಿತ್ತು. ಈ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಟಗರು ಬಾಯಿ ಬಿಚ್ಚಿದರೆ, ಹೊಟ್ಟೆ ತೋರಿಸಿದರೆ ಏನಾಗುವುದಂತೆ? ಬ್ಯಾಡರ ಸಣ್ಣಿ ದೊಡ್ಡಾಕಿಯಾಗಿ ಒಂದು ವರ್ಷ ಸುದಾ ತುಂಬಿರಲಿಲ್ಲ. ಕೆಂಪು ಬಣ್ಣದ ತುಂಬು ಮೈ. ಗೌಡಗೆ ಹುಟ್ಟಿದ್ದ ಹೋರಿ ಪ್ಯಾಟಿಯಲ್ಲಿ ಓದಿಬಂದಿದ್ದು. ಕಣದಲ್ಲಿ ಹುಬ್ಬಲು ಬಣವೆಯ ಹಿಂದೆ ಸಣ್ಣಿಯನ್ನು ಹಿಡಿಯಲು ಹೋದದ್ದು ಎಲ್ಲ ತನಗೆ ಗೊತ್ತು. ಆದರೆ ಮರುದಿನವೇ ಸಣ್ಣಿ ಈ ರೀತಿ ಹೆಣವಾಗಿ ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ತೇಲುತ್ತಾಳೆಂದು ಕತ್ತಲ ಕನಸಿನಲ್ಲೂ ಊಹಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಬಾಂಬ್ರು ರಾಘವ್ವನಿಗೆ ಕಳ್ಳ ಬಸಿರಾಗಿದ್ದ ತಿಪ್ಪಿ ಬಾವಿಗೆ ಹಾರಿ ಮರ್ದಾದೆ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಕಂಡು ಕತ್ತಲಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವೇ ಆಶ್ಚರ್ಯ. ತಾನು ತೋಪಿನ ಕಡೆ ಹೋಗುವುದೇ, ಬಿಡುವುದೇ ಎಂದು ಹಸಿವಿನ ಜೊತೆ ಯೋಚಿಸಿದ. ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗದ ಹಸಿವು ಸಾವಿಗೆ ಬಲು ಹತ್ತಿರದಲ್ಲೆ ಸುಳಿಯುತ್ತಿರುವುದು ಕತ್ತಲಗೆ ಅರ್ಥವಾಗಲಾರದು ಕೂಡ. ಅನ್ನ ಕಾಣದ ಹೊಟ್ಟೆಯೊಳಗೆ ಬೆಂಕಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳ ಬೇಕು. ಆ ಬೆಂಕಿ ಕಾಂಕ್ರೀಟು ಕಟ್ಟಡಗಳನ್ನು ಸುಟ್ಟು ಬೂದಿ ಮಾಡಬಲ್ಲದು ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಕತ್ತಲು ಇನ್ನೂ ಹಸಿಯಬೇಕಾಗಿದೆ. ಹಸಿವೆಗೆ ಮೂಲ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಶೋಧಿಸುವಲ್ಲಿ ಕತ್ತಲ ಹೆಜ್ಜೆ ಇಡತೊಡಗಿದೆ.

ಸಾಯುವುದೋ ಬೇಡವೋ ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿದ. ಏನ್ ತಪ್ಪು ಮಾಡೀನಂತ ಸಾಯಬೇಕು? ಸಂಗ ಸಣ್ಣಿ, ತಿಪ್ಪಿ ಸಾಯಲು ಯಾವ ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದ್ದರು? ಹಸಿದಿರೋದು ತಪ್ಪಲ್ಲ. ದೊಡ್ಡೋರು ಹೊಟ್ಟೆಗಳು ಖಾಲಿಯಾಗುವ ಮೊದಲೇ ತುಂಬಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಕತ್ತಲನದು ಹಾಗಲ್ಲ. ಅವನು ಹೊಟ್ಟೆ ಖಾಲಿಯಾಗುತ್ತದಲ್ಲಾ

ಎಂದ ದುಕ್ಕವನ್ನು ಬೇಡಿ ಮಾಡುವಾಗ ಅನುಭವಿಸುವನು ಮತ್ತೆ ಹಸಿದನೆಲ್ಲ ಎಷ್ಟೋ ಅಂತ ಕುಕ್ಕುರುಗಾಲಿನಲ್ಲಿ ಮುಖ ಬಿಚ್ಚಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅಳುವನು. ಅತ್ತರಲ್ಲಿ ಕಸುವು ಇಲ್ಲವಾಗುವುದೋ ಅಂತ ತಟಸ್ಥನಾಗಿರುವನು. ನೆಲದ ಒಳಗಡೆ ಕತ ಕತ ಕುದಿಯುತ್ತಿರುವ ಲಾವಾರಸ ಒಂದಲ್ಲಾ ಒಂದು ದಿನ ಮೇಲುಕ್ಕೆ ಡೊಳ್ಳು ಹೊಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಕಲ್ಲಿನ ಮನೆಗಳನ್ನು ತಿಪೋರಿಗಳನ್ನು ಪೀತಾಂಬರ ಸೀರೆಗಳನ್ನು ನುಂಗಿಬಿಡುತ್ತದೆ ಎಂದು ಅರಿವಾಗುವುದು ಕತ್ತಲನ ಹಸಿವು ನೋಡಿದ ಮೇಲೆಯೇ. ಕುದಿವ ಲಾವಾರಸದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲು ಇದ್ದಿಲ್ಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದ್ದಿಲ್ಲ ವಜ್ರವಾಗುತ್ತದೆ. ಬಾಣಂತಿ ಮುಖದ ಮಾವಿನ ಚಿಗುರು, ಮೂರು ತಿಂಗಳ ಕೂಸಿನ ಎಲುಬಿನಂಥ ಬೇವಿನ ಹೂಗಳನ್ನು ತೆಕ್ಕೆತೆಕ್ಕೆ ಆಗಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಮಂದಿ ಅಡ್ಡಾಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಹಾದಿ ಬದಿಗೆ ಸರಿದು ನಿಂತು ಗಮನಿಸಿದ. ಮಾವಿನಲೆ ಸಂಗಾಟ ಬೇವಿನಲೆ. ತುಟಿ ಕಿಸಿದು ನಕ್ಕ. ಶಬ್ದ ಹೊರಡಲಿಲ್ಲ. ಎಷ್ಟು ದಿನದ ಒಡನಾಟ ಗೌಡರಮನೆ ಜೊತೆ. ದನದ ಕೊಟ್ಟಿಗೆ ಅಂಗಳ ತಿಪ್ಪೆ, ಸೆಗಣೆ ಪುಟ್ಟಿ ಇವುಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಮನೆಯ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರ ಚಪ್ಪಲಿಗಳು, ದನಕರುಗಳೂ ಪರಿಚಯ, ಅರ್ಜಿ ಅಂದಕೂಡಲೆ ಓಡಿಬರುತ್ತಿತ್ತು ಹೋರಿ, ಸೆಗಣೆ ಪುಟ್ಟಿಗಳ ತಳಕ್ಕೆ ರಾಡಿ ಇಳಿಯದಿರಲೀ ಅಂತ ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಕಾಗದ ಹೊಲಿದು ಕಟ್ಟಿದ್ದ. ಚಪ್ಪಲಿಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವಾಗ ಉಂಗುಟ ಬಾರುಗಳನ್ನು ಹದಗೊಳಿಸುವಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಮುತುವರ್ಜಿ ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಗೌಡರ ಮಗಳು ಶಾಂತವ್ವ ಹಸಿರು ಕಲಾಪತ್ತಿನ ಸೀರೆ ಉಟ್ಟಾಗಲೆಲ್ಲ ಕತ್ತಲನಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತಿತ್ತು ಸೀದ ಊರ ಮುಂದಿನ ಹೊಲಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಮಾವಿನ ಗಿಡಗಳ ಬುಡದಲ್ಲಿ ಪರಮೇಶಿ ಸಂಗಾಟ ಮಲಗುತ್ತಾಳೆಂದು ತುಟಿ ಎರಡುಮಾಡದೆ ನಿಯತ್ತಿನಿಂದ ದುಡಿದು ಸವೆದ ಕತ್ತಲಗೆ ಈಗ ಹಸಿವು. ಅದೂ ಉಗಾದಿಯ ದಿನ ಕೆಟ್ಟ ಹಸಿವು. ಈಗೇನಾದರೂ ಕತ್ತಲ ಗೌಡರ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಎಮ್ಮೆಗಳ ಮತ್ತಿತರ ದನಗಳ ಮೈತೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಕಲಗಚ್ಚು ತಿನ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಮಾವಿನಲೆ ತೋರಣ ಕಟ್ಟಿ ಅವರಿವರ ಮುಖ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ. ಸೈ ಅನ್ನಲೀ ಅಂತ. ಗೌಡತಿ ಅಡುಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸಾರಿಗೆ ವಗ್ಗರಣೆ ಹಾರಿದರೆ ಘಾಟು ವಾಸನೆಗೆ ಮೂಗು ಅರಳಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಎವ್ವಾಬಾನ ಅಂತ ಮುಚ್ಚಳ ಹಿಡಿದು ಬಗ್ಗಿ ನಿಂತದೆ ಗರಟೆಗೆ ಹಳಸಿದ ಬಾನ, ಸಾರು ಸುರಿಯುತ್ತಿದ್ದಳು. ಸಾರು ಗಟ್ಟಿ ಇದ್ದರೆ ಕತ್ತಲ ಎಷ್ಟು ಸಂತೋಷಪಡುತ್ತಿದ್ದನೆಂದರೆ, ನೋಡುತ್ತಲೆ ಅರ್ಧ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ. ಮುದುಕಿ ಎದುರು ತುತ್ತುಗಳನ್ನು ಎಣಿಸಿ ತಿಂದು ಮಗಿ ನೀರುಕುಡಿದು ಎಷ್ಟೋ ಗೆಲುವಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದ. ಕತ್ತಲ ಎರಡು ದಿನಗಳಿಂದ ಉಂಡಿಲ್ಲ. ದೊಡ್ಡ ಸೆಗಣೆ ಪುಟ್ಟಿಯನ್ನು ಲೀಲಾ ಜಾಲವಾಗಿ ಎತ್ತಿ ಕೊಂಡೊಯ್ದು ತಿಪ್ಪೆಗೆ ಎಸೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಕತ್ತಲನಿಗೆ ತನ್ನ ಮೈ ಬಲು ಬಾರವಿದೆ ಎನಿಸಿತು. ತನ್ನ ತೆಕ್ಕೆಯೊಳಗೆ ಸುಂಕುಲಿಯನ್ನು ಹಿತವಾಗಿ ನರಳಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕತ್ತಲ ಹಸಿವೆಯಿಂದ ಕಂಗಾಲಾಗಿ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕುತ್ತ ತನ್ನ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ನಕ್ಕ ದಿನಗಳೂ ಇವೆಯಲ್ಲಾ ಅಂತ ಅಚ್ಚರಿಗೊಂಡ.

ಕಾಗೆಗಳು ಒಂದೇ ಸಮನೆ ಮೊರೆಯುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ತಲೆ ಎತ್ತಿ ನೋಡಿದ. ಅವುಗಳ ಮೈಯೊಳಗೆ ಎಂಥದೋ ಕಸುವು. ಅವುಗಳ ಮುಖಗಳಲ್ಲಿ, ಬಿರಿಯುವ ಕೊಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಎಂಥದೋ ಉತ್ಸಾಹ ಕಳೆ ಪೂಜೆ ಗೀಜೆ ಮಾಡಿ ಮಾಳಿಗೆ ಮೇಲೆ ಎಸೆಯುವ ಎಂಜಲಿಗಾಗಿ ಅವುಗಳ ಹಾರಾಟ ಗುದ್ದಾಟ. ತಾನೂ ಒಂದು ಕಾಗೆಯಾಗಿದ್ದರೆ ಕುಪ್ಪಳಿಸಬಹುದಿತ್ತು. ಅಂದುಕೊಂಡ. ಮನುಷ್ಯರಿಗಾಗಿ ಬದುಕುವ ಮನುಷ್ಯನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಬಾರದಿತ್ತು. ಅನ್ನಿಸಿತು. ಹುಟ್ಟಿದ ತಪ್ಪಿಗೆ ಬಿಟ್ಟೇನೆಂದರೂ ಬಿಡದೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿರುವ ಹೊಟ್ಟೆ ಆ ಹೊಟ್ಟೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಗೌಡರ ಜಾಲಿ ಮರದ ನೆರಳಿನಲ್ಲಿ ಚಾಕರಿ ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಕತ್ತಲ. ಹೊಟ್ಟೆ ದೇಹದ ಅನಿವಾರ್ಯ ಅಂಗ. ದೇಹದ ಚಲನೆ ಹೊಟ್ಟೆಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ. ಹೋಗು ಹೋಗುತ್ತ ಸತ್ತರೆ ಯಾರೂ ನನ್ನ ಹೆಣ ಮುಟ್ಟುವುದಿಲ್ಲ ಅನ್ನಿಸಿತು ಕತ್ತಲಗೆ.

ಸಾರಿಸಿದ ಅಂಗಳ, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಚುಕ್ಕಿಗಳ ರಂಗವಲ್ಲಿ ತುಳಿಯುವಂತಿಲ್ಲ. ದಾಟುವಂತಿಲ್ಲ. ಒಳಗಿನಿಂದ ಬಂದ ಕಮ್ಮನೆಯ ಪರಿಮಳ ಮೂಗಿಗೆ ಬಡಿಯಿತು. ಇಂಥದ್ದೆ ಇರಬಹುದೆಂದು ಊಹಿಸಿದ. ಅವರು ಚೆಲ್ಲುವುದರಲ್ಲಿ ತನಗೊಂದು ಹಿಡಿ ನೀಡಬಾರದ್ಯಾಕೆ ಅನ್ನಿಸಿತು. ನಿಂತು ಮಿಕ್ಕಿ ಮಿಕ್ಕಿ ನೋಡಿದ. ಅಮ್ಮಾ ಅನ್ನ ಬೇಕೆಂದರೆ ನಾಲಗೆ ಮಿಸುಕಲೊಲ್ಲದು. ಹಾಳುಮನೆಯ ಬಚ್ಚಲಿನಂಥ ಬಾಯಿಯೊಳಗೆ ನಾಲಗೆ ಅದ್ದೇಗೆ ಹೊರಳಾಡಿತು. ಇದೇ ಮನೆಯ ಚಾಕರಿ ಕತ್ತಲನಿಗೆ ಹೊಸದೇನಲ್ಲ. ಬಂಡಿ ಬಂಡಿ ಕಟ್ಟಿಗೆ ಸೀಳಿರುವನು. ದನಗಳ ಮೈಯನ್ನು ಕನ್ನಡಿಯೆಂಗೆ ತೊಳೆದಿರುವನು. ಹೊಲ ಕಾದಿರುವನು. ಸೆಗಣೆ ಬಳಿದಿರುವನು. ಆದ್ದರಿಂದ ತನಗೆ ನೀಡೇ ನೀಡುವರೆಂದು ನಿಂತ. ನೀಡಲು ಬಂದರೆ ನೀಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಗಟ್ಟಿ ಅಂಗಿ ಇಲ್ಲವಲ್ಲ. ಶಲೈವು ಇಲ್ಲವಲ್ಲ ಎಂದು ಮಿಡುಕಿದ. ಬೊಗಸೆಯಲ್ಲಿ ನೀಡಿಸಿಕೊಂಡರಾಯಿತು. ಬಾನಕ್ಕೆ ಬಾಯಿ ಕಚ್ಚಿ ನಾಯಿ ಉಣ್ಣುವುದಲ್ಲ, ಹಾಗೆ ತಿಂದರಾಯಿತು. ನಿಂತೇ ನಿಂತ. ಹಸಿದ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಸ್ಥಿತಿ ಗತಿಗಳನ್ನು ಕಣ್ಣಿನಿಂದಲೇ ಹೇಳಿಕೊಂಡ. ದಪ್ಪಮೈ ಜನ, ಕತ್ತಲನ ಕಡೆ ನೋಡುವುದು ಹೇಸಿಗೆ ಅಂದು ಕೊಂಡಿರಬೇಕು ಅವರು. ಚಿಕ್ಕ ನಾಯಿಯೊಂದು ಕತ್ತಲನ ಮೈ ಮೂಸಿ ಬೊಗಳಿ ಗದರಿಸಿತು. ಅವನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅದು ಮೊದಲೇ ಸಾರಿಸಿದ ನೆಲ, ರಂಗವಲ್ಲಿ ದಾಟಿ ತಲ ಬಾಗಿಲ ಹೊಸ್ತಿಲ ಮೇಲೆ ಮುಂಗಾಲುಗಳೆರಡನ್ನು ಊರಿ ಡೇಗುತ್ತ ನಿಂತಿತು. ಕುಂಯ್ ಕುಂಯ್ ರಾಗ ಮಾಡಿ ಬಾಲ ಅಲುಗಾಡಿಸಿತು. ಹುಡುಗನೊಬ್ಬ ಬಂದು ನಾಯಿ ತಲೆ ಸವರಿದ. ಸೇಕೆಂಡು ಕ್ಷಡು ಅಂತ ಕೈಚಾಚಿದ. ಮುಜುಗರದಿಂದ ಅದು ಒಂದು ಮುಂಗಾಲೆತ್ತಿ ಹುಡುಗನ ಕೈ ಮೇಲಿಟ್ಟು ತೆಗೆಯಿತು. ಅಷ್ಟಕ್ಕೆ ಹುಡುಗನಿಗೆ ಹೇಳತೀರದ ಸಂತೋಷ, ನಾಯಿಯ ನನಗೆ ಸೆಕೆಂಡು ಕ್ಷಡು ಅಂತ ಪದೇ ಪದೇ ಕೂಗುತ್ತ ಒಳಗೆ ಓಡಿದ. ತಾನೂ ನಾಯಿಯು ಹಾಗೆ ಸಾರಿಸಿದ ನೆಲ, ರಂಗವಲ್ಲಿ ದಾಟಿ ಹೊಸ್ತಿಲ ಬಳಿ ನಿಂತುಕೊಳ್ಳಲೇ ಹೇಗೆ ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿದ.

ಆ ನಾಯಿಯಷ್ಟು ತನ್ನನ್ನು ಯಾರೂ ಸೇರುವುದಿಲ್ಲವಲ್ಲ ಎಂದು ಹಲುಬಿದ. ಮತ್ತೆ ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ಎಲ್ಲು ಹನಿ ನೀರು ಇಳಿದು ರೆಪ್ಪೆ ಮೇಲೆ ಮತ್ತು ಪೋಣಿಸಿದಂತೆ ನಿಂತವು. ಎವ್ವಾ ವಟ್ಟಿ ಅಸ್ತದ ಅಂತ ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ಕೂಗಿ ಹೇಳಿದ. ಯಾರೂ ಗಮನಿಸಲಿಲ್ಲ. ಚಾವೋತ್ತಿಗೆ ಹುಡುಗ ಕಣ್ಣಿ ಅನ್ನ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಬಂದದ್ದು ಕಂಡು ಕತ್ತಲ ಹಿಗ್ಗಿನಿಂದ ಉಬ್ಬಿದ. ಇನ್ನೂ ಸರಿಯಾಗಿ ಬೊಗಸೆ ಒಡ್ಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಅನ್ನವನ್ನು ಬಂಡೆಯ ಮೇಲಿಟ್ಟು ಕುರ್ರೋ ಕುರ್ರೋ ಅಂದ. ನಾಯಿ ಓಡಿ ಬಂತು. ಕತ್ತಲನನ್ನು ನೋಡಿ ಗುರ್ ಅಂತು. ಹುಡುಗ ಓಗ್ ಓಗ್ ಅಂತ ಗದರಿಸುತ್ತಲೇ ಕತ್ತಲನ ಮೈ ತಣ್ಣಗಾಯಿತು. ತಕ್ಷಣ ಸಿಟ್ಟು ಬಂತು. ರಂಗವಲ್ಲಿಯನ್ನು ಕಾಲಿನಿಂದ ತಿಕ್ಕಿ ಮತ್ತೆ ಬೀದಿಗೆ ಬಿದ್ದ. ಎಲ್ಲೋ ಗಣಗಣ ಗಂಟಿಯ ಶಬ್ದ. ಪೂಜೆ ಮಾಡಿರಬಹುದು. ದೆವ್ವಿಗೆ ಎಡೆ ಹಿಡಿತಾ ಇರಬಹುದು. ತನ್ನ ಹಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ನೆರಿಕೆ ಗೋಡೆಗೆ ಸಿಗಿ ಹಾಕಿರೋ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಪೋಷೋ ನೆನಪಾಯಿತು. ಎಂದೋ ಒಂದು ಊದಿನ ಕಡ್ಡಿ ಹಚ್ಚಿದ್ದ ಅಷ್ಟೆ. ಗಂಜಿ ಕಚ್ಚುವಾಗಿನ ಹಸಿ ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ಹೊಗೆ ಕಣ್ಣು, ಬಾಯಿ ತುಂಬ ಹೊಗೆ ನೀರು. ಹೊಗೆ ಗಂಟಲಿಗೆ ಅಡರಿ ಕಫ ಕಟ್ಟಿಬಿಡುತ್ತಿತ್ತು ಸುಂಕುಲಿಗೆ. ಕೊಕ್‌ಕೊಕ್ ಕೆಮ್ಮಿದ್ದೇ ಕೆಮ್ಮಿದ್ದು, ಹಾಳಾದ ಕೆಮ್ಮು ಸುಂಕುಲಿಯನ್ನು ಅರ್ಧ ತಿಂದುಬಿಟ್ಟಿರುವುದು. ಗೌಡರು ಕೊಟ್ಟ ಬಾನ ಸಾಲದೆ ಬಿದ್ದಾಗ ಪಾವು, ಅರಪಾವು ಜೋಳ ಬೀಸಿ ಗಂಜಿ ಕುಚ್ಚುತ್ತಿದ್ದುದೂ ಅಪರೂಪ. ಅಪ್ಪಿ ತಪ್ಪಿ ಹೊಲಕ್ಕೆ ಹೋದಾಗ ಕತ್ತಲ ನಾಲ್ಕು ಜೋಳದ ತೆನೆ ಮುರಿದು ತರುತ್ತಿದ್ದ. ಒಮ್ಮೆ ಸಣ್ಣಗೌಡನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದಾಗ ಏನು ಹೇಳಲಿ ಕತ್ತಲನ ಫಜೀತಿ. ಒಂದೇ ಸಮನೆ ಬೆನ್ನಿಗೆ ಬಿದ್ದಿದ್ದವು ಹಸಿ ದಂಟನ ಹೊಡೆತಗಳು. ಇನ್ನೊಂದಾಗಿ ಮಾಡೋದಿಲ್ಲಪೋ ಅಂದರೂ ಬಿಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ. ದಣೆದು ಗೌಡನೇ ಹೊಡೆಯುವುದು ನಿಲ್ಲಿಸಿದ್ದ ಅಬ್ಬಾ! ಗೌಡರ ದೌರ್ಜನ್ಯವೆ? ಬೆಳೆದಾಕಿ ಭೂತಾಯಿ ಹಸಿದೀನಿ ಎವ್ವಾ ಅಂತ ತೆನಿ ಕುಯ್ದದ್ದು ತೆಪ್ಪೆ? ಕತ್ತಲ ಈ ಮಾತನ್ನು ಎಷ್ಟೋ ಸಾರಿ ಅಂದುಕೊಂಡಿರುವನೋ. ಕತ್ತಲನಂಥೋರು ನೂರಾರು ಮಂದಿ ಸುರಸಿದ ಬೆವರಿನ ರೂಪದ ರಕ್ತದಿಂದಾಗಿಯೇ ಗೌಡರ ಹೊಲಗಳು ಸೇರು ಬತ್ತಿದರೆ ಐದು ಪಲ್ಲ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವುದು. ತಾನು ಬದುಕಿನ ಪರಿಪರಿಗಳನ್ನು ನೆಪ್ಪಿಗೆ ತಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಲೇ ಕತ್ತಲನಿಗೆ ಮಹಡಿ ಮನೆಗಳನ್ನು ಕುಟ್ಟಿಕೆಡುವುದಷ್ಟು ಸಿಟ್ಟು ಬರುತ್ತದೆ. ನೆಡೆಯಲಿಕ್ಕೂ ಕಸುವಿಲ್ಲ. ಅವನಿಗೆ ಕಸುವು ಬರಬೇಕಾದರೆ ಒಂದಿ ಹಿಡಿ ಬಾನವಾದರೂ ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಬೇಕು. ಅನ್ನ ಸಿಕ್ಕರೆ ಬದುಕುವುದು ಗ್ಯಾರಂಟಿ, ಸಿಕ್ಕರೆ ಅದು ತತ್‌ಕ್ಷಣ ಸಿಗಬೇಕು. ಮರಗಳ ಆಸರೆಯಿಂದ ಮನೆ ಗೋಡೆಗಳ ಆಸರೆಯಿಂದ ಚಾವತ್ತಿಗೊಂದರಂತೆ ಹೆಜ್ಜೆ ಇಡುತ್ತ ನಡೆದ. ಕೆಳಗೇರಿ ಹೊರತು ಊರೆಲ್ಲಾ ವಾಸನೆ.

ಬೆಲ್ಲದಿಂದ ಹೋಳಿಗೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆಂದು ಗೊತ್ತಾದಾಗ ಕತ್ತಲ ಗೌಡರ ಮನೆ ಜೇತಕ್ಕೆ ಸೇರಿ ತಿಂಗಳಾಗಿತ್ತು. ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಬದುಕಿಗೆ ಹೋಗಲು ಎಂಥ ಹುಮ್ಮಸ್ಸು ಅವನಿಗೆ. ಒಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಎಲ್ಲು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಆತ. ಅವನ ಮೈಯೊಳಗೆ ಅಷ್ಟಿತ್ತು.

ರಕುತ. ದುಡಿದು ಸುಟ್ಟ ಮೈಯಲ್ಲೂ ಅರಳುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಮ. ಸುಂಕಲಿ ಸಾಕೋ ಅಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಬೇಕು ಅಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಬೇಕು ಬೇಕು ಎಷ್ಟಾದರೂ ಬೇಕು ಅಂದಿತ್ತು ಸುಂಕಲಿಯ ಮೈ. ಹುಟ್ಟಿದವರೆಲ್ಲ ಬದುಕಿದ್ದರೆ ತಾನು ಸುಖವಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದನೇನೋ ಎಂಬ ಭ್ರಮೆ ಕತ್ತಲಗೆ ಬಹಳ ದಿನಗಳ ತನಕ ಇತ್ತು. ಒಂಬತ್ತರ ಪೈಕಿ ಉಳಿದವು ಎರಡೇ ಎರಡು. ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಹೊಸದರಲ್ಲಿ ಗೌಡ ಸುಂಕಲಿಯನ್ನು ಉಂಡಿರುವನೆಂದು ಕೂಡ ಅವನಿಗೆ ಗೊತ್ತು. ಬ್ಯಾಡ ಅಂದರೂ ಬಿಡದೆ ಉಂಡ ಎಂದು ಸುಂಕಲಿ ಕತ್ತಲನ ಬಳಿ ಗೋಳಾಡಿದ್ದಳು. ಇದರಂತೆ ಎಷ್ಟು ಸಾರಿ ಮುಟ್ಟಿರುವೆನೋ ಎಂಬ ಅನುಮಾನ ಮೊನ್ನೆಯವರೆಗೆ ಇತ್ತು. ಮೊದಲಿನೆರಡು ಕೂಸು ಹುಟ್ಟಿದಾಗ ಕತ್ತಲ ಕೂಸುಗಳ ಮುಖಗಳನ್ನು ತಿಕ್ಕಿ ತಿಕ್ಕಿ ನೋಡಿದ್ದ. ಕೆಂಪಗಿದ್ದವು. ತಾನಿರೋದು ಕರಗಿ. ಸುಂಕಲಿ ಬಣ್ಣ ಕೂಡ ಫೇಟ್ ಕತ್ತಲನದೆ. ಮೂಗು, ಕಣ್ಣು ಎಲ್ಲ ಬದಲು. ಯಾವುದೂ ತನ್ನದಲ್ಲ. ಯೋಚಿಸುತ್ತ ಹೋದಂತೆ ಕತ್ತಲಗೆ ಸಿಟ್ಟಿನ ಜೊತೆ ಎಲ್ಲವೂ ಅರ್ಥವಾಗಿತ್ತು. ನಿನ್ನೆ ದೂರ ಉಳಿದಿತ್ತು. ಗಂಡು ಕೂಸು ಹುಟ್ಟಿದ ಸಂತೋಷ ಹುಡುಕಿದನೆಂದರೂ ಕತ್ತಲನ ಬಳಿ ರವೋಟು ಇರಲಿಲ್ಲ. ಗೌಡನಿಗೆ ಉಟ್ಟಿದ್ದೋವು ಅಂತ ಅವತ್ತು ರಾತ್ರಿ ಎಷ್ಟು ಸಾರಿ ಗುನುಗಿದ್ದನೋ ಏನೋ. ಸರವತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಎದ್ದಿದ್ದ. ಬಾಣಂತಿ ಸುಂಕಲಿ ಮುಲುಕುತ್ತಿದ್ದಾಗಾದರೂ ಎಳ್ಳಷ್ಟು ಎಚ್ಚರವಿರವಿಲ್ಲ. ಕತ್ತಲನ ಕೈ ಕೂಸಿನ ಕತ್ತನ್ನು ನಿರ್ದಯವಾಗಿ ಅಮುಕಿತ್ತು. ಮರುದಿನ ಅದನ್ನು ಮಣ್ಣು ಮಾಡುವಾಗ ಸುಂಕಲಿ ಬಿದ್ದು ಬಿದ್ದು ಅತ್ತಿದ್ದಳು. ಕತ್ತಲ ಎಲ್ಲರೂ ಮೂಗಿನ ಮೇಲೆ ಬೆರಳಿಡುವಂತೆ ಗಹಗಹಿಸಿದ್ದ ಎರಡನೆ ಹೆಣ್ಣು ಕೂಸು ಕೂಡ ಹುಟ್ಟಿದ ಮೂರನೆಯ ದಿನ ಸುಡುಗಾಡು ಸೇರಿತ್ತು ಅಥವಾ ಸೇರಿಸಿದ್ದ. ಅಷ್ಟೊತ್ತಿಗೆ ಸುಂಕಲಿಯ ಮೈ ದದ್ದು ಬಿದ್ದು ಎಲುಬಾಗಿತ್ತು. ಗೌಡ ಕಣ್ಣೆತ್ತಿ ನೋಡದಷ್ಟು ಮಕ್ಕಾಗಿತ್ತು ಅವಳ ಮೈ. ನಂತರ ಹುಟ್ಟಿದೋವೆಲ್ಲ ಕತ್ತಲನವೇ ಅನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಅನುಮಾನವಿಲ್ಲ. ಹುಟ್ಟಿಸೋನು ಅವನು ಸಾಕೋರು ನಾವು ಅಂತ ಕತ್ತಲ ಸಿಟ್ಟನ್ನು ತಣಿಸದೆ ಇದ್ದ. ಯಾರದೋ ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಯಾರೋ ಬಿತ್ತಲು ಅವಕಾಶ ಕೊಟ್ಟರೆ ಮುಗೀತು.

ಗವಾಕ್ಷಿಗಳಿಂದ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಹೊಗೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿತ್ತು. ಕೆಲವರ ಬಾಯಿಗಳಿಂದ ಕಮರು ಡೇಗುಗಳು ಕತ್ತಲನ ಕಿವಿಮೇಲೆ ಅಪ್ಪಳಿಸಿದವು. ಎಲ್ಲರ ದೋತರಗಳು ಸಡಿಲಿರುವುದು, ಹೊಟ್ಟೆ ಬಿರಿಯುವಂತೆ ಉಂಡಿರುವುದು ಮತ್ತು ಮನೆಯ ಸಾಕು ಬೆಕ್ಕುಗಳು ಬದಲಾಗಿರುವುದು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಕತ್ತಲ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಅವಲೋಕಿಸಿದ.

ಸುಯ್ಯಂತ ಬೀಸಿತು ಗಾಳಿ. ಬೀಳುವುದರಲ್ಲಿದ್ದ ಮೋಟು ಗೋಡೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅವನು ನೆಲ ಕಂಡರೆ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಎಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವೆನೋ? ಆ ಹಾಳು ಗೋಡೆಗೆ ಕೈಯೂರಿ ನಡೆದ. ಈಸುರ ದೇವರ ಗುಡಿಯ ಗಂಟೆ ಶಬ್ದಗಳು ಕಿವಿಗೆ ತಾಕಿದವು. ಎಂಗಿರತ್ತನೆ ಈಸುರ ಅಂತ ಯಾರಾದರೂ ಕೇಳಿದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಶಿಶ್ನದಂಗಿರತ್ತನೆ ಅನ್ನು ಅಂತ ಹೇಳೋ ಪೈಕಿ ಕತ್ತಲ.

ಹೊಸಾ ಬಟ್ಟೆಬರೆ ಹುಟ್ಟುಕೊಂಡಿರೋ ಮಂದಿಯ ಸಡಗರ ಅಷ್ಟಿಷ್ಟಲ್ಲ. ಕೈಯಲ್ಲಿ ವಸ್ತ್ರ ಮುಚ್ಚಿರೋ ತಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಗುಡಿಯ ಕಡೆ ದಟ್ಟಂಡಿ, ದಾರಂಡಿ ಅಡ್ಡಾಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ. ಅದರ ವಾಸನೆ ಮೂಗಿಗೆ ತಾಕುತ್ತಲೇ ಮುಜುಗರ ಪಟ್ಟುಕೊಂಡ. ಹಾದಿ ಬಿಟ್ಟು ಸರಿ ಅಂತ ಒಂದಿಬ್ಬರು ಗದರಿಸಿದರು. ಗೋಡೆಗಂಟಿರುವಂತೆ ಸರಿದುಕೊಂಡ. ಹೇಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಲಿಟ್ಟು ನಡೆದು ಯಾವುದು ಹೌದು? ಯಾವುದು ಅಲ್ಲ? ಹೊಟ್ಟೆ ಹಸಿದಾಗ ಮಿದುಳು ಒಳ್ಳೆಯದು, ಕೆಟ್ಟದ್ದರ ಬಗ್ಗೆ ಯೋಚಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಹಾಳಾದ್ದು.

ಮಾರುದ್ದ ನಿಟ್ಟಿಸಿರುಬಿಟ್ಟ. ಸುಯ್ಯಂತ ಆ ತಟಗು ಬಾಗಲಾಗ ಇಡಸದಂಗೆ ಅಡ್ಡಾಡ್ತಾರಲ್ಲ ಮಂದಿ. ಗುಡಿಬಾಗಿಲ ಕಡೆ ನೋಡಿ ಅಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಯ ಮುದುಕಿ ಬದುಕಿದೆಯೋ, ಇಲ್ಲವೋ ಎಂಬ ಅನುಮಾನ ಕತ್ತಲಗೆ. ಹೊಸಾ ನಮೂನೆಯ ಸೀರೆಗಳನ್ನು ನೋಡುವುದು ಎಂದರೇನೆ ಒಂಥರಾ ಖುಷಿ. ಆ ಕಲ್ಲಿಗೆ ಕೊಡೋ ಬದಲು ನಂಗೆ ಕ್ಷಡ್ಡಿ ಅಂತ ಕೇಳಿಬೇಕೆನಿಸಿತು ಅವನಿಗೆ. ಒಂದೆರಡು ಹೆಜ್ಜೆ ಮುಂದೆ ಸರಿದ. ಸರ್ದು ನಿಂತಳ್ಳಲೇ ಅಂತ ಒಬ್ಬ ಗದರಿಸಿದ್ದು ತಡವಿಲ್ಲ. ಹೆಡೆಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಚೇತ್ಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಗೆಗಳು, ನಾಯಿಗಳು.

ಕಮಾಯದ ಸೂರ್ಯ ಪಡುಗಡೆಗೆ ಇಳಿಯತೊಡಗಿದ. ಮಂದಿಯೂ ಮೊದಲಿನಷ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲೊಬ್ಬರು ಇಲ್ಲೊಬ್ಬರು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಗುಡಿ ಕಡೆ ಕಾಲುಕಿತ್ತ ಗುಡಿ ತಲಬಾಗಿಲು ಮುಟ್ಟಿದಾಗ ಎದೆ ಅದುರಲಿಲ್ಲ. ಬಗ್ಗಿ ನೋಡಿದ ಒಳಗಡೆ ತುಪ್ಪದ ದೀಪದ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಣೆ ಕಾಸು ಎಣಿಸುತ್ತ ಕೂತಿದ್ದ ಪೂಜಾರಿಗೆ ಯಾವ ಕಡೆ ಧ್ಯಾನ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಕಡೆಗೆ ಸಹಸ್ರಾರು ನೋಣಗಳ ಆಕ್ರಮಣಕ್ಕೆ ತುತ್ತಾಗಿ ಹೋಳಿಗೆ, ಹುಗ್ಗಿ ಮತ್ತು ಅನ್ನದ ರಾಶಿ ! ಬಿಟ್ಟಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚದೆ ನೋಡಿದ ಆಶ್ಚರ್ಯದ ಜೊತೆಗೆ ಬಾಯಿ ತೇವಗೊಂಡಿತು. ನಾಲಗೆ ತುಟಿ ಸವರಿತು. ನೋಡಿದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಕತ್ತಲ ಇಷ್ಟು ಚುರುಕಾದ, ಇನ್ನು ತಿಂದರೆಷ್ಟು ಗೆಲುವಾಗುವನೋ ಕತ್ತಲ ಇನ್ನೂ ಒಂದು ಹೆಜ್ಜೆ ಮುಂದೆ ಸರಿದು ಬಗ್ಗಿ ನೋಡಿದ. ಪೂಜಾರಿಯ ತಲೆ ತಿರುಗಿತು. ಕೂತಲ್ಲಿಂದಲೇ ಯಾರೋ ಅವ ಅಂದ. ನಾನೀ ಎಪ್ಪ ಕತ್ತಲ ಅನ್ನುತ್ತಲೇ ಪೂಜಾರೆ ಸರಕ್ಕನೆ ಇತ್ತಕಡೆ ಬಂದು ನಾಯಿ ಮುಂಡೇದೆ ಇಲ್ಲಿವರ್ಗೂ ಬಂದ್ಯಾ, ತೊಲಗಾಚೆ ಅಂತ ಗದರಿಸಿದ. ಕತ್ತಲ ಸರಿಯಲಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲು ದಿನದಿಂದ ಉಂಡಿಲ್ಲ. ಅದ್ರಾಗುಳ್ಳು ಒಂದೀಟಿಕ್ಷಡ್ಡಿ ಅಂದ. ಪೂಜಾರಿ ಕಟ ಕಟ ಹಲ್ಲು ಕಡಿದ. ಇದ್ದ ಇರಡೇ ಹಲ್ಲುಗಳ ಪೈಕಿ ಒಂದು ಅಲುಗಾಡತೊಡಗಿತು.

ನಿನ್ನಂಥೋವ್ವೆ ಕ್ಷಡೋಕಲ್ಲ ಅದಿರೋದು..... ಅದು ಪರ್ದಾದ, ಪೂಜಾರಿಯ ಈ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಕತ್ತಲನ ಮೈಯೊಳಗೆ ಎಂಥದೋ ಆವೇಶ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿತು. ಪರ್ದಾದಂತೆ ಪರ್ದಾದ ಅಂದವನೆ ಕತ್ತಲ ಪೂಜಾರಿಯನ್ನೀಚೆ ತಳ್ಳಿ ಒಳನುಗ್ಗಿದ. ಅವನನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದರೆಲ್ಲಿ

ತನ್ನ ಮೈ ಸುಟ್ಟುಹೋಗುವುದೋ ಎಂದು ಹೆದರಿ ಪೂಜಾರಿ ಕತ್ತಲನನ್ನು ತಡವದೆ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಬೊಬ್ಬೆ ಹಾಕತೊಡಗಿದ. ಮನೆಗಳು ಗುಡಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರದಲ್ಲಿದ್ದುದರಿಂದ ಪೂಜಾರಿಯ ಕೂಗು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಭಕ್ತಾದಿಗಳ ಕಿವಿಗಳನ್ನು ತಲುಪಿತು.

ಇತ್ತ ಒಳಗೆ ನುಗ್ಗಿದ ಕತ್ತಲ ಅವಸರ ಅವಸರವಾಗಿ ಸಿಕ್ಕಿಸಿಕ್ಕಿದ್ದು ಬಾಯಿಗೆ ತುರುಕಿಕೊಂಡ. ಗಂಟಲಿಗೆ ಬಿದ್ದಾಗ ತೀರ್ಥದ ತಂಬಿಗೆ ಎತ್ತಿದ. ತಿಂದಾದ ಮೇಲೆ ದೋತರದ ಒಂದು ಮಗ್ಗಲು ಹುಗ್ಗಿ, ಹೋಳಿಗೆ ಗಂಟುಕಟ್ಟಿಕೊಂಡ. ಹೊರಗೆ ದಡ್ ದಡ್ ಶಬ್ದ ಬೇರೆ. ಮಂದಿ ಗುಡಿ ಕಡೆ ಓಡೋಡಿ ಬರುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಿಟಕಿ ಮೂಲಕ ಕಂಡವನೆ ಲಿಂಗದ ಪಕ್ಕ ಉದ್ದೋಕೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿದ್ದ ತ್ರಿಶೂಲ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಬಾಗಿಲ ಬಳಿಗೆ ಬಂದ. ಎದುರಿಗೆ ಗೋಡೆಯಂತೆ ನಿಂತಿತ್ತು ದಿಗ್ಭ್ರಮಿತ ಜನ. ಅಡ್ ಯಾವೋನಾದ್ರೂ ಬಂದ್ರೆ ಈ ತ್ರಿಶೂಲದಿಂದ ಇರ್ದುಬುಡ್ಡೀನಿ ಅಂತ ಕತ್ತಲ ಒಮ್ಮೆ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಎಚ್ಚರಿಸಿದ. ಜನರು ತಬ್ಬಿಬ್ಬಾಗಿ ಹಿಂದೆ ಸರಿದರು. ಹಂಗಿದ್ದವು ಕತ್ತಲನ ಕಣ್ಣುಗಳು. ದಾರಿ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟರು. ನಿರ್ಭೀತವಾಗಿ ನಡೆದು ಹೋದ ಕತ್ತಲ ಹಗಲಿನಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣಿಂದ ಮರೆಯಾಗುವವರೆಗೂ...

೨. ಬಡತನ

ಮೂಲ : ಮಜೀದ್ ರೆಹಮಾನ್

ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ : ಅಕ್ಷರ ಕೆ.ವಿ.

ಬಡತನದ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೆಲ್ಲ ಮಾನವ ಜೀವಿಗಳಿದ್ದಾರೋ ಅಷ್ಟೇ ವಿಭಿನ್ನ ಅರ್ಥಗಳಿದ್ದಾವೆ-ಕಾರಣ, ಬಡತನವೆಂಬುದು ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ರೂಪಿತವಾಗುವ ಒಂದು ಪರಿಕಲ್ಪನೆ. ಹಲವಾರು ಬಾಹ್ಯ ಸಂಗತಿಗಳು ಸಹಯೋಗಗೊಂಡು ಈ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟುತ್ತವೆ; ಜತೆಗೆ, ಸಮಾಜದ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯೂ ಕ್ರಿಯಾಮೂಲವೂ ಆಗಿರುವ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯೂ ತನ್ನ ವೈಯಕ್ತಿಕತೆಯ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿಯೇ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಒಂದು ಪರಿಭಾಷೆ ಇದು.

ಐತಿಹಾಸಿಕವಾಗಿ ಈ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯು ಬಹುತೇಕ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿರುವುದು ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಜೀವನವಿಧಾನವನ್ನು ವರ್ಣಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ; ಆ ಜೀವನವಿಧಾನವು ತನ್ನ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಎಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಪೂರೈಸಿಕೊಂಡಿದೆ ಎಂಬ ಸಂಬಂಧವನ್ನಾಧರಿಸಿ ಈ ಪದ ಬಳಕೆಯಾಗಿದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಇವತ್ತು ಬಡತನದ ರೇಖೆಯನ್ನು ನಿರ್ವಚಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಆಧಾರವಾಗಿರುವ ಅನೇಕ 'ಕೊರತೆ'ಗಳು ಆದರೆ, ಯಾವ ಯಾವ 'ಅಪೇಕ್ಷೆ'ಗಳು ಪೂರೈಕೆಯಾಗದೆ ಉಳಿದರೆ, ಆ ಮಟ್ಟದ ಕೆಳಗಿರುವವರನ್ನು ಬಡವರೆಂದು ಅಧಿಕೃತವಾಗಿ ಇವತ್ತು ಭಾವಿಸಲಾಗುತ್ತದೆಯೋ - ಅಂಥ ಅನೇಕ ಕೊರತೆಗಳನ್ನು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಸಮಾಜಗಳಲ್ಲಿ ಪೂರೈಸಲಿಕ್ಕಾಗದ ಅಗತ್ಯಗಳೆಂದೂ ಹಾಗೂ ಅವನ್ನು ಪೂರೈಸಲಿಕ್ಕಾಗದ್ದೆಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದೂ ಭಾವಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅಂಥ ಸಮಾಜಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಪೂರೈಕೆಯಾಗದ ಇಂಥ ಬಯಕೆಗಳ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನೇ 'ವಿಧಿ', 'ಕಿಸ್ಮತ್' ಅಥವಾ 'ಕರ್ಮ' ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿತ್ತು. ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ, ಇಂಥ ಕೊರತೆಯೇ ಮನುಷ್ಯರು ತಮ್ಮ ಭೌತಿಕ ಅಕಾಂಕ್ಷೆಗಳಿಗೆ ಸೆರೆಯಾಳಾಗದೆ ಆಂತರಿಕ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಿಕೊಳ್ಳುವತ್ತ ಸಾಗಲಿಕ್ಕೆ ದೊರೆತ ಅವಕಾಶವೆಂದೂ ತಿಳಿಯಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅಂಥ ಸಮಾಜಗಳ ಪ್ರಕಾರ, ಭೂಮಿಯ

ಮೇಲಿನ ಈ ಬದುಕು ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನ ಉಡುಗೊರೆಯೆಂದು ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಭಾವಿತವಾಗುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ, ಅಲ್ಲಿ ವಿಷಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯೆಂಬುದು ಒಂದು ಸವಾಲು ಎಂಬ ಕಲ್ಪನೆಯಿತ್ತು; ಅಂಥ ಸವಾಲಿನ ಮೂಲಕವೇ ಮನುಷ್ಯರು ಸಾರ್ವತ್ರಿಕವಾದ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನ ಅಮಿತ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು (ಅರೇಬಿಕ್ ಮತ್ತು ಪರ್ಷಿಯನ್ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ 'ಬರಕಾ' ಮತ್ತು 'ನೀಮಾ') ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆಂದೂ ಅಲ್ಲಿ ನಂಬಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅರ್ಥಾತ್, ಬದುಕು ಎಂಬುದು ಅಲ್ಲಿ ದೈವದತ್ತವಾದ ಕೊಡುಗೆಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲರೊಂದಿಗೆ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವ ಒಂದು ಮಾರ್ಗವೆಂದು ಭಾವಿತವಾಗಿತ್ತು. ಮತ್ತು ಈ ಬದುಕಿನ ಮೂಲಕವೇ ಅಗತ್ಯ ಮತ್ತು ದೈವದ ಕೊಡುಗೆಗಳ ನಡುವೆ ಸಮೀಕರಣವೊಂದನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದೂ ಅಲ್ಲಿ ಪರಿಭಾವಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಈ ಎಲ್ಲ ಕಾರಣಗಳಿಂದಾಗಿ, ಬಡತನದಲ್ಲಿ ಬದುಕುವುದೆಂದರೆ, ಅದು ಋಣಾತ್ಮಕವಾದ ವಿಪರೀತ ಸ್ಥಿತಿಯೆಂಬ ಧ್ವನಿಯು ಸಾರ್ವಕಾಲಿಕವಾಗಿಯೇನೂ ಇದ್ದಂಥದಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಕ್ಷೇತ್ರದ ಪ್ರಕಾರ, ತಮ್ಮ ಗತಿಯನ್ನು ಘನತೆಯಿಂದ ಎದುರಿಸುವ ಎಲ್ಲ ಬಡವರೂ ಪುಣ್ಯವಂತರು ಆತನ ಒಂದು ಮಾತು ಇದನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಸ್ಪಷ್ಟಗೊಳಿಸಿ ಹೇಳಿದ- 'ಸೂಜಿಯ ಕಣ್ಣಿನೊಳಗೆ ಒಂಟಿಯನ್ನು ಒಳನುಗ್ಗಿಸುವುದಾದರೂ ಸುಲಭವಾದೀತು, ಆದರೆ, ಬಲ್ಲಿದರು ದೇವರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಅಷ್ಟು ಸುಲಭವಾಗಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಲಾರರು'. ಇನ್ನೂ ಹಲವು ದೇಶಿ ಸಮಾಜಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡ. ತುಂಬ ತುಚ್ಛೀಕರಣಕ್ಕೂ ಮತ್ತು ಅಸಮ್ಮತಿಗೂ ಒಳಗಾಗುತ್ತಿದ್ದ ದಾರಿದ್ರ್ಯ ಮತ್ತು ನಿರ್ಗತಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗಳೆಂದರೆ ಮನುಷ್ಯರ ನೈತಿಕ ಪತನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದ. ಅದೇ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಬೇರೆ ಮನುಷ್ಯರ ಶ್ರಮದ ಫಲದಿಂದ ಜೀವನ ನಡೆಸುವ ಮತ್ತು ಲಾಭ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಶ್ರೀಮಂತರು ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರಶಾಹಿ ವರ್ಗವನ್ನು ಆ ಸಮಾಜಗಳಲ್ಲಿ ನೀಚಪ್ರಾಣಿಗಳೆಂದು ಗಣಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಬಡತನದ ಮೂರು ಮುಖ್ಯ ವಿಧಗಳು

ನಿಖರವಾಗಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ದೇಶಿ ಸಮಾಜಗಳಿಗೆ ಪರಿಚಿತವಾಗಿದ್ದದ್ದು ಎರಡು ವಿಧದ ಬಡತನದ ಮಾದರಿಗಳು, ಒಂದು, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಯಾ ಸ್ವಯಮಿಚ್ಛೆಯ ಬಡತನದ ಇನ್ನೊಂದು, ಸಾಮೂಹಿಕ ಆಸ್ತಿಯಿಂದುಂಟಾಗುವ ಬಡತನ. ಇದರಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ವಿಧದ ಬಡತನವು ಆತ್ಮಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಮತ್ತು ನಿಜಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹಾಗೂ ನಿಜಸಿರಿವಂತಿಕೆಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಅತ್ಯಂತ ಉನ್ನತವಾದ ಮಾರ್ಗವೆಂದು ತಿಳಿಯಲಾಗಿತ್ತು. ಅಸಾಧಾರಣ ಮನುಷ್ಯರುಗಳಾದ ಸಾಕ್ರಟೀಸ್, ಯೇಸು, ರಬಿ'ಯ ಅಲ್ ಅದಾವ್ಯ, ಸಂತ ಫ್ರಾನ್ಸಿಸ್ ಮತ್ತು ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧಿ ಮೊದಲಾದವರು ಹಂಚಿಕೊಂಡಿದ್ದಂಥ ಬಡತನದ ವಿಧ ಇದು. 'ಬಡತನವು ನನ್ನ ವೈಭವ' ಎಂದು

ಪ್ರವಾದಿ ಮೊಹಮ್ಮದರು ಹೇಳಿದಾಗ, ಅವರು ಸೂಚಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಬಡತನದ ಮಾದರಿ ಇದೇ. ಇನ್ನು ಎರಡನೆಯದಾದ ಸಾಮೂಹಿಕ ಬಡತನ ಎಂಬುದು ಸಮುದಾಯವೊಂದರ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಪರಸ್ಪರ ಹಂಚಿಕೆಯ ಒಂದು ಕ್ರಮವಾಗಿತ್ತು. ಮತ್ತು ಅಂಥ ಹಂಚಿಕೆಯ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮ ಸಾಮೂಹಿಕ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳನ್ನು ವರ್ಧಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಉಪಾಯ ಕೂಡ ಅದಾಗಿತ್ತು.

ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ವಲಯದೊಳಕ್ಕೆ ಬಂದ ಸಮಾಜಗಳಲ್ಲಿ, ಅದರೊಂದಿಗೆ, ಅದುವರೆಗೂ ಕಾಣದಿದ್ದಂಥ ಇನ್ನೊಂದು ಹೊಸ ಬಗೆಯ ಬಡತನವು ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿತು ಅದನ್ನೇ ಹಲವೊಮ್ಮೆ ಆಧುನೀಕರಣದ ಬಡತನವೆಂದೂ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ಬಡತನದ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಬದುಕುತ್ತಿರುವವರ ಲಕ್ಷಣ ಏನೆಂದರೆ - ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಸೃಷ್ಟಿಸಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಅವರ ಅಗತ್ಯಗಳಿಗೂ ಮತ್ತು ಅಂಥ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವರಿಗಿರುವ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳಿಗೂ ನಡುವೆ ಆಗಲವಾಗುತ್ತಲೇ ಇರುವ ಆಗಾಧ ಕಂದರವೊಂದು ನಿರ್ಮಾಣವಾಗುವುದು.

ಬಡತನಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಭೌತಿಕ ಹಾಗೂ ನೈತಿಕ ನಿರ್ಗತಿಕತೆ

ಮೇಲೆ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ ಮೂರೂ ರೀತಿಯ ಬಡತನಗಳಿಗೂ ಮತ್ತು ನಿರ್ಗತಿಕತೆಯ ಕೆಲವು ರೂಪಗಳಿಗೂ ಅಥವಾ ಮೇಲಿನಿಂದ ಹೇರಲ್ಪಟ್ಟ ದಾರಿದ್ರ್ಯದ ನಡುವೆ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದೆ; ಅದನ್ನು ನಾವು ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಗೊಂದಲಗೊಳಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಬಾರದು. ಬಡವರು ಮತ್ತು ನಿರ್ಗತಿಕರು ಇಬ್ಬರೂ ಕಠಿಣವಾದ ಬಾಹ್ಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳಿಗೆ ಪಕ್ಕಾದವರು. ಆದರೆ, ಬಡವರಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿ, ನಿರ್ಗತಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಇವರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಅಗತ್ಯಗಳ ಕೊರತೆಯನ್ನು ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕವಾಗಿ ನಿಭಾಯಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗುವ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಅಥವಾ ಸಾಮಾಜಿಕ ಒತ್ತಾಸೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ದರಿದ್ರರು ಅಥವಾ ನಿರ್ಗತಿಕರು ಎಂದರೆ. ಅವರು ತಮ್ಮನ್ನು ನಿರ್ಗತಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯೆಂದು ಕಾಪಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡಬಹುದಾದ 'ಆಧಾರಭೂಮಿಕೆ' ಅಥವಾ 'ಪೋಷಕ ಮೆತ್ತೆ'ಯಿಂದ ವಂಚಿತರಾದವರು ಎಂದರ್ಥ. ದೇಶಿ ಸಮಾಜಗಳಲ್ಲಾದರೋ, ಇಂಥ 'ಆಧಾರ ಭೂಮಿಕೆ'ಗಳನ್ನು ಕಾಪಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕವೇ ಬಡವರಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು; ಅದರಿಂದಾಗಿ, ಆ ಬಡವರು ತಮ್ಮ 'ಮಿತಿ'ಗಳನ್ನು ಅನುಕೂಲವಾಗಿ ಅಥವಾ ಲಾಭವಾಗಿ ಮಾರ್ಪಡಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವ ಅವಕಾಶ ಒದಗುತ್ತಿತ್ತು.

ನಿರ್ಗತಿಕರೆಂದರೆ, ಅವರು ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಇಬ್ಬಗೆಯ ಸಂಕಟಗಳನ್ನು ಒಮ್ಮೆಗೇ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವ ಜನ- ಹೊರನೋಟಕ್ಕೆ ಕಾಣುವಂತೆ ಅವರು, ತಮ್ಮ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರತ್ಯೇಕತರಾಗಿ ಒಬ್ಬಂಟಿತನದಲ್ಲಿ ಬದುಕುವವರು. ಪರ್ಷಿಯನ್ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಅಂಥವರನ್ನು 'ಬಿ ಖಾಸ್' (ಕಾಳಜಿ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಯಾರೂ

‘ಗತಿಯಿಲ್ಲದವರು) ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ; ತಮ್ಮ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಆಧಾರಭೂಮಿಕೆ ಅಥವಾ ಬಿಕ್ಷಾಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇಲ್ಲದಂತಹ ಜನ ಅವರು, ಇನ್ನು ತಮ್ಮ ಆಂತರ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೂಡ, ಅವರು ತಮ್ಮದೇ ಅಂತಃಶಕ್ತಿಯನ್ನೂ ಪುನರ್ನಿರ್ಮಿತಿಯ ಚೈತನ್ಯವನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಂಡವರು. ಸ್ಥಯಮಿಚ್ಛೆಯ ಬಡವರಿಗೆ ಮತ್ತು (ಸಮೂಹ ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ) ಭಾಗಶಃ ಬಡವರಾದವರಿಗೆ ಮೇಲಿನ ಶಕ್ತಿ-ಚೈತನ್ಯಗಳುಂಟು. ಇಂಥ ಇಬ್ಬಗೆಯ ಸಂಕಟಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುವ ನಿರ್ಗತಿಕತೆಯು ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಎಷ್ಟು ಪ್ರಕೋಪದ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಅವರನ್ನು ತಲುಪಿಸುತ್ತದೆಯೆಂದರೆ, ಆಗ ಆ ನಿರ್ಗತಿಕರು ಸ್ವತಃ ತಮ್ಮದೇ ಹಿತಾಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಮತ್ತು ಆ ಕುರಿತು ಚಿಂತಿಸುವ ಮತ್ತು ಕ್ರಿಯಾಶೀಲರಾಗುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಕಳೆದ ಮೂವತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಈಚೆಗೆ -ನಿರ್ಗತಿಕ ಸಮೂಹಗಳು ನೀತಿಹೀನ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳಿಂದ ಹಾದಿ ತಪ್ಪಬಹುದಾದ ಅಪಾಯ ಹಿಂದೆಂದಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವ ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಹಲವು ಪ್ರಮುಖವಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಳುವಳಿಗಳು ಭ್ರಷ್ಟವಾಗಿರುವುದನ್ನು ನಾವು ನೋಡುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದೇವೆ. ಅವಕಾಶವಂಚಿತರು ತಮ್ಮ ‘ಬಡತನಕ್ಕೆ ರಕ್ಷಣೆ’ ಯಾಗುವ ಆಧಾರ ಭೂಮಿಕೆಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ನಿರ್ಗತಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬಿದ್ದಾಗ, ಅವರು ಸುಲಭವಾಗಿ ಮೋಸದ ಜನಪ್ರಿಯ ನಾಯಕತ್ವಕ್ಕೆ ಬದಲಿಯಾಗುತ್ತಾರೆ. ದಮನೀಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಬಲಿಪಳುಗಳೂ ಆಗುತ್ತಾರೆ.

ಸರಳ ಬದುಕಿನಿಂದ ‘ಅಗತ್ಯಗಳ’ ವ್ಯಸನದ ಕಡೆಗೆ

ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ಮನುಷ್ಯ ಸಮಾಜಗಳು ‘ಭೌತಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಬಾಹುಳ್ಯದ’ ನಡುವೆ ಬದುಕಿದ್ದವು ಮತ್ತು ‘ತಮ್ಮ ಸುತ್ತಲೂ ಯಥೇಚ್ಛ ಹರಡಿಕೊಂಡಿರುವ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯವಾಗುವ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನೂ ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದವು. ಎಂದು ಸೂಚಿಸುವ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಮತ್ತು ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ದಾಖಲೆಗಳು ನಮಗೆ ಸಿಗುತ್ತವೆ. (ಮಾರ್ಪಲ್ ೧೯೬೧). ಆ ಸಮಾಜಗಳಿಗೆ ಹೊಸ ಆವಿಷ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚು ಉತ್ಪಾದಕ ಶಕ್ತಿಯ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ಕಡಿಮೆಯಿತ್ತು. ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ- ತಮ್ಮ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಕುರಿತು ಮತ್ತು ಮನುಷ್ಯಮನುಷ್ಯರ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಕುರಿತು ಅವರಿಗಿದ್ದ ವಿಶಿಷ್ಟ ತಾತ್ವಿಕ ನಿಲುವು. ಇಂಥ ನಿಲುವು ಇದ್ದುದರಿಂದಲೇ ಆ ಸಮಾಜಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಉತ್ಪಾದನೆಯನ್ನು ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಲಿ ಅಥವಾ ‘ಲಾಭ’ವನ್ನು ಗಳಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಲಿ ತಮ್ಮ ಎಲ್ಲ ಶಕ್ತಿಯನ್ನೂ ವ್ಯಯಿಸಲಿಲ್ಲ.

ದೇಶಿ ಸಮಾಜಗಳಲ್ಲಿ ಅಗತ್ಯಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗುವಷ್ಟನ್ನು ಮಾತ್ರವೇ ಉತ್ಪಾದಿಸುವುದು ತುಂಬ ಸಹಜವೂ ಸಾಧಾರಣವೂ ಆಗಿರುವ ಕ್ರಮವೆಂದು ಜನರು ನಂಬಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಅವರ ಅಗತ್ಯಗಳೂ ಕೂಡಾ ಹಾಗೆಯೇ ಮಿತವಾದವೂ ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ

ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ಬದ್ಧವಾದಂಥವೂ ಆಗಿದ್ದವು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅಂಥ ಸಮಾಜಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮೂಹಿಕ ಒಡತನ ಮತ್ತು ಹಂಚಿಕೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಬದುಕುವುದು ಭಾಗಶಃ ಸ್ವಯಮಿಚ್ಛೆಯಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಒಂದು ನಿಲುವಾಗಿತ್ತು; ಅಂಥ ನಿಲುವಿಗೆ ಅವರ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳೂ ಹಾಗೂ ನಿತ್ಯದ ತಿಳುವಳಿಕೆಯೂ ಪೂರಕವಾಗಿದ್ದವು. ಸೀಮಿತವಾದ ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದೆಂಬುದು ಅಲ್ಲಿ, ಹೆಚ್ಚಿನ ಜನಕ್ಕೆ 'ತಾವು ನಂಬುವ ಕ್ರಮ' ವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತೆ ಹೊರತು ಅದು ತಮ್ಮ ದೌರ್ಭಾಗ್ಯವೆಂದು ಅವರು ಭಾವಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಆಗಿನ್ನೂ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನೇ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡ 'ಹೋಮೋ ಎಕನಾಮಿಕಸ್' ಎನ್ನುಬಹುದಾದ ಮನುಷ್ಯಪ್ರಭೇದವು ಹುಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ; ತಮ್ಮ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಮಾರಿಕೊಂಡು ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಭೌತಿಕ ಆಸ್ತಿಗಳನ್ನು ಗಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಮನುಷ್ಯರ ಪ್ರಧಾನ ಗುರಿಯೆಂಬ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದ ಪಾಠವನ್ನಿನ್ನೂ ಆ ಸಮಾಜಗಳು ಕಲಿತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಆದರೆ, ಅಲ್ಲಿ ಕ್ರಮೇಣ ವ್ಯಕ್ತಿಕಲ್ಪನೆಯೆಂಬುದು ಉದ್ಭವವಾಯಿತು. ಮತ್ತು ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯು. ತನ್ನ ಸಮುದಾಯದ ಅಸ್ತಿತ್ವದಿಂದ ಸ್ವತಂತ್ರಗೊಂಡು, ತನ್ನದೇ ಸ್ವಂತ ಗುರಿಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಒಂದು ಘಟಕವೆಂಬ ನಂಬಿಕೆಯೂ ಆ ಬಳಿಕ ಉತ್ಪನ್ನಗಳೊಂಡಿತು. ಆ ಮುಂದೆ, ಅಂಥ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬನ ಅಂತಿಮ ಉದ್ದೇಶವು ತನ್ನ ಆರ್ಥಿಕ ಆಸ್ತಿಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಮಾತ್ರ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಹುಟ್ಟಿತು. ಮತ್ತು ಅದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ, ಮನುಷ್ಯಸಮಾಜಗಳು ಬಡತನವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಮಹತ್ವದ ಪಲ್ಲಟಗಳಾದವು. ಆಗಲೇ-ಸಮಾಜವು ಉದ್ದೀಪಿಸುವ ಮತ್ತು ರೂಪಿಸುವ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅಶಕ್ತವಾದ ಸ್ಥಿತಿಯೇ ಬಡತನ-ಎಂಬ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಯ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದ್ದು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮೇಲೂ ಹೊಸ ಒತ್ತಡಗಳು ಬೀಳಲಾರಂಭಿಸಿದವು. ತಮಗೆ ಬೇಕೆನ್ನಿಸುವ ಜೀವನಕ್ರಮವನ್ನು ತಾವು ಅನುಸರಿಸಬಹುದು ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಮತ್ತು ಅಂಥ ಜೀವನಕ್ರಮದಿಂದ ಉದ್ಭವಿಸುವ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಬಯಸೆ ಇವು ಆ ಒತ್ತಡಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾದವು. ಇವೆಲ್ಲ ಕಾರಣಗಳ ಸಂಯೋಜಿತ ಫಲವಾಗಿ, ಬಡವರನ್ನು ನಿರ್ಗತಿಕರಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯೊಂದು ಅಲ್ಲಿ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಮತ್ತು ಅಂಥ ನಿರ್ಗತಿಕರು ಸದಾ ಆದಾಯವನ್ನು ಬಯಸಿಯೇ ಇರಬೇಕಾದ ದೀನಸ್ಥಿತಿಯೂ ಅಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿತವಾಯಿತು.

ಬಡತನದ ವಿರುದ್ಧ ಸಮರವೋ ಯಾ ಬಡವರ ವಿರುದ್ಧವೋ?

ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ನೋಡಿದರೆ, ಇವತ್ತು ಬಡತನದ ವಿರುದ್ಧ ಸಮರ ಸಾರುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಹಲವು ಕ್ರಮಗಳು, ನಿಜವಾಗಿ ಬಡವರನ್ನು ಖಾಯಮಾಗಿ ಆಧುನಿಕಯುಗದ ನಿರ್ಗತಿಕರನ್ನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳೇ ಆಗಿವೆ-ಎಂಬುದು ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ.

ಇಂಥ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಹಿಂದೆ ಮೂರು ಮುಖ್ಯ ಪೂರ್ವಗ್ರಹಿಕೆಗಳು ಅಡಕವಾಗಿವೆ. ಮೊದಲನೆಯದು, ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ನಿರ್ವಚಿತವಾಗಿರುವ 'ಮೂಲಭೂತ ಅಗತ್ಯ'ಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಬಡವರಿಗೆ ಬೇಕಾದ ವಸ್ತುಗಳೂ ಸೇವೆಗಳೂ ಜಗತ್ತಿನಾದ್ಯಂತ ಕೊರತೆಯ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿವೆ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆ. ಎರಡು ಅಂಥ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಅವರು ಸ್ವತಃ ತಾವೇ ಪೂರೈಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಶಕ್ತರಲ್ಲ ಎಂಬ ಗ್ರಹಿಕೆ. ಮತ್ತು ಮೂರನೆಯದು, ಆಧುನಿಕ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯೊಳಕ್ಕೆ ಆ ಬಡವರನ್ನು ಎಳೆತಂದರೆ, ಆಗ, ಎಲ್ಲ ಬಳಕೆದಾರ ಸಮಾಜಗಳಲ್ಲಿ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಸಂಭವಿಸುವಂತೆ, ಆ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಯೇ ಅವರ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಿ ಅವರಿಗೆ ಸುಖವನ್ನು ತಂದುಕೊಡುತ್ತದೆ ಎಂಬ ತಿಳುವಳಿಕೆ. ಈ ಮೂರೂ ಗ್ರಹಿಕೆಗಳು ತುಂಬ ಪ್ರಶ್ನಾರ್ಹವಾದವು, ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಈ ಗ್ರಹಿಕೆಗಳೇ ಆಧುನಿಕ ಯುಗದ 'ಬಡತನ ನಿರ್ಮೂಲನ'ದ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಬಡವರ ವಿರುದ್ಧದ ಪರೋಕ್ಷ ಸಮರಗಳನ್ನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಿವೆ.

ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದಲೇ ಕೊರತೆಯ ಸೃಷ್ಟಿ

ಈ ಗ್ರಹಿಕೆಗಳು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮರೆಮಾಚುವ ಒಂದು ಸತ್ಯ ಇದು- ಆಧುನಿಕ ಉತ್ಪಾದನಾವಿಧಾನಗಳೇನಿವೆ, ಅವು ಲಾಭದ ಕಡೆಗೇ ಮುಖ ಮಾಡಿರುವುದರಿಂದ, ಬಡವರ ಸಂಕಟಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುವ ಕೊರತೆಯ ನಿರ್ಮಾತೃಗಳು ಸ್ವತಃ ಅವೇ ಸರಿ. ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಹಿಂದೆ ಕಾಣದಂಥ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೂ ಸೇವೆಗಳನ್ನೂ ಸೃಷ್ಟಿಸಿಕೊಡುತ್ತದೆಯೆಂಬುದೇನೋ ನಿಜವೇ ಆದರೂ ಅಂಥ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನದು ಸೃಷ್ಟಿಸುವುದು ಹಣಕೊಟ್ಟು ಕೊಳ್ಳಲು ಶಕ್ತಿಯಿರುವವರಿಗಾಗಿ ಮಾತ್ರ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಎರಡು ಮುಖಗಳ ಜೇನಿಸ್ ದೇವತೆಯ ಹಾಗೆ ಒಂದು ಕಡೆಯಿಂದ ಅದು ಸಮಾಜನಿರ್ಮಿತ ಅಗತ್ಯಗಳು ವೃದ್ಧಿಯಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಲೇ, ಜತೆಗೆ, ಹೊಸಹೊಸ ಕೊರತೆಗಳ ನಿರ್ಮಾಣವನ್ನೂ ಮಾಡುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಆದಕಾರಣ ಜನರ ಕೊಳ್ಳುವ ಶಕ್ತಿಯ ಪ್ರಮಾಣವು ಬೆಳೆಯುವುದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಅಗತ್ಯಗಳು ವೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತವೆ.

ಒಂದು ದೃಷ್ಟಾಂತವಾಗಿ, ಕೃಷಿ ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನೇ ನೋಡಬಹುದು; ಇದು ಬಡವರ ಭೌತಿಕ ಉಳಿವಿಗೆ ತುಂಬ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿರುವ ಒಂದು ವಲಯ. ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವು ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿ, ಅದರಿಂದಾಗಿ ಆಹಾರೋತ್ಪನ್ನಗಳ ಅಸಾಧಾರಣ ಹೆಚ್ಚಳ ಸಾಧನೆಯಾಗಿದೆಯೆಂಬುದೇನೋ ಸತ್ಯವೇ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಕಳೆದ ನಲವತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕಿಯ ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಪ್ರತಿಶತ ೨೪೦ರ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಆ ಅಗಾಧ ಉತ್ಪಾದನಾವೃದ್ಧಿಯಿಂದ ಬಹುತೇಕ ಪ್ರಯೋಜನ ಪಡೆದವರು ಅನುಕೂಲಸ್ಥರೇ ರೈತರಲ್ಲೇ ಬಡವರಾದವರಿಗೆ, ಈ ಹೆಚ್ಚಳದ

ಪರಿಣಾಮವೇನೆಂದರೆ, ಅವರು ತಮಗಿಂತ ಶ್ರೀಮಂತರೂ ಶಕ್ತರೂ ಆಗಿರುವವರ ಮೇಲೆ ಮತ್ತೂಮತ್ತೂ ಅವಲಂಬಿತರಾಗತೊಡಗಿದ್ದಾರೆ. ಹಸಿರು ಕ್ರಾಂತಿಯೆಂಬುದು ವಾಸ್ತವದಲ್ಲಿ, ಬಡವರು ತಮ್ಮ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಬಳಸಿ ಉತ್ಪಾದನೆ ಮಾಡುವ ಅನುಕೂಲದಿಂದ ಅವರನ್ನು ವಂಚಿಸಿ ಅವರನ್ನು ಭೂಹೀನರಾಗಿಸಿದೆ. ಇಂಥ ರೈತರ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿಸರಗಳು ದೂಷಿತಗೊಂಡಿವೆ; ಅವರ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳು ನಾಶಗೊಂಡಿವೆ. ಇದರೊಂದಿಗೆ ಅವರ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿಸಲಾಗಿರುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಅವರೇ ನಿಭಾಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ತಾಕತ್ತೂ ಅವರಿಗೆ ಇಲ್ಲದಂತಾಗಿದೆ.

ಆಧುನಿಕ ಯುಗದ ಮಹತ್ವದ ಆರ್ಥಿಕ ಸಂಘಟನೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಒಂದೇ ದಿಕ್ಕಿನ ಸತ್ಯಗಳನ್ನು ಹೇಳುವ ಅಂಕಿಅಂಶಗಳನ್ನು ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡುವ ಕುಟಿಲೋಪಾಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಂಡಿವೆ. ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಯೇ ಕೊರತೆಯ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನೂ ಹೌದೆಂಬ ವಾಸ್ತವವನ್ನು ಆ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳು ಬಚ್ಚಿಡುತ್ತವೆ. ವಿಶ್ವಬ್ಯಾಂಕು ಈಚೆಗೆ ಜಾರಿಗೆ ತಂದ ಬಡತನ ನಿರ್ಮೂಲನಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳೇ ಇದಕ್ಕೆ ಉತ್ತಮ ಉದಾಹರಣೆ. ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ವರದಿಗಳಲ್ಲಿ ಎಚ್ಚರದಿಂದ ಆಯ್ದು ಕೆಲವೇ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿತೋರಿಸುತ್ತ, ಅವು 'ಉದ್ದೇಶಿತ' ಜನಸಮುದಾಯದ ಒಂದು ಭಾಗವನ್ನು ಹೇಗೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಸಾರಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ, ವಿಶ್ವಬ್ಯಾಂಕು ಮತ್ತು ಐ.ಎಂ.ಎಫ್. ಗಳ ನೀತಿಯಿಂದಾದ ಒಟ್ಟೂ ಪರಿಣಾಮ ಏನೆಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ಈ ವರದಿಗಳು ಮೌನವಹಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ನೀತಿಯ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿಯೇ ಅತ್ಯಂತ ಬಡಜನವರ್ಗಗಳು ತಮ್ಮ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ತಾವೇ ನಿರ್ವಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅಶಕ್ತರಾಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನೂ, ಅದರಲ್ಲೂ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ, ಹೊಸತಾಗಿ ಸೃಷ್ಟಿಸಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಕೊರತೆಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನವರು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ವಾಸ್ತವವನ್ನೂ ಈ ವರದಿಗಳು ಮುಚ್ಚಿಹಾಕುತ್ತವೆ. ಇಂಥ ಜಾಗತಿಕ ಆರ್ಥಿಕ ಸಂಘಟನೆಗಳು ಆಧುನಿಕ ಯುಗದ ನಿರ್ಗತೀಕರಣ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಇರುವುದನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಿದ್ಧವಿಲ್ಲ. ಸಾಲವನ್ನು 'ಮಂಜೂರು ಮಾಡುವ' ಆ ಜಾಗತಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ಹೇಗೆ ತಮ್ಮ ನಿಯಮಾವಳಿಗಳ ಮೂಲಕವೇ ಬಡದೇಶಗಳನ್ನು ಆಧೀನಸ್ಥಿತಿಗೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುತ್ತಿವೆ- ಎಂಬ ಸತ್ಯವನ್ನು ಆ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಅತ್ತ ಸಾಲ ಪಡೆಯುವ ರಾಷ್ಟ್ರ ಯಾವ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಿಂದಲೂ ಮತ್ತು ಇತ್ತ ಸಾಲಕ್ಕೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವ 'ದಾನಿ' ದೇಶಗಳಿಂದಲೂ ಮುಚ್ಚಿಡುತ್ತಿವೆ.

ಆದ್ದರಿಂದ, ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯೇ ಆಗಲಿ, ಅಥವಾ ಅಂಥ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಜಾಗತೀಕರಣವೇ ಆಗಲಿ, ಇವತ್ತಿಗೂ ಬಡವರ ಪಾಡಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿರುವ ಸಮಾಜನಿರ್ಮಿತ ಕೊರತೆಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲಾರದು. ಹೆಚ್ಚೆಂದರೆ ಅದು, ತಾತ್ಕಾಲಿಕ

ಪರಿಹಾರ ಕೊಟ್ಟೀತು ಮತ್ತು ಅಂಥ ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಪರಿಹಾರವೂ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಲಾಭದ ಬೆನ್ನುಹತ್ತಿರುವ ಸಮಾಜಗಳು ವಿಜೇತ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಸಿಗುವ ಭಾಗಶಃ ಪರಿಹಾರ ಮಾತ್ರ, ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಈ ಮಾದರಿಯ 'ಯಶಸ್ವಿ ಪರಿಹಾರ'ಕ್ಕೆ ಕಾಣುವ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಉದಾಹರಣೆ ಅಮೇರಿಕಾವೇ. ಅಲ್ಲಿ, ಕಳೆದ ಐದಾರು ವರ್ಷಗಳ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ, ಮಿಲಿಯಾಧಿಪತಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಎರಡು ಮಿಲಿಯದಿಂದ ಐದು ಮಿಲಿಯಕ್ಕೇರಿದೆ; ಆದರೆ ಇದೇ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ 'ಬಡತನದ ರೇಖೆ'ಗಿಂತ ಕೆಳಗಿರುವವರ ಸಂಖ್ಯೆ ಇನ್ನೂ ಮೂವತ್ತು ಮಿಲಿಯಗಳ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲೇ ನಿಂತುಕೊಂಡಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಒಟ್ಟಿಂದದಲ್ಲಿ, ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯೊಳಗೇ ನಿಂತು ನೋಡುವುದಾದರೆ, ಇಲ್ಲಿ ಈ ಸಮಾಜದ 'ಪರಾಜಿತ'ರಿಗೆ ಯಾವ ಭರವಸೆಯೂ ಇಲ್ಲ; ಅವರ ನಿರ್ಗತಿಕತೆಯು ಹೆಚ್ಚಾಗದೆ ಉಳಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲಿ ಯಾವ ಅವಕಾಶವೂ ಇಲ್ಲ.

ಬಡವರ ಸಿರಿಯನ್ನು ವರ್ಧಿಸಬಲ್ಲ - ಹೊಸ ಸಂಪರ್ಕಗಳ ನಿರ್ಮಿತಿ

ಆ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಉಂಟುಮಾಡಿರುವ ವಿನಾಶಕಾರಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ತಲೆಕೆಳಗು ಮಾಡಬಲ್ಲ ಸಾಧ್ಯತೆ ಮತ್ತು ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳು ಯಾರಿಗಾದರೂ ಇದ್ದರೆ, ಅದು ಈ ಸಮಾಜನಿರ್ಮಿತ ಕೊರತೆಗಳಿಂದ ದಮನಗೊಂಡವರಿಗೆ ಮಾತ್ರವೇ ಸರಿ.

ಕಳೆದ ಐದು ದಶಕಗಳ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ, ಜಗತ್ತಿನ ಎಲ್ಲೆಡೆಗಳಲ್ಲೂ ಈ ದಿಶೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಹಲವಾರು ಬೇರುಮಟ್ಟದ ಸಂಘಟನೆಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿವೆ; ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿದ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದ ಬಡವರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಅವು ಕೈಹಾಕಿಕೊಂಡಿವೆ. ಇಂಥ ಚಳುವಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ತುಂಬ ಸಣ್ಣ ಪ್ರಮಾಣವು - ಸೆನೆಗಲ್ ದೇಶದ ಚೋಡಕ್ (CHODAK) ಮಾದರಿಯವು. ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು, ಮೆಕ್ಸಿಕೋದ ಚಿಯಾಪಾಸ್ ಪ್ರಾಂತ್ಯದ ಸ್ಥಳೀಯ ಹೋರಾಟದಂತೆ, ಬೃಹತ್ ಪ್ರಮಾಣದವು ಮತ್ತು ಶಕ್ತಿಯುತವಾದವು. ಅಥವಾ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಬಹುರೂಪಿ ಹೋರಾಟಗಳ ಮಾದರಿಯಂತೆ ಇವು ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತ ವಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಪ್ರಮುಖವಾದವು. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಚಳುವಳಿಗಳೂ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಇವತ್ತಿನ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿರೋಧ ಹುಟ್ಟುತ್ತಿರುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವಂಥವು. ಇಂಥ ಹೊಸ ಪರ್ಯಾಯಗಳ ಹುಡುಕಾಟಗಳಲ್ಲಿ, ಜಗತ್ತಿನ ಮಿಲಿಯಾಂತರ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಬಡವರು ನಾನಾ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಪ್ರತಿಭೆಯನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ; ಮತ್ತು ನಿರ್ಗತಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಲು ತಮ್ಮತಮ್ಮದೇ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವ ಸೃಜನಶೀಲ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದಾರೆ. ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಇಂಥ ಹೋರಾಟಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಡೆಯುವುದು ಬಡವರಿಗೆ ಪ್ರತಿಕೂಲವಾಗಿರುವ ಮತ್ತು ಪೋಷಕವಲ್ಲದ ರಾಜಕೀಯ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳ ನಡುವೆ

ಎಂಬುದು ನಿಜವಾಗಿದ್ದರೂ, ಇಂಥ ಹೋರಾಟಗಳೇ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ದಲಿತದಮನಿತರಿಗೆ ಉಳಿದಿರುವ ಆಶಾಕಿರಣಗಳು.

ಇಂಥ ಚಳುವಳಿಗಳನ್ನು ಅಧಿಕಾರಶಕ್ತಿಗಳು ಸದಾ ತಡೆಯಲೂ ದಾರಿ ತಪ್ಪಿಸಲೂ ಮತ್ತು ಅವನ್ನು ಒಳಗೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆಸುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತವೆ. ಈ ಶಕ್ತಿಗಳೆಂದರೆ, ರಾಷ್ಟ್ರಪ್ರಭುತ್ವದಿಂದ ಅಥವಾ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಒತ್ತಡದಿಂದ ಪ್ರೇರಿತವಾದ ರಾಜಕೀಯ ಆರ್ಥಿಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಧಿಕಾರರೂಪಗಳೇ - ಅವು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಏಕಾಧಿಕಾರ ರೂಪದವೂ ಸಾಂಸ್ಥಿತ ಸ್ವರೂಪದವೂ ಆಗಿರಬಹುದು; ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ತುಂಬ 'ನಾಜೂಕಾಗಿ' ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಗುಹ್ಯರೂಪದವೂ ಆಗಿರಬಹುದು; ಅಥವಾ 'ನೇರ ಹಸ್ತಕ್ಷೇಪ ಮಾಡುವ' ಆಕ್ರಮಿತ ಸ್ವರೂಪವನ್ನೂ ಅವು ಪಡೆದಿರಬಹುದು. ಹಾಗಿದ್ದರೂ ಇಂಥ ಶಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ವಿರೋಧವಾಗಿ ಜನರ ಚಳುವಳಿಗಳು ಮುನ್ನಡೆಯುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತವೆ; ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಅವು ಶಾಂತಿಯುತವಾಗಿ ನಡೆದರೆ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಹಿಂಸಾರೂಪಕ್ಕೂ ತಿರುಗುತ್ತವೆ. ಈ ರೀತಿ ಸಂಭವಿಸುವ ಮುಖಾಮುಖಿಯು -ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಎರಡು ಶಕ್ತಿಬಣಗಳ ನಡುವಿನ ನಾನಾ ರೀತಿಯ ಜಟಾಪಟಿಗಳು-ಇವತ್ತಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಅರಿವೊಂದರ ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತಿವೆ. ಈ ಅರಿವಿನ ಫಲವಾಗಿ, ಇವತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಜಾಗೃತರಾದ ಜನಸಮೂಹಗಳು ಹೆಚ್ಚುಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸ್ಥಳೀಯವೂ ಸ್ವಾಯತ್ತವೂ ಆದ ಪರ್ಯಾಯ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಲಾರಂಭಿಸಿವೆ; ಸಮಾಜನಿರ್ಮಿತ ಕೊರತೆ, ಅವಲಂಬನೆ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಪೊರೇಷನ್ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಇವು ವಿಭಿನ್ನ ರೀತಿಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಲು ಹವಣಿಸತೊಡಗಿವೆ. ಈ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನೇ ನಾವಿವತ್ತು ಬಡತನವನ್ನು ಕುರಿತು ಹುಟ್ಟುತ್ತಿರುವ ಹೊಸ ಧೋರಣೆಯ ಸೂಚಕಗಳೂ ಎಂದೂ ಗ್ರಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಇಪ್ಪತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಾಹಸಗಾಢೆಗಳಿಂದ ನಾವು ಕಲಿಯಬೇಕಾದ ಒಂದು ಬಹುಮುಖ್ಯಪಾಠ ಇದು: ಕಳಕಳಿಯನ್ನುಳ್ಳ ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಸಮುದಾಯವೇ ಆಗಲಿ (ಯಾ ವ್ಯಕ್ತಿಯೇ ಆಗಲಿ), ತನ್ನೊಳಗೆ ಇರುವ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಕ್ರೋಢಿಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ, ಸ್ವತಃ ತಾನೇ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿಯೂ ಆಗಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನೂ ಇಂಥ ಬದಲಾವಣೆಯ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಬಲ್ಲ-ತನ್ನದೇ ಕಾಲದೇಶ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ, ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ದೈನಿಕ ಕ್ರಿಯೆಗಳ ಮೂಲಕವೇ ಪ್ರತಿವ್ಯಕ್ತಿಯೂ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣ ಬದಲಾವಣೆಗಳಿಗೆ ವಾಹಕವಾಗಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯ.

ವಾಸ್ತವದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು

ಇವತ್ತಿನ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಕಡೆಯದಾಗಿ ನಾವಿಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಬಹುದಾದ ಒಂದು ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ -ಬಡತನ

ಮತ್ತು ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಗಳೆರಡೂ ಮೂಲತಃ ಅಮೂರ್ತ ಕಲ್ಪನೆಗಳು; ಆದ್ದರಿಂದ ಬಡತನ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಗಳ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಗಳೇನು ಎಂಬುದು ನಿಜವಾಗಿ ಮುಖ್ಯಪ್ರಶ್ನೆಯೇ ಅಲ್ಲ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಇವತ್ತು ಅಗತ್ಯವಾಗಿರುವ ಹುಡುಕಾಟಗಳೆಂದರೆ-ಮೊದಲನೆಯದು, 'ಒಳ್ಳೆಯ ಬದುಕೊಂದರೆ' ಹುಡುಕಾಟ; ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೂ ವಿಹಿತವಾಗುವ, ಯಾರೊಬ್ಬರಿಗೂ ತೊಂದರೆಯಾಗದ ಮತ್ತು ನೈಸರ್ಗಿಕ ಪರಿಸರ ಮತ್ತು ಸಮಾಜವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಧಕ್ಕೆ ತಾರದ ಬದುಕಿನ ಕ್ರಮವೊಂದರ ಹುಡುಕಾಟ, ಎರಡನೆಯದು, ಸಮಾಜವನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೊಳಿಸುವ ಹೊಸ ವಿಧಾನವೊಂದರ ಹುಡುಕಾಟ; ಇಲ್ಲಿ ಬದುಕುವ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೂ ತಮ್ಮತಮ್ಮ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಅವಕಾಶ ಕೊಡುವ ಹಾಗೂ ತನ್ಮೂಲಕ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೂ ಪ್ರಯೋಜನಕಾರಿಯೂ ಆಗುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೊಂದರ ಹುಡುಕಾಟ ಇದು.

ಇವತ್ತಿನ ಕಾಲದ ಶ್ರೇಣೀಕೃತ ಸಮಾಜಗಳಲ್ಲಿ, ಅನುಕೂಲರಹಿತರು ಈ ಕೆಳಕಂಡ ದ್ವಿಧಳ ಯುಗ್ಮಗಳಲ್ಲಿ (ಬೈನರಿಗಳಲ್ಲಿ) ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದನ್ನು ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಅವರ ಮೇಲೆ ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಒತ್ತಡವನ್ನು ಹೇರಲಾಗುತ್ತದೆ - ಒಂದೋ ಅವರು ಭೌತಿಕ ನಿರ್ಗತಿಕತೆಯನ್ನು ಒಪ್ಪಬೇಕು, ಇಲ್ಲವೇ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ನಿಯಮಗಳಿಗೆ ಬದ್ಧರಾಗಬೇಕು; ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿತ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು, ಇಲ್ಲವೇ ಆಧುನಿಕ ಸುಖವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕು; 'ಪ್ರಗತಿ'ಯನ್ನು ಒಪ್ಪಬೇಕು, ಇಲ್ಲವಾದರೆ 'ವಿಗತಿ'ಗೆ ಗುರಿಯಾಗಬೇಕು; ಉನ್ನತ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಸಮ್ಮತಿಸಬೇಕು, ಇಲ್ಲವೇ ಆದಿಮ ಉಪಕರಣಗಳಲ್ಲಿಯೆ ಬದುಕು ಸಾಗಿಸಬೇಕು; ಮುಂದುವರೆದ ವೈದ್ಯವಿಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕು, ಇಲ್ಲವೇ ಚಿಲ್ಲರೆ ನಕಲಿ ವೈದ್ಯರಿಗೆ ಶರಣಾಗಬೇಕು, ಶಾಲಾಪದ್ಧತಿಯನ್ನೊಪ್ಪಬೇಕು, ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರಾಗಿಯೇ ಉಳಿಯಬೇಕು. ಜಗತ್ತಿನ ಬಡವರಲ್ಲಿ ಒಂದಿಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚು ಅರಿವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿರುವವರು ಈ ಆಕ್ರಮಣರೂಪಿ ದ್ವಿಧಳ ಆಯ್ಕೆಯ ವಿಧಾನವನ್ನೇ ಈಗ ವಿರೋಧಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಬರಲಾಗಿ, ಇದುವರೆಗೂ ಶೋಧಿಸದೆ ಬಿಟ್ಟಿರುವ ಬಡವರ ಶ್ರೀಮಂತ ಖಜಾನೆಗಳಿಂದ ತುಂಬ ಭಿನ್ನವಾದೊಂದು ಬಗೆಯ ಒಳನೋಟಗಳನ್ನೂ ವಿವೇಕಗಳನ್ನೂ ಆಯ್ದು ಹುಡುಕತೊಡಗಿದ್ದಾರೆ.

ಇಂಥ ಹೊಸ ಅನುಸಂಧಾನಕ್ರಮಗಳ ಹುಡುಕಾಟದ ಮೂಲಕ, ಬಡವರಲ್ಲಿಯೇ ಅತ್ಯಂತ ವಿವೇಕವಂತರಾದವರು ಈಗ ಕಳೆದುಹೋಗಿದ್ದ ಎರಡು ಹಳೆಯ ಸತ್ಯಗಳನ್ನು ಮರಲಿ ಗಳಿಸಲು ತೊಡಗಿರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಮೊದಲನೆಯ ಸತ್ಯ ಇದು-ಯಾವುದೇ ಸಾಮಾಜಿಕ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರತಿರೋಧವೂ, ಅದು ವ್ಯಕ್ತಿಯಾ ಸಮುದಾಯವೊಂದರ ಸ್ವಂತದ ವಾಸ್ತವಗ್ರಹಿಕೆಯೊಳಗೇ ನಡೆದು ಪಲ್ಲಟವಾಗದೆ ಹೋದರೆ, ಮತ್ತು ಅದರ ಫಲವಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಅಂತರ್-ಕ್ರಾಂತಿಯಾಗದೆ ಹೋದರೆ, ಅದು ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿಯೂ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗಲಾರದು. ಎರಡನೆಯ ಸತ್ಯವೆಂದರೆ-

ಅರಿವು ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ಕುರಿತೇ ಉಂಟಾಗುವ ಸ್ವಜ್ಞಾನಗಳೆರಡೂ ತಮ್ಮದೇ ಹೊಸ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಆವಿಷ್ಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಅಗತ್ಯ; ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಪರಸ್ಪರ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧ ಮತ್ತು ಸಂದರ್ಭಗಳಿಗೆ ಸಂವಾದಿಯಾಗಿ ಮಾತ್ರವೇ ಅಂಥ ಅರಿವು ಉದ್ಭವಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯ. ಮತ್ತು ಅಂಥ ಜ್ಞಾನದ ಮುಖಾಂತರ ಮಾತ್ರವೇ, ಗತಕಾಲದ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಪರಂಪರೆಗಳನ್ನು ಆಯ್ದು ಅರಗಿಸಿಕೊಂಡು, ಅವುಗಳನ್ನು ಎಚ್ಚರದಿಂದ ಆಯ್ದು ಆಧುನಿಕ ತಂತ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ಸಂಗೋಪಿಸಿಕೊಂಡು ಬಳಸುವ ತಮ್ಮದೇ ಸ್ವಂತ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಶಕ್ಯವಾದೀತು.

ಇವತ್ತು, ಸುಮಾರು ನಾಲ್ಕು ಬಿಲಿಯನ್ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ದಾಟಿರಬಹುದಾದ ಜಗತ್ತಿನ ಬಡವರ ಸಮೂಹವು, ಪರ್ಷಿಯಾದ ಮಹಾನ್ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಕವಿ ಹಾಫಿಜ್‌ನ ಈ ಕೆಳಕಂಡ ಎರಡು ಸಾಲುಗಳಿಂದ ಹೊಸ ಪ್ರಭಾವದ ಪ್ರಭಾವಳಿಯೊಂದನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿದೆ. ಹಾಫಿಜ್‌ನ ಕಾಲದ ರಾಜ ಜಮ್ಷೀದ್‌ನ ಬಳಿ ಜಾಮಿ ಜಾಮ್ ಎಂಬೊಂದು ಭವಿಷ್ಯಸೂಚಕ ಮಣಿಯಿತ್ತಂತೆ; ಅದು ಜಗತ್ತಿನ ಎಲ್ಲ ರಹಸ್ಯಗಳನ್ನೂ ತೋರಿಸಬಲ್ಲ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳದ್ದಾಗಿತ್ತಂತೆ. ಆ ಮಣಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಕವಿಯ ಉಕ್ತಿ ಹೀಗಿದೆ: 'ಜಾಮಿ ಜಾಮ್‌ನೊಳಗೆ ಸತ್ಯ ಕಂಡೀತೆಂದು ನನ್ನ ಹೃದಯವು ವರ್ಷವರ್ಷಾಂತರಗಳಿಂದಲೂ ಹಂಬಲಿಸುತ್ತಿತ್ತು; ಆದರೆ ಆ ಸತ್ಯವು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಗೊತ್ತಿದ್ದದ್ದೇ ಆಗಿತ್ತು (ಎಂಬುದು ಮಾತ್ರ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ)'.
□

ಓದು ಪಠ್ಯ :

‘ಅವ್ವ’

– ಪಿ. ಲಂಕೇಶ್

ನನ್ನವ್ವ ಫಲವತ್ತಾದ ಕಪ್ಪು ನೆಲ
ಅಲ್ಲಿ ಹಸಿರು ಪತ್ರದ ಹರವು, ಬಿಳಿಯ ಹೂ ಹಬ್ಬ;
ಸುಟ್ಟಷ್ಟು ಕಸುವು, ನೊಂದಷ್ಟು ಹೂ ಹಣ್ಣು
ಮಕ್ಕಳೊದ್ದರೆ ಅವಳ ಅಂಗಾಂಗ ಪುಲಕ;
ಹೊತ್ತ ಬುಟ್ಟಿಯ ಇಟ್ಟು ನರಳಿ ಎವೆ ಮುಚ್ಚಿದಳು ತೆರೆಯದಂತೆ.

ಪಲ್ಲ ಜೋಳವ ಎತ್ತಿ ಅಪ್ಪನ್ನ ಮೆಚ್ಚಿಸಿ ತೋಳಬಂದಿಯ ಗೆದ್ದು,
ಹೆಂಟೆಗೊಂದು ಮೊಗೆ ನೀರು ಹಿಗ್ಗಿ;
ಮೆಣಸು, ಅವರೆ, ಜೋಳ, ತೊಗರಿಯ ಹೊಲವ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತು,
ಹೂವಲ್ಲಿ ಹೂವಾಗಿ ಕಾಯಲ್ಲಿ ಕಾಯಾಗಿ
ಹೆಸರು ಗದ್ದೆಯ ನೋಡಿಕೊಂಡು,
ಯೌವನವ ಕಳೆದವಳು ಚಿಂದಿಯ ಸೀರೆ ಉಟ್ಟುಕೊಂಡು.

ಸತ್ತಳು ಈಕೆ:
ಬಾಗು ಬೆನ್ನಿನ ಮುದುಕಿಗೇಷ್ಟು ಪ್ರಾಯ?
ಎಷ್ಟುಗಾದಿಯ ಚಂದ್ರ, ಒಲೆಯೆದುರು ಹೋಳಿಗೆಯ ಸಂಭ್ರಮ?
ಎಷ್ಟೋ ಸಲ ಈ ಮುದುಕಿ ಅತ್ತಳು
ಕಾಸಿಗೆ, ಕೆಟ್ಟ ಪೈರಿಗೆ, ಸತ್ತ ಕರುವಿಗೆ;
ಎಷ್ಟುಸಲ ಹುಡುಕುತ್ತ ಊರೂರು ಅಲೆದಳು
ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡ ಮುದಿಯ ಎಮ್ಮೆಗೆ?

ಸತಿ ಸಾವಿತ್ರಿ, ಜಾನಕಿ, ಉರ್ಮಿಳೆಯಲ್ಲ;
ಚರಿತ್ರೆ ಪುಸ್ತಕದ ಶಾಂತ, ಶ್ವೇತ, ಗಂಭೀರೇರೆಯಲ್ಲ;
ಗಾಂಧೀಜಿ, ರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಸತಿಯರಂತಲ್ಲ;
ದೇವರ ಪೂಜಿಸಲಿಲ್ಲ; ಹರಿಕತೆ ಕೇಳಲಿಲ್ಲ;
ಮುತ್ತೈದೆಯಾಗಿ ಕುಂಕುಮ ಕೂಡ ಇಡಲಿಲ್ಲ.

ಎಲ್ಲಕ್ಕೆ ಮನತನದ ಉದ್ಧಾರ ಸೂತ್ರ,
ಈಕೆ ಉರಿದೆದ್ದಾಳು
ಮಗ ಕೆಟ್ಟರೆ. ಗಂಡ ಬೇರೆ ಕಡೆ ಹೋದಾಗ ಮಾತ್ರ.

ಬನದ ಕರಡಿಗೆ ನಿಮ್ಮ ಭಗವದ್ಗೀತೆ ಬೇಡ;
ನನ್ನವ್ವ ಬದುಕಿದ್ದು
ಕಾಳುಕಡ್ಡಿಗೆ, ದುಡಿತಕ್ಕ, ಮಕ್ಕಳಿಗೆ;
ಮೇಲೊಂದು ಸೂರು, ಅನ್ನ, ರೊಟ್ಟಿ, ಹಚಡಕ್ಕೆ;
ಸರೀಕರ ಎದುರು ತಲೆಯೆತ್ತಿ ನಡೆಯಲಿಕ್ಕೆ.

ಇವಳಿಗೆ ಮೆಚ್ಚುಗೆ, ಕೃತಜ್ಞತೆಯ ಕಣ್ಣೀರು;
ಹೆತ್ತದ್ದಕ್ಕೆ, ಸಾಕಿದ್ದಕ್ಕೆ; ಮಣ್ಣಲ್ಲಿ ಬದುಕಿ,
ಮನೆಯಿಂದ ಹೊಲಕ್ಕೆ ಹೋದಂತೆ
ತಣಗೆ ಮಾತಾಡುತಲೇ ಹೊರಟುಹೋದದಕೆ...

III. ಕಾಲ

ಆಶಯ :

ಕಾಲ ನಿಲ್ಲುವುದಿಲ್ಲ

— ಚಿನ್ನವೀರ ಕಣವಿ

ಈ ಕಾಲನೆಂಬುವ ಪ್ರಾಣಿ
ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕರೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಧಳಿಸಬೇಕೆಂದಿದ್ದೆ;
ಎಲ್ಲೋ ತಲೆಮರೆಸಿಕೊಂಡು ಓಡಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.
ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಮಿಂಚಿ,
ಭೂಕಂಪದಲ್ಲಿ ಗದಗದ ನಡುಗಿ,
ಜ್ವಾಲಾಮುಖಿಯೊಳಗೆ ಸಿಡಿದು ನುಚ್ಚುನೂರಾಗಿ,
ನದಿನದಿಯ ಗರ್ಭದ ಹೊಕ್ಕು, ಮಹಾಪೂರದಲಿ ಹೊರಬಂದು
ನಮ್ಮದೆಯಲ್ಲಿ ತುಡಿವ ತಬಲವಾಗಿದ್ದಾನೆ.
ಹಿಡಿಯಿರೋ ಅವನ....

೧. ಭೂತ

– ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಅಡಿಗ

ಕಾಡುತ್ತಿವೆ ಭೂತಕಾಲದ ಭ್ರೂಣಗೂಢಗಳು:
ಹುಗಿದ ಹಳಬಾವಿಯೊಳ ಕತ್ತಲ ಹಳಸು ಗಾಳಿ
ಅಂಬಾಗಾಲಿಟ್ಟು ತಲೆಕೆಳಗು ತೆವಳುತ್ತೇರಿ
ಅಳ್ಳಳ್ಳಾಯಿ ಜಪಿಸುವ ಬಿಸಿಲಕೋಲಿ ಗರಿ ತೆಕ್ಕಾಮುಕ್ಕಿ
ಹಾಯುತ್ತಿದೆ ತುಳಸಿವೃಂದಾವನದ ಹೊದರಿಗೂ.

ತೊಟ್ಟು ಕಳಚಿದ ಹೊಕ್ಕುಳಿನ ಬಳ್ಳಿ ದಡದಲ್ಲಿ
ಕತ್ತರಿಸಿದಿಲಿ ಬಾಲ ಮಿಡುಕುತ್ತದೆ.
ಕತ್ತಲಲ್ಲೇ ಕಣ್ಣನೆಟ್ಟು ತಡಕುವ ನನಗೆ
ಹೊಳೆವುದು ಹಠಾತ್ತನೊಂದೊಂದು ಚಿನ್ನದ ಗೆರೆ.
ಅಮಾವಾಸ್ಯೆ ಕಂದಕಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಗೋ ಬಿದ್ದು
ಒದ್ದಾಡುತ್ತಿರುವ ಗರಿಸುಟ್ಟ ತಾರೆ.

೨

ವರ್ತಮಾನ ಪತ್ರಿಕೆಯ ತುಂಬ ಭೂತದ ಸುದ್ದಿ:
ನೀರ ಮೇಲಕ್ಕೊಂದು ಮಡಿ. ಕೆಳಕ್ಕೆಳು ಮಂಜಿನ ಶಿಖರಿ;
ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗ್ಗಿನುಡಿಯುಗಿವ
ಮಂಜು ಮುಸುಕಿದ ಮುಗ್ಧ ಜ್ವಾಲಾಮುಖಿ.
ಪತ್ರಿಕೆಯ ಮುಚ್ಚಿದರು
ಸದ್ದಿರದ ಖಾಲಿ ಕಂಕಾಲ ಕೋಣೆಗಳಲ್ಲಿ
ತಾಳವಿಲ್ಲದೆ ಮೂಕಸನ್ನೆ ಮುಲುಕುವ ತಿರುಗುಮುರುಗು
ಪಾದದ ಪರಿಷೆ.
ಅಂತರಾಳಗಳಲ್ಲಿ ನಿಂತ ನೀರುಗಳಲ್ಲಿ

ಕಂತಿ ಕೈ ಬಡಿವ ಬೀಜಾಣುಜಾಲ;
 ಕಾಳರಂಗಸ್ಥಳದ ಫರದೆಮುರಿಮರೆಯಲ್ಲಿ
 ಮಾತು ಹೆಕ್ಕುವ ಮಿಣುಕುಮೊನೆಯ ಬಾಲ, - ಇವು
 ಬಯಸದೆ ಹೊರಗಳದ ರಂಗುರಂಗಿನ ಬಳ್ಳಿಹೂವು ಹೊದರ?

೩

ನೀರುನೆಲೆಯಿಲ್ಲದಲೆವರು ಪಿತ್ತಪಿತಾಮಹರು,
 ಗಾಳಿ ಹೆದ್ದರೆಲಾಳಿಗಂಟಿ ನೆಲ ಸಿಕ್ಕಿಯೂ ದಕ್ಕದವರು.
 ಉಚ್ಚಾಟನೆಯ. ತರ್ಪಣದ ತಂತ್ರ ಬಲ್ಲೆ. ಆದರು ಮಂತ್ರ ಮರೆತೆ;
 ಬರಿದೇ ಹೀಗೆ ಆಡಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಮಂತ್ರದಂಡ.
 ಪುರೋಹಿತರ ನೆಚ್ಚಿ ಪಶ್ಚಿಮಬುದ್ಧಿಯಾದೆವೋ;
 ಇನ್ನಾದರೂ ಪೂರ್ವಮೀಮಾಂಸೆ ಕರ್ಮಕಾಂಡಗಳನ್ನು ಬಗೆಯಬೇಕು.

ಅಗೆವಾಗ್ಗೆ ಮೊದಲು ಕೋಶಾವಸ್ಥೆ ಮಣ್ಣು;
 ಕೆಳಕ್ಕೆ, ತಳಕ್ಕೆ ಗುದ್ದಲಿಯೊತ್ತಿ ಕುಕ್ಕಿದರೆ.
 ಕಂಡೀತು ಗೆರೆಮಿರಿವ ಚಿನ್ನದದಿರು.
 ಹೊರತೆಗೆದು ಸುಟ್ಟು ಸೋಸುವಪರಂಜಿ ವಿದ್ಯೆಗಳ
 ಇನ್ನಾದರೂ ಕೊಂಚ ಕಲಿಯಬೇಕು:
 ಹೊನ್ನ ಕಾಯಿಸಿ, ಹಿಡಿದು ಬಡಿದಿಷ್ಟದೇವತಾ
 ವಿಗ್ರಹಕ್ಕೊಗ್ಗಿಸುವ ಅಸಲುಕಸುಬು.

೪

ಬಾವಿಯೊಳಗಡೆ ಕೊರೆವ ನೀರು; ಮೇಲಕ್ಕಾವಿ;
 ಆಕಾಶದುದ್ದಕ್ಕೂ ಅದರ ಕಾರಣ ಬೀದಿ;
 ಕಾರ್ಮುಗಿಲ ಖಾಲಿ ಕೋಣೆಯ ಆಗೋಚರ ಬಿಂದು
 ನಮಮಾಸವೂ ಕಾವ ಭ್ರೂಣರೂಪಿ-
 ಅಂತರಪಿಶಾಚಿ ಗುಡುಗಾಟ, ಸಿಡಿಲಿನ ಕಾಟ-
 ಭೂತರೂಪಕ್ಕೆ ಮಳೆ ವರ್ತಮಾನ.
 ಅಗೆದುತ್ತ ಗದ್ದೆಗಳ ಕರ್ಮಭೂಮಿಯ ವರಣ;
 ಭತ್ತಗೋಧುವೆ ಹಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟ ವೃಂದಾವನ,
 ಗುಡಿಗೋಪುರಗಳ ಬಂಗಾರ ಶಿಖರ.

೨. ಲಾಕ್‌ಡೌನ್ ದಿಗ್ಬಂಧನ ಕಲಿಸುವ ಪಾಠಗಳು

– ರಂಗಸ್ವಾಮಿ ಮೂಕನಹಳ್ಳಿ

ಜಗತ್ತಿಗೆ ಆವರಿಸಿದ ಕೊರೋನಾ ವೈರಸ್ ಭಯ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕೂರಿಸಿದೆ. ಜಗತ್ತಿನ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆಲ್ಲೇ ಈ ರೀತಿಯ ಲಾಕ್‌ಡೌನ್ ಆದ್ದದ್ದು ಇದೆ ಮೊದಲು ಎನ್ನಬಹುದು. ದೇಶ-ಭಾಷೆಗಳ ಅಂತರವಿಲ್ಲದೆ ಎಲ್ಲೆಡೆ ಅದೇ ಕಥೆ. ಇನ್ನೆಷ್ಟು ದಿನ ಲಾಕ್‌ಡೌನ್? ವೇಳೆ ಕಳೆಯಲು ಒಬ್ಬಬ್ಬರದು ಒಂದೊಂದು ದಾರಿ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ನನ್ನದು ಓದು ಮತ್ತು ಬರಹದ ದಾರಿ. ಈ ಚೀನಾ ವೈರಸ್ ನಿಂದ ಒಂದು ಗ್ಯಾರಂಟಿಯಾಯ್ತು! ಮನುಷ್ಯ ಪ್ರಾಣಿಗೆ ಮೂರು ಹೊತ್ತು ಊಟ, ನಿದ್ರೆ ಜೊತೆಗೆ ಓದಲು ಒಂದಷ್ಟು ಪುಸ್ತಕ ಇದ್ದರೆ ಸಾಕು ಅಂತ. ಉಳಿದದ್ದೆಲ್ಲ ಖರ್ಚಿಗಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡ ದಾರಿಗಳು. ಇರಲಿ.

ಹತ್ತನೇ ವಯಸ್ಸಿಗೆ ಶುರುವಾಯ್ತು ದುಡಿಮೆಯ ಬದುಕು

ನನಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೆನಪಿದೆ ಆಗ ನಾನು ನಾಲ್ಕನೇ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿದ್ದೆ. ಬೇಸಿಗೆ ರಜಾ ಮುಗಿದ ನಂತರ ಐದನೇ ಕ್ಲಾಸಿಗೆ ಹೋಗಬಹುದು ಅಂತ ಸ್ಕೂಲ್ ನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದರು. ಅಣ್ಣನ (ಅಪ್ಪನ) ಅಪ್ಪ ಮತ್ತು ಅಮ್ಮ ಇಬ್ಬರೂ ಇಹಲೋಕದ ಪ್ರಯಾಣ ನಾನು ಭೂಮಿಗೆ ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆಯೇ ಮುಗಿಸಿ ಹೋಗಿದ್ದರು. ಅಮ್ಮನ ಅಪ್ಪನ ಕಥೆ ಕೂಡ ಸೇಮ್! ಅಮ್ಮ ಒಬ್ಬಳೇ ಮಗಳು ಅವರಿಗೆ ಹೀಗಾಗಿ ಅಜ್ಜಿ (ಅಮ್ಮನ ಅಮ್ಮ) ನಮ್ಮೊಂದಿಗೆ ಇದ್ದರು. ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತರೆಲ್ಲ ಬೇಸಿಗೆ ರಜಾ ಬಂತೆಂದರೆ ಊರಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ನಮಗ್ಯಾವ ಊರು? ಯಾವ ಅಜ್ಜಿ ತಾತನ ಮನೆ? ಬೇಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ದಿನ ದೂಡುವುದು ಅತ್ಯಂತ ಕಷ್ಟದ ಕೆಲಸವಾಗಿತ್ತು. ಅದೇನೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ, ಅಂದಿನಿಂದಲೂ ನನಗೆ ಒಂದು ತಾಸು ಸುಮ್ಮನೆ ಕಳೆಯುವುದು ಎಂದರೆ ಅಲರ್ಚಿ. ಹೀಗೆ ಒಂದು ದಿನ ಬೇಜಾರು ಅಂತ ಹೇಳಿಕೊಂಡು ತಿರುಗಾಡುತ್ತಿದೆ. ಅಣ್ಣ ಅದನ್ನು ಕೇಳಿಸಿಕೊಂಡವರು 'ಭಟ್ಟ ಬಾರಯ್ಯ ಇಲ್ಲಿ' ಎಂದರು. ನಾನು ಏನಣ್ಣಾ ಅಂತ ಅವರ ಬಳಿ ಹೋದೆ. ಅವರು ಮಗ್ಗಿ ಎಲ್ಲಿವರೆಗೆ ಬರುತ್ತೆ ಎಂದರು. 8ನೇ ಮಗ್ಗಿ

ತನಕ ಬರುತ್ತೆ ಎಂದು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ ಉತ್ತರ ಕೊಟ್ಟೆ ಅವರು ರಾಂಡಮ್ ಆಗಿ ಒಂದೆರಡು ಮಗ್ಗಿ ಕೇಳಿದರು ಹೇಳಿದೆ. ಅಣ್ಣ ಸಂತ್ರಸ್ತರಾದವರಂತೆ. ಕಂಡರು, ಮುಂದುವರೆದು ಸಾಯಂಕಾಲ ನಾನು ಮನೆಗೆ ಬರುವುದರಲ್ಲಿ 20 ರ ತನಕ ಕಲಿಯುವೆಯೆ ಎಂದರು. ಅಣ್ಣನ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಚಾಲೆಂಜ್ ಇತ್ತು. ಸರಿ ಅಣ್ಣ ಕಲಿತು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದರೆ ನನಗೇನು ಬಹುಮಾನ ಕೊಡುತ್ತೀಯಾ? ಎಂದು ಕೇಳಿದೆ. ಅಣ್ಣ ಅರೆಗಳಿಗೆ ಯೋಚಿಸಿ 20 ರೂಪಾಯಿ ಕೊಡುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿದರು. ಸಾಯಂಕಾಲ ಅಣ್ಣ ಬರುವ ವೇಳೆಗೆ ನಾನು 20ರ ತನಕ ಮಗ್ಗಿ ಕಲಿತು ರೆಡಿ ಆಗಿದ್ದೆ. ಅಣ್ಣ ಬಂದವರು ಮಗ್ಗಿ ಹೇಳಿಸಿದರು.ತ ನೋಡೋಣ ಅಂತ ಒಂಬತ್ತು ಎಂಟು ಎಷ್ಟು, ಹದಿನಾಲ್ಕು ಆರ್ಲ್ ಎಷ್ಟು ಹೀಗೆ ರಾಂಡಮ್ ಮಗ್ಗಿ ಕೂಡ ಕೇಳಿದರು. ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೇಳಿದೆ. ಅಣ್ಣ ಖುಷಿಯಿಂದ 20 ರೂಪಾಯಿ ಕೊಟ್ಟರು. ಅದು ನಾನು ದುಡಿದ ಮೊದಲ ಹಣ.

ಐದನೇ ತರಗತಿ ಬೇಸಿಗೆ ರಜೆಯಲ್ಲಿ 'ನಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳು' ಪಿಕ್ಚರ್ ತೋರಿಸಿದರು. ಅಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮನೆ ನಡಸಲು ಅಪ್ಪ ಅಮ್ಮ ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ಆ ಮಕ್ಕಳು ಪಡುವ ಕಷ್ಟ ಮತ್ತು ದುಡ್ಡಿನ ಮಹಿಮೆ ಬಗ್ಗೆ ಅದೇನೋ ಅರಿವಿಲ್ಲದ ಆಕರ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಕುತೂಹಲ ಉಂಟಾಯ್ತು. ಮಾರನೇ ದಿನ ಅಮ್ಮ ಈ ರಜದಲ್ಲಿ ನಾನು ಕೆಲಸ ಮಾಡಿ ಸಂಪಾದಿಸುತ್ತೇನೆ. ಎಂದೇ, ಅಮ್ಮ ಅದನ್ನ ಸೀರಿಯಸ್ ಆಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಅಣ್ಣ ನೀನಿನ್ನೂ ಚಿಕ್ಕವನು ಸುಮ್ಮನಿರು ಎಂದರು. ನನಗೆ ಒಮ್ಮೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ವಿಷಯ ಹತ್ತಿ ಬಿಟ್ಟರೆ ಸುಮ್ಮನಿರು ಎಂದರು. ನನಗೆ ಒಮ್ಮೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ವಿಷಯ ಹತ್ತಿ ಬಿಟ್ಟರೆ ಅದನ್ನ ಮಾಡಿ ಮುಗಿಸುವವರೆಗೆ ನೆಮ್ಮದಿ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಅಂದಿನ ನಮ್ಮ ಮನೆ ಓನರ್ ಬಸಮ್ಮಜ್ಜಿಯನ್ನ ಹೋಗಿ ಕೇಳಿದೆ. ಅಜ್ಜಿಗೆ ಅತೀವ ಆನಂದವಾಯಿತು. ಈ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳು ಆಡಿ ಕುಣಿಯುತ್ತಾರೆ, ನಿಮ್ಮ ಮಗ ನೋಡಿ ಹೀಗಂತಾನೆ.... ನನಗೆ ತಿಳಿದ ಒಬ್ಬ ಸೇರು ಇದ್ದಾನೆ, ಬಟ್ಟೆ ಅಂಗಡಿ ಅವನಿಗೆ ಹೇಳಿ ನಿ ಅಂದರು. ಅಮ್ಮನಿಗೆ ಇಷ್ಟು ಚಿಕ್ಕ ಹುಡುಗನನ್ನ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಕಳಿಸುವುದು ಹೇಗೆ ಅಂತ ಯೋಚನೆ, ಅಣ್ಣ ಬಿಲ್ಕಲ್ ಬೇಡ ಎಂದರು. ನಾನೂ ಹಠ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಐದಕ್ಕೆ ಎದ್ದು ಸಂಘಕ್ಕೆ ಬೇರೆ (ಆರ್ ಎಸ್ ಎಸ್) ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ದಿನ ಒಂದು ಕಥೆ ನಮ್ಮ ಕೈಲೇ ಹೇಳಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಸಮಯ ಮತ್ತು ಜೀವನ ಶ್ರದ್ಧೆ ಮತ್ತು ಶಿಸ್ತು ಸಂಘದಿಂದ ಬಂದ ಬಳುವಳಿ. ಕೊನೆಗೂ ನನ್ನ ಹಠಕ್ಕೆ ಮಣಿದು ಅಣ್ಣ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಕೊಟ್ಟರು.

ಸೇರು ತಿಂಗಳಿಗೆ 35 ರೂಪಾಯಿ ಪಗಾರ ಫಿಕ್ಸ್ ಮಾಡಿದರು. ತಿಂಗಳು ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ಹಣ ಕೊಟ್ಟರೆ ಮುಂದಿನ ತಿಂಗಳು ಬರುತ್ತಾನೋ ಇಲ್ಲವೋ ಎಂದು. ಎರಡು ತಿಂಗಳು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ ಎಂದನಾತ. ಎರಡು ತಿಂಗಳಿಗೆ ನಾಲ್ಕೈದು

ದಿನ ಮುಂಚೆಯೇ ಸೇರು ಬಹಳ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕರೆದು ಕೈಗೆ 100 ರೂಪಾಯಿ ಕೊಟ್ಟು ಇನ್ನೊಂದೈದು ದಿನ ರಜವನ್ನು ಅನುಭವಿಸು ಎಂದು ಬೆನ್ನುತಟ್ಟಿ ಕಳಿಸಿದರು. 100 ಕೈಲಿಡು ಖುಷಿಯಿಂದ ಮನೆ ತಲುಪಿದ್ದೆ. ಅದು ನನ್ನ ಎರಡನೇ ಸಂಪಾದನೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಅಣ್ಣ- ತಮ್ಮನಿಗೆ ಒಂದೊಂದು ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಶೂ ಕೊಡಿಸಿದೆ. ನಾನು ಕೊಂಡೆ. ಉಳಿದ 45 ರೂಪಾಯಿ ಅಮ್ಮನ ಕೈಲಿಟ್ಟೆ. ನಂತರ ಮೂರು ದಿನ ಸೇತು ಅಂಗಡಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕೂರುವುದು ನನಗೆ ಒಗ್ಗಿ ಬರದ ವಿಷಯ.

ಅಣ್ಣ ಬೆನ್ನು ತಟ್ಟಿದರು ಬಿಡಯ್ಯ ಭಟ್ಟ ಜಗತ್ತಿನ ಯಾವ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದರೂ ಬದುಕುತ್ತಿಯೆ ಎಂದರು. ಇದೆಲ್ಲಾ ಆಗಿ ಮೂರು ದಶಕ ಕಳೆದಿದೆ. ನಾನು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸುಮ್ಮನೆ ಕೂತ ದಿನಗಳು ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ ಎನ್ನಬಹುದು. ಸಂಸಾರ ಸಮೇತ ರಜಾದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ದೇಶದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಮೂರವರೆಗೆ ಎದ್ದು ಎಲ್ಲಾ ಮೇಲ್ ಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ಈಗ ಲಾಕ್‌ಡೌನ್ ದಿನಗಳು ಬಹಳವೇ ಚಾಲೆಂಜಿಂಗ್ ಈ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಓದು, ಓದು ಮತ್ತಷ್ಟು ಓದಿನ ಜೊತೆಗೆ ಬರೆಯುವುದು ಕೂಡ ಬಹಳ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ನೆನೆಯುವ ಉದ್ದೇಶ ಕಳೆದ ಮೂವತ್ತೈದು ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮ ಬಾರಿಗೆ ಕೊರೋನಾ ವೈರಸ್ ಲಾಕ್‌ಡೌನ್ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕೂಡಿ ಹಾಕುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದಾಗಿದೆ. ನನ್ನಂತೆ ಅನೇಕರು ಇರುತ್ತೀರಿ ಎನ್ನುವ ನಂಬಿಕೆ ನನ್ನದು.

ಮೂವತ್ತೈದುಕ್ಕೆ ಕೈ ಕೊಟ್ಟ ಆರೋಗ್ಯ!

ಸ್ಟೇನ್‌ನಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ದಿನಗಳವು, ಪ್ರತಿ ವರ್ಷದಂತೆ ರಕ್ತ ತಪಾಸಣೆ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡ ಮೇಲೆ ಫಲಿತಾಂಶ ಬಂದಿತ್ತು. ಅದರಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವೂ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಪ್ಲೇಟ್ಲೆಟ್ಸ್ ಮಾತ್ರ ಆರೂವರೆ ಲಕ್ಷವಿತ್ತು. ಅದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಇಪ್ಪತ್ತು ಸಾವಿರದಿಂದ ನಾಲ್ಕು ಲಕ್ಷ ಇಪ್ಪತ್ತು ಸಾವಿರದ ಒಳಗೆ ಇರಬೇಕಂತೆ. ಅದು ನನಗೆ ಜಾಸ್ತಿ ಇತ್ತು. ಅಂದಿನಿಂದ ಶುರುವಾದ ರಕ್ತ ತಪಾಸಣೆ ಇಂದಿಗೂ ಪ್ರತಿ ಮೂರು ತಿಂಗಳಿಗೆ ಒಮ್ಮೆ ಮುಂದುವರೆಯುತ್ತಲೇ ಇದೆ. ಹೀಗೆ ನನ್ನ ಪ್ಲೇಟ್ಲೆಟ್ಸ್ ಜಾಸ್ತಿಯಾಗಿ ಒಂದೂವರೆ ಮಿಲಿಯನ್ ತಲುಪಿತು. ಆಗ ಅಲ್ಲಿನ ನನ್ನ ಹೆಮಿಟಾಲಜಿಸ್ಟ್ ಡಾ. ಮಾತಿಸ್ ನನಗೆ ಏಕೋಸ್ಟಿರಿನ್ 75 ಎಂಜಿ ಮಾತ್ರೆಯನ್ನು ದಿನಕ್ಕೊಂದರಂತೆ ಸೇವಿಸಲು 2016ರಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದರು. ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ತಲೆನೋವಿಗೆ ಕೂಡ ಮಾತ್ರ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಈ ಪ್ಲೇಟ್ಲೆಟ್ಸ್ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದೇ 'ಬದುಕೆಂದರೆ ಇಷ್ಟೇ' ಎನ್ನುವ ಸಣ್ಣ ತತ್ವಜ್ಞಾನವು ಹುಟ್ಟಿಹಾಕಿದೆ. ಆದರೂ ನಿತ್ಯ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಓಟ ಮಾತ್ರ ನಿಂತಿಲ್ಲ.

ಮಾನವ ಮೂಳೆ ಮಾಂಸದ ತಡಿಕೆ..., ದೇಹವೂ....

ಲಾಕ್‌ಡೌನ್ ನ ಈ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಏಕೋಸ್ಪಿರಿನ್ ಮಾತ್ರ ಖಾಲಿಯಾಗಿತ್ತು. ಮನೆಯ ಹತ್ತಿರ ಇರುವ ಅಪೋಲೋ ಫಾರ್ಮಸಿಗೆ ನಡೆದುಕೊಂಡೆ ಹೋದೆ. ಫಾರ್ಮಸಿಯವನು ಸಾರ್ ಐದು ಸ್ಟ್ರಿಪ್ ಇದೆ ಎಂದು. ನಾನು ಐದನ್ನೂ ಕೊಡು ಎಂದು. ಒಂದು ಸ್ಟ್ರಿಪ್ ನಲ್ಲಿ 28 ಮಾತ್ರೆಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ನಾಲ್ಕುವರೆ ತಿಂಗಳ ಮಾತ್ರೆ! ಆತ ಬಿಲ್ ಮಾಡಿದ, ನಾನು ಹಣ ಕೊಟ್ಟು ಹೊರಟೆ, ನನ್ನ ಹಿಂದೆ ನಿಂತಿದ್ದ ಹಿರಿಯ ಜೀವ 'ಏಕೋಸ್ಪಿರಿನ್ 75 ಎಂಜಿ' ಕೊಡಪ್ಪ ಎನ್ನುವ ಬೇಡಿಕೆ ಇಟ್ಟರು. ಈ ಮಾತ್ರೆಯನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ವೃದ್ಧರು ಮತ್ತು ಹೃದಯಾಘಾತ ಆದವರಿಗೆ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ನನ್ನದು ವಿಚಿತ್ರ ಕೇಸು. ಎಲ್ಲಾ ತೆರನಾದ ಕ್ಯಾನ್ಸರ್‌ನಿಂದ ಇನ್ಫೇಮೇಶನ್ ತನಕ ಎಲ್ಲಾ ಟೆಸ್ಟ್ ಮಾಡಿ ಕೊನೆಗೆ ಎಸೆನ್ಸಿಯೋ ಟರ್ಬಲಿಸಿಸ್ ಅಥವಾ ಇಖಿಅಂತ ಹೆಸರಿಟ್ಟು ಈ ಮಾತ್ರೆ ನುಂಗಲು ಹೇಳಿದ್ದರು. ಹೀಗಾಗಿ ಏಕೋಸ್ಪಿರಿನ್ 75 ಎಂಜಿ ನುಂಗುವರೆಲ್ಲರೂ ನನ್ನ ಬಾಂಧವರು!!

ಮೆಡಿಕಲ್ ಶಾಪಿನವ ವೃದ್ಧರ ಕುರಿತು ಏಕೋಸ್ಪಿರಿನ್ 75 ಎಂಜಿ ಇಲ್ಲ ಸಾರ್ ಖಾಲಿಯಾಗಿದೆ ಎಂದರು. ವೃದ್ಧರು ಚಿಂತೆಗೆ ಬಿದ್ದರು. ಮಾಮೂಲಿ ದಿನವಾಗಿದ್ದರೆ ಬೇರೆ ಮೆಡಿಕಲ್ ಶಾಪ್‌ನಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಹೋಗಿಬಿಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಕೊರೋನಾ ಆವೃತ್ತಿವಾಗಿದ್ದ ಮನುಷ್ಯತ್ವವನ್ನು ಜಾಗೃತ ಗೊಳಿಸಿತು. ಹಿರಿಯರ ಕುರಿತು 'ಸಾರ್ ಏಕೋಸ್ಪಿರಿನ್ 75ಎಂಜಿ ಪ್ಲೈನ್ ತಾನೇ ಎಂದು ಕೇಳಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಅದರಲ್ಲೂ ಕೊಲೆಸ್ಟ್ರಾಲ್ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವ ಮಾತ್ರೆ ಕೂಡ ಜೊತೆಗೆ ಬರುತ್ತಂತೆ!! ಹಿರಿಯರು ಹೌದಪ್ಪ ಪ್ಲೈನ್ ಎಂದರು. ನನ್ನಲ್ಲಿದ್ದ ಐದು ಸ್ಟ್ರಿಪ್‌ನಲ್ಲಿ ಎರಡು ತೆಗೆದು ಅವರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟೆ! ಆ ಹಿರಿಯರು ಹಣ ಕೊಡಲು ಬಂದರು. ನಾನು ಸಾರ್ ದಯವಿಟ್ಟು ಹಣ ಬೇಡ ಎಂದು ಸ್ವೀಕರಿಸದೆ ಹೊರಡಲು ಅನುವಾದೆ, ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅವರು ನನ್ನ ಪ್ರವರ ಕೇಳಿದರು ಹೇಳಿದೆ. ನಂತರ ಹಿರಿಯರು ತಾನು ಸಂಸ್ಕೃತ ಅಧ್ಯಾಪಕನಾಗಿ ನಿವೃತ್ತನಾಗಿದ್ದೇನೆ ಎಂದರು. ಅವರ ಮನೆ ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರದಲ್ಲೇ ಇತ್ತು. ಐದತ್ತು ನಿಮಿಷದ ಮಾತುಕತೆಯಲ್ಲಿ ಆ ಹಿರಿಯ ಜೀವ ಬಹಳ ಆಪ್ತರಾಗಿಬಿಟ್ಟರು. ಕೊರೋನಾ ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ಮನೆಗೆ ಬಾ, ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ದೋಸೆ ಚನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ ಎಂದು ಆಹ್ವಾನವಿತ್ತರು ಸರಿಯೆಂದು ಮನೆ ಕಡೆ ಹೊರಟಾಗ ಬೇಡವೆಂದರೂ ಮನೆಯ ಹೆಸರು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿತ್ತು. 'ಬ್ಲೆಸಿಂಗ್' ಎನ್ನುವ ಕನ್ನಡ ಅಕ್ಷರಗಳ ಕೆಳಗೆ ಯೇಸುವಿನ ಶಿಲುಬೆ ಚಿತ್ರವೂ ಅಚ್ಚಾಗಿತ್ತು. ನಾನು-ನೀನು-ಅವನು ಯಾರಾದರೇನು? ರಕ್ತ, ಮೂಳೆ ಮಾಂಸದ ತಡಿಕೆ ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲವೇನು?

ಕೊರೋನಾ ಆತ್ಮಾವಲೋಕ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಿಕ್ಕಿರುವ ಒಂದು ಅವಕಾಶ

ಸಿಮೆಂಟಿನ ಗೂಡಿನೊಳಗೆ ಬದುಕು, ನಮ್ಮದೇ ದ್ವಿಚಕ್ರ ಅಥವಾ ನಾಲ್ಕು ಚಕ್ರದ ವಾಹನಗಳೊಳಗೆ ಪ್ರಯಾಣ. ನಿತ್ಯವೂ ಅದೇ ಬದಲಾವಣೆ ಇಲ್ಲದ. ಬದಲಾವಣೆ ಬಯಸದ ಜೀವನ. ದುಡಿಯುವುದು, ತಿನ್ನುವುದು, ನಾಳೆಗಾಗಿ, ನನಗಾಗಿ, ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ಎಂದು ಶೇಖರಿಸುವುದು!! ಬದುಕೆಂದರೆ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರ, ಲಾಭ ನಷ್ಟ ಇದೊಂದು ರೆಸ್ ಇದ್ದಹಾಗೆ ಯಾರಿಗೆ ಏನೇ ಆಗಲಿ ನಿಲ್ಲದ ಓಟ. ಇವಕ್ಕೆಲ್ಲ ಇದಕ್ಕಿದ್ದ ಹಾಗೆ ಕೊರೋನಾ ಎನ್ನುವ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣದ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಜೀವಿ ಬ್ರೇಕ್ ಹಾಕಿದೆ. ಪಕ್ಕದ ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಇದ್ದ ನಮ್ಮಂತೆ ಯೋಚಿಸುವ, ಅಷ್ಟೇ ನಿರಾಳ ಮನಸ್ಸಿನ ಇನ್ನೊಂದು ಜೀವವನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿದೆ!!

ಕೊರೋನಾ ನನ್ನ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಜಗತ್ತಿನ ರಿಸೆಟ್ ಬಟನ್! ನಮ್ಮ ಆತ್ಮಾವಲೋಕನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಕೊಟ್ಟ ಒಂದು ಅವಕಾಶ. ನಮ್ಮ ನಿಲ್ಲದ ಓಟಕ್ಕೆ ಕಡಿವಾಣ. ಬದುಕೆಂದರೆ ಎರಡು ಪ್ಲಸ್ ಎರಡು ನಾಲ್ಕೇ ಆಗಬೇಕು ಎನ್ನುವ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವಲ್ಲ ಅದು ಏನು ಬಿಸಿಲಿನಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಾಡಿ ಬಸವಳಿದ, ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿಷಯವನ್ನು ಚಿಂತಿಸಲಾಗದ ಭ್ರಾಮಕದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದೆ. ಇವೆಲ್ಲವುಗಳ ನಡುವೆ 'ಹೆದರಬೇಡ ನಿನ್ನ ಮಾರ್ಚ್ ಮತ್ತು ಏಪ್ರಿಲ್ ತಿಂಗಳ ಪೂರ್ತಿ ಸಂಬಳ ನೀಡುತ್ತೇನೆ' ಎಂದಾಗ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಜನರ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ಕಂಡ ಭಾವವನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವುದು ಹೇಗೆ? ಅವರ ಆ ಖುಷಿ ಕಂಡು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಭಾವನೆ ಇಷ್ಟು ವರ್ಷದ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆಯೂ ಏಕೆ ಉಂಟಾಗಲಿಲ್ಲ? ಎನ್ನುವ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಉತ್ತರವನ್ನು, ಮುಂದೆ ಬದುಕಬೇಕಾದ ರೀತಿಯನ್ನು ಹೀಗೆ ಹತ್ತಾರು ಪಾಠವನ್ನು ಒಂದು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣದ ಜೀವಿ ಜಗತ್ತಿನ ಯಾವ ಮೇಷ್ಟ್ರು ಕೂಡ ಕಲಿಸಿದ ಹಾಗೆ ಕಲಿಸಿದೆ ಎಂದರೆ ನನ್ನ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಅದು ನಿಜ.

೨. ಮೂರು ಗಂಟೆಗಳು

- ಅ.ರಾ.ಮಿತ್ರ

ಮೂರು ಗಂಟೆಗಳು

ಶತಪದ ತಿರುಗುವುದರಲ್ಲಿ ಆನಂದವಿದೆ ಎಂದು ಸರ್ವಜ್ಞ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಉಂಡ ಮೇಲೆ ತಿಂದ ಅನ್ನ ಮೈಗೆ ಹತ್ತಬೇಕಾದರೆ ಈ ಶತಪದ ಅಗತ್ಯವೋ ಏನೋ! ಮನಸ್ಸು ತುಂಬಾ ಸರಸದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾಗ, ಸರಳವಾಗಿ ಇದ್ದಾಗ ಸುಮ್ಮನೆ ಅತ್ತಿಂದಿತ್ತ ಸುತ್ತಾಡುವವರನ್ನು ಕಂಡಿದ್ದೇನೆ. ತುಂಬ ಕೋಪ ಬಂದಾಗ ಶ್ರೀ ತ.ಸು. ವೆಂಕಣ್ಣಯ್ಯನವರು ಮಾಡಿದಂತೆ ನಲ್ಲಿಯ ನೀರು ತಿರುಗಿಸಿ ಅದರ ಕೆಳಗೆ ಕುಳಿತು ತಂಪು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟು ಅರಿವಿನ ಸೆರಗು ಎಲ್ಲರಲ್ಲೂ ಉಳಿದಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಅಂಥವರು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ನೆಲವನ್ನು ದಿಟ್ಟಿಸುತ್ತಾ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ನೇಸರನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಭುಜಗಳನ್ನು ಸರ್ಪದಂತೆ ಒಲೆಸಿ ಬಾರಿ ಬಾರಿಗೆ ಕೈಕೊಡವಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಶತಪದ ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ನನ್ನದು ಈ ಯಾವ ಬಗೆಯ ಶತಪದವೂ ಅಲ್ಲ. ಅದೊಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಯದು. ಪರೀಕ್ಷೆಯ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಮೂರು ಗಂಟೆಗಳವರೆಗೆ ಸವೆಸಬೇಕಾದ ಕರ್ಮ ಇದು!

ಅಧ್ಯಾಪಕರಿಗೆ ಮಾತು ಉಸಿರಿನಂತೆಯೇ ಸಹಜವಾದ ಕ್ರಿಯೆ ತಾನೆ. ಹಗಲೆಲ್ಲಾ ಶಾಲೆ, ಬೆಳಗು ರಾತ್ರಿ ಮನೆ ಪಾಠಗಳು, ಸಂಜೆ ಮತ್ತು ಬಿಡುವಿನ ವೇಳೆಗಳಲ್ಲಿ ಗೆಳೆಯರೊಡನೆ ಹರಟೆ. ಹೀಗೆ ನಿರ್ದಯ ವೇಳೆ ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದ ಸಮಯವೆಲ್ಲಾ ಮಾತು. ಬಹುಶಃ ಕೆಲವರು ಇದನ್ನು ಮೆಚ್ಚದೆ ನಿರ್ದಯಲ್ಲೂ ಕನವರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಜಾತಿಗೆ ಮಾತಿನಿಂದ ಮುಕ್ತಿ ಸಿಗಲೆಂದು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದವರು ಮೂರು ಗಂಟೆಗಳ ಈ ಸಾದಾ ಸಜ ವಿಧಿಸಿರಬಹುದೆ? ಪರೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೈಲಾಸಂ ವಾಂತಿ ಕ್ರಿಯೆಗೆ ಹೋಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವಿಷಯವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ದಕ್ಕಿಸಿಕೊಂಡವನು ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಅದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಎಷ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿ ವಾಂತಿ ಮಾಡಬಲ್ಲನೋ ಅಷ್ಟೂ ಬುದ್ಧಿವಂತ ಎನ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಈ ಮೂರು ಗಂಟೆ ತಂದುಕೊಡುವ ತಾದಾತ್ಮ್ಯ ಮೆಚ್ಚುವಂಥದು. 'ಕ್ರಿಯಾಶೀಲ'ನಾದ ಬರಹಗಾರನಂತೆ ಸ್ಪೂರ್ತಿಗೆ ತಡಕಾಡದೆ ಮೂರು ಗಂಟೆಗಳ ಒಳಗೆ ಹಲವಾರು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರ ರೂಪದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸಾಧನೆಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ತೇಯ್ದು ಹಚ್ಚಬೇಕು. ಸೂಜಿಯ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ಆನೆಯನ್ನು ಹುಂಗಿಸುವ ಕಲಾ ಜಾಣ್ಮೆ ತೋರಬೇಕು. ಇಷ್ಟು ನಿಮಿಷ ಅಥವಾ ಅರ್ಧಗಂಟೆಯ ಒಳಗೆ ಒಂದೊಂದು ಮಹತ್ತರ ಪ್ರಶ್ನೆಯ ಕತ್ತಲುಗಾಡಿನ ಮೇಲೆ ಚಕ್ಷು ದೀಧಿತಿಯನ್ನು ಬೀರಿ ಅದರ ಮುಖ್ಯ ತಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಲೇಖನಿಯನ್ನು ಜಂಗಮಿಸಿ ವಸ್ತುವಿನ ಸ್ವರೂಪ ದರ್ಶನ ಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕು. ಪರೀಕ್ಷೆಯ ಕಿರುಕಿಂಡಿಯ ಮೂಲಕ ಸೂಕ್ಷ್ಮರೂಪದಲ್ಲಿ ನುಸುಳಿ ತೇರ್ಗಡೆಯಾಗಬೇಕು.

ಅದೋ ಒಬ್ಬ ಹುಡುಗ. ಎಂಥ ಪ್ರಶಾಂತ ಮುಖ ಮುದ್ರೆ! ಎಂಥ ನಿರರ್ಗಳವಾದ ಬರವಣಿಗೆಯ ಓಟ!

ಮರದೊಳಿಂತೋ ಅಂತೆ ತುಂಬೊಲುಮೆ ಸಂತನೆಡೆ

ನಿಶ್ಯಂಕೆಯಿಂ ಬರುವ ಹಕ್ಕಿಗಳ ತೆರದಿ

ಸಮಾಹಿತವಾದ ಆತನ ಚಿತ್ತಕ್ಕೆ ವಿಚಾರಗಳು ಎಷ್ಟು ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಹತ್ತಿರ ಬರುತ್ತಿವೆ!

ಲೋಕದ ಯಾವುದಾದರೂ ಇತರ ವ್ಯಾಪಾರಗಳ ಪರಿವೆ ಆ ಹುಡುಗನ ಮುಖದಲ್ಲಿದೆಯೆ! ಕಂಠಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಉಲುಹು ಕೆಡದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಆತನ ಕೈ ಓಡುತ್ತಿದೆ. ಚಿತ್ತ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಹಾಳೆಗಳಲ್ಲಿ ನಟ್ಟಿದೆ. ಯೋಗ ಅಂದರೆ ಇದೇ ಏನು! ಆ ಹುಡುಗನ ಸ್ಮರಣ ಶಕ್ತಿ ನೆನಪಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಅಚ್ಚರಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ಪುಟ್ಟ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೆಲ್ಲ ವಿಚಾರ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿದೆ. ವಿಚಾರಗಳೆಲ್ಲಾ ಎಷ್ಟು ಸಲೀಸಾಗಿ ಶಬ್ದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಮೈದುಂಬಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತಿವೆ.

ಇವನೊಬ್ಬ ಶುದ್ಧ ತುಂಟ. ತುಂಬ ಚೇಷ್ಟೆಗಾರ. ಇವನಿಗೆ ಪರೀಕ್ಷೆ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಮೋಜಿಗೆ ಬಂದು ಕುಳಿತಿದ್ದಾನೆ. ಅರ್ಧ ಗಂಟೆಯ ಬೆಲ್ಲ ಹೊಡೆಯುವುದನ್ನೇ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಪ್ರಶ್ನೆಪತ್ರಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಮಂದಹಾಸದಿಂದಲೇ ಕಣ್ಣಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಪ್ರಶ್ನೆಪತ್ರಿಕೆ ಅವನಿಗೆ ಸವಾಲು ಎನಿಸುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಅದು ಅವನ ಪಾಲಿಗೆ ಪ್ರಶ್ನೆಯೇ ಅಲ್ಲ. ಎಷ್ಟಾದರೂ ಅಚ್ಚ ಭಾರತೀಯ! ಹುಟ್ಟು ಮರು ಹುಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯರಿಗೆ ನಂಬಿಕೆ ಹಚ್ಚಿ ಸಖ್ಯಮೆಂಟರಿ ಮಾರ್ಚ್ ಹೀಗೆ ಹುಟ್ಟು ಮರುಹುಟ್ಟುಗಳ ಕಂತಿನಲ್ಲೇ ಈ ಪರೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಗೆದ್ದುಕೊಂಡರಾಯಿತು ಎಂಬ ಧೋರಣೆ ಅವನದು. ಅಲ್ಲದೆ ಆ ಅವಕಾಶವೂ ಇರುವಾಗ ಏಕೆ ಬಿಡಬೇಕು? ಪರೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಒಂದೇ ಸಲ ಇಡಿಯಾಗಿ ಎದುರಿಸುವ ಕಸುವಿಲ್ಲದವರು ಖಂಡಖಂಡಗಳಲ್ಲಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ವಿಜಯ ಸಾಧಿಸಿದರೆ ಇಡೀ ಪರೀಕ್ಷೆಯ ಮೇಲೇ ಗೆಲುವು ಸಾಧಿಸಿದಂತೆ ಎಂದು ಈಗ ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಂದರೆ ಮಾರ್ಚಿಯಲ್ಲಿ ಕೈಗಳನ್ನು ಬಡಿದು, ಸೆಪ್ಟೆಂಬರಿನಲ್ಲಿ

ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಬಡಿದು ನೀವು ಪರೀಕ್ಷಾ ನದಿಯನ್ನೂ (ಈಸಿ ಯಾಗಿ) ಈಸಿ ಪಾರಾಗಬಹುದು. ಛೇ.... ಈ ವಿಜಯ ತಂತ್ರ ಬರಿಯ ಪರೀಕ್ಷಾ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿರುವುದು ಎಂಥ ಅನ್ಯಾಯ! ಅರ್ಧ ಗಂಟೆಯ ಬೆಲ್ ಆಗುವುದನ್ನೇ ಆಶ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರ ಬರೆಯುವುದರ ಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲ-ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಲಕ್ಷಣವಾಗಿ ಬರೆದು ಪಟ್ಟಿಗೆ ಮುರಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಕರವಸ್ತ್ರದಿಂದ ಬೆವರೊರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮುಂಗಾಲ ಮೇಲೆ ನಿಂತಿರುತ್ತಾನೆ!

ಪರೀಕ್ಷೆಯ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿರುವ ಹುಡುಗರ ಮುಖಾವಲೋಕನ ಎಂದರೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಅನುಭವವಲ್ಲ. ಕ್ಷೌರ ಕಾಣದ ಗಡ್ಡ. ಬಾಚದ ಪೊದೆಗೂದಲು ವಿಚಾರ ತುಂಬಿಕೊಂಡ ಭಾರವಾದ ಕಣ್ಣುಗಳು, ನಿರ್ದಯಿಲ್ಲದೆ ವ್ಯಗ್ರಗೊಂಡ ಮುಖ, ಭಾರವಾದ ಸಾಮಾನನ್ನು ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಹೊತ್ತ ಹಮಾಲಿಯಂತೆ ಚಡಪಡಿಸುವ ಭಂಗಿ, ಕುಂಕುಮ, ವಿಭೂತಿ ಅಂಗಾರಗಳೂ ಕೆಲವರ ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ರಾರಾಜಿಸುವುದುಂಟು. ದೇವರಿಗೆ ಅಡ್ಡಬಿದ್ದು ಬಂದಿರುವ ಆ ಯುವಕ ಮೊದಲು ಪ್ರಶ್ನೆಪತ್ರಿಕೆ ಕೊಟ್ಟಾಗಲೇ ಅದಕ್ಕೆ ಒಮ್ಮೆ ಕೈಮುಗಿದು ಉತ್ತರ ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಅದರ ಮೇಲು ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಓ' ಎಂಬ ಮಂಗಳನಾಮ ಕೆತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ. ಹಾಲ್ ಟೆಕೆಟ್ ಮರೆತು ಬಂದು ಮೊದಲೇ ನನ್ನನ್ನು ಕಂಡು ಗೋಗರೆದವರೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಶಸ್ತ್ರಸಜ್ಜಿತರಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಮೂರು ಪೆನ್ನುಗಳು, ಸ್ಕೇಲು, ಪೆನ್‌ಸಿಲ್, ರಬ್ಬರ್, ಚ್ಯೂಯಿಂಗ್ ಗಮ್, (ಒಂದು ಪೆನ್‌ಸಿಲಿನ್ ಖಾಲಿ ಶೀಷೆಯಲ್ಲಿ) ಇಂಕು, ಒಂದು ದಪ್ಪ ಕಟ್ಟಿನ ತಂಪು ಕನ್ನಡಕ, ಕರವಸ್ತ್ರ-ಇಷ್ಟನ್ನೂ ಮುಂದಿನ ಪುಟ್ಟ ಡೆಸ್ಕಿನ ಮೇಲೆ ಅಳವಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಒಬ್ಬ.

ಮುತ್ತಿನಂಥ ಅಕ್ಷರ ಕೆಲವರದು. ಈತನದೋ ಶುದ್ಧ ವೈದ್ಯ ಲಿಪಿ. ಒಬ್ಬ ಶಾನುಭೋಗರ ಕಡತದಂತೆ ಪುಟಕ್ಕೆ ನಲವತ್ತಾರು ಸಾಲು ಪೋಣಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ! ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಪುಟ್ಟಕ್ಕೆ ಹನ್ನೆರಡು ಸಾಲು ಗೀಚಿದರೆ ಹೆಚ್ಚು. ಸಾಲಿಗೆ ಎರಡೋ ಮೂರೋ ಶಬ್ದಗಳು. ಇವನಿಗೆ ಅಡಿಷನಲ್ ಷಿಟುಗಳಲ್ಲ-ಬುಕ್‌ಗಳನ್ನೇ ತರಿಸಿಕೊಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಮೊದಲು ಕೊಟ್ಟ ಉತ್ತರಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಲೀಲಾಜಾಲವಾಗಿ ಮುಕ್ಕಾಲು ಗಂಟೆಯಲ್ಲೇ ಮುಗಿಸಿ ಆಗಲೇ ಮತ್ತೆ ಹಾಳೆಗಳಿಗೆ ಬೇಡಿಕೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.

ಅದೋ ಅಲ್ಲಿ ಆ ಹುಡುಗ ಭೂಮಿ ಆಕಾಶಗಳ ಕಡೆ ಕಣ್ಣಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಕಳ್ಳಗಣ್ಣಿನಿಂದ ನನ್ನ ಕಡೆ ಆಗಾಗ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ನನ್ನ ಚಲನವಲಗಳಲ್ಲಿ ಅತೀವ ಆಸಕ್ತಿ ತೋರುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ನನ್ನ ದೃಷ್ಟಿ ಅವನ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಾಗ ಮುಖ ಮುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ, ದೃಷ್ಟಿ ತಪ್ಪಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇಂಥ ಚರ್ಯೆಗಳೆಲ್ಲ ನಮಗೇನು ಹೊಸವೇ? ಅಥವಾ ಈ ಆಟವೆಲ್ಲಾ ನಾವು ಆಡದೆ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೆ? ಅವನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಈಗ ಬಡ ಭಾರತದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ. ಮಿದುಳ ಬೊಕ್ಕಸ ಖಾಲಿ. ಆದರೆ ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಗಲ್ಲಾಬೇಕು. ಆಗೋ ಒಂದು

ಎಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಚಿಬುಕದ ಮೇಲೆ ಇರುವ ಮಡವೆಯ ಗಂಟನ್ನು ಪರಚುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ತೀವ್ರ ಕಣ್ಣೋಟದಿಂದ ಮನಸ್ಸಿನ ಗರ್ಭವನ್ನು ಮತ್ತೆ ತಿಳಿಯುತ್ತ ಉತ್ತರದ ದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಮತ್ತೊಂದು ಬೆಂಚಿನಲ್ಲೂ ಅಷ್ಟೆ. ತಂತಿಯ ಮೇಲೆ ನಡೆಯುವ ಸರ್ಕಸ್ ಹುಡುಗಿಯಂತೆ ಉತ್ತರದ ಹಳಿಯ ಮೇಲೆ ನಡೆಯಲು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಆದರೆ ಅಷ್ಟೊಂದು ಪೂರ್ವಸಿದ್ಧತೆ ಇಲ್ಲದವನು, ಶಾಲೆಯಲ್ಲಾಗಲಿ ಮನೆಯಲ್ಲಾಗಲಿ ಒಮ್ಮೆಯಾದರೂ ಬರೆದು ಕಸರತ್ತು ಮಾಡದವನು ಏಕಾಏಕಿ ದೊಡ್ಡ ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ನುಗ್ಗಿಬಿಟ್ಟರೆ ಹೇಗೆ! ಹೆಜ್ಜೆಹೆಜ್ಜೆಗೂ ತತ್ತರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಗೆಳೆಯನ ಮನೆಗೆ ಹೊಸದಾಗಿ ಹೋದವನು ಅರ್ಧರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಎಚ್ಚರವಾಗಿ ಕತ್ತಲಲ್ಲಿ ಗೋಡೆ, ಕಿಟಕಿ. ಪಟ, ಬಾಗಿಲು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಕೈಯಿಂದ ತಡವರಿಸುತ್ತ ಸ್ವಿಚ್ ಎಲ್ಲಿದೆ ಎಂದು ಹುಡುಕುತ್ತಾ ನಿದ್ರೆಗಣ್ಣಲ್ಲೇ ಸಾಗುವಂತೆ ಈತ ಉತ್ತರದ ಸ್ವಿಚ್ಚಿಗಾಗಿ ತಡಕಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.

ಹೊತ್ತು ಏರುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತದೆ ಶತಪದದಿಂದ, ನನ್ನ ಬೂಟಿನ ಶಬ್ದದ ಏಕನಾದದಿಂದ ನನಗೇ ಬೇಸರ ಬಂದು ಒಂದು ಕುರ್ಚಿಯಲ್ಲಿ ಕುಕ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಕಾಲು ನೀಡಿ ಒಮ್ಮೆ ಆಕಳಿಸಿ ಅರ್ಧ ನಿಮಿಲಿತ ನಯನಿಯಾಗಿ ಕೂಡುತ್ತೇನೆ. ಪೆನ್ನಿನ ಕರಕರ, ಹಾಳೆಗಳ ಸರಸರಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಇನ್ನಾವ ಶಬ್ದ ಭೂತದ ಕಾಟವೂ ಇಲ್ಲ. ಆನಂದದಿಂದ ಕಾಲು ಜಾಡಿಸಿ ಹಾಗೇ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಜೊಂಪಿನ ಕಡೆ ದೇಹವನ್ನು ಸೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಕಣ್ಣಿನ ಯಜಮಾನಿಕೆಯನ್ನು ಮೆಚ್ಚುತ್ತಾ ಒರಗಿರುತ್ತೇನೆ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲೇ ಇಬ್ಬರು ದೈತ್ಯರು ಎದುರು ನಿಂತಂತಾಗಿ ಸರಕ್ಕನೆ ಕಣ್ಣು ಬಿಡುತ್ತೇನೆ. ದೈತ್ಯರಲ್ಲ ಅವರು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳೇ. ಅಡಿಷನಲ್ ಷೀಟುಗಳಿಗಾಗಿ ಸದ್ದಿಲ್ಲದೆ ನಿಂತಿದ್ದಾರೆ. ಕೂಡಲೇ ನಿದ್ರೆಯನ್ನು ಕೊಡವಿ ಹಾಳೆಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಮತ್ತೆ ಶತಪದ ದಿಗ್ವಿಜಯವನ್ನಾರಂಭಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಹೊತ್ತಾದಂತೆಲ್ಲಾ ಕೆಲವರ ಬರವಣಿಗೆಯ ವೇಗ ಹೆಚ್ಚುತ್ತ ಸಾಗುತ್ತದೆ. ಮೊದಲ ಅರ್ಧಗಂಟೆ ಬಸವನ ಹುಳದಂತೆ ಕುಂಟಿದ ಲೇಖನಿ ಈಗ ಕಣ್ಣಾಶ್ರಮದ ಜಿಂಕೆಯಂತೆ ಓಡುತ್ತಿದೆ. ತುಂಬಿದ ಕೆರೆಯಂತೆ ಕೋಡಿವರಿಯುತ್ತಿದೆ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಕಾಲದ ಬೆಲೆ ಅರಿವಾಗುವ ಸಂದರ್ಭ ಎಂದರೆ ಇದೊಂದೇ ಎನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಹೊತ್ತೇ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಸ್ನೇಹಿತರೊಡನೆ ಹರಟೆ ಹೊಡೆಯುವಾಗ ಹೊತ್ತಿನ ಬಗೆಗೆ ಕಳಕಳಿಯಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಕಾಲರಾಯನ ಸಮಯ ನಿಷ್ಕೂಲತೆ ಅವರನ್ನು ಸ್ವಂಭಿತಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. Time is the moving image of cctricity (ಕಾಲ ಅನಂತತೆಯ ಚಲನಶೀಲ ಪ್ರತೀಕ) ಎಂಬ ಮಾತಿನ ಔಚಿತ್ಯ ಅರಿವಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ.

ಗಂಟೆ ಬಾರಿಸುತ್ತಿದೆ. ಇನ್ನು ಐದೇ ಐದು ನಿಮಿಷ ಇದೆ ಎಂಬ ಗಡುವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಗಂಟೆ ಅದು. ಆ ಐದು ನಿಮಿಷವೂ ಆಡಾಡುತ್ತ ಬಂದು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಅಧ್ಯಾಪಕನ ಕರ್ತವ್ಯ ನನ್ನನ್ನು ತಿವಿದೆಬ್ಬಿಸುತ್ತದೆ. “yes, you may leave the hall” ಎಂದು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಆದೇಶ ನೀಡಿ, ಉತ್ತರ ಪತ್ರಿಕೆಗಳನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಜೋಡಿಸಲು

ಧಾವಿಸುತ್ತೇನೆ. ಆದರೆ ಹುಡುಗರಿಗೆ ಬದುಕಿನಲ್ಲೇ ಇಲ್ಲದ ಶಿಸ್ತು ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದೀತೆ? ಪೋಣಿಸಲು ಟ್ಯಾಗು ಬೇಕು ಎಂದು ಒಬ್ಬ ಕೇಳುತ್ತಾನೆ. ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಅಡಿಷನಲ್ ಹಾಳೆಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಜೋಡಿಸಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ, ಅವಸರದ ಗಡಿಬಿಡಿಯಲ್ಲಿ ಆ ಕೆಲಸ ಇನ್ನಷ್ಟು ತೊಡಕಾಗುತ್ತಿದೆ. ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಇನ್ನು ಎರಡೇ ಎರಡು ಸಾಲು ಬರೆದು ಹೋಗುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ದಂತರೇಖಾಪ್ರದರ್ಶನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ! ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಅಲ್ಲಿಯ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಪ್ರಶ್ನಪತ್ರಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ಬರೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಆರಂಭಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಮಗದೊಬ್ಬ ಉತ್ತರಗಳು ಸರಿಯಾಗಿವೆಯೇ ಇಲ್ಲವೇ ಎಂಬ ಅನುಮಾನದಿಂದ ತಾಳೆ ನೋಡುತ್ತಾ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. 'ತೆರೆಬಿದ್ದರೂ ರಂಗ ಬಿಡದ ಈ ಚಿರ ಯುವಕ'ರ ನಿಜವಾದ ಮಾನವೀಯ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ಕಂಡು ನನಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯ. ಬಸವಣ್ಣನವರಂತೆ "ನಾಳೆ ಒಪ್ಪುದು ನಮಗಿಂದೆ ಬರಲಿ. ಇಂದು ಬಪ್ಪುದು ನಮಗೀಗಲೆ ಬರಲಿ" ಎಂದು 'ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ' ಸಿದ್ಧರಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವವರದು ತುಂಬ ಸಣ್ಣ ಮೊತ್ತ. ಕರೆ ಬಂದರೂ ಸಿದ್ಧವಾಗಿಲ್ಲದೆ ಗೋಣಗಾಡುತ್ತ ನಿಲ್ಲಲೆಳಸುವವರೇ ಅಪಾರ. ಆದರೆ ಅಧ್ಯಾಪಕರು ಆ ನಿಮಿಷಕ್ಕೆ ಕಾಲ ಸ್ವರೂಪಿ. ಬಲವಂತದಿಂದ ಬರೆದಷ್ಟನ್ನೇ ಕಿತ್ತುಕೊಂಡು ಅಧಿಕಾರ ಚಲಾಯಿಸಿ ಅವರನ್ನು ಆಚೆಗೆ ಅಟ್ಟುತ್ತೇನೆ.

ಓದು ಪಠ್ಯ :

ಕಾಲಚೈತ್ರದ ಅನನ್ಯ ಲೀಲೆ

— ಜ.ನಾ. ತೇಜಶ್ರೀ

ನಿನ್ನೆ ಸಂಜೆ ವಾಯುವಿಹಾರಕ್ಕೆ ಹೋದಾಗ, ಒಂದು ಜೇನಿನ ಹಿಂಡು ಜುಂಯ್ ಎಂದು ಶಬ್ದ ಮಾಡುತ್ತಾ ಬಂತು...ಹೋಯಿತು. ನನ್ನ ನೆತ್ತಿ ಮೇಲೆಯೇ ಅರೆಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಅಚಾನಕ್ಕಾಗಿ ನಡೆದ ಈ ಸೋಜಿಗಕ್ಕೆ, ಲೋಕದ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳಿಂದ ಬಸವಳಿದ ಮನಸ್ಸು ಒಂದಿಷ್ಟು ಹಗುರಗೊಂಡಿತು. ಅದು ಕೂಡಾ ಸೋಜಿಗವೇ ಅನ್ನಿಸಿತು! ಆ ಮಕರಂದ-ಮೋಡ ಕಣ್ಣಿಂದ ಮರೆಯಾಗುವ ತನಕ ನೋಡುತ್ತಲೇ ಇದ್ದೆ. ಅವೋ... ಈ ಮನೆ, ಆ ಮನೆ, ಈ ಮರ ಆ ಮರ ಅಂತ ನಿಂತು ನಿಂತು ಹಾರುತ್ತಿದ್ದವು, ಮಕರಂದವನು ಕೂಡಿಡಲು ತಕ್ಕಂಥ ತಾವನರಸುತ್ತ. ಆಗಲೇ ಕಂಡಿದ್ದು ಕಣ್ಣೆದುರೇ ನಿಂತಿದ್ದ ಚಿಗುರು ತುಂಬಿ ನಳನಳಿಸುವ ಹೊಂಗೆ ಗಿಡ. ಅರೆ! ಯುಗಾದಿ ಬಂದೇ ಬಿಟ್ಟಿತೆ? ಎಂದು ಲೆಕ್ಕಾಚಾರ ಹಾಕಲು ಶುರುವಿಕ್ಕಿದ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಹಿಂಡನ್ನಗಲಿದ ಒಂದು ಜೇನುನೋಡ ಗುಂ...ಗುಂ ಗಾನ ಹಿಂದಕ್ಕೆಳೆದು ತಂದಿತು. ಅದು ಆ ಹೊಂಗೆ ಗಿಡದ ಕುಡಿ ಚಿಗುರ ಮೇಲೆಲ್ಲ, ವಜ್ರಮುಖ ಚಾಚಿ ಕೇಳಿಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದಂತೆ ನನ್ನೊಳಗೆ ತಂತಾನೆ ಹುಟ್ಟಿದವು ಈ ಸಾಲು...

ಸಗ್ಗದ ಈ ಕಬ್ಬಕ್ಕೆ ಒದಗದಿರಲಿ ಪ್ರೀತಿಯ ಕೊರತೆ
ಹೂಮರುಳ ಜೇನುಗಳ ತುಟಿಯ ತುಂಬುತ್ತಿರಲಿ ಮಧುವಿನೊರತೆ,
ಅದನಾದುತ ಚಿಮ್ಮಲಿ ನಾದವೆ ತುಂಬಿದ ಕವಿತೆ.

ಸಂಜೆ-ಸೂರ್ಯ ಪಡುವಣಕ್ಕಿಳಿದಿದ್ದ ಬಾನ ತುಂಬ ರಾಗಗಳ ಓಕುಳಿ. ಚಿಗುರು ಬಟ್ಟೆಯುಟ್ಟ ಹೊಂಗೆಗಿಡದ ತುಂಬ ತರಾವರಿ ಬಣ್ಣಗಳ ತಣಿವು. ಆ ಗಿಡ ಯುಗಾದಿಯ ಮುಂಬಾಗಿಲು. ಅದರ ಬದಿಯಲ್ಲೊಂದು ಮಾವಿನ ಮರ. ಮೈತುಂಬ ಹೂ, ಚಿಗುರು, ಹೀಚಿನ ಫಲವಂತಿಕೆ ಅದರಲ್ಲಿ. ಅದುವೆ ತುಂಬುಸುಖ. ಮರವೇನೋ ಹಳೆಯದ್ದೆ, ಆದರೀಗ ಅದಕ್ಕೆ ಹೊಸ ಹರೆಯದ ಗಮ್ಮತ್ತು. ಎಲೆಯ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಕೋಗಿಲೆ ಕೊರಳು ನುಲಿಯಿತು, ರೆಕ್ಕೆ ಬಡಿಯಿತು,

ಗಾಳಿಗೆ ಮೈಗೂಡಿತು ಆ ದನಿ ಏಕಾವಿಕಿ. ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚಿ ಉಲಿಯಿತು ಕೋಗಿಲೆ. ಆಗ ಏನೋ ಯಕ್ಷಿಣಿ ನಡೆದು, ನನ್ನೆದೆಯಲೊಮ್ಮೆ ಝಗ್ಗನೆ ಬೆಳಕಾಯಿತು

ಅಮೃತದ ಮಳೆ ಸುರಿಯಿತು,
ನಾಭಿಯಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆಲೇ
ತಾರಕವೇ ಮೊಳಮೊಳಗಿತು
ತುಂಬಿತುಂಬಿ ಮೊರೆಯಿತು
ಸ್ವರಮೇಳವೆನೆರೆಯಿತು!
ಮುಗಿಲಿನಲ್ಲಿ ಕರಗಿತು.

ಅದ್ಯಾವ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಒಟ್ಟಾಗಿಸಿ ಮುನ್ನಡೆಸುತ್ತಿದೆ ಈ ಸಕಲೆಂಟು ಅಣುರೇಣು ತೃಣಕಾಷ್ಪಗಳನ್ನು? ಎಂದು ಯೋಚಿಸುತ್ತ ಕಣ್ಣಿಂದೆಯೇ ಕ್ಷಣಕ್ಷಣಕ್ಕೂ ಘಟಿಸುತ್ತಿರುವ ಕಾಲಚೈತ್ರದ ಅನನ್ಯ ಲೀಲೆಯನ್ನು ಒಳಗು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮನಸ್ಸು ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಲಿರುವಾಗ, ಹಿಂದೆಂದೋ ನೋಡಿದ ನಾಟಕದೊಳಗಿನ ವಸಂತ ಕಣ್ಣಿಂದೆ ಸುಳಿಯಿತು: ದಟ್ಟನೆ ಕಾಡು. ಸೂರ್ಯನೇ ನೆಲ ನೋಡಲು ಪಡಿಪಾಟಲು ಪಡುವಂತಹ ಒತ್ತೊತ್ತು ಮರಗಳು. ಕತ್ತಲ ಸುಖವನ್ನು ಬಚ್ಚಿಟ್ಟುಕೊಂಡ ಮಳೆಗಳು. ಹೆಜ್ಜೆಹೆಜ್ಜೆಗೂ ತೊಡರುವ ಬಳ್ಳಿಗಳು. ಮುಸ್ಸಂಜೆಯ ಮೇಲೆರಗುವ ಹಕ್ಕಿಗಳ ಹಿಂಡು. ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ವಸಂತನ ಆಗಮನವನ್ನು ಸಾರಿ ಸಾರಿ ಹೇಳುವ ಹಂಬಲ. ಅಲ್ಲಿ ಭ್ರಮರ ಕೇಳಿ. ಸೀತೆಹೂವಿನ ಜಡೆ ಹೆಣೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಮರಗಳು ಆ ಕಾಡಲ್ಲಿ, ಕತ್ತು ಹೊರಳಿಸುತ್ತಲೇ ಮಾಯವಾಗುವ ಹಾಲುಬಿಳುಪು ಮೈಯ ಮೊಲಕುಲ. ಬಿಳಲ ಹೆಣೆಗೆ ತಂಪಲ್ಲಿ ಜೋಲಿ ತೂಗಿಕೊಳ್ಳುವ ಹಕ್ಕಿಸಕಲ. ಜೀವಜೀವಗಳೆಲ್ಲ ಸಮ್ಮೋಹನದ ತುದಿಗಾಲಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದ ಕಾಲ ಅದು... ಅದೆಲ್ಲಿತ್ತೋ ಆ ಮಾಯಾಜಿಂಕೆ! ಛಂಗಳಂಗಳನೆ ಅಲ್ಲಿಂದಿಲ್ಲಿ ಅತ್ತಿಂದಿತ್ತ ನೆಗೆನೆಗೆದು ಕುಣಿತಣೆದು ಬಂದಿತ್ತು ಸೀತೆಯ ಮನಸೂರೆಗೊಳ್ಳುತ್ತ. ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಪ್ರೇಕ್ಷಕ ಸಮೂಹದಿಂದ ಒಮ್ಮೆಗೇ 'ಹೋ...' ಉದ್ಗಾರ. ಹಿಂದೆಲ್ಲಿಯೂ ಘಟಿಸಿರದ ಸೋಜಿಗವೊಂದು ಅಂದು ಅಲ್ಲಿ ನಡೆದಿತ್ತಲ್ಲ ಅದಕ್ಕೆ ಆ ಕೂಗು! ಅಲ್ಲಿವರೆಗೆ ಆ ಜನರು ಕೇಳಿ ತಿಳಿದಿದ್ದ 'ರಾಮಾಯಣ' ಕತೆಯಲ್ಲಿದ್ದುದು ಕಲ್ಪನೆಯ ಮಾಯಾಜಿಂಕೆ. ಈಗ ಆ ವೇದಿಕೆ ಮೇಲೆ ನಿಜದ ಜಿಂಕೆಯೇ ಬಂದುಬಿಟ್ಟಿತ್ತು. ವಸಂತದ ಮೈಯೊಳಗಿಂದ ನೇರ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಜಿಗಿದಂತಿತ್ತು ಜಿಂಕೆ! ತನ್ನ ಮೈಮೇಲಿನ ಮಿಡುಕು ಕಣ್ಣುಗಳನು ನೆರೆದಿದ್ದ ಜನರಿಗೆ ತೊಡಿಸಿತ್ತು ಜಿಂಕೆ! ಅದೊಂದು ದಿವ್ಯ ವಸಂತದ ಜಿಂಕೆ!

ಅಗೋ... ಮತ್ತದೇ ಕೋಗಿಲೆಯ ಕುಕಿಲು, ಅದೆಷ್ಟು ಹೊಸತು ಆ ರಾಗ, ಈ ವಸಂತನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಮೀಸಲು ಎನ್ನುವ ತೀವ್ರಗುಂಗು ಅದು, ಕೊರಳೊಳಗೆ ಆದಿಮ ರಾಗವೇ ಬಂದು ಬೀಡುಬಿಟ್ಟಂತೆ. ಪ್ರತಿ ವರ್ಷಕ್ಕೂ ಹೊಸ ಕೋಗಿಲೆ, ಹೊಸತೇ ರಾಗ, ಹೊಸಬ ನಾನು.

ಮನೆಗೆ ಮರಳುವ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಜೆಗೆಂಪು ಮುಗಿದು ಇರುಳುಗತ್ತಲು. ಎತ್ತೆತ್ತಲೂ ಎದೆಯಾಳವನಾವರಿಸಿದ ಹರುಷ... ಇನ್ನೊಂದು ಕವಿತೆಯ ಇನ್ನೊಂದು ಕೋಗಿಲೆಯ ನೆನಪು ಮನಸ್ಸನ್ನು ಮುತ್ತಿತು, ಕಾಡತೊಡಗಿತು:

ಚಿಕ್ಕವೂ ಕುಕ್ಕೂ - ಏನ್ ಸವಿ!

ಅಜರಾಮರವಿದು ಅಚ್ಚರಿ

ಪುರಾಣ ನೂತನವು

ಕೋಟಿ ಕೋಟಿ ಕೋಗಿಲೆ ಮೈ

ತರಗೆಲೆಯಂತುದುರಿದೆ ಸೈ

ಇದನು ಹಿಡಿದು ಬಿಡುವಾಟದಿ

ಋತು ಋತು ಯುಗ ಯುಗವೂ. (ಪು.ತಿ.ನ.: 'ಚಿಕ್ಕಹೂ')

ಕವಿತೆಯು ನಮಗೆ ನೇರವಾಗಿ ಕಾಣದೆ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲೂ ಅವಿತು ಇದ್ದೇ ಇದೆ. ಪ್ರತಿ ಯುಗದಲ್ಲಿ, ಪ್ರತಿ ಋತುವಾನದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಕೋಗಿಲೆಯ ಶರೀರವು ಸೃಜನಶೀಲತೆಯ ಆ ಗಳಿಗೆಯನ್ನು ಹಿಡಿಯುತ್ತದೆ, ಆಗ ಹಾಡು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. 'ಚಿಕ್ಕಹೂ' ಕೂಗು, ವೃದ್ಧಾಪ್ಯವಿಲ್ಲದೆ, ಸಾವಿನ ಹಂಗಿಲ್ಲದೆ ಅಜರಾಮರವಾಗಿ ಕ್ಷಣಕಾಲ ಇರುತ್ತದೆ. ಆನಂತರ ಆ ಕೋಗಿಲೆ ತರಗೆಲೆಯಂತೆ ಬಿದ್ದು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ತರಗೆಲೆಯ ಪಾಡೂ ಹೀಗೆಯೇ ತಾನೆ? ಅದು ಒಂದಷ್ಟು ಕಾಲ ಹಸಿರನ್ನು ಹಿಡಿದದ್ದೇ ಅಲ್ಲವೆ! ಪು.ತಿ.ನ. ಹೇಳುವ ಈ 'ಹಿಡಿದು ಬಿಡುವಾಟ'ವು 'ಪುರಾಣ'ದಷ್ಟು ಹಳೆಯದು, ಆದರೆ ಅದು ನೀಡುವ ಅಚ್ಚರಿ 'ನೂತನವು'. ಅಂದು ಉದುರಿದ 'ಕೋಗಿಲೆ ಮೈ' ಇಂದು ಹಾಡುವ ನನ್ನೊಳಗಿದೆ, ಕೇಳುವ ನಿಮ್ಮೊಳಗಿದೆ. ಪ್ರೀತಿ ಇರುವನಕ ಹಾಡಿಗೆ ಮುಪ್ಪಿಲ್ಲ, ಮರಣವೂ ಇಲ್ಲ. ನಾನಳಿದ ಮೇಲೆಯೂ ನಾಳೆಗಳಿವೆ.

ಒಮ್ಮೆ ನೀರು ಕುಡಿಯಲೆಂದು ಒಬ್ಬ ಕೊಳದ ಕಡೆಗೆ ಬಾಗಿದ. ಬೊಗಸೆಯಲ್ಲಿ ನೀರು ಮೊಗೆಯುವ ಹೊತ್ತು ಅವನ ತಲೆ ಮೇಲೆ ಹಕ್ಕಿಯೊಂದು ಹಾರಿಹೋಯಿತು. ಅದು ಅವನಿಗೆ ಕಂಡದ್ದು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮೂಡಿದ್ದ ಹಕ್ಕಿಯ ಪ್ರತಿಬಿಂಬದಿಂದ. ಪ್ರತಿಬಿಂಬದಲ್ಲಿ ಒಡೆದು ತೋರಿದ ಅದರ ಅಗಾಧ ಸೌಂದರ್ಯಕ್ಕೆ ಬೆರಗಾಗಿ, ಅವನು ನೀರು ಕುಡಿಯುವುದನ್ನೂ ಮರೆತು ಆ ಹಕ್ಕಿಯೆಡೆಗೆ ಕತ್ತೆತ್ತಿ ನೋಡಿದ. ಅಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗಾಗಲೆ ಪಕ್ಷಿಯು ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರ ಹಾರಿ ಹೋಗಿ, ಅದರ ಕ್ಷಣಿಕ ನೋಟವಷ್ಟೆ ಅವನಿಗೆ ದೊರೆಯಿತು. ಕುತೂಹಲ ತಡೆಯಲಾಗದೆ, ಅವನು ಅದರ ಹಿಂದೆ ಓಡತೊಡಗಿದ. ಅಪ್ರತಿಮ ತಾರುಣ್ಯದ ಅವನು ಓಡುತ್ತ ಓಡುತ್ತ ಎಷ್ಟೋ ಹಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ದಾಟಿದ, ಕೆರೆ, ಹೊಳ್ಳೆಗಳನ್ನು ಹಾದ. ಎದುರಿಗೆ ಸಿಕ್ಕುವರ ಬಳಿ ತಾನು ಕಂಡ ಹಕ್ಕಿಯ ರೂಪು- ರೇಖೆಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿ 'ಅಂಥ ಹಕ್ಕಿ ಇಲ್ಲೇನಾದರೂ ಹಾದು ಹೋಯಿತೆ?' ಎಂದು ಕೇಳಿದ ಅವರು 'ಇಗೋ..ಅದು ಈಗ... ಇಲ್ಲೇ ಹಾರಿ ಹೋಯಿತಲ್ಲ...' ಎಂದು ತೋರಿಸಿದ ಕಡೆ ಬೇಸರಿಸದೆ ಓಡಿದ. ಹೀಗೆ ಎಷ್ಟೊಂದು ಹಾಡಿ ಕಾಡುಗಳನ್ನು ದಾಟುತ್ತ ದಾಟುತ್ತ ಕೊನೆಗೊಬ್ಬರನ್ನು ಕೇಳಿದಾಗ,

ಅವರು 'ಆ ಹಕ್ಕಿ ಅಗೋ ಆ ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ಹಾರಿ ಹೋಯಿತು' ಎಂದರು. ಅವನು ಆ ಎತ್ತರದ ಬೆಟ್ಟವನ್ನು ಏರುತ್ತವರುತ್ತ ಅದರ ಶಿಖರ ತಲುಪಿದ. ಆ ಹೊತ್ತಿಗಾಗಲೆ ಅವನಿಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ವಯಸ್ಸಾಗಿ ಹೋಗಿತ್ತು. ಆಯಾಸದಿಂದ ಬೆಟ್ಟದ ತುದಿ ತಲುಪಿದ ಅವನು ತನ್ನ ಎರಡು ಕೈಗಳನ್ನೂ ಅಗಲಿಸಿ ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ಮುಖ ಮಾಡಿ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಬೀದ್ದ. ಆ ಕ್ಷಣ ಅವನು ಅಷ್ಟು ಕಾಲ ಹುಡುಕಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಪಕ್ಷಿಯ ಗರಿಯೊಂದು ಹಾರಿ ಬಂದು ಅವನ ಅಂಗೈಗೆ ಇಳಿಯಿತು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ತುಟಿತುದಿಯಲ್ಲಿ ಸುಖದ ನಗು ಮೂಡಿ, ಅವನ ಪ್ರಾಣಪಕ್ಷಿ ಹಾರಿಹೋಯಿತು.

ಇದು ಆಫ್ರಿಕಾದ ಜನಪದ ಕತೆ. ಕಾಲದ, ಚೈತನ್ಯದ ಹುಡುಕಾಟಕ್ಕೆ ಸಂವಾದಿಯಾಗಿ ಈ ಕತೆ ನನ್ನೊಳಗೆ ಮರುಕಳಿಸುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಸೃಜನಶೀಲತೆಯೂ ಕಾಲ ಚೈತನ್ಯದ ಆಟವೇ ತಾನೆ? ಈ ಕ್ಷಣ ಸಿಕ್ಕಿತೆಂದರೆ, ಬೆರಳ ಸಂದಿಯಲ್ಲಿ ನುಸುಳಿ ಹಾರಿ ಹೋಗುವ ಚಿಟ್ಟೆಯ ಹಾಗೆ, ಒಂದಿಷ್ಟು ಬಣ್ಣಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಿ, ನುಣುಚಿ ಕಣ್ಮರೆಯಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಇದೇಕೆ ಹೀಗೆ? ಅನ್ನುವ ಪ್ರಶ್ನೆಯೇ ಮರು-ಹುಡುಕಾಟದ ಆದಿಯೂ ಆಗಿ, ಹಳೆಯ ಹುಡುಕಾಟವೇ ಹೊಸದೊಂದು ರೂಪ ತಾಳಿ ನಿಲ್ಲುವ ಸೋಜಿಗ ಸಂಭವಿಸುತ್ತದೆ.

ಹಲವು ಕಾಲದ ಹಿಂದೆ, ಕವಿ ದ.ರಾ. ಬೇಂದ್ರೆಗೆ ಕಾಣಿಸಿದ ಹಕ್ಕಿಯನ್ನು ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಲೋಕ ಇಲ್ಲಿತನಕ ನೋಡುತ್ತಲೇ ಬಂದಿದೆಯಲ್ಲ? ಅದು ಎಂದಾದರೂ ನನ್ನದಾಯಿತೆ? ಒಂದು, ಮತ್ತೊಂದು, ಮಗದೊಂದು, ಮರುಓದುಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಹಕ್ಕಿ ಹೊಸದಾಗಿ ಹುಟ್ಟುವ ಮಾಯೆ ಎಂತದ್ದದು? 'ಹಕ್ಕಿ ಹಾರುತಿದೆ ನೋಡಿದಿರಾ?' ಎನ್ನುವ ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಒಂದು ಸಾಲು ಎಷ್ಟು ಅರ್ಥವಿಸ್ತಾರಕ್ಕೆ ತೆರೆದುಕೊಂಡಿದೆ ಎಂಬುದು ಆಶ್ಚರ್ಯ ಮೂಡಿಸುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯಾರ್ಥಕ ಚಿಹ್ನೆ ಇದ್ದರೂ ಕವಿತೆಯು ಬೆಳೆಯುವ ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಇದು ಕೇವಲ ಪ್ರಶ್ನೆಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲದೆ, ಒಂದು ಹೇಳಿಕೆಯೋ, ಆಜ್ಞೆಯೋ, ಕೋರಿಕೆಯೋ, ಉದ್ಗಾರವೋ, ಹಕ್ಕಿಯೊಳಗಿನ ಚೈತನ್ಯವನ್ನು ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಅನುಭವಿಸಿದ ಅರಿವೋ ಇತ್ಯಾದಿ ಇನ್ನೂ ಹಲವು ಅರ್ಥಗಳು ಹೊಮ್ಮತೊಡಗುತ್ತವೆ.

'ಮುಟ್ಟಿದ ದಿಗ್ಗಂಡಲಗಳ ಅಂಚೆ
ಆಚೆಗೆ ಚಾಚಿದೆ ತನ್ನಯ ಚುಂಚೆ
ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಗಳನು ಒಡೆಯಲು ಎಂದೋ
ಬಲ್ಲರು ಯಾರಾ ಹಾಕಿದ ಹೊಂಚೆ'

ಎನ್ನುವಲ್ಲಿ ಹಕ್ಕಿಯು ಕಾಲದ ಪ್ರತಿಮೆಯಾಗಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಇನ್ನೂ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ತಾನೇ ಕಾಲವಾಗಿ ಮಾರ್ಪಡುವ ಸೋಜಿಗವಿದೆ.

ನಮ್ಮ ನಾಡಿನ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಕಾಲವನ್ನು ಕುರಿತು ಮತ್ತು ಮನುಷ್ಯನು ಅದನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಬಗೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಎರಡು ನಿಲುವುಗಳಿವೆ. ಕಾಲವು

ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನಾಶ ಮಾಡುತ್ತದೆ ಎಂದು ನಂಬಿ, ಲೋಕವನ್ನು, ಇಂದ್ರಿಯಾನುಭವಗಳನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುವ ವೈರಾಗ್ಯದ ಬಗೆ ಮೊದಲನೆಯದು. ಮತ್ತೊಂದು, ಕ್ಷಣಕ್ಷಣವೂ ಬದುಕನ್ನು ತೀವ್ರವಾಗಿ ತಬ್ಬುವ ಮತ್ತು ಅದರಿಂದಲೇ ಕಾಲದ ವಿನಾಶಕತೆಗೆ ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಗುವ ಜೀವಂತಿಕೆಯ ಬಗೆ. ಕಾವ್ಯವು ಈ ತೆರನಾದ ಜೀವನಪ್ರೀತಿಯ ಪ್ರವಾದಿ. ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಕ್ಷಣದ ಅನುಭವ ಸುಖಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಹಂಬಲ. 'ಈ ತುಂಬಿ ಬಾಳು ತುಂಬಿರುವ ತನಕ ತುಂತುಂಬಿ ಕುಡಿಯಬೇಕು' ಎನ್ನುವುದು ಅದರ ಅಪೇಕ್ಷೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ವೈರಾಗ್ಯದ ಮುಸುಕಿನ ಒಳಗೆ ಜೀವನಾನುಭವದ ಸುಡುಕ್ಷಣಗಳು ಅವಿತಿರುತ್ತವೆ. ಪಂಪ, ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ, ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ, ಕುವೆಂಪು ಬೇಂದ್ರೆ, ಯಾರೂ ಈ ಮಾತಿಗೆ ಅಪವಾದವಲ್ಲ. ಬದುಕಿನ ಕ್ಷಣಿಕತೆಯೇ ಅನುಭವದ ತೀವ್ರತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಮಡಿಲಲ್ಲಿ ಮಕರಂದ ತುಂಬಿಕೊಂಡು, ಬಾನಲ್ಲಿ ಮೆರವಣಿಗೆ ಹೊರಟ ಜೇನು ತಮ್ಮನ್ನು ಆವರಿಸಿ ಕೊಲ್ಲುವ ಹೊಗೆ-ವಿಷದ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿದಿರುವುದೂ ಇಲ್ಲ, ಯೋಚಿಸುವುದೂ ಇಲ್ಲ. ಹಬ್ಬಕ್ಕೆ ತಂದ ಹರಕೆಯ ಕುರಿ, ತೋರಣಕ್ಕೆ ತಂದ ತಳಿರ ಮೇಯುವುದು ಸಹಜ ಮತ್ತು ಸರಿ.

ಹೀಗೆಯೇ ಯೋಚಿಸುತ್ತಾ ನನ್ನನ್ನೇ ನಾನು ನೋಡಿಕೊಂಡೆ. ಹೌದು. ನನ್ನ ದೇಹ, ಅದು ಅನುಭವಿಸಿದ ಸುಖ-ದುಃಖ, ಈ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಪಡೆದ ಸಂಪತ್ತು, ಪದವಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಎಲ್ಲವೂ ಮಣ್ಣಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ಮಣ್ಣಾಗುತ್ತದೆ ಅಥವಾ ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಬೂದಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅದು ಸೃಷ್ಟಿಯ ಅವಿನಾಶಿ ಸುಖವನ್ನು ಅರಿಯಲು ಅಡ್ಡಿಯಾಗಬೇಕೇ? ಕಣ್ಣು, ನಾಲಿಗೆ, ಕಿವಿ, ಮೂಗು ನೀಡುವ ಸುಖಕ್ಕೆ ಮನಸ್ಸು ಕಾಣಬಲ್ಲ ಕನಸುಗಳಿಗೆ ತಡೆಗೋಡೆ ಆಗಬೇಕೇ? ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಇಲ್ಲ. ನಿಜ, ಅನುಭವಸುಖಕ್ಕೆ ಅಗಲಿಕೆಯ ನೋವಿನ ಸಂಗಾತಿ ಇರುತ್ತದೆ. ದುಃಖ-ಒಳಸರಿಯುವಿಕೆಗಳೂ ಬಾಳಿನ ಅರ್ಥವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುತ್ತವೆ. ಹಾಗಲ್ಲದ ವಿರಾಗ ಜಡತೆಯ ಕಡೆಗಿನ ಚಲನೆ. 'ಕಲ್ಲಿನ ಯುಗಯುಗದಿರವೂ ಶೂನ್ಯ, ಹುಲ್ಲಿನ ಅರೆನಿಮಿಷದ ಹನಿ ಧನ್ಯ' ಎಂಬ ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಮಾತು ಹೀಗೆಯೇ ಮೂಡಿದ್ದು.

ವಸಂತವನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ಶರದೃತು, ಇದರ ಹಿಂದೆ ಹೇಮಂತ, ಶಿಶಿರ... ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕಾಲಕ್ಕೂ ತನ್ನನ್ನೇ ತಾನು ಮೀರುವ ತವಕದಲ್ಲಿ ಈ ಸೃಷ್ಟಿ ಜೀವ ಪಡೆದಿದೆಯಲ್ಲವೇ ಎಂದು ಯೋಚಿಸುತ್ತ ಮನೆಗೆ ಮರಳಿದಾಗ ಏನೋ ಮುದ. ಈ ಕ್ಷಣ, ಇಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಇರುವೆನಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ಮುದ. ಇಲ್ಲವಾಗುವ ಅರಿವು, ಇಲ್ಲವಾದವರ ನೆನಪುಗಳು ಕಲಿಸುವ ಪಾಠ ಕಾಲದ ಮೌಲ್ಯವನ್ನೇ. ನಾನು ಇರುವ ತನಕ ಈ ನೆಲ, ನೀರು, ಗಾಳಿ, ಪ್ರೀತಿ, ಸ್ನೇಹ, ವಿಶ್ವಾಸಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಅದು ದಿಟ. ಅಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ದಿಟ... ಇದುವೆ ಕಾಲಚೈತ್ರನ ಅನನ್ಯ ಲೀಲೆ ತಾನೆ!

IV. ಸಂಕೀರ್ಣ

ಆಶಯ :

ದೋಸೆ ಮತ್ತು ವಿಜ್ಞಾನ

ನೂರಾರು ವರ್ಷಗಳ ಅನುಭವದಿಂದ ಗೃಹಿಣಿಯರು ಅನೇಕ ಉಪಯುಕ್ತ ಪಾಠಗಳನ್ನು ಕಲಿತಿದ್ದಾರೆ. ಅದರಿಂದ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕ್ರಮಗಳು ರೂಢಿಗೆ ಬಂದಿವೆ. ಅವುಗಳ ಹಿಂದಿರುವ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಪತ್ತೆ ಮಾಡಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು. ಕೆಲವು ಆಧಾರ ರಹಿತ ಮೂಢನಂಬಿಕೆಗಳೂ ಬಳಕೆಗೆ ಬಂದಿರಬಹುದು. ಅವುಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಎಚ್ಚರ ಅಗತ್ಯ. ಜೊಳ್ಳಿನಿಂದ ಕಾಳನ್ನು ಬೇಪಡಿಸುವುದು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ದೃಷ್ಟಿ ಉಳ್ಳವರ ಕರ್ತವ್ಯ.

— ಬಿ.ಆರ್. ಲಕ್ಷ್ಮಣರಾವ್

೧. ಐಪೋನ್ ಎಂಬ ಅದ್ಭುತ ಐಲು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಆತನ ಬದುಕೇ ಒಂದು ಮಾದರಿ

— ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಭಟ್

‘ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ವಾರಗಟ್ಟಲೆ ಇರಬಹುದು. ಆದರೆ ಮೊಬೈಲ್ ಬಿಟ್ಟು ಅರ್ಧ ದಿನ ಸಹ ಇರಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ’ ಎಂದು ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ವಕ್ರತುಂಡೋಕ್ತಿ ಬರೆದಿದ್ದ. ‘ಹೆಂಡತಿ ಕಳೆದುಹೋದರೆ ಸಿಗುತ್ತಾಳೆ. ಆದರೆ ಮೊಬೈಲ್ ಹಾಗಲ್ಲ’ ಎಂಬುದು ಮತ್ತೊಂದು ವಕ್ರತುಂಡೋಕ್ತಿ.

ಆದರೆ ನೀವೇನಾದರೂ ಆಪಲ್ ಕಂಪನಿಯ ಐಪೋನ್ ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದರೆ ಮೇಲಿನ ವಕ್ರತುಂಡೋಕ್ತಿಯನ್ನು ತುಸು ಹೀಗೆ ಬದಲಿಸಬಹುದು ‘ಹೆಂಡತಿ ಬಿಟ್ಟು ವಾರಗಟ್ಟಲೆ ಇರಬಹುದು. ಆದರೆ ಐಪೋನ್ ಬಿಟ್ಟು ಒಂದು ಗಂಟೆ ಇರಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಹಾಗೂ ಹೆಂಡತಿ ಕಳೆದುಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ ಆದರೆ ಐಪೋನ್ ಕಳೆದುಹೋದರೆ ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ’

ಐಪೋನನ್ನು ನಾನು ಕಳೆದ ಒಂದು ವರ್ಷದಿಂದ ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಅಂದಿನಿಂದ ನಾನು ಮಾಡಲು ಏನೂ ಕೆಲಸವಿಲ್ಲದೇ ಎರಡು ನಿಮಿಷ ಸಹ ಸುಮ್ಮನೆ ಹಾಳು ಮಾಡಿದ್ದಿಲ್ಲ ಅಂದೆ ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿ ಅಲ್ಲ, ಅದನ್ನು ದಯವಿಟ್ಟು ನಂಬಬೇಕು. ಅಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಅದು ನನ್ನ ಜೀವನದ ಹಾಗೂ ದೇಹದ ಒಂದು ಭಾಗವೇ ಆಗಿದೆ. ಎಲ್ಲ ಮೊಬೈಲ್ ಫೋನ್‌ಗಳೂ ಇಂಥದೇ ಅನುಭವ ಕೊಡಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಐಪೋನ್ ನಿಮ್ಮ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ, ನಿಮಗೆ ನೀರಸ ಕ್ಷಣಗಳೆಂಬುದೇ ಇಲ್ಲ. ಬುದ್ಧಿಗೆ ಕಸರತ್ತು ನೀಡುವ ಗೇಮ್‌ಗಳಿಂದ ಹಿಡಿದು ಐದು ಸಾವಿರ ಪುಟಗಳ ಡಿಕ್ಷನರಿಯನ್ನು ಸಹ ಓದುತ್ತಾ ಹೋಗಬಹುದು. ಕುಳಿತಲ್ಲಿಂದಲೇ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವ ಎಲ್ಲ ರೈಲುಗಳ ಚಲನವಲನ ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಬೆಂಗಳೂರಿನಿಂದ ಹೊರಟ ರೈಲು ತಿವಮೊಗ್ಗ ತಲುಪುವ ಮುನ್ನ ಯಾವ ಯಾವ ಸ್ಟೇಶನ್‌ಗೆ ಎಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆಂಬುದನ್ನು ಅಂಗೈಯಲ್ಲಿ ಮೂಡಿದ ರೇಖೆಗಳಷ್ಟೇ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತಟ್ಟನೆ ಹೇಳಬಹುದು. ವಿಮಾನ ಹಾರಾಟದ ಸಮಯವನ್ನೂ ಕುಳಿತಲ್ಲಿಂದಲೇ ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಬೋರಾದರೆ ನಿಮ್ಮ ಐಪೋನ್‌ನಲ್ಲಿ ತಬಲಾ ಬಾರಿಸಬಹುದು, ಕೊಳಲು ನುಡಿಸಬಹುದು, ಹಾರ್ಮೋನಿಯಂ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಂತೆ ಬಳಸಬಹುದು. ಗೊತ್ತು ಪರಿಚಯ ಇಲ್ಲದ ಊರಿಗೆ ಹೋದಾಗ ಐಪೋನ್ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಗೈಡ್ ಜತೆಯಲ್ಲಿದ್ದಂತೆ. ಇನ್ನುಳಿದಂತೆ ಇ-ಮೇಲ್, ಹಾಡು, ಕೆಮರಾ ಮಾಮೂಲಿ. ಗೂಗಲ್ ಅರ್ಥ್, ಸ್ಪಾಕ್‌ರೇಟ್, ಜಗತ್ತಿನ ಯಾವುದೇ ಊರಿನ ಸಮಯ, ಹವಾಮಾನವನ್ನೆಲ್ಲ ಅರೆಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಐಪೋನ್ ಹೊಂದಿಯೂ ನಿಮಗೆ ಬೋರ್ ಆಗುತ್ತಿದೆಯೆಂದರೆ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಏನೋ ದೋಷವಿದೆ ಎಂದರ್ಥ. ಅದು ಎಲ್ಲಾ, ಏನೆಲ್ಲಾ ಸಕಲವೂ ಹೌದು. ಐಪೋನ್‌ನ ಯಾವುದಾದರೂ ಮಾಡೆಲ್ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಿ, ಅದು ಔಟ್‌ಡೇಟೆಡ್ ಆಯಿತು ಎಂಬುದಿಲ್ಲ, ನೋಕಿಯಾ ಪೋನಿನಂತೆ. ಹಳತಾದಂತೆಲ್ಲ ಅಪ್‌ಡೇಟ್ ಮಾಡಬಹುದು.

ಐಪೋನ್ ಬಗ್ಗೆ ಹೀಗೆ ದಿನಗಟ್ಟಲೆ ಹೇಳುತ್ತಾ ಹೋಗಬಹುದು. ಅಷ್ಟಕ್ಕೂ ಸುಮ್ಮನಾಗಜೇ ಮುಂದುವರಿಸಿ ಬೋರು ಹೊಡೆಸಬಹುದು. ನನ್ನ ಉದ್ದೇಶ ಅದಲ್ಲ. ಐಪೋನ್ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕೊರೆದು ಅದನ್ನು ಪ್ರಮೋಟ್ ಮಾಡುವುದು ಸಹ ಉದ್ದೇಶ ಅಲ್ಲ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವನ್ನು ಕಚೀಫ್‌ನಂತೆ ಮಡಚಿ ಕಿಸೆಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಇಂಥ ಪವಾಡಸದೃಶ ಪುಟ್ಟ ಉಪಕರಣವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಆ ಆಪಲ್ ಕಂಪನಿ, ಅದನ್ನು ಹುಟ್ಟುಹಾಕಿದ ಸ್ಟೀವ್ ಜಾಬ್ಸ್ ಹಾಗೂ ಆತ ಮಾಡಿದ ಒಂದು ಅಪರೂಪದ ಭಾಷಣದ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಬೇಕೆನಿಸಿತು. ಆ ಕಥೆಗಳಲ್ಲೇ ಆತನ ಪರಿಚಯ-ಪರಿಶ್ರಮ, ಬದುಕು-ಬವಣೆ, ಸ್ಫೂರ್ತಿ-ಸಂದೇಶ ಅಡಗಿದೆ.

ಇವುಗಳ ಮುಂದೆ ಈ ಐಪೋನ್ ಸಹ ಏನೇನೂ ಅಲ್ಲ!

ಒಬ್ಬ ಪದವೀಧರನೇ ಅಲ್ಲದ ಆತ, ೨೦೦೫, ಜೂನ್ ೧೨ರಂದು ಅಮೆರಿಕದ ಸ್ಟ್ಯಾನ್‌ಪೋರ್ಡ್ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನುದ್ದೇಶಿ ಮಾಡಿದ ಭಾಷಣ ಎಂಥವರನ್ನೂ ಆಕರ್ಷಿಸಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ, ಯಾರಿಗೂ ಪ್ರೇರಣೆಯಾಗಬಲ್ಲದು. “ಜಗತ್ತಿನ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ ಈ ವಿವಿಧ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವರ್ಷದ ಪ್ರಾರಂಭದ ದಿನದಂದು ನಿಮ್ಮೊಂದಿಗಿರಲು ನನಗೆ ನಿಜಕ್ಕೂ ಹೆಮ್ಮೆಯೆನಿಸುತ್ತಿದೆ. ನಾನೆಂದೂ ವಿವಿಯೊಂದರಿಂದ ಪದವಿ ಪಡೆದವನಲ್ಲ. ನಿಜ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ ನನ್ನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಇಂತಹದ್ದು ಮೊದಲ ಕ್ಷಣ.

ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಮೂರು ಕಥೆಗಳನ್ನು ಹೇಳಲಿಚ್ಛಿಸುತ್ತೇನೆ ಅಷ್ಟೇ. ಅದರಲ್ಲೇನು ಹೆಚ್ಚಿಲ್ಲ. ಅವು ಬರೀ ಮೂರು ಕಥೆಗಳಷ್ಟೆ” ನಾನು ಪದವಿಗೆ ಪ್ರವೇಶ ಪಡೆದುಕೊಂಡು ೬ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿಯೇ ರೀಡ್ ಕಾಲೇಜಿನಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದೆ. ಮುಂದಿನ ೧೮ ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ಮತ್ತೆ ರೆಗ್ಯುಲರ್ ತರಗತಿಗೆ ಕಾಲೇಜಿನಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದೆ. ಮುಂದಿನ ೧೮ ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ಮತ್ತೆ ರೆಗ್ಯುಲರ್ ತರಗತಿಗೆ ಕಾಲೇಜಿನಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದೆ. ಮುಂದಿನ ೧೮ ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ಮತ್ತೆ ರೆಗ್ಯುಲರ್ ತರಗತಿಗೆ ಕಾಲೇಜಿನಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದೆ. ಮುಂದಿನ ೧೮ ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ಮತ್ತೆ ರೆಗ್ಯುಲರ್ ತರಗತಿಗೆ ಕಾಲೇಜಿನಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದೆ. ಮುಂದಿನ ೧೮ ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ಮತ್ತೆ ರೆಗ್ಯುಲರ್ ತರಗತಿಗೆ ಕಾಲೇಜಿನಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದೆ.

ನಾನು ಇಷ್ಟಕ್ಕೂ ಕಾಲೇಜನ್ನು ಅರ್ಧಕ್ಕೆ ತೊರೆದಿದ್ದೇಕೆ? ಅದರ ಮೂಲ ನನ್ನ ಹುಟ್ಟಿನ ಪೂರ್ವದಲ್ಲೇ ಇದೆ! ನನ್ನನ್ನು ಹಡೆದಾಕೆ ಗರ್ಭಿಣಿಯಾಗಿದ್ದಾಗ ಆಕೆಗೆ ಮದುವೆಯೇ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಪದವಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಯಾಗಿದ್ದಳು. ಹಾಗಾಗಿ ಹುಟ್ಟುತ್ತಲೇ ನನ್ನನ್ನು ದತ್ತು ನೀಡಲು ಮುಂದಾದಳು. ಆದರೆ ಅದಕ್ಕೊಂದು ಪೂರ್ವ ಷರತ್ತು ಹಾಕಿದಳು ನನ್ನನ್ನು ದತ್ತು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವವರು ಪದವೀಧರರಾಗಿರಬೇಕು. ತನ್ನ ಮಗುವಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಶಿಕ್ಷಣ ದೊರೆಯಬೇಕು ಎಂಬುದು ಆಕೆಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿತ್ತು. ವಕೀಲರೊಬ್ಬರು ಹುಟ್ಟುವ ಮೊದಲೇ ನನ್ನನ್ನು ದತ್ತು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಮುಂದೆ ಬಂದರು. ಆದರೆ ಅವರಿಗೆ ಹೆಣ್ಣು ಮಗು ಬೇಕಿತ್ತಂತೆ. ನಾನು ಅಮ್ಮನ ಹೊಟ್ಟೆಯಿಂದ ಹೊರಬಂದಾಗ, 'ನಮಗೆ ವಾಸ್ತವದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ಮಗು ಬೇಕಿತ್ತು' ಎಂದು ಹಿಂದೇಟು ಹಾಕಿದರು! ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಬೇರೊಬ್ಬ ದಂಪತಿ ದತ್ತು ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ಕಾದಿರುವುದು ನೆನಪಿಗೆ ಬಂದು, 'ಅನಿರೀಕ್ಷಿತವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಬಳಿ ಗಂಡು ಮಗುವೊಂದಿದೆ. ನಿಮಗೆ ಬೇಕಾ?' ಎಂದು ಮಧ್ಯ ರಾತ್ರಿ ಕರೆ ಮಾಡಿದರು. ಅವರು ಸಂತಸದಿಂದಲೇ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರು. ಆದರೆ ಅಲ್ಲೊಂದು ಸಮಸ್ಯೆಯಿತ್ತು! ನನ್ನನ್ನು ದತ್ತು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಬಂದ ಮಲ ತಾಯಿಯಾಗಲಿ, ತಂದೆಯಾಗಲಿ ಪದವೀಧರರೇ ಆಗರಲಿಲ್ಲ. ಆದಕಾರಣ ದತ್ತು ಸ್ವೀಕಾರ ಕಾಗದ-ಪತ್ರಗಳಿಗೆ ಸಹಿ ಹಾಕಲು ಅಮ್ಮ ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಆಕೆಯ ಮನವೊಲಿಸಲು ಹಲವು ತಿಂಗಳುಗಳೇ ಬೇಕಾದವು. ಮುಂದೊಂದು ದಿನ ನನ್ನನ್ನು ಕಾಲೇಜಿಗೆ ಕಳುಹಿಸುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಭರವಸೆ ಕೊಟ್ಟ ನಂತರ ಅಮ್ಮ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಳು.

ಇದಾಗಿ ೧೭ ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ನಾನು ಕಾಲೇಜಿಗೆ ಕಾಲಿಟ್ಟೆ ಅಂದು ನಾನು ಸ್ಪಾನ್‌ಪೋರ್ಟ್‌ನಷ್ಟೇ ದುಬಾರಿ ಕಾಲೇಜನ್ನು ಆಯ್ದುಕೊಂಡಿದ್ದೆ. ನನ್ನ ದತ್ತು ಅಪ್ಪ-ಅಮ್ಮ ದುಡಿದಿದ್ದೆಲ್ಲ ಕಾಲೇಜು ಶುಲ್ಕ ಭರಿಸುವಷ್ಟರಲ್ಲೇ ಬರಿದಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ನನಗೋ, ಏನು ಮಾಡಬೇಕು, ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದಿದ್ದೇನೆ ಎಂಬುದೇ ತಿಳಿಯದಾಗಿತ್ತು. ಅಪ್ಪ-ಅಮ್ಮ ಜೀವಮಾನವಿಡೀ ಕೂಡಿಟ್ಟಿದ್ದ ಹಣವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಬರಿದು ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಇದ್ದೆ. ಹೀಗೆ ಆರು ತಿಂಗಳು ಕಳೆದವು. ಕೊನೆಗೆ ಕಾಲೇಜಿಗೇ ಶರಣು ಹೊಡೆಯಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿದೆ. ಅದು ನಿಜಕ್ಕೂ ಭಯಹುಟ್ಟಿಸುವ ನಿರ್ಧಾರಲಾಗಿತ್ತು. ಈಗ ಹಿಂದಿರುಗಿ ನೋಡಿದರೆ ಅದು ನಾನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ನಿರ್ಧಾರ ಎಂದು ನನಗನಿಸುತ್ತದೆ. ಕಾಲೇಜು ಬಿಟ್ಟ ನಂತರ ನಿರುತ್ಸಾಹದಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದ ತರಗತಿಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನನಗೆ ಇಷ್ಟ ಬಂದ ಕ್ಲಾನಿಗೆ ಹೋಗುವ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಆದರೂ ಅವು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವಂಥ ದಿನಗಳಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಾಸ್ಟೆಲ್‌ನಲ್ಲಿ ನನ್ನದೇ ಕೊಠಡಿಯಿರಲಿಲ್ಲ. ಸ್ನೇಹಿತರ ಕೊಠಡಿಯ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೆ. ಕೋಕ್ ಬಾಟಲಿಗಳನ್ನು ಸಾಗಿಸಿ ೫ ಸೆಂಟ್ ಕಾಸು ಗಳಿಸಿ ಊಟ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಪ್ರತಿ ಭಾನುವಾರ ರಾತ್ರಿ ೭ ಮೈಲು ನಡೆದು ಹರೇ ಕೃಷ್ಣ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ವಾರಕ್ಕೊಂದು ಭರಪೂರ ಭೋಜನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ನನ್ನ ಯಾವ

ಆಸಕ್ತಿ ಹಾಗೂ ಅಂತಃಕರೆಯನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಹೋದನೋ ಅದೇ ಒಂದು ಬೆಲೆಕಟ್ಟಲಾಗದ ಕೊಡುಗೆಯಾಯಿತು. ಅಂದರೆ ರೀಡ್ ಕಾಲೇಜು ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇಡೀ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಕ್ಯಾಲಿಗ್ರಫಿಯಲ್ಲಿ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ತರಬೇತಿ ನೀಡುತ್ತಿತ್ತು. ಕಾಲೇಜು ಕ್ಯಾಂಪಸ್ ತುಂಬೆಲ್ಲ ಅತ್ಯಂತ ಸುಂದರವಾಗಿ ಕೈಯಲ್ಲಿ ರೂಪಿಸಿದ ಪೋಸ್ಟರ್, ಲೇಬಲ್‌ಗಳು ರಾರಾಜಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ನಾನು ದೈನಂದಿನ ಕ್ಲಾಸ್‌ಗೆ ಶರಣು ಹೊಡೆದಿದ್ದರಿಂದ ಹೆಚ್ಚೇನೂ ಕೆಲಸವೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ಕ್ಯಾಲಿಗ್ರಫಿ ಕ್ಲಾಸ್‌ಗೆ ಸೇರಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿದೆ. ಪ್ರತಿ ಅಕ್ಷರಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಎಷ್ಟು ಅಂತರವಿರಬೇಕು, ಎಷ್ಟು ಅಂತರವಿದ್ದರೆ ಅಕ್ಷರಗಳು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತವೆ, ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಮುದ್ದಾಗಿ ಬರೆಯುವುದು ಹೇಗೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಕಲಿಯಲಾರಂಭಿಸಿದೆ. ನಿಜಕ್ಕೂ ಅದು ಕುತೂಹಲ ಕೆರಳಿಸುವ ವಿದ್ಯೆಯಾಗಿತ್ತು. ಅಣಕವೆಂದರೆ ನನ್ನ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಇದ್ದಾವುದೂ ಮುಖ್ಯವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ! ಆದರೇನಂತೆ? ೧೦ ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ನಾವು ಮ್ಯಾಂಕಿಶೋರ್ಷ್ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಅನ್ನು ವಿನ್ಯಾಸ ಮಾಡುವಾಗ ಅಂದು ಕಲಿತ ವಿದ್ಯೆ ಉಪಯೋಗಕ್ಕೆ ಬಂತು. ಕಲಿತದ್ದನ್ನೆಲ್ಲ ಮ್ಯಾಕ್‌ಗೆ ತುಂಬಿದೆ. ಅತ್ಯಂತ ಸುಂದರ ಟೈಪೋಗ್ರಫಿ ಹೊಂದಿದ್ದ ಮೊದಲ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಅದಾಯಿತು. ಒಂದು ವೇಳೆ, ನಾನೇನಾದರೂ ಅಂದು ಕ್ಯಾಲಿಗ್ರಫಿ ಎಂಬ ಆ ಒಂದು ಕೋರ್ಸ್ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ಮ್ಯಾಕ್ ಎಂದೆಂದೂ ಬಹುವಿಧದ ಅಚ್ಚು ಹಾಗೂ ಸೂಕ್ತ ಅಕ್ಷರ ಜೋಡಣೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ! ಜತೆಗೆ ನಾನು ಕಾಲೇಜಿಗೆ ಶರಣು ಹೊಡೆಯದಿದ್ದರೆ ಕ್ಯಾಲಿಗ್ರಫಿಯನ್ನು ಖಂಡಿತ ಕಲಿಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಹಾಗೂ ಪರ್ಸನಲ್ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ (ಪಿಸಿ) ಗಳ ಖಂಡಿತ ಈಗಿರುವಂತಹ ಸುಂದರ ಟೈಪೋಗ್ರಫಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ!! ಅಂದು ನನ್ನ ಮುಂದಿನ ಹೆಜ್ಜೆಗಳು ಬಿಂದುಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ.

ಹತ್ತು ವರ್ಷದ ನಂತರ ಹಿಂದಿರುಗಿ ನೋಡಿದರೆ ಆ ಬಿಂದುಗಳು ಹೆಜ್ಜೆಗಳಾಗಿವೆ. ಅಂದರೆ ಅವತ್ತು ಭವಿಷ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಸುಳಿವಿರಲಿಲ್ಲ. ಇವತ್ತು ಅವು ಹೆಜ್ಜೆಗಳಾಗಿ, ನಡೆದು ಬಂದ ಹಾದಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದೆ. ಇಂದು ಏನು ಮಾಡುತ್ತೀರೋ ಅದು ಮುಂದೊಂದು ದಿನ ಉಪಯೋಗಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ ಎಂಬ ವಿಶ್ವಾಸವಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಿ. ಇಂತಹ ಮನೋಸಂಕಲ್ಪ ನನ್ನನ್ನೆಂದೂ ಕೈಬಿಟ್ಟಿಲ್ಲ, ನನ್ನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅಮೂಲ್ಯ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಬಂದಿದೆ.

ಎರಡನೇ ಕಥೆ ನನ್ನ ಬಾಲ್ಯದ 'ಪ್ರೀತಿ'ಯನ್ನು ಗಳಿಸಿ, ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಬಗೆಗಿನದು. ನಿಜಕ್ಕೂ ನಾನು ಅದೃಷ್ಟವಂತ. ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ಏನು ಬಯಸಿದನೋ ಅದು ಅತಿ ಶೀಘ್ರದಲ್ಲೇ ನನಗೆ ದೊರಕಿತು. ಕಂಪನಿಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದೆವು. ಆಗ ನನಗೆ ಕೇವಲ ಇಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷ. ಹತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಡುಡಿದೆವು. ಇಂದು ಆಪಲ್ ಕಂಪನಿ ೪ ಸಾವಿರ ಉದ್ಯೋಗಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ೨ ಶತಕೋಟಿ ಡಾಲರ್

ಮೌಲ್ಯದ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿದೆ. ನಾವು ಆಗಿನ್ನೂ ನಮ್ಮ ಕಂಪನಿಯ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ವಿನ್ಯಾಸವಾಗಿದ್ದ ಮ್ಯಾಕಿಂಟೋಷ್ ಕಂಪ್ಯೂಟರನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದ್ದೆವು. ಮರುವರ್ಷ ನನ್ನನ್ನು ಕಂಪನಿಯಿಂದಲೇ ಕಿತ್ತೊಗೆಯಲಾಯಿತು!

ನೀವೇ ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡಿದ ಕಂಪನಿಯಿಂದ ನಿಮ್ಮನ್ನೇ ಕಿತ್ತೊಗೆಯಲು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ?!

ನಾನು ಯಾವ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿಭಾನ್ವಿತನೆಂದು ಆಪಲ್ ಕಂಪನಿಗೆ ಕರೆದು ತಂದಿದ್ದೇನೋ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯೇ ನನ್ನ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಕುತ್ತು ತಂದಿದ್ದ.

ಕಂಪನಿಯ ಆಡಳಿತ ಮಂಡಳಿಯವರೂ ಆತನ ಪರ ನಿಂತರು. ಹೀಗೆ ನಾನು ಹೊರಬಿದ್ದಾಗ ನನಗೆ ಮೂವತ್ತು ವರ್ಷ. ಇಡೀ ಜೀವಮಾನ ಯಾವುದರ ಬಗ್ಗೆ ಕನಸು ಕಂಡಿದ್ದನೋ, ಯಾವುದಕ್ಕಾಗಿ ಶ್ರಮಿಸಿದ್ದನೋ ಅದೇ ಕೈಚಾರಿ ಹೋಗಿತ್ತು. ಅದೊಂದು ಮಾರ್ಕಾಫಾತವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದ ಘಟನೆಯ ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದೇ ಹೊಳೆಯಲಿಲ್ಲ ಓಡಿಹೋಗಿ ಬಿಡಬೇಕು ಎಂದನಿಸಿತು. ಕ್ರಮೇಣ ಮತ್ತೆ ಬೆಳಕು ಹರಿಯಲಾರಂಭಿಸಿತು. ನನ್ನೊಳಗೆ ಆ ಪ್ರೀತಿ, ಛಲ ಇನ್ನೂ ಹೊರಟುಹೋಗಿಲ್ಲ ಎಂದರಿವಾಯಿತು. ಆಪಲ್ ಕಂಪನಿಯಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಏನೇ ಅನ್ಯಾಯವಾದರೂ ಅದರ ಮೇಲಿನ ಪ್ರೀತಿ ಹೊರಟುಹೋಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ಮತ್ತೆ ಹೊಸದಾಗಿ ಬದುಕು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿದೆ. ಮುಂದಿನ ಐದು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ 'ನೆಕ್ಸ್' ಮತ್ತು 'ಪಿಕ್ಸರ್' ಎಂಬ ಕಂಪನಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದೆ. ಜಗತ್ತಿನ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ರೂಪಿತ ಆನಿಮೇಷನ್ ಚಲನಚಿತ್ರ 'ಟಾಯ್ ಸ್ಟೋರಿ'ಯನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿದ್ದೇ ನನ್ನ ಕಂಪನಿ ಪಿಕ್ಸರ್. ಅದು ಇಂದು ಜಗತ್ತಿನ ಅತ್ಯಂತ ಯಶಸ್ವಿ ಆನಿಮೇಷನ್ ಸ್ಟುಡಿಯೋ ಆಗಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿದೆ. ಇತ್ತ ಕುತೂಹಲಕಾರಿ ಬೆಳವಣಿಗೆಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಆಪಲ್ ಕಂಪನಿ ನನ್ನ ನೆಕ್ಸ್ ಅನ್ನು ಖರೀದಿ ಮಾಡಿತು! ನೆಕ್ಸ್ ರೂಪಿಸಿದ್ದ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವೇ ಕುಸಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಆಪಲ್ ಕಂಪನಿಯನ್ನು ಎತ್ತಿಹಿಡಿದಿದೆ. ಒಂದು ವೇಳೆ ನನ್ನನ್ನು ಆಪಲ್ ಕಂಪನಿಯಿಂದ ಹೊರಹಾಕದಿದ್ದರೆ ಇದ್ಯಾವುದೂ ಆಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಔಷಧ ಖಂಡಿತ ಕಹಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ರೋಗಿಗೆ ಅದು ಬೇಕುತ್ತು. ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಇಟ್ಟಿಗೆಯೇ ನಿಮ್ಮ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಬಂದು ಬೀಳಬಹುದು. ಆದರೆ ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಡಿ. ನಾನು ಯಾವುದನ್ನು ಅತಿಯಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಸಿದನೋ ಅದೇ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ನಿಮಗೆ ಯಾವುದರಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ಇದೆಯೋ ಅದೇ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿ. ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ತೃಪ್ತಿ ಕೊಡುವ ವಿಷಯವೆಂದರೆ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಇಷ್ಟವಾದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುವುದು. ಆದರೆ ಎಂದಿಗೂ ನಿಲ್ಲದಿರಿ, ಕಾರ್ಯ ಪ್ರವೃತ್ತರಾಗಿರಿ.

ಮೂರನೆಯದ್ದು ನನ್ನ ಸಾವಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದು. ನಾನು ೧೭ ವರ್ಷದವನಿದ್ದಾಗ ನುಡಿಮುತ್ತೊಂದನ್ನು ಓದಿದ್ದೆ 'ಒಂದು ವೇಳೆ ಇದೇ ನಿಮ್ಮ ಕಡೆಯ ದಿನ ಎಂದು

ಪ್ರತಿದಿನವನ್ನೂ ಕಳೆದರೆ ಒಂದಲ್ಲಾ ಒಂದು ದಿನ ಅದು ನಿಜವಾಗುತ್ತದೆ'. ಈ ನುಡಿಮುತ್ತು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಶಾಶ್ವತ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಬೀರಿದೆ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೂ ೩೩ ವರ್ಷಗಳು ಕಳೆದಿವೆ. ಪ್ರತಿ ದಿನ ಬೆಳಗ್ಗೆ ಎದ್ದು ಕನ್ನಡಿಯ ಮುಂದೆ ನಿಂತು ನನ್ನನ್ನು ನಾನೇ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ 'ಇದೇ ನಿನ್ನ ಜೀವನದ ಕಡೆಯ ದಿನವೆಂದಾದರೆ ಇಂದು ಏನನ್ನು ಮಾಡಲು ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತೀಯಾ?' 'ಇಲ್ಲ' ಎಂಬ ಉತ್ತರ ಯಾವಾಗ ಸತತವಾಗಿ ಹಲವು ದಿನಗಳ ಕಾಲ ಬರುತ್ತದೋ ಆಗ ನಾನೇನನ್ನೋ ಬದಲಾಯಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂದರ್ಥ. ಸದ್ಯದಲ್ಲೇ ನಾನು ಸಾಯಲಿದ್ದೇನೆ ಎಂದು ನೆನಪು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಜೀವನದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ನಿರ್ಧಾರಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಸಾವಿನ ಮುಂದೆ ಎಲ್ಲ ನಿರೀಕ್ಷೆ ಬಿಂಕ-ಬಿನ್ನಾಣಗಳು, ಸೋಲಿನ ಭಯ, ಮುಜುಗರ ಮುಂತಾದವುಗಳು ಗೌಣವಾಗಿ ಯಾವುದು ಮಹತ್ವದ್ದೋ ಅದು ಮಾತ್ರ ಎದ್ದು ಕಾಣಲಾರಂಭಿಸುತ್ತವೆ. ಸಾಯುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೇ ನಾನೇನೋ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ ಎಂಬ ಭಯದಿಂದ ಹೊರಬರಲು ಇರುವ ಸೂಕ್ತ ಮಾರ್ಗ. ಅಂದರೆ ಸಾವು ಮುಂದಿದೆ ಎಂದು ಗೊತ್ತಾದರೆ ನಿಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿಗನಿಸಿದ್ದನ್ನು ಮಾತ್ರ ಮಾಡುತ್ತೀರಿ.

ಒಂದು ವರ್ಷದ ಹಿಂದೆ ನನಗೆ ಕ್ಯಾನ್ಸರ್ ಆಗಿದೆ ಎಂದು ಪರೀಕ್ಷೆಯಿಂದ ಬೆಳಕಿಗೆ ಬಂತು. ಬೆಳಗ್ಗೆ ೭.೩೦ಕ್ಕೆ ಸ್ಯಾನ್ ಮಾಡಿದರು. ಕ್ಯಾನ್ಸರ್ ಗಡ್ಡೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗೋಚರಿಸತೊಡಗಿತ್ತು. ಇದು ಗುಣಪಡಿಸಲಾಗದಂತಹ ಕ್ಯಾನ್ಸರ್, ನೀವು ೩ ರಿಂದ ೬ ತಿಂಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲ ಬದುಕುವುದಿಲ್ಲ. ಎಂದು ವೈದ್ಯರು ಹೇಳಿದರು. ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಮುಖ್ಯ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸಿಬಿಡಿ ಎಂದು ಸಲಹೆ ಮಾಡಿದರು. ಅಂದರೆ ನಿಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಏನೇನು ಹೇಳಬೇಕೋ, ಏನನ್ನು ವರ್ಗಾಯಿಸಬೇಕೋ ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ಮುಗಿಸಿಬಿಡಿ, ಸಾವು ಸನ್ನಿಹಿತವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದು ಅವರ ಮಾತಿನ ಅರ್ಥವಾಗಿತ್ತು. ಹೀಗೆ ಮನೆಯವರಿಗೆ ವಿದಾಯ ಹೇಳುವ ಸಂದರ್ಭ ಎದುರಾಗಿತ್ತು. ಇಡೀ ದಿನವನ್ನು ಅದೇ ಯೋಚನೆಯಲ್ಲಿ ಕಳೆದೆ. ಸಂಜೆ ಮತ್ತೊಂದು ದೈಹಿಕ ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಒಳಗಾದೆ. ನನ್ನ ಗಂಟಲೊಳಗಿಂದ ಎಂಡೋಸ್ಕೋಪನ್ನಿಳಿಸಿ ವೈದ್ಯರು ದೃಷ್ಟಿಹಾಯಿಸಿದರು. ಹಾಗೆ ನೋಡಿದವರು ಹರ್ಷೋಲ್ಲಾಸದಿಂದ ಕೂಡಾಡತೊಡಗಿದರು. ಅದು ಶಸ್ತ್ರ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯಿಂದ ಗುಣ ಪಡಿಸಬಹುದಾದ ಕ್ಯಾನ್ಸರ್ ಆಗಿತ್ತು. ಇಂದು ನಾನು ಆರೋಗ್ಯದಿಂದಿದ್ದೇನೆ. ಆದರೆ ನಾನು ಸಾವನ್ನು ತೀರಾ ಸನಿಹದಿಂದ ನೋಡಿ ಬಂದಿದ್ದೆ. ಆ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ಬಯಸುತ್ತಾರೆ, ಆದರೆ ಸಾಯಲು ಯಾರೂ ಬಯಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಸಾವು ಎಂಬುದು ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಹೋಗಿ ಸೇರುವ ಸಮಾನ ತಾಣ. ಇದುವರೆಗೂ ಯಾರೂ ಸಾವಿನಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟಕ್ಕೂ ಅದು ಬದಲಾವಣೆಯ ಒಂದು ಏಜೆಂಟ್. ಹೊಸ ಜೀವಗಳು ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಿ, ಹಳೆ ತಲೆಗಳು ಕಳಚಿ ಬೀಳಲೇಬೇಕು.

ಇದು ನಿಮಗೆ ನಾಟಕೀಯವೆನಿಸಬಹುದು. ಆದರೂ ಸತ್ಯ ಜೀವನವೆಂಬುದು ಕ್ಷಣಿಕ. ಇತರರು ಏನನ್ನುತ್ತಾರೋ ಎಂಬುದಕ್ಕಂಜಿ ಸಮಯವನ್ನು ವೃಥಾ ಮಾಡಬೇಡಿ.

ಈ ಮೇಲಿನ ಮೂರು ಘಟನೆಗಳಲ್ಲೇ ಸ್ಟೀವ್ ಬಾಬ್ಸ್‌ನ ಜೀವನ, ನಡೆದು ಬಂದ ಹಾದಿ ಹೆಣೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಐಪೋನ್ ಎಂಬ ಐಲನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿರುವ ಆತ ಬರೀ ಒಬ್ಬಯಶಸ್ವಿ ಉದ್ಯಮಿಯಲ್ಲ ಉತ್ಪನ್ನದ ಹಿಂದೆಯೂ ಆತನ ಬುದ್ಧಿಶಕ್ತಿ ಇದೆ. ಪ್ರತಿಭೆ ಹಾಗೂ ಉದ್ಯಮಶೀಲತೆ ಎರಡೂ ಜತೆಯಾಗಿರುವುದು ಅಪರೂಪ. ಆತನ ಜೀವನವೇ ಒಂದು ಸ್ಫೂರ್ತಿ.

೨. ನೋಡಬೇಕು ಹುಲಿ ಹಂದಿಯ ಹೋರಾಟ

– ಕೆದಂಬಾಡಿ ಜತ್ತಪ್ಪ ರೈ

ನುರಿತ ಬೇಟೆಗಾರರನ್ನು ಕಲೆಹಾಕಿ ಬೇಟೆ ಆಡಿಸುವುದೆಂದರೆ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗುತ್ತಿನವರ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಎಂಬ ಪ್ರತೀತಿಯಿತ್ತು. ಡಾ| ಕೆ.ಬಿ. ಶೆಟ್ಟರ ಅಣ್ಣ ರಾಮಯ್ಯ ಶೆಟ್ಟರ ಬೇಟೆಯ ಕರೆಯೋಲೆಯು ಬಂದು ನಮ್ಮನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸಿತು. ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಇಂಥ ದಿನ ಅಲಂಗಾರು ಬಂಗ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರುವುದೆಂದೂ, ಶ್ರೀ ಎ.ವಿ. ಪೂಂಜರು ತನ್ನ ಬೇಟೆಯ ಕೂಟದೊಂದಿಗೆ ಬರುವರೆಂದೂ ಬೇಟೆಯ ಹಿರಿಯ ಶಿಕಾರಿ ಎ.ವಿ. ಪೂಂಜರ ಘನಸ್ಥಿಕೆಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ನಡೆಯಬೇಕೆಂದೂ ಆದೇಶಿಸಿದ್ದರು.

ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಎ.ವಿ. ಪೂಂಜರು ಎಂದರೆ ಅತ್ತಾವರದ ಘನ ಮನೆತನದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಮರಕಡ ಮನೆಯ ಯಜಮಾನರಾಗಿ ನಮ್ಮ ಬಂಟ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಮೊತ್ತಮೊದಲ B.Sc. (Ag.) ಪದವಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಪ್ರಿಯತೆಯಿಂದಾಗಿ ಸರಕಾರಿ ಹುದ್ದೆಯನ್ನು ಆಶಿಸದೆ ಹಲವಾರು ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಗೌರವಯುತ ಕಾರ್ಯವೆಸಗಿದವರು. ಈಗಲೂ ಮಂಗಳೂರಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಎಸ್.ಆರ್.ಎಸ್. ಹೋಮ್, ಜ್ಯೋತಿ ಸಿನಿಮಾ ಮಂದಿರಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆಯಲ್ಲಿ ಹಿರಿತನದಿಂದ ದುಡಿದು, ಮನೆತನದ ಆಸ್ತಿ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ತನ್ನ ವಿದ್ಯೆಯ ಜಾಣ್ಮೆಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿ ನಮಗೆಲ್ಲಾ ಆದರ್ಶಪ್ರಾಯರಾದ ಕೀರ್ತಿಶರೀರ.

ಇವರ ಮೆಚ್ಚಿನ ಹವ್ಯಾಸ-ಸಮಾಜ ಸೇವೆ. ಕೃಷಿ ಕರ್ಮಗಳೊಂದಿಗೆ ಬೇಟೆಯೂ ಹಾಸುಹೊಕ್ಕಾಗಿತ್ತು. ಇವರ ಕೂಟದಲ್ಲಿ ಸಿರಿಲ್ ಅಲ್ಬುಕರ್ಕ್, ಎಗ್ರಿಕಲ್ಚರಲ್ ಡೆಮೋನ್‌ಸ್ಟ್ರೇಟರ್ ಭಂಡಾರಿಗಳಲ್ಲದೆ ಮಂಗಳೂರಿನ ಆ ಕಾಲದ ಅನೇಕ ಗಣ್ಯರೂ ಸೇರ್ಪಡೆಯಾಗಿದ್ದರು. ಇವರೊಂದಿಗೆ ಬೇಟೆಯ ನೆವದಲ್ಲಿ ದಿನ ಕಳೆಯುವುದೆಂದರೆ ನಮ್ಮ ಪಾಲಿಗೆ ಹಬ್ಬ. ಬೇಕಾದಷ್ಟು, ಸಿಗರೇಟು, ಖಾಲಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬಷ್ಟು ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಿದ ತೋಟಾ, ರಾತ್ರಿ ಕಣ್ಣು ತಪ್ಪಿಸಿ ಕುಡಿಯಬೇಕಾದರೆ ಬೇಕಾದ ಪಾನೀಯ! ಇವುಗಳಿಗೆ ಕೊರತೆಯೆಂಬುದೇ ಇಲ್ಲ. ಆ ಸಮಯ ಮಂಗಳೂರಿನ ಸಿರಿಲ್ ಅಲ್ಬುಕರ್ಕ್‌ರ

ಹಿರಿಯರು ಸರಕಾರಿ ಪರವಾನಿಗೆ ಹೊಂದಿದ್ದು ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಸರಾಯಿ ಸರಬರಾಜು ಮಾಡುವ ಏಕೈಕ ಡಿಸ್ಟ್ರಿಬ್ಯೂಟ್ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಆಡಳಿತದ ಕಾಲ; ಎ.ವಿ. ಪೂಂಜರು ಬೇಟೆಯ ನಿಯಮವನ್ನು ಎಳ್ಳಷ್ಟೂ ಉಲ್ಲಂಘಿಸದ ಶಿಕಾರಿ. “ಮೃಗವನ್ನು ನೋಯಿಸಲು ಹೊಡೆಯಬೇಡ. ಹೊಡೆದರೆ ಅದು ಸಾಯಲೇಬೇಕು” ಎಂಬ ಬೇಟೆಯ ಧ್ಯೇಯ ವಾಕ್ಯದಂತೆ ನಡೆಯುವವರು. ನಾವೆಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಪ್ರಾಯದ ಹುಮ್ಮಸ್ಸಿನಿಂದ ಹೊಡೆದ ಬೇಟೆಯ ಅರೆ ಪೆಟ್ಟಾಗಿ ಹೋಯಿತೆಂದರೆ ನಮ್ಮನ್ನು ತರಾಟೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದೆ ಬಿಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಇವರೊಂದಿಗೆ ಇವರ ಭಾವ ಸಾಣೂರು ಮುದ್ದಣ್ಣ ಶೆಟ್ಟರೂ ಇದ್ದರೆಂದ ಮೇಲೆ ನಮಗೆ ಇಚ್ಛೆ ಬಂದಂತೆ ಶಿಕಾರಿಯಲ್ಲಿ ವರ್ತಿಸುವ ಅಧಿಕಾರವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅವರದು ಅಂಥ ಘನ ಗತ್ತುಗಾರಿಕೆ, ಗಾಂಭೀರ್ಯ.

ಘನ ಶಿಕಾರಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಬೆರೆಯುವ ಸದವಕಾಶವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಬಾರದೆಂಬ ಅತುರದ ನನ್ನನ್ನು ಹಾರ್ದಿಕವಾಗಿ ಸ್ವಾಗತಿಸಿದರು. ಬಂದ ಗೆಳೆಯರು, ನೆಂಟರಿಗೆ ಶ್ರೀ ರಾಮಯ್ಯ ಶೆಟ್ಟರ ಅದ್ವೈತಿಯ ಔತಣವು ಸಿದ್ಧವಾಗಿತ್ತು. ಸೂರ್ಯಾಸ್ತಮಾನವಾಯಿತು. ನಾನೂ ಸಿರಿಲ್ ಅಲ್ಪುಕರ್ಕರೂ ಒಂದೆಡೆಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಹಿಂದಿನ ಬೇಟೆಯ ದಿನಗಳನ್ನು ನೆನೆಯುತ್ತಾ ಸರಸವಾಡುತ್ತಾ ಕುಳಿತಿದ್ದೆವು. ಹಿರಿಯರು ಬೇರೆ ಎಡೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ರಾತ್ರಿ ಸರ್ಕಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಶಿಕಾರಿಗೆ ಹೋಗೋಣವೆಂದರೆ ಹಾಲು ಚೆಲ್ಲಿದಂತೆ ಬೆಳದಿಂದಗಳು. ಬೆಳದಿಂಗಳ ದಿನದಲ್ಲಿ ಲೈಟ್ ಶಿಕಾರಿ ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ನಾವು ರಾತ್ರಿ ಗಡದ್ದಾಗಿ ಕೋಳಿ ರೊಟ್ಟಿಯ ಭೋಜನವನ್ನು ತೀರಿಸಿ ಸ್ವಸ್ಥಚಿತ್ತದಿಂದ ನಮ್ಮ ಹಾಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿ ಸುಖನಿದ್ರೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದೆವು.

ಮರುದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಏಳುವರೆ ಘಂಟೆಗೆ ಎದ್ದವರು ಪ್ರಾತರ್ವಿಧಿಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಿ ಬೆಳಿಗ್ಗಿನ ಉಪಾಹಾರವನ್ನು ತೀರಿಸಿದೆವು. ಬೇಟೆಯ ವೇಷಭೂಷಣಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಾಗಿ ಹೊರಬಂದೆವು. ಅದಾಗಲೇ ಬಂದು ನೆರೆದಿದ್ದ ಊರವರು ನಮ್ಮತ್ತ ಕಡೆ ಕವಾಯತಿಗೆ ಸಜ್ಜುಗೊಂಡು ಬಂದ ವೀರ ಯೋಧರನ್ನು ನೋಡುವಂತೆ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾನೂ ಪೂಂಜರ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಿಂದ ಬೇಕು ಬೇಕಾದ ಉತ್ತಮ ದರ್ಜೆಯ ತೋಟೆಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿ ನನ್ನ ಬೆಲ್ಟ್‌ನ್ನು ಭರ್ತಿ ಮಾಡಿ ಅಂಗಿ ಚಡ್ಡಿಗಳ ಕಿಸೆಗೂ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಹೊರಬಂದುದನ್ನು ಕಂಡ ಊರಿನ ಗೆಳೆಯರು ಇಂದು ಮೃಗವೆದ್ದರೆ ಬೇಟೆಯಾಗುವುದು ಖಂಡಿತವೆಂಬ ತೃಪ್ತಿಯ ಮುಖದಿಂದ ನೋಡಿದವರೇ “ಹೊರಡೋಣ”ವೆಂದರು. ಎಲ್ಲರೂ ಬಂಗಲೆಯ ಬಡಗುಡ್ಡಿನ ಕಾಡಿನತ್ತ ತೆರಳಿದೆವು.

ಆ ಊರಿನ ಬೋಂಟ್ರನು ನಮ್ಮನ್ನು ಒಳ್ಳೊಳ್ಳೆಯ ಗಂಡಿಗಳಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ತಾನೂ ಮುಂದೊತ್ತಿದನು. ನಾನು ನಿಂತ ಗಂಡಿಯಿಂದ ಸುಮಾರು ನಾನ್ವೂರು, ಐನ್ವೂರು ಗಜ ದೂರದಲ್ಲಿ ನಟ್ಟಬೈಲು ಸಂಜೀವ ರೈಗಳು ತನ್ನ ಜೋಡು ನಳಿಗೆಯ ಬಂದೂಕವನ್ನು

ನೆಲಕ್ಕೂರಿ ನಿಂತು ಸಿಗರೇಟು ಸೇದುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಕಾಡು ಸೋವಲು ಆರಂಭಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ಈ ಕರ್ಮಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ತೀರಿಸಬೇಕು. ಮಧ್ಯೆ ಆಗಾಗ ಹೊಗೆಬತ್ತಿ ಸೇದಿದರೆ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿರುವ ಮೃಗಗಳಿಗೆ ನಮ್ಮಸೋವು ತಿಳಿದು ಮೃಗಗಳು ಆ ಗಂಡಿಗೆ ಬರಲಾರವು. ಸೋವತರ ಸದ್ದು ಕೇಳುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ನಾನೂ ಒಮ್ಮೆ ಕಿರಿದಾಗಿ ಕೆಮ್ಮಿ ಸಿಗಾರಾಲ್ಟೈಟ್ ತೆಗೆಯಲೆಂದು ಕೋವಿಯನ್ನು ಎಡಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ಬಲಕೈಯನ್ನು ಕೆಸೆಗೆ ಹಾಕುತ್ತೇನೆನ್ನವಾಗ ಬಡ ಬಡವೆಂದು ದೊಡ್ಡಿಯಿಂದ ಎದ್ದು ಓಡುವ ಕೋಣಗಳ ಹಿಂಡಿನಂತೆ, ನನ್ನ ಬಳಿಯಲ್ಲೆ ಇದ್ದ ಸೀಗ ಬಲ್ಲೆಯಿಂದ ಹಂದಿಗಳ ಹಿಂಡೇ ಎದ್ದು ಓಡಿದುದನ್ನು ಕಂಡೆ. ಇನ್ನೇನು ಕೋವಿಯನ್ನೆತ್ತಿ ಹೊಡೆಯಬೇಕು; ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಹಂದಿಗಳು ಕಾಲುಕಿತ್ತು ನನ್ನ ಹೊಡೆತದ ಆಳತೆಗೆ ಮೀರಿ ಸಂಜೀವ ರೈಗಳಿದ್ದ ಗಂಡಿಗೆ ಧಾವಿಸಿಯೂ ಆಗಿತ್ತು. ನಾನು 'ಕ್ಲೀನ್ ಬೌಲ್ಡ್ ಆದ ಬ್ಯಾಟುಗಾರ'ನಂತೆ ಮುಖ ಮಾಡಿದೆ. ಇನ್ನು ಸಂಜೀವ ರೈಗಳು ಏನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆಂದು ಆ ಕಡೆಗೆ ದಿಟ್ಟಿಸಿದೆ. ಸದ್ದು ಕೇಳಿ ಗುರಿ ನೋಡಿ ಎದೆ ಏರಿದ ಕೋವಿಯ ಕುದುರೆಯನ್ನು ತೋರ್ಬರಳಿನಿಂದ ಮೀಟಿದರು. 'ಥಂ' ಎಂದಿತು ಕೋವಿ; 'ಕಿರೀ...' ಎಂದಿತು ಹಂದಿ. ಸೈರನ್ನಿನ ಕೂಗಿನಂತೆ! ನಾನೂ ರೈಗಳತ್ತ ಧಾವಿಸಿದೆ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅವರ ಕೋವಿ ಮತ್ತೊಂದು ಗುಂಡನ್ನು ಉಗುಳಿತು. ಕೋವಿಯ ನಳಿಗೆಯು ಹೊಗೆ ಕಾರುತ್ತಿದೆ. ರೈಗಳು ಪುನಃ ಕೋವಿಗೆ ತೋಟೆ ತುಂಬಿಸುವ ಹವಣಿಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ನಾನು ಸುತ್ತಲೂ ದೃಷ್ಟಿ ಬೀರಿದೆ. ಎರಡು ಹಂದಿಗಳು ಜೀವ ತೊರೆಯಲು ಹೊರಳಾಡುತ್ತಿವೆ. ವೇದನೆಯಿಂದ ಅರಚುವ ಅವುಗಳ ಕೂಗು ಕಿವಿ ಕಿವುಡಾಗಿಸುವಂಥದು. ನೆತ್ತರ ಚಿಮ್ಮುವಿಕೆಯನ್ನು ಕಂಡ ನಾನು ಎರಡು ಹಂದಿಗಳಿಗೂ ಮರ್ಮಕ್ಕೆ ಗುಂಡು ತಗಲಿದೆ ಎಂಬ ನಿರ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದೆ. ರೈಗಳು ನನ್ನನ್ನು ಕುರಿತು- "ಹೊಡೆಯುವ ಆಸೆ ಇದ್ದರೆ ಇನ್ನೂ ಜೀವ ಹೋಗದೆ ಹೊರಳುತ್ತಿರುವ ಆ ದೊಡ್ಡ ಹಂದಿಗೆ ಹೊಡೆ" ಎಂದರು. ನನ್ನಂಥ ಸ್ವಾಭಿಮಾನಿ ಶಿಕಾರಿಯು ಬೇರೆಯವರು ಹೊಡೆದು ಸಾಯಬಿದ್ದ ಪ್ರಾಣಿಗೆ ಮತ್ತೆ ಈಡು ಹೊಡೆದು 'ನಾಗಪ್ಪನೊಂದಿಗೆ ನಾನೂ ಕಚ್ಚಿದೆ' ಎಂಬ ನಾಣ್ಣಡಿಗೆ ಪಕ್ಕಾಗುವಂಥವನಲ್ಲ. "ಬೇಗನೆ ಜೀವ ಹೋಗಬೇಕೆಂದಿದ್ದರೆ ನೀವೇ ಇನ್ನೊಂದು ಈಡು ಹಾರಿಸಿ. ಇನ್ನು ಅದು ಏಳಲಾರದು" ಎಂದೆ. ಈಡಾದ ಕಾಲುಗಂಟೆಯಲ್ಲಿ ನಿಲುಗಡೆಯಿಲ್ಲದೆ ಬೊಬ್ಬೆಯೊಡನೆ ಸೋವತರು ಓಡಿ ಬಂದರು. ಅವರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ನಾಯಿಗಳು ಹಂದಿಗಳ ಮೇಲೆ ಮುಗಿಬಿದ್ದು ಕಿವಿ, ಕೈ, ಬಾಯಿ, ಮೂಗನ್ನೆದೆ ಕಚ್ಚಿ ಎಳೆಯಲು ಆರಂಭಿಸಿದವು. ಆ ನಾಯಿಗಳನ್ನು ದೂರಕ್ಕೆ ಓಡಿಸಬೇಕಾದರೆ ಸಾಕೋ ಸಾಕಾಯಿತು. ಶಿಕಾರಿಗಳೆಲ್ಲ ಬಂದು ಸೇರಿದಾಗ ಅಂದಿನ ಶಿಕಾರಿಯು ಭರ್ಜರಿಯಾಗಿಯೇ ಆಯಿತೆಂಬ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಒಂದು ಗಂಟೆಯ ವಿಶ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ಏಳಲು ಹವಣಿಸುವಾಗ ಹನ್ನೆರಡು ಗಂಟೆಯಾಗಿತ್ತು. ಅದಾಗಲೇ ಸೋತವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಸತ್ತ ಹಂದಿಗಳನ್ನು ನಾವು ತಂಗಿದ್ದ ಬಂಗಲೆಗೆ ಕೊಂಡುಹೋಗುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದರು.

ನನ್ನ ಕಿಂಚಿತ್ ಅಜಾಗರೂಕತೆಯಿಂದ ಕೈಗೆ ಬಂದ ತುತ್ತು ಕಳಚಿಬಿತ್ತಲ್ಲಾ ಎಂಬ ಎದೆಗುದಿಯಿಂದ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಮುಜುಗರ ಹಿಡಿದಂತಾಗಿತ್ತು. ನನ್ನ ಬೇಟೆಯು ರೈಗಳ ಪಾಲಿಗೆ ದಕ್ಕಿ ನಾನು ಈಡು ಹೊಡೆದ ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ವಂಚಿತನಾಗಬೇಕಾಯಿತಲ್ಲಾ ಎಂಬ ಚಿಂತೆ ಕಾಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಸಂಜೀವ ರೈಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅಸೂಯೆಯಿಂದ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಅಸ್ವಪ್ನವಾಯಿತು. ಹೇಗೂ ಮುಂದಿನ ಗಂಡಿಗೆ ಹೋದುದಾಯಿತು. ನನ್ನ ಎಡಕ್ಕೆ ಐನೂರು ಮಾರು ದೂರದಲ್ಲಿ ಸಂಜೀವ ರೈಗಳೂ, ಬಲಕ್ಕೆ ಅಷ್ಟೇ ದೂರದಲ್ಲಿ ಎ.ವಿ. ಪೂಂಜರೂ ಸಜ್ಜಾಗಿ ಸೋವತರತ್ತ ದಿಟ್ಟ ನಟ್ಟು ನಿಂತುದು ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ಸೋಲೆಂಬ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಆವೃತವಾದ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ನೆಮ್ಮದಿಯಿಲ್ಲದೆ ಕಣ್ಣು ಕೂರಿಕೆಯನ್ನು ತಡೆಯಾಲಾರದೆ ಮರವೊಂದನ್ನು ಮರೆಮಾಡಿ, ಮರದ ಬೊಡ್ಡೆಗೆ ತಲೆಯಿಟ್ಟು ಒರಗಿ ಕುಳಿತವನಿಗೆ ಮಂಪರು ನಿಧ್ರೆ! ಬಹು ದೂರದಿಂದ ಸೋವತರ ಬೊಬ್ಬೆ, ಆರ್ಭಟಿಯೂ, ನಾಯಿಗಳ ಬೊಗಳಾಟವೂ ಹೌದೋ, ಅಲ್ಲವೋ ಎಂಬಂತೆ ಕೇಳುತ್ತಿದೆ. ನಾನು ಮರಕ್ಕೆ ತಲೆಯಾನಿಸಿ ಕೂತು ಒಂದು ಗಂಟೆಯಾಗಿರಬಹುದು. ಎದುರಿಗೆ ನಾಲ್ಕಾರು ಮಾರು ಬಲ್ಲೆಪೊದೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕಾಡು. ಅನಂತರ ಯಾರೋ ರಾಗಿ ಬೆಳೆಸಲೆಂದು ಮಾಡಿದ್ದ ಒಂದು, ಒಂದೂವರೆ ಎಕ್ರೆಯ ಮೈದಾನು ಪ್ರದೇಶ. ಕಾಡಿನಿಂದ ಓಡಿಬಂದ ಮೃಗಗಳು ನನ್ನಡೆಗೆ ಬರುವಾಗ ನನಗೆ ಸುಲಭದಲ್ಲೆ ಎರಡು, ಮೂರು ಈಡು ಬಾರಿಸುವ ಅವಕಾಶ ದೊರೆವಂಥ ಪ್ರಶಸ್ತವಾದ ಸ್ಥಳ. ಆದರೆ ಅಂತಹ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಮಂಪರು! ದೂರದಿಂದ 'ಕೂ, ಕೂ,' ಎಂದು ನನ್ನನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸುವಂಥ ಬಿಗಿಲಿನ ಧ್ವನಿ ಕೇಳಿಬಂತು. ಏಳುವುದೋ, ಬೇಡವೋ ಎಂಬ ಉದಾಸೀನದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಬಿಗಿಲು ಊದಿ ಸಂಜ್ಞೆ ಕೊಡುತ್ತಿರುವ ಪೂಂಜರತ್ತ ನೋಡಿದೆ. ಸಿಟ್ಟಿನ ಮುಖದಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಹೊಡೆಯಲು ಬರುವ ರೀತಿಯಿಂದ ನೋಡಿ, ಎದುರ್ಗಡೆ ನೋಡುವಂತೆ ಕಣ್ಸನ್ನೆ, ಬೆರಳು ಸನ್ನೆಗಳಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಎದುರಿಗೆ ನೋಡುತ್ತಲೇ ನನಗೆ ಕವಿದಿದ್ದ ಮಂಪರು ನನ್ನನ್ನು ಒದ್ದು ಜಾಡಿಸಿ ತಾನು ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದೆ! ಎದುರಿಗೆ ಕಾಣುತ್ತಿರುವುದೇನು? ನನ್ನ ಪಾಲಿನ ಯಮನೆಂದೇ ಭಾಸವಾಗುವ ಹುಲಿ! ಸಾವರಿಸಿಕೊಂಡು, ಕೋವಿಯನ್ನು ಭದ್ರವಾಗಿ ಹಿಡಿದು ಮತ್ತೆ ಹುಲಿಯೆಡೆಗೆ ನೋಡಿದೆ. ಅರೇ! ಅದೇಕೆ ನನ್ನತ್ತ ಬೆನ್ನು ಮಾಡಿ ಕುಳಿತಿದೆಯೆಂದು ಅಚ್ಚರಿಯಾಯಿತು. ನೆಗೆಯುವ ಹವಣಿಕೆಯಿಂದ ಹಿಂಗಾಲನ್ನು ಅವುಕಿ, ಮುಂಗಾಲನ್ನು ನೀಡಿ ಹಾರುವ ಭಂಗಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತ ಜಗಜಟ್ಟಿಯಂತೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಗುರುಗುಟ್ಟುತ್ತಿರುವ ಹುಲಿಯತ್ತ. ತನ್ನ ರೋಮರಾಜಿಯನ್ನು ನಿಗುರಿಸಿ 'ಆ'ಯೆಂದು ಬಾಯಗಲಿಸಿ ತನ್ನ ಹಿಡಿಗಾತ್ರದ ಕೋರೆಹಲ್ಲುಗಳನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಾ. 'ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ನನ್ನ ಉಸಾಬರಿಗೆ ಬಂದೆಯೆಂದರೆ ಸೀಳಿ ಹಾಕುವೆ. ಬರುವುದಿದ್ದರೆ

ಬಾ' ಎಂದು ಹೂಂಕರಿಸುತ್ತಾ ಎದುರಾಳಿಯನ್ನು ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ಆಹ್ವಾನಿಸುವ ಜಟ್ಟಿಯಂತೆ, ವಾಂಸಖಂಡಗಳನ್ನು ಗಟ್ಟಿಕೊಳಿಸಿ ನಿಂತಿದ್ದ ಹಂದಿಯ ರೀತಿ ಮರೆಯುವಂಥದಲ್ಲ. ನಾನು ಮನದಲ್ಲೇ 'ಅಯ್ಯೋ, ಗ್ರಹಚಾರವೇ! ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದಕ್ಕೆ ಹೊಡೆದರೂ ಕ್ರೋಧಾವೇಶದಿಂದ ಉಳಿಯುವ ಮೃಗಕ್ಕೆ ನಾನು ಆಹುತಿಯಾದಂತೆಯೇ! ಏನು ಮಾಡಲಿ?' ಎಂದುಕೊಂಡು ಅಸಹಾಯಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪೂಂಜರತ್ತ ನೋಡಿದೆ. ಅವರು ಸಂಜ್ಞೆಯ ಮೂಲಕ ಮರಹತ್ತಲು ತಿಳಿಸಿದ್ದನ್ನು ಕಂಡೂಡನೆ ಮುಳುಗುವಾತನಿಗೆ ಹುಲ್ಲುಕಡ್ಡಿಯೂ ಆಧಾರವೆಂಬಂತೆ ಹತ್ತಿರವೇ ಇದ್ದ ಕವಲು ಕವಲಾಗಿದ್ದ ಮರವೊಂದನ್ನು ಬಾಚಿತಬ್ಬಿ ಕೋವಿಯೊಂದಿಗೆ ಏರಿದ. ಬದುಕಿದೆಯಾ ಬಡಜೀವವೇ?' ಎಂದುಕೊಂಡು ಆ ಮರದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಕೋವಿಯನ್ನು ಎದೆಗಾರಿಸಿ 'ಯಾವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಹೊಡೆಯೋಣ? ಇನ್ನು ಅವರೆರಡರಿಂದಲೂ ನನಗೆ ಅಷ್ಟೊಂದು ಭಯವಿಲ್ಲ' ಎಂದು ಆಲೋಚಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಕಿಸೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ತೋಟೆಯೊಂದು ಕೆಳಗಿನ ಕಲ್ಲಿಗೆ ಬಿದ್ದು ಟಿಪ್ಪೆಂದು ಸದ್ದು ಮಾಡಿತು.

ಸದ್ದನ್ನು ಆಲಿಸಿದ ಹುಲಿಯು ತನ್ನ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಏನೋ ಬಂದಿತೆಂದು ಗಾಬರಿಯಾಯಿತು. ಮೊದಲೇ ಹಂದಿಯ ಮೇಲೆ ನೆಗೆಯಲು ಸಿದ್ಧವಾಗಿದ್ದ ಅದು ಒಡನೆ ಕಾಡೇ ಬಿರಿಯುವಂಥ ಒಂದು ಆರ್ಭಟಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಸೆಣಸಿ ನಿಂತ ಹಂದಿಯ ಮೇಲೆ ನೆಗೆದೇ ಬಿಟ್ಟಿತು! ಪಂಥಾಹ್ವಾನಕ್ಕೆ ಸನ್ನದ್ಧವಾಗಿದ್ದ ಹಂದಿಯ ಬಾಯಿಗಲಿಸಿ ತನ್ನ ಮೇಲೆರಗಿ ಕುತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ಕಚ್ಚಿ ಹಿಡಿದ-ಹುಲಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಕೋರೆಯಿಂದ ಒತ್ತಿ ಭೂಮಿಗೆ ಅವುಕಿ ಬಾಯಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ಹುಲಿಯ ಕೈಯನ್ನು ಕಚಕಚನೆ ಕಡಿದಾಗ ಆ ನೋವನ್ನು ತಾಳಲಾರದೆ ಹುಲಿಯು ಹಂದಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಓಡಲು ಹವಣಿಸಿತು. ಎರಡು ಕೈಗಳೂ ನಜ್ಜುಗುಜ್ಜಾಗಿ ಹುಲಿಗೆ ಚಲನೆಯೇ ಕಷ್ಟವಾಯಿತು. ಅದು ಹಿಂಗಾಲಿನಿಂದ ತವಳತೊಡಗಿದ್ದನ್ನು ನೋಡಿದ ಹಂದಿಯು ಇನ್ನು ಬದುಕಿದೆಯೆಂಬ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಓಡಲು ಹವಣಿಸುತ್ತಿದೆ! ಎವೆಯಿಕ್ಕಿದೆ ಈ ಕಾದಾಟವನ್ನು ಗಮನಿಸುತ್ತಿದ್ದ ನಾನು ಕೂಡಲೇ ಹಂದಿಯ ನೆತ್ತಿಗೆ ಒಂದು ಈಡು ಹಾರಿಸಿದೆ. ಗುರಿಯು ಸರಿಯಾಗಿತ್ತು. ಪೆಟ್ಟುತಂದು, ರೋಷಗೊಂಡ ಹಂದಿಯು ಅದು ತನಗೆ ಹುಲಿಯೇ ನೀಡಿದ ಹೊಡೆತವೆಂಬ ಕ್ರೋಧಾವೇಶದಿಂದ, ತೆವಳುತ್ತಿದ್ದ ಹುಲಿಯ ಮೇಲೆ ಎರಗಿತು. ಮತ್ತೆ ತೊಡಗಿತು ಜೀವದ ಹಂಗು ತೊರೆದ ಅವುಗಳ ಭೀಕರ ಹೋರಾಟ! ಎರಡೂ ಕೈಗಳನ್ನು ಅಷ್ಟರಲ್ಲೇ ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಹುಲಿಯು ತನ್ನ ಹಿಂಗಾಲು ಮತ್ತು ಬಾಯಿಯಿಂದಲೇ ಸ್ಪರ್ಧೆಯನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಿದೆ. ಹಂದಿಯು ಹುಲಿಯ ಕಡಿದ, ಪಂಜಿನ ಹೊಡೆತಗಳಿಂದ ಗಾಸಿಗೊಂಡು ಕ್ರುದ್ಧವಾಗಿತ್ತಲ್ಲದೆ ಕೊಡುವ ಕಡುಗಲಿಯಂತೆ ಮುಸುಡನ್ನು ಹುಲಿಯ ಎದೆಗೆ ಒತ್ತಿ ಏಳಲು ಬಿಡೆನೆಂಬ ಹಟದಲ್ಲಿದೆ. ಹುಲಿಗೆ ಬಿದ್ದಲ್ಲಿಂದ ಏಳಲಾಗುತ್ತಿಲ್ಲವಾದರೂ ಕೊನೆಗಾಲದ ತನ್ನ ಬದುಕಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ

ಉತ್ತರವೆಂಬಂತೆ ಕಿವಿ, ಮೂಗು, ಬಾಯಿ, ಎದೆಯನ್ನದೆ ಹಂದಿಯನ್ನು ಕಚ್ಚಿ ಮಾಂಸದ ಮುದ್ದೆಗಳನ್ನೇ ಹೊರಗಳೆಯುತ್ತಿದೆ! ಹುಲಿಯೊಂದಿಗಿನ ಕಾದಾಟವೂ ನನ್ನ ಕೋವಿಯ ಹೊಡೆತವೂ ಸೇರಿ ಹಂದಿಯು ನಿಶ್ಚಾಣಹೊಂದಿ ಬಸವಳಿದು ಬೀಳುವ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬಂತು. ಹಂದಿ-ಹುಲಿಗಳ ವೀರೋಚಿತ ಹೋರಾಟದ ಈ ಅಪೂರ್ವ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ದಿಗ್ಭ್ರಾಂತನಾಗಿ, ರೆಪ್ಪೆ ಮುಚ್ಚದೆ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ನಾನು ಹಂದಿಯು ಬಿದ್ದರೆ ಹುಲಿಯು ಎದ್ದು ಹೋಗಬಹುದೆಂದು, ಹಾಗಾಗಲು ಬಿಡಬಾರಡೆಂಬ ಅದಾಗಲೇ ಸಾಕಷ್ಟು ದಣಿದಿದ್ದ ಹುಲಿಗೆ ಒಂದು ಗುಂಡನ್ನು ಹೊಡೆದೆ. ನನ್ನ ಈಡಿನ ಶಬ್ದವಾಗುತ್ತಲೇ ಹಂದಿಯು ಧಡೀಲೆಂದು ಸ್ವತ್ತಿಹೀನವಾಗಿ ಒಂದೆಡೆ ಬಿದ್ದು ಅಸುನೀಗಿತು, ಪ್ರಾಣಾಂತಿಕ ಪೆಟ್ಟಾಗಿದ್ದ ಹುಲಿಯು ಒಮ್ಮೆ ಜೋರಾಗಿ ಗರ್ಜಿಸಿ ತನ್ನ ಕೊನೆಗಾಲವು ಆಯಿತೆಂಬುದನ್ನು ನನಗೆ ತಿಳಿಸುವಂತೆ ಹಿಂಗಾಲಾಗಿ ನೆಗೆದುರುಳಿತು.

ಸೋವತರ ಸದ್ದಿರಲಿಲ್ಲ. ನಾಯಿಗಳು ಯಾವಾಗಲೋ ಮನೆಯತ್ತ ಓಟ ಕಿತ್ತಿದ್ದವು. ಕೋವಿ ಹಿಡಿದವರೆಲ್ಲ ಆ ಮೊದಲೇ ಮರವೇರಿದ್ದರು. ಹುಲಿ ಹಂದಿಗಳು ಸತ್ತವೆಂದು ದೃಢವಾಗಿ ಅರಿತ ನಾನು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಮರದಿಂದ ಇಳಿದು ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದ ತೋಟಿಯನ್ನು ಹೆಕ್ಕಿ ಕಿಸೆಗೆ ಸೇರಿಸಿದೆ. ಮರವೇರಿ ಕುಳಿತು ನನ್ನತ್ತಲೇ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ರೈಗಳನ್ನೂ, ಪೂಂಜರನ್ನೂ

ಬಳಿಗೆ ಕರೆದೆ. ಒಟ್ಟಾದ ನಾವು ಮೂವರೂ ಬಾರು ಮಾಡಿದ ಕೋವಿಯೊಂದಿಗೆ ಬಂದು ನೋಡುವುದೇನು? ಹಂದಿಯ ಇರಿತಕ್ಕೆ ಚಿಂದಿ ಚಿಂದಿಯಾದ ಹುಲಿಯ ದೇಹ; ಹುಲಿಯ ಹೊಡೆತ, ಕಚ್ಚಾಟ, ಪರಚಾಟಗಳಿಗೆ ಸಿಲುಕಿ ನುಜ್ಜುಗುಜ್ಜಾದ ಹಂದಿಯ. ಶರೀರ ಎರಡೂ ವಿಕಾರವಾಗಿ ಬಿದ್ದಿವೆ!

ಹಂದಿ, ಹುಲಿಗಳನ್ನು ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೊಡೆದ ಖ್ಯಾತಿ ನನಗೆ ಎಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿಗೆ ಹೊಂದುವುದೋ ತಿಳಿಯೆ. ನಾನಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಹೋರಾಟದ ಹುಲಿ, ಹಂದಿಗಳು ಕಾಡು ಪಾಲಾಗುತ್ತಿದ್ದವೇ ವಿನಾ ನಮಗೆ ದಕ್ಕುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ-ಎಂಬುದಿಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ನನಗೆ ಸ್ವೀಕಾರಾರ್ಹ ಅಂದೂ, ನೆನೆದುಕೊಂಡರೆ ಇಂದೂ ಮೈ ಜುಮ್ಮೆನ್ನಿಸುವ ಆ ಪ್ರಸಂಗದ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷದರ್ಶಿಯಾದ ನನ್ನ ಪಾಲಿಗೆ ಅದು ಗತಕಾಲದ ಬದುಕಿನ ಶಿಕಾರಿ ಸಾಹಸದ ಒಂದು ರೋಮಾಂಚಕ ಅನುಭವವಾಗಿ ಉಳಿದಿದೆ.

೨. ಇಡ್ಲಿಯ ಇತಿಹಾಸ

— ಸೇಡಿಯಾಪು ಕೃಷ್ಣಭಟ್ಟ

ಇಡ್ಲಿಯ ಪರಿಚಯವಿಲ್ಲದವರು ಪ್ರಾಯಶಃ ಇಂದು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಇದು ಇಲ್ಲದ ಉಪಾಹಾರಗೃಹ (ಹೋಟೆಲು) ಒಂದೂ ಇಲ್ಲ. ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಜನರು ನಡೆಯಿಸುವ ಉಪಹಾರಗೃಹಗಳಲ್ಲಿ ಸಹ ಈಗ ಇದು ದೊರೆಯುತ್ತದಂತೆ. ನಮ್ಮ ದೇಶದ ತಿಂಡಿಗಳೊಳಗೆ ಬೇರಾವ ತಿಂಡಿಯೂ ಇದು ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವಷ್ಟು ಭೂಭಾಗವನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇಂದಿಗೆ ಸುಮಾರು ಒಂದು ಶತಮಾನಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಇದು ದಕ್ಷಿಣಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ದೊರೆಯಬಹುದಾಗಿದ್ದ ವಸ್ತುವಾಗಿತ್ತು ಮತ್ತು ಅದು ತಮಿಳರ ಉಪಾಹಾರಗೃಹಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ದೊರೆಯುತ್ತಿತ್ತೆಂದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ತಯಾರಿಸುವ ವಸ್ತುಗಳಿಂದಲೇ ಮಾಡಲ್ಪಡುವ 'ಕಡುಬು' (ಉದ್ದಿನ ಕಡುಬು) ಎಂಬುದು ಕರ್ಣಾಟಕದಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಪುರಾತನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿತ್ತು. ಕಡುಬಿಗೂ ಇಡ್ಲಿಗೂ ಇರುವ ವ್ಯತ್ಯಾಸವು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಅದರ ಆಕೃತಿಯಲ್ಲಿರುವುದಾಗಿದೆ. ಇಡ್ಲಿ ಎಂಬುದನ್ನು ಲೋಕದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಹಬ್ಬಿಸಿದ ಕೀರ್ತಿ ತಮಿಳರದೇ ಆಗಿರುವುದರಿಂದ, ಇದೊಂದು ತಮಿಳಿಗೆ ಮೀಸಲಾದ ಭಕ್ಷ್ಯವೆಂದು ಅವರು ಹೆಮ್ಮೆ ಪಡುವುದುಂಟು. ಆದರೆ 'ಇಡ್ಲಿ' ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿದಾಗ, ಇದು ತಮಿಳರ ಸೃಷ್ಟಿ ಎಂಬ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವು ಮೂಡುತ್ತದೆ. ಇಡ್ಲಿ ಎಂಬುದರಲ್ಲಿರುವ 'ಡ'ಕಾರ 'ಲ' ಕಾರಗಳ ಸಂಯೋಗವು ತಮಿಳಿನ ವರ್ಣೋಚ್ಚಾರವಿಧಾನಕ್ಕೆ ಬಹಿರ್ಭೂತವಾದುದಾಗಿದೆ. ತಮಿಳರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಇದನ್ನು 'ಇಟ್ಟಿ' ಎಂದು ಉಚ್ಚರಿಸುವುದೂ ಉಂಟು. ಹೀಗೆ ಉಚ್ಚರಿಸಿದರೂ ಇದು ತಮಿಳು

ಶಬ್ದವೆಂದಾಗುವಂತಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ 'ಟ' ಕಾಲ 'ಲ'ಕಾರಗಳ ಸಂಯೋಗವು ಸಹ ತಮಿಳಿನಲ್ಲಿರುವುದಿಲ್ಲ.

'ಇಡ್ಲಿ' ಎಂಬೀ ಹೆಸರು ಈಗ ಸರ್ವದೇಶವ್ಯಾಪಿಯಾಗಿರುವುದು ಈ ಶತಮಾನದಲ್ಲಾದರೂ ಅದೇನೂ ಹೊಸ ಶಬ್ದವಲ್ಲ. ಹಳಗನ್ನಡದ ಕೆಲವು ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ

‘ಇಡ್ಡಲಿ’ (ಅಥವಾ ‘ಇಡ್ಡಲಿಗ’) ಎಂಬ ಭಕ್ತದ ಹೆಸರು ಬರುತ್ತದೆ. ಆ ಶಬ್ದವೇ ಶೀಘ್ರೋಚ್ಚಾರದಲ್ಲಿ ‘ಇಡ್ಡಿ’ ಎಂದಾಗುವುದು ಅಸಂಭವವೇನೂ ಅಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಇದು ಕರ್ಣಾಟಕದ ಭಕ್ತವೇ? ಕರ್ಣಾಟಕದ್ದೆಂದಾಗಿದ್ದರೆ ಈ ಶತಮಾನದ ಆದಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಇದರ ಹೆಸರು ಮೊತ್ತಮೊದಲಾಗಿ ತಮಿಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿಯೇ ಏಕೆ ರೂಢವಾಯಿತು? ಮತ್ತು ಕನ್ನಡನಾಡಿನ ಉಪಾಹಾರ ಗೃಹಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಭಕ್ತವು ತಲೆ ಎತ್ತುವುದಕ್ಕಿಂತ ಎಷ್ಟೊ ಮೊದಲೇ ತಮಿಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಏಕೆ ಹಬ್ಬಿತು? ಎಂಬ ಸಂದೇಹಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರ ಹುಟ್ಟುವುದಿಲ್ಲ.

ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ವಾಸಿಸುವ ಗೌಡಸಾರಸ್ವತ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಒಂದು ಭಕ್ತಕ್ಕೆ ‘ಇಂಡ್ರಿ’ ಎಂಬ ಹೆಸರಿದೆ. ಇಡ್ಡಿಯನ್ನು ತಯಾರಿಸುವ ತಟ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಇದು ಸಹ ತಯಾರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಇದೊಂದು ಸಿಹಿತಿಂಡಿ. ಆಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಇಡ್ಡಿಗೂ ಇಂಡ್ರಿಗೂ ಸಾಮ್ಯವಿರುವುದಾಗಿದೆ. ಇಂಡ್ರಿ ಎಂಬ ಹೆಸರನ್ನೂ ಇಡ್ಡಿ ಎಂಬ ಹೆಸರನ್ನೂ ಹೋಲಿಸಿ ನೋಡಿದಾಗ ಇವೆರಡರ ಮೂಲವೂ ಒಂದೇ ಆಗಿರಬಹುದೋ ಎಂಬ ಶಂಕೆ ಮೂಡುವುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಆ ಹೆಸರು ಅದರ ಆಕೃತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟದ್ದಾಗಿರಬೇಕೆಂಬ ಊಹೆಯೂ ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ. ಈ ‘ಇಂಡ್ರಿ’ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಸಂಸ್ಕೃತಜನ್ಯವಾದ ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಷೆಯದಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಇದರ ಮೂಲವು ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲೇನಾದರೂ ಇದೆಯೋ ಎಂದು ಹುಡುಕಿ ನೋಡೋಣ.

ಕ್ರಿಸ್ತಶಕ ೧೦ನೆಯ ಶತಮಾನದ್ದೆಂದು ತಿಳಿಯಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ‘ಚಕ್ರದತ್ತ ಸಂಹಿತಾ’ ಎಂಬ ಉತ್ತರಭಾರತದ ಆಯುರ್ವೇದ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಶ್ಲೀಪದ (-ಆನೆಕಾಲು = Elephantiasis, filaria) ಚಿಕಿತ್ಸಾ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಒಂದು ಶ್ಲೋಕವಿದೆ-

ಗೋಧಾಪದೀಮೂಲಯುಕ್ತಾಂ ಖಾದೇತ್ ಮಾಷೇಂಡರೀಂ ನರಃ|

ಜಯೇತ್ ಶ್ಲೀಪದ ರೋಗೋತ್ಥಂ ಜ್ವರಂ ಘೋರಂ ನ ಸಂಶಯಃ ||

ಈ ಶ್ಲೋಕದ ಅರ್ಥ ಹೀಗೆ “ಗೋಧಾಪದೀ ಎಂಬ ಗಿಡದ ಬೇರನ್ನು ಉದ್ದಿನೊಡನೆ ಅರೆದು ತಯಾರಿಸಿದ ‘ಇಂಡರಿ’ಯನ್ನು ಸೇವಿಸಿದರೆ ಶ್ಲೀಪದ ರೋಗದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಘೋರವಾದ ಜ್ವರವು ಪರಿಹಾರವಾಗುತ್ತದೆ.” ಈ ಶ್ಲೋಕದ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಪರಿಭಾವಿಸಿದರೆ ‘ಇಂಡರೀ’ ಎಂಬುದು ಒಂದು ಬಗೆಯ ಭಕ್ತದ ಹೆಸರೆಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ‘ಮಾಷೇಂಡರೀ’ ಎಂದರೆ ‘ಉದ್ದಿನ ಇಂಡರಿ’ ಎಂದಿಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ, ‘ಇಂಡರಿ’ ಎಂಬುದು ಉದ್ದು ಮೊದಲಾದ ಧಾನ್ಯಗಳಿಂದ ತಯಾರಿಸಲ್ಪಡುವ ಭಕ್ತ, ವಿಶೇಷವೆಂದು ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ.

‘ಇಂಡ್ರಿ’ ಎಂದು ಮೇಲೆ ಹೆಸರಿಸಿದ್ದು ಒಂದು ಬಗೆಯ ಭಕ್ತವನ್ನು; ‘ಇಂಡರೀ’ ಎಂಬುದೂ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಭಕ್ತ ಈ ಎರಡು ಭಕ್ತಗಳ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಹೋಲಿಸಿದಾಗ ಇವೆರಡರ ಮೂಲವೂ ಒಂದೇ ಆಗಿದ್ದಿರಬೇಕೆಂದು ಯಾರಿಗಾದರೂ ತೋರದಿರದು.

ಹಾಗಾದರೆ 'ಇಂಡ್ರಿ' ಮತ್ತು 'ಇಂಡರಿ' ಇವು ಎರಡು ಹೆಸರುಗಳೊಳಗೆ ಯಾವುದು ಆ ಭಕ್ತದ ಮೂಲನಾಮಧೇಯವಾಗಿದ್ದಿರಬಹುದು? ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಆಪಟೆಯವರ ಸಂಸ್ಕೃತ-ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಶಬ್ದಕೋಶ (Sankrit-English Dictionary)ದಲ್ಲಿ 'ಇಂಡ್ರಿ' ಎಂಬ ಶಬ್ದದ ಅರ್ಥ ವಿವರಣೆ ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ.

ಇಂಡ್ರಿ: ಇಂಡ್ರಂ (ಇಂಡ್ರವಂ) (Dual) Two round small plates used as coverings for the handa in taking the fire-pan from the fire. ಅಧ್ಯನಮಿಂಡ್ರಾಭ್ಯಾಂ ಪರಿಗೃಹ್ಣಾತಿ Sat.Br.

ಆಪಟೆಯವರು ಕೊಟ್ಟ ವಿವರಣೆಯಿಂದ, 'ಇಂಡ್ರಿ' ಎಂದರೆ ಉರುಟಾದ ಸಣ್ಣ ಬಟ್ಟಲು ಎಂದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. 'ಇಂಡ್ರಿ' ಎಂಬ ಭಕ್ತವನ್ನು (ಇಡ್ಡಿಯನ್ನು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ) ಉರುಟಾದ ಸಣ್ಣ ಬಟ್ಟಲುಗಳಿಂದಲೇ ತಯಾರಿಸುವುದಾಗಿದೆ. 'ಇಂಡರಿ' ಎಂಬ ಶಬ್ದರೂಪಕ್ಕಿಂತ 'ಇಂಡ್ರಿ' ಎಂಬ ಶಬ್ದವು 'ಇಂಡ್ರಿ' ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಸಮೀಪತರ ವಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ಆ ರೀತಿ ತಯಾರಿಸುವ ಭಕ್ತದ ಹೆಸರಿನ ಮೂಲ ರೂಪವು 'ಇಂಡ್ರಿ' ಎಂಬುದೇ ಆಗಿದ್ದಿರಬೇಕೆಂದು ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ. 'ಇಡ್ಡಿ' ಎಂದು ಈಗ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವ ಭಕ್ತದ ಹೆಸರು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ 'ಇಡ್ಡಲಿ' ಎಂದಾಗಿತ್ತೆಂಬುದನ್ನು ಈ ಮೊದಲೇ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆಯಷ್ಟೆ. 'ಡ್ರಿ' ಎಂಬ ವರ್ಣ ಸಂಯೋಗವು ಕನ್ನಡನುಡಿಗೆ ಒಗ್ಗದ ರೂಪವಾಗಿರುವುದರಿಂದ 'ಇಂಡ್ರಿ' ಎಂಬ ಶಬ್ದವೇ ತದ್ಭವವಾಗಿ 'ಇಡ್ಡಲಿ' ಎಂದು ಬಳಕೆಯಾಗಿದ್ದಿರಬೇಕೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ. (ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿಯೇ ರಕಾರವು ಲಕಾರವಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡುದಕ್ಕೆ ನಿದರ್ಶನಗಳು ಇವೆ. ಉದಾ: ಅಶ್ಲೀಲ-ಅಶ್ಲೀಲ. ನಮ್ಮ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಂತೂ 'ಪುಡರೀಕ' ಎಂಬ ಹೆಸರನ್ನು 'ಪುಂಡಲೀಕ' ಎಂದು ಉಚ್ಚರಿಸುವುದು ಸರ್ವತ್ರರೂಢವಾಗಿದೆ. ಇದರಂತೆಯೇ 'ಇಂಡ್ರಿ' ಅಥವಾ 'ಇಂಡರೀ' ಎಂಬುದು ಸಹ 'ಇಡ್ಡಲಿ' 'ಇಡ್ಡಿ' ಎಂದಾಯಿತೆಂದು ತಿಳಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ.)

ಈ ವರೆಗೆ ನಾವು ಮಾಡಿದ ವಿಚಾರದಿಂದ, 'ಇಂಡ್ರಿ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಸಣ್ಣಸಣ್ಣ ಬಟ್ಟಲುಗಳಿಂದ ತಯಾರಿಸಿದ ಭಕ್ತಕ್ಕೆ 'ಇಂಡ್ರಿ', 'ಇಡ್ಡರಿ', 'ಇಡ್ಡಲಿ' 'ಇಡ್ಡಿ' ಎಂಬ ಹೆಸರುಗಳು ಬಂದುವೆಂದು ತಿಳಿಯಿತಾದರೂ 'ಇಡ್ಡಿ'ಯು ಬೇರೆಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆಯದೆ ತಮಿಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿಯೇ ಮೊದಲು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನೆಂಬ ಶಂಕೆ ಉಳಿಯದಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಶಂಕೆತೊಲಗಬೇಕೆಂದಾದರೆ, ಈ ಶತನಾನದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಆದ 'ಇಡ್ಡಿ'ಯ ಪ್ರಚಾರದ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಈ ಶತಮಾನದ ಪೂರ್ವಾರ್ಧದ ಕೊನೆಯವರೆಗೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇತರರು ಬೇಯಿಸಿ ತಯಾರಿಸಿದ ಆಹಾರ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸೇವಿಸುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ದಕ್ಷಿಣಭಾರತದ ರೈಲು ನಿಲ್ದಾಣಗಳ ಉಪಾಹಾರ ಗೃಹಗಳಲ್ಲಿ

ಬೇಯಿಸಿ ವಿಕ್ರಯಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದ ತಿಂಡಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಂದಲೇ ತಯಾರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದವು. (ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ರೈಲು ಮಾರ್ಗವು ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ವಿಸ್ತರಿಸಿದುದು ತಮಿಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿಯೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ.) ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದವರು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕೇರಳದ (ಪಾಲಘಾಟಿನ) ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಾಗಿದ್ದು, ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ನಿಲ್ದಾಡಲ್ಲಿಯೂ ರೈಲು ಪ್ರಯಾಣಿಕರಲ್ಲರಿಗೆ ಆ ತಿಂಡಿಗಳನ್ನು ಸೇವಿಸುವ ಅನುಕೂಲತೆ ಒದಗಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಅಕ್ಕಿ ಉದ್ದುಗಳಿಂದ ತಯಾರಿಸಲ್ಪಡುವ ಕಡುಬು ಗಾತ್ರದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡದಾಗಿಯೂ ಯಾವುದಾದರೂ ಎಲೆಗಳಿಂದ ಆವೃತವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಕಾರಣ, ಅವಸರದ ಸೇವನೆಗೆ ಮತ್ತು ಮಾರಾಟಕ್ಕೆ ಅದು ಅನುಕೂಲವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಕೇರಳದಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞಯಾಗಗಳು, ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಇತರ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವುದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ರೂಢವಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ, ಯಜ್ಞೋಪಯುಕ್ತವಾದ 'ಇಂಡ್ರ'ದ ಪರಿಚಯವು ಅಲ್ಲಿಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದಿತ್ತು. (ಈಗಲೂ ಕೂಡ ಕೇರಳದಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞಯಾಗಗಳು ಆಗಾಗ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಸುದ್ದಿಗಳು ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಿವೆಯಷ್ಟೆ.) ಆದುದರಿಂದ ವ್ಯಾಪಾರ ವ್ಯವಹಾರಚತುರರೆಂದು ಪ್ರಖ್ಯಾತರಾಗಿರುವ ಪಾಲಘಾಟಿನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಕಡುಬಿನ ಹಿಟ್ಟನ್ನು 'ಇಂಡ್ರ'ಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಸಿ ಬೇಯಿಸಿ ಪ್ರಯಾಣಿಕರಿಗೆ ಒದಗಿಸುತ್ತಾ ಬಂದರು. ಈ ಹಿಂದೆ ವಿವರಿಸಿದಂತೆ 'ಇಂಡ್ರ'ದಲ್ಲಿ ತಯಾರಿಸುವ ಭಕ್ಷ್ಯಗಳಿಗೆಲ್ಲ 'ಇಂಡ್ರಿ' ಎಂಬ ಹೆಸರು ಇದ್ದುದರಿಂದ ತದ್ಗತವಾದ ರಕಾರವು ಲಕಾರವು 'ಇಡ್ಲಿ' ಎಂಬ ಹೆಸರು ಆ ಭಕ್ಷ್ಯಕ್ಕೆ ಸರ್ವತ್ರ ರೂಢವಾಯಿತು. ಈ ತಿಂಡಿಯ ಅತ್ಯಂತ ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿದುದರಿಂದ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲೆಲ್ಲ ವ್ಯಾಪಿಸಿದ್ದ ಪಾಲಘಾಟಿನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಉಪಾಹಾರಗೃಹಗಳಲ್ಲಿ ಅದು ಲಭ್ಯವಾಗುವಂತಾಯಿತು. (ಇಡ್ಲಿಯ ರುಚಿಯನ್ನು ಕಂಡ ತಮಿಳರು ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಪ್ರಾತರಾಶವಾಗಿ (Break fast) ರೂಢವಾಗಿದ್ದ 'ಪವಿದು' (ತಂಗುಳು)-ಇದನ್ನು ತಿನ್ನುವ ಅಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ತಮ್ಮ ಮನೆಗಳಲ್ಲೇ ಇಡ್ಲಿಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ತಿನ್ನತೊಡಗಿದರು) ಲಾಭದಾಯಕವಾದ ಈ ಉದ್ಯಮವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದ ದಕ್ಷಿಣದವರು ಭಾರತದ ನಾನಾ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಾಹಾರಗೃಹಗಳನ್ನು ತೆರೆದು ಇಡ್ಲಿಯ ರುಚಿಯನ್ನು ಉತ್ತರದವರಿಗೂ ಒದಗಿಸಿದರು. ಅನಂತರ ಅದೀಗ ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪಿಯಾಗಿಯೂ ಪರಿಣಮಿಸಿದೆ. ಇದು ಇಡ್ಲಿಯ ಇತಿಹಾಸ.²

ಅಡಿಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು

- * ಈ ಲೇಖನವು ೧೯೯೦ರಲ್ಲಿ ಹೇಳಿ ಬರೆಯಿಸಿದುದು. 'ವಿಚಾರಪ್ರಪಂಚ'ದಲ್ಲಿಯೇ ಮೊದಲು ಮುದ್ರಿತವಾಯಿತು.
- ೧. 'ಉದ್ದಿನಕಡುಬು' ಎಂದು ಕರ್ನಾಟಕದ ಇತರ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ರೂಢವಾಗಿರುವ ಭಕ್ಷ್ಯವನ್ನು ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡಿಗರು 'ಕೊಟ್ಟಿಗೆ' ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಕೊಟ್ಟಿ ಎಂದರೆ ಬಾಳೆಯೆಲೆ, ಹಲಸಿನ ಎಲೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಎಲೆಗಳಿಂದ ತಯಾರಿಸುವ ಚೀಲದಂಹತ

ವಸ್ತು ಕೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಟ್ಟನ್ನು ಹೊಯ್ದು ಆವಿಯಲ್ಲಿ ಬೇಯಿಸುವ ಮೂಲಕ ತಯಾರಿಸಲ್ಪಡುವ ಭಕ್ಷ್ಯವಾದುದರಿಂದ ಕಡುಬಗೆ ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯೆಂದು ಹೆಸರು ಬಂದುದಾಗಿದೆ (ಕೊಟ್ಟೆ+ಇಗೆ=ಕೊಟ್ಟಿಗೆ)

೨. ಕನ್ನಡದ ಹಳೆಯ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ 'ಇಡ್ಡಲಿ' ಮತ್ತು 'ಇಡ್ಡಲಿಗೆ' ಎಂಬ ಎರಡು ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಆ ಭಕ್ಷ್ಯವು ಹೆಸರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಇಡ್ಡಲಿ ಎಂಬುದರ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯನ್ನು ಈ ಮೇಲೆ ತಿಳಿಸಲಾಯಿತಷ್ಟೆ ಇಡ್ಡಲಿಗೆ ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಇಗೆ ಎಂಬ ಪ್ರತ್ಯಯವು, ಇಡ್ಡಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದರೂಪಕ್ಕೆ ವಿನಾಕಾರಣವಾಗಿ ಸೇರಿಕೊಂಡಿತೆಂದು ಭಾವಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು. 'ಇಡ್ಡಲಿಗೆ' ಎಂಬುದರ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯನ್ನು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ವಿವರಿಸಬಹುದು. ಇಂಡ್ರ ಇಂಡ್ರ ಇಂಡಲ ಇಡ್ಡಲ+ಇಗೆ, 'ಕೊಟ್ಟೆ' ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ 'ಇಗೆ' ಎಂಬ ಪ್ರತ್ಯಯವು ಯಾವ ಕಾರಣದಿಂದ ಸೇರಿಕೊಂಡಿತೋ ಅದೇ ಕಾರಣದಿಂದ 'ಇಡ್ಡಲ' ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ 'ಇಗೆ' ಎಂಬ ಪ್ರತ್ಯಯವು ಸೇರಿ ಇಡ್ಡಲಿಗೆ ಎಂಬ ರೂಪವು ಸಿದ್ಧಿಸಿದುದಾಗಿದೆ. ತಾತ್ಪರ್ಯ; ಇಡ್ಡಲ (=ಇಂಡ್ರ) ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಬಟ್ಟಲಿನಲ್ಲಿ ತಯಾರಿಸುವ ಭಕ್ಷ್ಯ ಎಂಬರ್ಥವನ್ನು ಇಡ್ಡಲಿಗೆ ಎಂಬುದು ಸೂಚಿಸುವುದಾಗಿದೆ.
೩. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ದಿವಂಗತರಾದ ಶ್ರೀ ಪಾ.ವೆಂ. ಆಚಾರ್ಯರು ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳ ಮೊದಲು ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದಾಗ, ಕೆಲವು ಶಬ್ದಗಳ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯ ಕುರಿತು ಮಾತಾಡಿದ್ದವು. ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ 'ಇಡ್ಡಿ' ಎಂಬ ಶಬ್ದದ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯ ಕುರಿತು ನನಗೆ ಹೊಳೆದ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದ್ದೆ. ಮತ್ತು ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಆಧಾರವಾಗಿ ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಉದಾಹರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಚಕ್ರದತ್ತ ಸಂಹಿತೆಯ ಶ್ಲೋಕವನ್ನೂ ಆ ಶಬ್ದವು ವೈದಿಕ ಮೂಲವೆಂದು ತೋರಿಸುವ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನೂ ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದ್ದೆ. ಅವರು ಅದನ್ನು ಬರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿದ್ದರು. ಮತ್ತೆ ಅವರು ಈ ಆಧಾರಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ ಯಾವುದಾದರೊಂದು ಲೇಖನವನ್ನು ಬರೆದರೋ ಇಲ್ಲವೋ ಎಂಬುದು ನನ್ನ ಅರಿವಿಗೆ ಬಂದಿರುವುದಿಲ್ಲ.

ಓದು ಪಠ್ಯ :

ಖಾಸಗೀ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ

- ಡಾ. ಜಯಶ್ರೀ ಸಿ. ಕಂಬಾರ

ಕೇಳು,

ಹೇಳುವ ಸರದಿ ನನ್ನದು, ಕೇಳು.

ಶಬ್ದಗಳು ನಮ್ಮ ಈ ಖಾಸಗಿ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಅರಳುತ್ತಿವೆ

ನೋಡು, ಮಿಕ್ಕಲ್ಲ ದಾರಿಗಳನ್ನು ಮರೆಮಾಚುತ್ತ

ಈ ನಗುವ ಹೂ ಸಾಲುಗಳ ನಡುವೆ

ಕಾಮನ ಬಿಲ್ಲಿನ ನಡುವೆ ಕಳೆದುಹೋಗುವುದು ಬೇಡ.

ಚಲಿಸುವ ಮೋಡಗಳ ಹಾಗೆ ಋತುಗಳು ಬಂದು ಹೋಗುತ್ತವೆ.

ಇರಲಿ. ಹೀಗೆ ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಇಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳೋಣ.

ಬೇರುಗಳು ನಮ್ಮ ಪಾದಗಳ ಅಡಿ

ಕತ್ತಲೆಯ ಹರಡುವುದನ್ನು ತಡೆಯುತ್ತವೆ.

ಕೇಳು,

ಚಂದ್ರನನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆ ತರಲು ಆಗುವುದಿಲ್ಲ

ಉಪಮೆ ರೂಪಕಗಳಿಗೆ ಹೊಳಪು ಕೊಡುವುದಿದೆ.

ಕಾತರಿಸಿ ಕಾಯುತ್ತಿರುವ ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣುಗಳು ಬಾಡಿವೆ

ನಕ್ಷತ್ರಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದಿಡಲಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ.

ಅಸ್ತಮಿಸುವ ಸೂರ್ಯನ ಕಿರಣಗಳಿಂದ

ಬೆಂಕಿಯ ಕೆಂಪು ಎಳೆ ತೀಕ್ಷ್ಣವಾಗುತ್ತಿವೆ.

ವಿಚಲಿತನಾಗಬೇಡ!

ಆ ಬೆಂಕಿಯ ಬುಡದಲ್ಲಿ ಹೊಸ

ಬೂದಿಯ ರಾಶಿ ಮೂಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಮರೆಯಬೇಡ.

ಈ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ, ಕಣ್ಣುಗಳ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ

ಕಿಡಿಯನ್ನು ಕದಿಯಲು ನಾವು ಮರೆಯುವುದು ಬೇಡ.

ನಿಜ.

ಪ್ರತಿ ಋತುವಿನ ಮೊದಲ ಮಳೆ ಹನಿ
ಹಳೆ ಮಣ್ಣಿನ ಹೊಸ ಪರಿಮಳ ಹರಡುತ್ತದೆ,
ಪ್ರತಿ ಹನಿಯಲ್ಲೂ ಕಪ್ಪು ಮೋಡದ ತುಣುಕು
ಆಕಾಶದ ಬಣ್ಣ ಮಣ್ಣಿನ ಧೂಳಿನಲ್ಲಿ ಕರಗುತ್ತದೆ.
ಮಳೆ ಹನಿಗಳು ನಮ್ಮ ಹೃದಯ ಕೊಳ ತುಂಬಿ
ಮೆಲು ಮಾತಿನ ಅಲೆ, ತರಂಗದ ಅಲೆ ಮೂಡಿಸುತ್ತವೆ.

ಈಗ,

ನೆನಪುಗಳ ಹಸ್ತವನ್ನು ಪುಟದಂತೆ ತೆರೆ
ನಿಧಾನವಾಗಿ ನೋಡು
ಗೆರೆಗಳು ಬೆರಳುಗಳ ತುದಿಯವರೆಗೆ ಚಾಚಿವೆ.
ಉದ್ದ ಗೆರೆ, ನೇರ ಗೆರೆ, ಡೊಂಕು ಗೆರೆ, ಸಣ್ಣ ಗೆರೆ,
ದಪ್ಪ ಗೆರೆ, ಕಿರು ಗೆರೆ, ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಗೆರೆ
ಎಲ್ಲೋ ತ್ರಿಕೋಣವಾದ ಗೆರೆ
ಎಲ್ಲ ನೆನಪುಗಳನ್ನು ಅಚ್ಚಿತ್ತಿದ ಗೆರೆಗಳು,
ನಿನ್ನ ಹಸ್ತದ ಗೆರೆಗಳೇ ಬೇರೆ
ನನ್ನ ಗೆರೆಗಳ ದಿಕ್ಕು ದೆಸೆಯೇ ಬೇರೆ.
ಇಬ್ಬರೂ ತುಸು ಹೊತ್ತು ಕುಳಿತು
ಸಮಯದ ಸ್ವೇಸಿನೊಳಗೆ ಈ
ಗೆರೆಗಳನ್ನು ಕೂಡಿಸೋಣ, ಹೊಂದಿಸೋಣ
ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ...
ನಮ್ಮ ಖಾಸಗಿ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಶಬ್ದಗಳು ಅರಳುತ್ತಿರಲಿ.

**IV Semester B.A. / B.S.W. / B.H.M. /
Degree Examination - 2022-23**

ಮಾದರಿ ಪ್ರಶ್ನೆಪತ್ರಿಕೆ - ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ

NEP Freshers Scheme

Paper - I

ಕಾಲಾವಧಿ : ೨ ೧/೨ ಗಂಟೆಗಳು

ಅಂಕಗಳು : ೬೦

- I. ಯಾವುದಾದರೂ ಐದು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ. (5x2=10)
(ಪ್ರತಿ ಭಾಗದಿಂದ ೪ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು, ಎಲ್ಲ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೂ ಪೂರ್ಣ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ಕಡ್ಡಾಯ)
- II. ಯಾವುದಾದರೂ ನಾಲ್ಕು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಹತ್ತು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ. (4x5=20)
(೬ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಲ್ಲಿ ೪ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರ ಬರೆಯಬೇಕು)
- III. ಯಾವುದಾದರೂ ೨ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಎರಡು ಪುಟಗಳಷ್ಟು ಉತ್ತರಿಸಿ. (2x10=20)
(೪ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಲ್ಲಿ ೨ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರ ಬರೆಯಬೇಕು)
- IV. ಯಾವುದಾದರೂ ಎರಡು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಹತ್ತು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ. (ಓದು ಪಠ್ಯ)
(2x5=10)
(೪ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಲ್ಲಿ ೨ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರ ಬರೆಯಬೇಕು)

* * *